

ΕΚΚΛΟΓΗ

ΑΠΟ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΤΟΜΟΣ Ε΄

ΙΟΥΝΙΟΣ - ΙΟΥΛΙΟΣ 1949

ΑΡΙΘΜΟΣ 6-7

Ὁ ρόλος τῆς ἀτομικότητος	Bertrand Russell	661
Ἡ διάσπασις τοῦ Σοβιετικοῦ ἀποκλεισμοῦ		669
Ἀντρουσάιντ	Ritchie Calder	673
Σκίτσα ἀπὸ τὸ Ἑλσίνκι	«OBS!» Στοκχόλμη	676
Ἔσεις πῶς τὸν βλέπετε; — 2. Σπάκ	Διάφορες πηγές	680
Δυναμικὲς γυναῖκες τῆς Ἀμερικῆς	«Blick in die Welt»	682
Προβλήματα τῆς νεοελλ. ἀρχιτεκτονικῆς	Μαρ. Καλλυγὰς	685
Πετώντας μὲ πυραυλοκίνητο	«The Spectator», Λονδίνο	690
«Εἰκόνες τοῦ Διαβόλου» «Chambers's Journal», Ἐδιμβούργο		693
Ἡ μακρυνὴ Θούλη	Aage Gilberg	699
Τὸ κουνέλι καὶ ἡ τίγρη (διήγημα)	«Asian Horizon»	705
Ἡ γάτα, ὁ φίλος τῶν μουσικῶν	Constant Lambert	708
Ὁ Ἰκαρος ἔπεσε ἐδῶ	Ποιητικὸς διαγωνισμὸς	712
Κλέμεντ Ἀττλῆ	Francis Williams	714
Ἀλπινισμὸς	«Du», Ζυρίχη	718
Ἡ φοιτητικὴ ζωὴ στὸ Καίμπριτζ	Peter King	721
Στὰ ἴχνη τοῦ προϊστορικοῦ ἀνθρώπου	«France Illustration»	733
Ὁ τοιγκούνης βγαίνει κερδοσμένο	«Basler Nachrichten»	737
Ποῦ θὰ ὀδηγήσῃ ὁ ὑπερπληθυσμὸς τῆς γῆς	«Economist»	740
Ἐπιστολὲς τοῦ Εὐγενίου Βούλγαρη		746
Οἱ Κουάκεροι ἀγωνίζονται	G. Bernard Hughes	751
Πῶς βλέπει τὸ Λονδίνο ἓνας δημοσιογράφος	«Atlantic Monthly», Βοστώνη	759
Πῶς ἔγινε ὁ κινηματογράφος; «Le Monde Illustré», Παρίσι		763
Ἄργοι τοῦ Τύπου	«Everybody's», Λονδίνο	768
Γιατί πονοῦμε;	«Une Semaine dans le Monde», Παρίσι	770
John Dickson Carr: «The Life of Sir Arthur Conan Doyle»		772
Ζητώντας τὸν μέσον ἄνθρωπο	«News Chronicle», Λονδίνο	775

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Νά! ξεμυτίζει τὸ κεχρί, ροδίζει τὸ σταφύλι·
κορφοπρασίνισ' ἢ συκιά, κατάπεσ' ὁ θρακιᾶς,
τὸ στάχυ γέρνει πρὸς τὴ γῆ, πρὸς τὸ φιλὶ τ' ἀχείλι,
πρὸς τ' οὐρανοῦ τὰ δλάνοιχτα, καπνέ, φιδογλιστρᾶς.

Στὸν ἴσκιο τῆς βαλανιδιάς ὁ κοῦκος κελαηδαί,
γλυκαναπαύει κ' ἡ φωνὴ σὰ νᾶναι ἡ σιγαλιά,
καὶ τίποτε δὲ σώνεται καὶ τίποτε δὲν παύει:
τὰ πάντ' ἀρχὴ ἀπαλότατη πού λὲς πὼς δὲν περνᾷ.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η «ΕΚΛΟΓΗ»

ἐκδίδεται σὲ συνεργασία
μὲ τὰ παρακάτω περιοδικά:

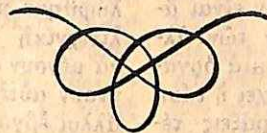
ÉCHO — Revue Internationale (Γαλλία).
INTERNATIONAL ÉCHO (Ὁλλανδία, Βέλγιο).
NEUE AUSLESE (Γερμανία, Αυστρία).
ECO DEL MONDO (Ἰταλία).
WEN CHIEN: Καθρέπτης (Κίνα).
WITYA: Γνώση (Σιάμ). — ANGIN BARAT (Ἰνδονησία).

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΕΚΚΛΟΓΗ

ΑΡΙΘΜΟΣ 6-7

Ι Ο Υ Ν Ι Ο Σ — Ι Ο Υ Λ Ι Ο Σ 1 9 4 9

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΤΟΜΙΚΟΤΗΤΑΣ

Τοῦ BERTRAND RUSSELL

(Ἀπὸ μίᾳ σειρᾷ διαλέξεων τοῦ B.B.C.)

Πὼς μπορούμε νὰ συνδυάσουμε ἕνα ὀρισμένο βαθμὸ τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας πού εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν πρόοδο μὲ ἕνα ὀρισμένο βαθμὸ τάξεως, πού εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐπιβίωσή μας; Μ' αὐτὸ τὸ βασικὸ ἐρώτημα ἀσχολήθηκε ὁ Μπίρτραντ Ράσσελ μὲ χαρακτηριστικὴ σαφήνεια σὲ μίᾳ σειρᾷ διαλέξεων πού ἐγκαινίασε τὸ B.B.C. πρὸς τιμὴν τοῦ Λόρδου Ράιθ, τοῦ πρώτου του διευθυντῆ. Κάθε χρόνος θὰ ἐκλέγεται ἕνας ὁμιλητὴς πού θὰ ἀναλαμβάνη νὰ μελετᾷ ἕνα θέμα καὶ νὰ δίνη στοὺς ἀκροατὲς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας του. Τὸ ἔργο αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴ σοβαρότερη προσπάθεια πού ἔκανε τὸ B.B.C. γιὰ νὰ χρησιμοποίησιν τίς ἐκπομπὲς γιὰ φιλοσοφικὰ θέματα.

Σκοπὸς μου εἶναι νὰ ἐξετάσω τὴ σημασία, καλὴ ἢ κακὴ, τῶν κινήτρων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν ἑνὸς ὀρισμένου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων μιᾶς κοινωνίας.

Σὲ μίᾳ πρωτόγονη κοινωνία τέτοιου εἴδους κίνητρα καὶ ἐπιθυμίες δὲν ἔχουν μεγάλη σημασία. Ὅσο ὅμως οἱ ἄνθρωποι γίνονται πιὸ πολιτισμένοι, τόσο μεγαλύτερη διαφορὰ ὑπάρχει ἀπὸ τὴν πράξη τοῦ ἑνὸς ὡς τὴν πράξη τοῦ ἄλλου καὶ μιᾷ κοινότητι, γιὰ νὰ εὐημερήσῃ, χρειάζεται ἕνα

Ἡ Διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΛΟΓΗ» ἀναγγέλλει ὅτι, ἐξαιτίας καθυστερήσεως τῆς ὁλῆς καὶ ἄλλων τεχνικῶν δυσκολιῶν, κυκλοφορεῖ γιὰ τοὺς μῆνες Ἰούλιο - Ἰούλιο ἕνα τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ. Ἡ «ΕΚΛΟΓΗ» θὰ κυκλοφορῇ στὸ ἐξῆς κανονικὰ στὴν ἀρχὴ κάθε μηνός.

ώρισμένο αριθμό ατόμων που δεν συμμορφώνονται απόλυτα με τον γενικό τύπο. Για να προκόψη μια κοινότητα χρειάζεται εξαιρετικά άτομα που οι πράξεις τους, αν και χρήσιμες, να μην είναι αναγκαστικά σαν όλων άλλων. Πάντα μέσα σε μια οργανωμένη κοινωνία υπάρχει ή τάση να πολεμούνται οι πράξεις τέτοιων ατόμων κατά τρόπο που δεν αρμόζει, ενώ από την άλλη μεριά, αν η κοινότητα δεν ασκεί έλεγχο, η ίδια ατομική πρωτοβουλία που μπορεί να δημιουργήσει ένα μεγάλο νεωτεριστή, μπορεί να δημιουργήσει και έναν εγκληματία. Το πρόβλημα, όπως όλα όσα μας απασχολούν, είναι ζήτημα ισορροπίας: λιγοστή ελευθερία φέρνει αποτελεσματική, πολλή ελευθερία φέρνει το χάος. Υπάρχουν πολλοί τρόποι κατά τους οποίους το άτομο μπορεί να ξεχωρίσει από τα άλλα. Μπορεί να είναι εξαιρετικά αναρχικό ή εγκληματικό· μπορεί να έχει καλλιτεχνική ιδιοφυΐα· μπορεί να έχει αυτό που θα φτιάσει εποχή να του το αναγνωρίσουν σαν καινούρια σοφία σε ζητήματα θρησκείας και ηθικής, μπορεί να έχει εξαιρετικές πνευματικές ικανότητες. Θα νόμιζε κανείς πως από τις πιο παλιές περιόδους της ανθρώπινης ιστορίας υπάρχει κάποια διαφοροποίηση στην προσφορά των ατόμων. Οι εικόνες στα σπήλαια των Πυρηναίων, φτιαγμένες από τον παλαιολιθικό άνθρωπο, έχουν μεγάλη καλλιτεχνική αξία, και δύσκολα

μπορεί κανείς να υποθέσει ότι όλοι οι άνθρωποι της εποχής αυτής ήταν αξίοι να κάνουν τόσο καλή δουλειά. Πολύ πιθανότερο φαίνεται ότι εκείνοι που ανακαλύφθηκε πως είχαν κάποια καλλιτεχνική ιδιοφυΐα μπορούσαν να μένουν στο σπίτι και να φτιάχνουν αυτές τις εικόνες, ενώ οι άλλοι έβγαιναν για κυνήγι. Από πολύ νωρίς θα άρχισαν να εκλέγουν τον αρχηγό και τους ιερείς τους για τις πραγματικές ή υποτιθέμενες εξαιρετικές τους ικανότητες: οι γιατροί έφτιαχναν διάφορα μαγικά, και το πνεύμα της φυλής ενσαρκωνόταν, κατά κάποιο τρόπο, στον αρχηγό. Από τον πολύ παλιό καιρό όμως υπήρχε η τάση κάθε δουλειά να γίνεται θεσμός. Ο αρχηγός έγινε κληρονομικός, οι γιατροί αποτέλεσαν ξεχωριστή τάξη, και οι αναγνωρισμένοι ραψωδοί υπήρξαν τα πρότυπα των μεγάλων ποιητών μας. Πάντα ήταν δύσκολο οι διάφορες κοινότητες να αναγνωρίσουν τι χρειάζονται απαραίτητα και πως τα άτομα που πρόκειται να προσφέρουν κάτι το εξαιρετικό: ένα στοιχείο αγριότητας, σχετικό χωρισμό από το πλήθος, και κυριαρχία μέσα τους σπανίων δυνάμεων, που η χρησιμότητά τους δεν ήταν πάντα φανερή στον κοινό.

Ο καλλιτέχνης στις ημέρες μας δεν παίζει τόσο ζωτικό ρόλο στη δημόσια ζωή όπως σε παλιότερες εποχές. Υπάρχει μία τάση σήμερα να περιφρονούμε

έναν αυλικό ποιητή και να σκεπτόμαστε πως ο ποιητής θα έπρεπε να ήταν ένας ερμής και να κήρυσσε κάτι που οι Φιλισταίοι¹ δεν θα ήθελαν ούτε να ακούσουν. Από ιστορική άποψη, το ζήτημα είναι έντελως διαφορετικό. Ο Όμηρος, ο Βιργίλιος, ο Σαίξπηρ ήταν αυλικοί ποιητές, τραγούδησαν τις δόξες της φυλής τους και τις ευγενικές της παραδόσεις. Οι ραψωδοί της Ουαλλίας κράτησαν ζωντανή τη δόξα του βασιλιά Αρθούρου, και τα κατορθώματά του τα ύμνησαν Άγγλοι και Γάλλοι συγγραφείς. Η δόξα του Παρθενώνα και των καθεδρικών ναών του Μεσαίωνα ήταν στενά δεμένη με δημόσιες λειτουργίες. Αν και την χρησιμοποιούσαν στις βασιλικές αυλές, το κύριο έργο της μουσικής ήταν να δίνει θάρρος στους άνδρες την ώρα της μάχης — και σύμφωνα με τον Πλάτωνα, σ' αυτό το έργο έπρεπε να περιοριστή από το νόμο. Από τις παλιές αυτές δόξες όμως, λίγο μένει στον σημερινό κόσμο. Τιμούμε ακόμη τον καλλιτέχνη, αλλά τον απομονώνουμε. Μόνο ο αρχιτέκτων, επειδή η τέχνη του εξυπηρετεί ένα χρησιμο σκοπό, διατηρεί κάτι από την παλιά θέση του καλλιτέχνη.

Η παρακμή της τέχνης σήμερα οφείλεται στο ότι, τον αυθόρμητο ένθουσιασμό δεν τον νοιώθουμε ποιά σαν κάτι που

αξίζει να πορέσουμε να το χαρούμε. Σε σχετικά απλοϊκούς λαούς, οι λαϊκοί χοροί και η λαϊκή μουσική εξακολουθούν να υπάρχουν και σε πολλούς ανθρώπους υπάρχει κάτι από τον ποιητή. Όσο όμως οι άνθρωποι βιομηχανοποιούνται και τυποποιούνται, ο ένθουσιασμός που συναντούμε στα παιδιά γίνεται αδύνατος για τους μεγάλους, γιατί πάντα σκέπτονται το ύστερα, και δεν μπορούν να αφήσουν να τους απορροφήσει η στιγμή.

Οι έχουν αναγνωριστή ως μεγάλοι άνθρωποι από όλον τον κόσμο, υπήρξαν νεωτεριστές στη θρησκεία και στην ηθική. Αντίθετα με τον σεβασμό που τους δίνουν οι αιώνες, οι περισσότεροι απ' αυτούς, όταν ζούσαν, βρίσκονταν σε μικρή ή μεγάλη σύγκρουση με το περιβάλλον τους. Οι στωϊκοί δίδασκαν ότι η συμπάθεια δεν έπρεπε να περιορίζεται μόνο στους ελεύθερους Έλληνες αλλά να εκτείνεται στους βαρβάρους και στους δούλους και σε όλους τους ανθρώπους. Ο Βουδδισμός και ο Χριστιανισμός κήρυξαν ένα παρόμοιο δόγμα, αλλά πολύ πιο πλατύ. Δεν είναι εκπληκτικό πως τους θρησκευτικούς νεωτεριστές τους κατάρτησαν πολύ στην εποχή τους, γιατί ζήτησαν να στερήσουν τους ανθρώπους από τη χαρά της μάχης και τον άγριο ένθουσιασμό της εκδικήσεως. Σ' αυτούς, που πρώτοι

1. Φιλισταίοι: οι άνδρες, οι ξένοι προς τα ζητήματα του πνεύματος.

προσπάθησαν να κάνουν την ηθική παγκόσμιο και όχι απλώς φυλετικό ζήτημα, σ' αυτούς όφειλεται η κατάργηση της δουλείας, ό σιβασμός των αιχμαλώτων, ό περιορισμός της εξουσίας των συζύγων και των πατέρων, και η αναγνώριση, αν και όχι απόλυτη, ότι τις ύποτελεις φυλές δεν πρέπει να τις εκμεταλλεύονται οι κατακτητές τους για τó δικό τους συμφέρον. Αυτά τά ηθικά κέρδη, πρέπει να τó δμολογήσουμε κινδύνεψαν από την αναβίωση της αρχαίας θηριωδίας, δεν νομίζω όμως ότι τελικά η ηθική πρόοδος πού αντιπροσωπεύουν θά πάη χαμένη για την ανθρωπότητα.

Οι προφήτες και οι σοφοί πού εγκαίνιασαν αυτήν την ηθική πρόοδο, παρ' όλο πού οι περισσότεροι δεν επιμήθηκαν όσο ζούσαν, δεν εμποδίσθηκαν και να εργαστούν. Σε ένα σύγχρονο όλοκληρωτικό κράτος τά πράγματα είναι πολύ χειρότερα από ότι την εποχή του Σωκράτη ή των Ευαγγελιστών.

Σε ένα όλοκληρωτικό καθεστώς, ό νεωτεριστής, πού οι ιδέες του δεν άρεσουν στην κυβέρνηση, δεν θανατώνεται απλώς — πράγμα πού ένας γενναίος άνθρωπος μπορεί να τó αντισταθεί με άδιαφορία — αλλά και η θεωρία του δεν αφήνεται ελεύθερη να γίνει γνωστή. Σε ένα όλοκληρωτικό καθεστώς γεγονότα σαν την εμφάνιση του Βουδδισμού ή του Χριστιανισμού είναι

σχεδόν αδύνατα, και ακόμη και με τόν μεγαλύτερο ήρωισμό, ό ηθικός μεταρρυθμιστής δεν μπορεί να αποκτήσει καμία επιρροή. Αυτό είναι κάτι καινούριο στην ανθρώπινη ιστορία, δημιουργήμα του έλέγχου πού εξασκείται διαρκώς περισσότερος στα άτομα, και πού είναι δυνατός εξ αιτίας του μηχανισμού των σημερινών κυβερνήσεων. Είναι γεγονός σοβαρώτατο και δείχνει πόσο μοιραίο μπορεί να αποβή τó όλοκληρωτικό καθεστώς σε κάθε είδος ηθικής προόδου.

Στόν καιρό μας, σπάνια ένα άτομο με εξαιρετικές δυνάμεις μπορεί να έλπιεί ότι θά έχη τη σταδιοδρομία ή την κοινωνική επιρροή πού θά μπορούσε να έχη σε παλιότερη εποχή, αν άφιερώσει τη ζωή του σε μιá θρησκευτική, καλλιτεχνική ή ηθική μεταρρύθμιση. Όσοσο υπάρχουν ακόμη τέσσερεις δρόμοι πού τού ανοίγονται: μπορεί να γίνει μεγάλος πολιτικός άρχηγός, σαν τόν Λένιν· μπορεί να αποκτήσει βιομηχανική δύναμη, σαν τόν Ροκφέλλερ, μπορεί να αλλάξει τόν κόσμο με επιστημονικές ανακαλύψεις, σαν τους ατομικούς φυσικούς. Ακόμη αν δεν έχη τις ικανότητες πού απαιτούνται για μιá απ' αυτές τις σταδιοδρομίες, ή αν τού λείπουν οι εύκαιρίες, ή δύναμή του, ζητώντας άλλη διέξοδο, μπορεί να τόν οδηγήσει και στο έγκλημα. Οι εγκληματίες, με τη νομική σημασία της λέξης, σπάνια ασκούν κάποια

επίδραση στο δρόμο πού ακολουθεί ή ιστορία, και γι' αυτό, ένας άνθρωπος με μεγάλη φιλοδοξία, συνήθως διαλέγει κάποια άλλη σταδιοδρομία, αν φυσικά τού δοθή ή εύκαιρία.

Οι επιστήμονες, όπως άλλοι νεωτεριστές, πρέπει να αγωνιστούν για να κερδίσουν την αναγνώρισή τους· μερικούς τους εξέορισαν· άλλους τοίς έκαψαν· άλλους τους έρριξαν σε μπουντρούμια, ή έκαψαν απλώς τά βιβλία τους. Σιγά· σιγά όμως αναγνωρίστηκε ότι μπορούσαν να δώσουν δύναμη στο κράτος. Οι Γάλλοι επαναστάτες αφού απέκεφάλισαν κατά λάθος τόν Λαβουαζιέ, χρησιμοποίησαν τους συνεργάτες του στην κατασκευή έκρηκτικών ύλων.

Στόν σύγχρονο πόλεμο, οι επιστήμονες αναγνωρίστηκαν από όλες τις πολιτισμένες κυβερνήσεις ως οι πιό χρήσιμοι πολίτες, με την προϋπόθεση βέβαια ότι μπορούν να εργάζονται και να θέτουν τις υπηρεσίες τους στη διάθεση μιás μόνο κυβερνήσεως μάλλον και όχι της ανθρωπότητας. Σχεδόν κάθε τι πού διακρίνει την εποχή μας από τις προηγούμενες σε καλό ή κακό όφειλεται στην επιστήμη. Στην καθημερινή ζωή έχουμε τó ηλεκτρικό φως και τó ραδιόφωνο και τόν κινηματογράφο. Με την αύξηση της παραγωγικότητας τού εργατή, μπορούμε να άφιερώνουμε πολύ μεγαλύτερη αναλογία τών μηχανοποιημένων δυνα-

μών μας σε πολέμους και σε προετοιμασίες γι' αυτούς — πολύ μεγαλύτερη από ότι ήταν δυνατό πριν από μερικά χρόνια — και να κρατούμε τους νέους στο σχολείο πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από άλλοτε. Χάρη στην έπιστήμη μπορούμε να σκορπίζουμε στόν κόσμο είδησεις και να τόν πληροφορούμε και να τόν παραπλανούμε, και αυτό γίνεται με τόν τύπο και τó ραδιόφωνο και ισχύει για όλους. Χάρη στην επιστήμη, είναι πολύ δυσκολότερο για έναν άνθρωπο να ξεφύγη από μιá κυβέρνηση πού δεν της είναι άρεστός. Όπου, καθώς στη Ρωσία, τó κράτος έχει επιστρέψει σε παλιότερη μορφή, ή παλιά αντίδραση πρòς την επιστήμη θά εμφανιζόταν πάλι αν τó κράτος δεν ήταν παντοδύναμο σε σημείο πού οι τύραννοι παλαιότερων εποχών ούτε να θνείρευτούν δεν θά μπορούσαν.

Δεν θά μου έκανε έντύπωση αν σήμερα παρουσιαζόταν μιá ισχυρή αντιεπιστημονική κίνηση, αποτέλεσμα τών κινδύνων πού εκπροσωπεί για την ανθρώπινη ζωή ή ατομική βόμβα και πού δεν αποκλείεται να γίνουν ακόμη μεγαλύτεροι με τόν μικροβιακό πόλεμο. Αλλά ότιδήποτε και αν αλισθάνεται ό άνθρωπος απέναντι σ' αυτές τις φρικαλεότητες, δεν τολμά και να στραφή εναντίον τών επιστημόνων, ενώ τίποτε δεν αποκλείει τόν πόλεμο, γιατί αν ή μία παράταξη έχει τους επιστήμονες και ή άλλη δεν τους έχει,

κερδισμένη θὰ βγῇ ἀσφαλῶς ἡ πρώτη.

Οἱ ἐπιστήμονες, παρὰ τὴ βασιθεῖα ἐπιρροή πού ασκοῦν στὴ σύγχρονη ζωὴ, ἀπὸ μερικὲς πλευρὲς ἔχουν πολὺ λιγότερη δύναμη ἀπὸ τοὺς πολιτικούς. Οἱ πολιτικοὶ σήμερα εἶναι πρόσωπα μὲ πολὺ μεγαλύτερη ἐπιρροή ἀπὸ ὅτι σὲ προηγούμενες ἐποχὲς τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας. Ἡ σχέση τους μὲ τοὺς ἐπιστήμονες μοιάζει μὲ τὴ σχέση τοῦ μάγου καὶ τοῦ στοιχειοῦ πού ὑπακούει στὶς διαταγὰς του, στὰ παραμύθια τῆς Χαλιμάς.

Ἡ καταπληκτικότερη σταδιοδρομία στὴν ἐποχὴ μας εἶναι τοῦ Λένιν. Ὅταν ἡ τσαρική κυβέρνησις σκότωσε τὸν ἀδελφὸ του, πέρασεν χρόνια φτωχὸς καὶ ἐξόριστος καί, τότε, μέσα σὲ λίγους μῆνες, ὑψώθηκε στὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχηγοῦ ἐνὸς ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα κράτη. Καὶ ἡ ἀρχηγία του δὲν ἦταν σὰν αὐτὴν τοῦ Ξέρξη ἢ τοῦ Καίσαρος, δηλ. ἀπλὴ δύναμη γιὰ νὰ ἀπολαύσῃ πλοῦτη καὶ κολακεῖες. Ἦταν δύναμη πού τὸν ἔκαμε νὰ χύσῃ σὲ καινούριο καλούπι πού τὸ συνέλαβε ὁ ἴδιος ὁ νοῦς του, μιὰ ἀπέραντη χώρα, νὰ ἀλλάξῃ τὴ ζωὴ τοῦ ἐργάτη, τοῦ χωρικοῦ, τοῦ ἀστοῦ· νὰ ἐισαγάγῃ μιὰ ἐντελῶς καινούρια ὁργάνωση, καὶ νὰ γίνῃ σὲ ὅλον τὸν κόσμον τὸ σύμβολο μιᾶς νέας τάξεως πραγμάτων.

Οἱ μεγάλοι ἄνθρωποι, αὐτοὶ πού ξεχωρίζουν στὴν ἱστορία, ὑπῆρξαν ἀπὸ τὴ μιὰ εὐεργέτες

τῆς ἀνθρωπότητας, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλῃ ἐντελῶς τὸ ἀντίθετο. Δὲν μπορῶ νὰ βρῶ τί κέρδισε ἡ ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Τζεγγίς Χάν¹. Δὲν ξέρω τί καλὸ προήλθε ἀπὸ τὸν Ροβεσπιέρρο, καί, ἐγὼ τουλάχιστον, δὲν βλέπω κανένα λόγο νὰ εἶμαι εὐγνώμων στὸν Λένιν. Ἀλλὰ ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, καλοὶ καὶ κακοί, εἶχαν ἓνα χαρακτηριστικὸ πού δὲ θὰ ἤθελα νὰ τὸ δῶ νὰ χάνεται ἀπὸ τὸν κόσμον — ἐνεργητικότητα καὶ ἀτομικὴ πρωτοβουλία, ἀνεξαρτησία πνεύματος καὶ φαντασία δραματισμοῦ. Ἐνας ἄνθρωπος μὲ τέτοιες ἀρετὲς εἶναι ἄξιός νὰ κἀνὲν μεγάλο καλὸ, ἢ μεγάλο κακὸ, καὶ ἂν δὲν θέλουμε ἡ ἀνθρωπότητα νὰ ἀποναρκαθῇ, τέτοιοι ἄνθρωποι πρέπει πάντα νὰ βρίσκουν κάποιον ὀρίζοντα γιὰ νὰ δρᾶσουν, ἂν καὶ θὰ ἤθελε κανεὶς νὰ ἐλπίζῃ πὼς ὁ ὀρίζοντας αὐτὸς θὰ εἶναι γιὰ τὸ καλὸ τῆς ἀνθρωπότητας.

Στὸν σύγχρονον κόσμον καί, ἀπὸ ὅ,τι μπορεῖ κανεὶς νὰ μαντέψῃ ἀκόμη περισσότερο στὸν μελλοντικόν, κανένα μεγάλο κατόρθωμα δὲν θὰ εἶναι δυνατό γιὰ τὸ ἄτομον, ἂν δὲν κυριαρχήσῃ πρῶτα σὲ μιὰ μεγάλη ὁργάνωση. Αὐτὴ ἡ μεταβολὴ ἰσχύει καὶ γιὰ τὸν ἐπιστήμονα καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἄνθρώπους.

Γιατὶ ἐνῶ ἄλλοτε ὁ ἐπιστήμονας μποροῦσε νὰ ἐργαστῇ μόνος του, σήμερα χρειάζονται καὶ χρή-

¹ Τζεγγίς Χάν, Μογγόλος κατακτητὴς τοῦ 11ου μ.Χ. αἰῶνα.

ματα πολλὰ καὶ ἐργαστήρια μὲ πολλοὺς βοηθοὺς. Ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ εἶναι πολὺ ἀτυχής, γιατί αὐτὰ πού ἓνα ἄτομον μποροῦσε νὰ κἀνὲν μοναχὸ του, πολλὲς φορὲς θὰ ἦταν πιὸ εὐεργετικά. Ἐνας ἄνθρωπος πού θέλει νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν πορεία τῆς ἀνθρωπότητας, δύσκολα θὰ πετύχῃ ἂν δὲν γίνῃ δοῦλος ἢ τύραννος: σὰν πολιτικὸς μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀρχηγὸς κράτους, σὰν ἐπιστήμονας μπορεῖ νὰ πουλήσῃ τὴν ἐργασία του στὴν κυβέρνησις, στὴν περίπτωσις ὅμως αὐτὴν πρέπει νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν σκοπὸ τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς καὶ ὄχι τὸν δικόν του.

Αὐτὸ δὲν ἰσχύει μόνο γιὰ σπᾶνιους καὶ ἐξαιρετικούς ἀνθρώπους, ἀλλὰ γιὰ ὅλους ἐκείνους πού ἔχουν κάποιο ταλέντο. Τὶς ἐποχὲς πού ὑπῆρχαν μεγάλοι ποιητὲς, ὑπῆρχαν καὶ πολλοὶ μικροί, καὶ ὅταν ὑπῆρχαν μεγάλοι ζωγράφοι, ὑπῆρχαν καὶ μικροί.

Οἱ μεγάλοι Γερμανοὶ συνθέτες ὑψώθηκαν σὲ περιβάλλον πού ἐκτιμοῦσε τὴ μουσικὴ καὶ ὅπου πολυάριθμοι κατώτεροι ἄνθρωποι ἐβρίσκαν εὐκαιρίες ν' ἀναδειχθῶν. Τότε ἡ ποίηση, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ μουσικὴ, ἀποτελοῦσαν ζωτικὸ μέρος τῆς καθημερινῆς ζωῆς τῶν κοινῶν ἀνθρώπων, πράγμα πού σήμερα κάνουν μόνο τὰ σπᾶρ. Οἱ μεγάλοι προφῆτες ἐχωρίσαν μέσα ἀπὸ μικρότερους προφῆτες. Ἡ κατωτερότητα τῆς ἐποχῆς μας ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτήν, εἶναι ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα τοῦ συγ-

κεντρωτισμοῦ καὶ τῆς ὁργανώσεως τῆς κοινωνίας, σὲ σημεῖο πού ἡ ἀτομικὴ πρωτοβουλία ἔχει περιοριστῇ στὸ ἐλάχιστον. Ὅταν ἀνθίσῃ ἡ τέχνη στὸ παρελθόν, ἀνθίσῃ κατὰ κανόνα ἀνάμεσα σὲ ἀνταγωνιζόμενες μικρὲς κοινότητες ὅπως ἦταν οἱ ἑλληνικὲς Πόλεις-Κράτη, τὰ Πριγκιπάτα τῆς Ἰταλικῆς Ἀναγεννήσεως καὶ οἱ μικρὲς αὐλὲς τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων τοῦ 18ου αἰῶνα. Καθένας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἡγεμόνες ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὸν μουσικόν του, καὶ ἓνας τέτοιος μουσικὸς ὑπῆρξε κάποτε ὁ Ἰωάννης Σιβαστιανὸς Μπάχ· ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ὑπῆρξε, ἦταν πάντως ἐλεύθερος νὰ κἀνὲν ὅ,τι καλύτερο μποροῦσε.

Στὸν τοπικόν ἀνταγωνισμό ὑπάρχει ἓνα στοιχεῖο πολὺ βασικό. Τὸ στοιχεῖο αὐτὸ εἶχε σημασία ἀκόμη καὶ στὴν οἰκοδομὴ τῶν μητροπολιτικῶν ναῶν, γιατί κάθε ἐπίσκοπος ἤθελε ἡ ἐκκλησία του νὰ εἶναι ὡραιότερη ἀπὸ τοῦ γειτονικοῦ ἐπισκόπου. Θὰ ἦταν καλὰ ἂν οἱ πόλεις μπορούσαν νὰ ἀναπτύξουν ἓνα καλλιτεχνικὸ γόητρο πού θὰ τὶς ὀδηγοῦσε σὲ ἀμοιβαῖον συναγωνισμό, καὶ ἂν κάθε μιὰ εἶχε τὴ δική της σχολὴ στὴ μουσικὴ καὶ στὴ ζωγραφικὴ, μὲ κάποια περιφρόνησι μάλιστα γιὰ τὴ σχολὴ τῆς γειτονικῆς πόλης.

Ἡ ζωὴ τοῦ πρωτόγονου ἀνθρώπου στὴ μικρὴ του κοινότητα δὲν περιώριζε κατὰ τίποτε τὴν πρωτοβουλία του. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ζεῖ ἐντελῶς

διαφορετικά. "Αν τραγουδήση στο δρόμο θά τον νομίσουν μεθυσμένο· και αν χορέψη, ό άστν-φύλακας θά του κάνη παρατήρηση ότι έμποδίζει την κυκλοφορία. Τήν εργάσιμη ήμέρα του, εκτός αν είναι πολύ τυχερός, την περνά έντελώς μονότονα, φτιάχνοντας κάτι πού έχει κάποια αξία, όχι για την ομορφιά του, αλλά για τη χρησιμότητά του.

Δέν μπορεί σάν τον βουκό του Μίλτον νά λήθ τή παραμύθι του κάτω από ένα δένδρο σέ μιá κοιλάδα, γιατί συχνά έχει πού ζει κοιλάδα δέν υπάρχει, ή, αν υπάρχει, είναι γεμάτη παληοτενεκέδες. Καί ύστερα, τόν κατέχει καί ή σκέψη τί θά γίνη αύριο.

"Αν θέλετε νά γίνετε ζωγράφος δέν θά είστε εύχαριστημένος νά συναγωνισθήτε μέ άνθρωπους πού ζούν στην ίδια πόλη καί έχουν τους ίδιους πόθους μέ σάς.

Θά πάτε σέ κάποιο σχολείο ζωγραφικής στην πρωτεύουσα όπου πιθανόν θά καταλήξετε στο συμπέρασμα πώς είστε μιá μετριότητα· καί μπορεί τόσο πολύ νά απογοητευτήτε, ώστε νά μπήτε στον πειρασμό νά πετάξετε τά πινέλλα σας καί νά ριχίτε νά αποκτήσετε χρήματα ή ν' αρχίσετε νά πίνετε, γιατί για νά πετύχη κανείς κάτι, κάποια αυτοπεποίθηση είναι απαραίτητη.

Στην Ιταλία της Αναγεννήσεως μπορούσε κάποιος νά ελπίζει ότι θά γινόταν ό καλύτερος ζω-

γράφος της Σιένας καί ότι έτσι θά έπαιρνε μιá θέση άρκετά σεβαστή. Σήμερα δέν θά είναι κανείς εύχαριστημένος νά σπουδάση σέ μιá μικρή πόλη. Ξέρουμε πάρα πολλά καί αισθανόμαστε τόσο λίγο. Τουλάχιστον αυτό παθαίνουμε προκειμένου για τίς δημιουργικές εκείνες συγκινήσεις από τίς όποιες πηγάζει ή καλή ζωή. Όταν πρόκειται νά δούμε τί είναι εκείνο πού αξίζει μένουμε παθητικοί· ή δραστηριότητά μας κινείται μόνο για άσήμαντα πράγματα.

Για νά σωθής ή ζωή από την άνία πού μόνο ή καταστροφή θά μπορεί νά διώξη, πρέπει νά βρεθούν τρόποι για νά αποκαταστή ή άτομική πρωτοβουλία, όχι μόνο σέ πράγματα εφήμερα αλλά καί σέ κείνα πού πραγματικά βαραίνουν. Δέν θέλω νά πώ ότι πρέπει νά καταστρέψουμε τά σημεία εκείνα της σύγχρονης οργανώσεως της ζωής από τά όποια εξαρτάται ή ύπαρξη πολλών ανθρώπων. Θέλω νά πώ ότι ή οργανώση αυτή πρέπει νά αποκτήση περισσότερη εύλυγισία, περισσότερη τοπική αυτονομία, καί νά γίνη λιγότερο πιεστική για τόν άνθρωπίνον πνεύμα μέ την άπρόσπλη άπεραννώση της από δ,τι έγινε μέ την άνυπόφορη γρήγορη ανάπτυξη καί τόν συγκεντρωτισμό της, πράγματα τά όποια ό τρόπος πού σκεπτόμαστε καί αισθανόμαστε δέν μόρεσε νά παρακολουθήση.

Η διάσπασις του Σοβιετικού αποκλεισμού

"Ο περιεργότερος αποκλεισμός της ιστορίας ήρχισε πρό ένός έτους. Είς τόν άγώνα αυτόν διά την ψυχήν του Βερολίνου, Βρεταννική καί Αμερικανικά αεροπλάνα μετέφερον ήμερησίως 5.000 τόννους τροφίμων καί καυσίμων.

Ο αποκλεισμός του Βερολίνου ό όποιος έφτασε εις τόν δέυτερον σημεϊόν τόν Ιούνιον του 1948, ήτο μοναδικός εις την ιστορίαν. Όλοι οι γνωστοί αποκλεισμοί, από της Τροίας μέχρι των Παρισίων — ή από τόν άκόμη νεώτερον του Τομπρούκ — είχαν κοινά χαρακτηριστικά. Οι πολιορκητοί παρέτασαν τās δυνάμεις των περίξ της πόλεως καί προσεπάθουν νά την κατακτήσουν διά των όπλων καί του λιμού.

Ο αποκλεισμός του Βερολίνου δέν άπευθύνετο μόνον εις τόν στομάχι, αλλά καί εις την ψυχήν των κατοίκων.

Ητο μία περιέργος μάχη θελήσεως, ένος άγών διά την ψυχήν της πόλεως όσον καί διά την ύλικήν κατοχήν αυτής.

Όποιος από τούς κατοίκους του δυτικού Βερολίνου ήθελε, ήδύνατο εις οίανδήποτε στιγμήν νά διασπάση τόν αποκλεισμόν. Χωρίς νά μιτοικήση ή νά αφήση την εργασίαν του, ήδύνατο άπλως νά έγγραφη διά την παραλαβήν των τροφίμων του εις τόν Ανατολικόν Τομέα της πόλεως. Αί Δυτικές Δυνάμεις δέν τόν ήμπαδίζον. Όποτε ήθελε, ήδύνατο νά δεχθί την πρότασιν των Ρώσων.

Αλλά, εκτός όλίγων εξαιρέσεων, αυτό δέν έγινε. Οι κάτοικοι του δυτικού Βερολίνου έγνώριζον ότι ή ύπόσχεσις των Ρώσων νά τροφοδοτήσουν όλόκληρον την πόλιν ήτο άβάσιμος. Έγνώριζον ότι ήτο μία γραπτή ύπόσχεσις προοριζομένη νά τούς

δελεάση διά νά παρσδοθούν. Δέν παρεδέχθησαν την γνώμην ότι αί Δυτικές Δυνάμεις δέν θά ήδύναντο νά εκπληρώσουν τός ύποσχεσείς των διότι ό άπό άέρος άνεφοδιασμός θά άπειτύγχανε. Έπροτίμησαν νά έμπιστευθούν στας ύποσχέσεις των Δυτ. Δυνάμεων.

Υπήρχαν καί άλλα παράξενα. Τόν ήλεκτρισμόν του Ρωσικού ραδιοφωνικού σταθμού, ό όποιος νυχθήμερόν έκανε άντιδυτικήν προπαγάνδαν, τόν έπρομήθευαν αί Δυτικές Δυνάμεις, διότι ό σταθμός παραγωγής ήλεκτρικού ρεύματος έτυχε νά εύρίσκεται εις τόν Δυτικόν Τομέα. Έξ άλλου, τόν ήλεκτρισμόν του αεροδρομίου Γκάτωφ, του κυρίου τέρματος του από άέρος άνεφοδιασμού, τόν έδιδαν οι Ρώσοι, διότι έτυχε νά εύρίσκεται εις τόν σύνορον της Ρωσικής καί Δυτικής ζώνης. Όμοίως ό Βρεταννικός τομέας έδιδε ρεύμα εις Ρωσικόν σταθμόν μηχανικών άεροπλάνων. Τό έν μέρος ήδύνατο εις οίανδήποτε στιγμήν νά άποκλείση τά ζωτικά κέντρα τά όποια άνήκον εις τόν άλλο.

Διατί κανείς δέν προσέβη εις τοιαύτην ένέργειαν άντιλαμβάνομεθα άμέσως όταν σκεφθώμεν ότι όλα αυτά ήσαν άπλως ύλικά άνταλλαγαί έξυπηροποιούσαι καί τά δύο μέρη. Ο άποκλεισμός κατά βάθος δέν είχε σχέσιν μέ όλα αυτά. Ητο ψυχολογικός όσον καί ύλικός.

Τά ισχυρότερα όπλα καί των δύο μερών ήσαν ή έλπίς καί ή άπελπισία. Οι πολιορκητοί έδοκίμασαν νά κερδίσουν την πόλιν ορίτοντες αυτήν εις την άπελπισίαν. Έκεϊ οι οι όπιοι άντεστάθησαν εις τόν αποκλεισμόν — αί Δυτικές Δυνάμεις — άντετάχθησαν φέροντες την έλπίδα εις τούς πολιορκημένους.

Ἡ μόνη ἐλπίς ἡ ὁποία δὲν συνεπήγετο τὸν κίνδυνον ἐνόπλου ρήξεως ἦτο ὁ ἀπὸ ἀέρος ἀνεφοδιασμός τοῦ Βερολίνου. Ἡ ἐναέριος γέφυρα ἦτο μία ἐπιχείρησις διὰ τὴν ὁποίαν ἀπιθοῦντο πολὺ πεπεισμένοι ἀεροπόροι καὶ ἡ ὁποία ὑπῆρξε θαῦμα ὀργάνωσης.

Τί ἐγένετο εἰς αὐτὴν τὴν γέφυραν; Τί ἐφόδια ἔπρεπε νὰ μεταφέρωνται εἰς τὸ δυτικὸν Βερολίνον ὥστε νὰ καθίστατο ἡ πόλις ἱκανή, ὅχι μόνον νὰ ἐπιζῇ, ἀλλὰ νὰ παραμείνῃ καὶ τὸ βιομηχανικὸν κέντρον ἐνὸς περιτοῦ ἐκατομμυρίου ἐργατῶν;

Ὁ κατάλογος τῶν παρεχομένων εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης παρουσίαζε ἀρκετὴν ἑκτασίαν, ποικιλίαν, καὶ ἐπιφανειακῶς ἦτο κάπως περίεργος.

Ὁ ἀπὸ ἀέρος ἐφοδιασμός ἤρχισε μὲ σκοπὸν τὴν μεταφορὰν τροφίμων, καὶ ἀναγκαστικῶς τὰ τρόφιμα ἀπετέλουν τὸ κυριώτερον ἐκ τῶν μεταφερομένων εἰδῶν. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι ἦσαν καὶ τὸ μόνον. Ὅταν ὁ ἀπὸ ἀέρος ἐφοδιασμός ἐλειτούργει κατὰ τὸν πληρέστερον τρόπον ὁ ὁποῖος ἐπετεύχθη ποτὲ, πρὸς τὸ τέλος τοῦ χειμῶνος τοῦ 1949, τὰ διάφορα ἐφόδια εἶχον χωρισθῇ εἰς πέντε κυρίας ομάδας:

1) Τρόφιμα καὶ προμήθειαι διὰ τὸν στρατὸν τοῦ Βερολίνου. Αὐτὰ εἶχον πάντοτε προτεραιότητα.

2) Τρόφιμα διὰ τὸν πληθυσμὸν τοῦ Δυτικοῦ Βερολίνου.

3) Ἀνθραξ, κυρίως διὰ τὴν παραγωγὴν ἡλεκτρικοῦ ρεύματος, διὰ τὴν ἀποχέτευσιν τῶν ὑδάτων καὶ διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν νοσοκομείων. Ἄλλο εἶδος ἀνθρακος μεταφερέτο διὰ τὰ ἐργοστάσια, καὶ μικρὰ ποσότης παρέχωρεῖτο εἰς τὰς οἰκίας.

4) Ὑγρὰ καύσιμα, κυρίως βενζίνη διὰ τὰ αὐτοκίνητα, μηχανέλαια διὰ βυρέα αὐτοκίνητα καὶ μηχανήματα ἐργοστασίων.

5) Εἰδικὰ φορτία: Αὐτὰ διηροῦντο εἰς τρεῖς κατηγορίας: Πρῶτον δημοσιογραφικὸς χάρτης, ἀπολύτως ἀ-

παράιτος διὰ τὴν ἐκδοσὴν τῶν ἐφημερίδων τοῦ δυτικοῦ Βερολίνου ἀπὸ τὰς ὁποίας τόσον πολὺ ἐξηριτάτο τὸ ἠθικὸν τῶν κατοίκων.

Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ὑπῆγοντο πρῶται ὕλαι διὰ τὴν Γερμανικὴν βιομηχανίαν. Ἡ τρίτη περιελάμβανε διάφορα εἶδη, φάρμακα, ἀγαθὰ καταναλώσεως ἢ μηχανήματα καὶ ὕλικά διὰ τὴν ἐπέκτασιν ἀεροδρομίων, τὴν μετατροπὴν ἐργοστασίων, ὥστε ἀντὶ ἀνθρακος νὰ χρησιμοποιῶν πετρέλαιον, καὶ διὰ τὸν ἀνεφοδιασμὸν τῶν ἐργοστασίων παραγωγῆς ἡλεκτρικοῦ ρεύματος.

Κάθε κατηγορία παρουσίαζε εἰδικὰς δυσκολίας. Ὅλαι ὅμως ἦσαν διαφορετικαὶ μορφαὶ τοῦ κυρίου προβλήματος, δηλ. τῆς μεταφορᾶς εἰδῶν ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέρας ἀξίας (ἀπὸ ἀπόψεως χρησιμότητος καὶ ὅχι χρημάτων) εἰς τὸν μικρότερον δυνατόν χώρον καὶ μὲ τὸ ὀλιγώτερον δυνατόν βάρος.

Αἱ δυσκολίαι αὐταὶ ἦσαν περισσότερον φανεραὶ εἰς τὰς μεταφορὰς τροφίμων. Τὰ εἶδη ἦσαν πολλὰ, καὶ διέφερον εἰς βάρος καὶ ὄγκον. Κύριος σκοπὸς ἦτο ἡ μεταφορὰ τροφίμων ἀρκετῶν ὥστε νὰ διατηρηθῇ τὸ ἡμερήσιον δελτίον τῶν 2.300.000 κατοίκων τοῦ Δυτικοῦ Βερολίνου, δηλ. κατὰ μέσον ὅρον 1800 θερμίδες, αὐξηθεῖσαι τὸν Νοέμβριον τοῦ 1948 κατὰ 220.

Ἐξ ὅλων τῶν τροφίμων, εἰς μεγαλυτέραν ποσότητα μεταφέρθησαν ἄλευρα. Πάντοτε κατελάμβαναν τὸ ἥμισυ τοῦ υπάρχοντος χώρου. Ἄλευρα καὶ δημητριακὰ καὶ πατάτες ἀπετέλουν ἐπὶ μακρὸν τὰ 80% τῶν μεταφερομένων εἰδῶν. Ἐξ αὐτῶν, οἱ πατάτες παρουσίαζαν μεγάλαν δυσκολίαν λόγῳ τοῦ ὄγκου τῶν καὶ δι' αὐτὸ μετὰ τοὺς πρώτους μῆνας, μεταφέροντο ἀφυδατωμένα.

Παρ' ὅλ' αὐτὰ, παρέμειναν πολλὰι δυσκολίαι. Μία ἐξ αὐτῶν ἦτο τὸ ἄλγος. Ἐπρεπε νὰ μεταφέρωνται 39 τόνοι ἡμερησίως — διὰ τὰ 2.300.000 κατοίκους τοῦ Βερολίνου καὶ διὰ τὰς βιομηχανίας — διότι βεβαίως ὁ ἀε-

γανισμός τοῦ ἀνθρώπου δὲν μπορεῖ νὰ ζῇ ἄνευ αὐτοῦ. Τὸ ἄλγος εἶναι ἀπὸ τὰ εἶδη πού δυσκολώτερα μποροῦν νὰ μεταφερθοῦν ἀεροπορικῶς. Ὅσον καλά καὶ ἂν συσκευασθῇ, πάντοτε θὰ χυθῇ λίγο. Καθὼς φορτῶνεται εἰς τὸ ἀεροπλάνο, χύνεται, φθάνει ἕως τὰς μηχανάς του καὶ τὰς καταστρέφει. Διὰ τὸ ἀεροπλάνον τὸ ἄλγος εἶναι πραγματικὸν δηλητήριο.

Ἐφ' ὅσον ἐχρησιμοποιοῦντο ἀκόμη τὰ ὑδροπλάνοι εἰς τὸν ἀπὸ ἀέρος ἀνεφοδιασμὸν τοῦ Βερολίνου, τὸ ζήτημα τοῦ ἄλγους δὲν ἦτο τόσον δεῦ. Ἐπειδὴ τὰ ὑδροπλάνοι προσθαλασσώνονται, τὸ μέταλλον τῶν εἶναι εἰδικὸν καὶ ὅλα τῶν τὰ μηχανήματα εὐρυσκόνονται εἰς τὸ ἐμπρὸς μέρος τοῦ σκάφους. Εἰς τὰ μέσα ὅμως τοῦ χειμῶνος τὰ ὑδροπλάνοι ἀναγκαστικῶς ἔπρεπε νὰ ἀποσυρθοῦν τῆς ὑπηρεσίας.

Εὐτυχῶς τὰ Χάλτον, ἕνας τύπος Βρετανικοῦ ἀεροπλάνου τῆς πολιτικῆς ἀεροπορίας, φέρει κάτω ἀπὸ τὸ σκάφος του ἕνα καλάθι. Εἰς τὸ καλάθι αὐτὸ τὸ ὅποιον εὐρίσκειται μακρὰν τῶν μηχανημάτων τοῦ ἀεροπλάνου ἡδύνατο νὰ τοποθετηθῇ τὸ ἄλγος χωρὶς κανένα κίνδυνον, διότι καὶ ἐάν διέφευγεν, θὰ διεσκορπίζετο εἰς τὸν ἀέρα. Τοιοῦτοτρόπως τὴν μεταφορὰν ἄλγους ἀνέλαβον τὰ Χάλτον τὰ ὁποῖα καὶ τὴν συνεχίζουν.

Σκοπὸς τοῦ ἀπὸ ἀέρος ἀνεφοδιασμοῦ ἦτο ἀρχικῶς ἡ μεταφορὰ τροφίμων. Κανεὶς ὅμως δὲν ἔλεγε ἀντιληφθῇ τότε ὅτι θὰ ἐχρειάζετο νὰ μεταφερθοῦν καὶ ἀνθρακες. Βεβαίως ἐγενεῖ ἡ σχετικὴ πρότασις, τοῦτο ὅμως ἐθεωρήθη ἀδύνατον.

Πολὺ συντόμως ὅμως ὅχι μόνον ἀπεδείχθη ὅτι ἦτο δυνατόν ἀλλὰ καὶ ἐπραγματοποιήθη. Ἡ μεταφορὰ ἀνθρακος ἤρχισεν ἀπὸ τὸ Φάσσμπεργκ, εἰς τὴν Βρετανικὴν ζώνην, τὴν 19ην Ἰουλίου, 21 μόνον ἡμέρας μετὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἀπὸ ἀέρος ἀνεφοδιασμοῦ. Τὰ πρῶτα φορτία τὰ μετέφερον στρατιωτικὰ ἀεροπλάνοι τύπου

Ντακότα, ἀλλὰ ταχέως κατέστη ἀντιληπτὸν ὅτι καταλλήλοτερα ἦσαν μεγαλύτερα ἀεροπλάνοι. Ὅταν περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου ἦλθον εἰς τὸ Φάσσμπεργκ τὰ Σκάμμαστερ, τῆς Ἀμερικανικῆς στρατιωτικῆς ἀεροπορίας, ἀνέλαβον αὐτὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ ἀνθρακος, ἡ ὁποία ἀργότερα ἀνετέθη εἰς τὰ βρετανικὰ στρατιωτικὰ Χάστινγκς.

Ὁ ἀνθραξ τῶν ἀνθρακωρυχείων τοῦ Ρούρ, συνελέγετο μετὰ τῆς μεγαλυτέρας δυνατῆς προσοχῆς. Προωρίζετο δι' ὠρισμένας χρήσεις εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας. Μόνον μικρὰ ποσότης ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν θέρμανσιν τῶν οἰκιῶν.

Τὰ ἄλλα καύσιμα τὰ ὁποῖα μεταφέρθησαν εἰς τὸ Βερολίνον ἦσαν ὕγρα — βενζίνη καὶ μηχανέλαια κυρίως, ὀλίγον πετρέλαιον καὶ μικραὶ ποσότητες ἄλλων καυσίμων ὕλων. Διὰ τὴν παραγωγὴν ὠρισμένης ἐνεργείας χρειάζεται μικρότερα εἰς ὅγκον ποσότητες ὕγραν ἢ στερεῶν καυσίμων, οἱ κίνδυνοι ὅμως τῆς ἀπὸ ἀέρος μεταφορᾶς τῶν εἶναι πολὺ μεγαλύτεροι. Ἐάν ἕνα ἀεροπλάνο μὲ φορτίον βενζίνης πέσῃ, τὸ πλήρωμα ἐλαχίστας πιθανότητος ἔχει νὰ ἐπιζῇ.

Ἡ τελευταία κατηγορία τῶν εἰδῶν τὰ ὁποῖα μεταφέρθησαν εἰς Βερολίνον, περιελάμβανε μερικὰ ἀπὸ τὰ πλέον παράδοξα ἀντικείμενα, πράγμα πού ἐγέννησε τὰ μεγαλύτερα προβλήματα εἰς τοὺς ἀεροπόρους καὶ τοὺς φορτωτάς. Τὰ ἐμπορεύματα αὐτὰ δὲν ἐστέλλοντο ἀπὸ τὰς ἀρχὰς ἀλλὰ ἡγοράζοντο ἀπὸ ἰδιώτας καὶ μεταφέροντο ἀεροπορικῶς κατόπιν ἐπισήμου ἀδείας.

Ἐνας κύνινδρος δημοσιογραφικὸς χάρτου — παρ' ὅλον ὅτι ἦτο ἀπαράιτος διὰ τὴν ἐκδοσὴν τῶν ἐφημερίδων τοῦ Βερολίνου — δὲν εἶναι πρᾶγμα πού μεταφύεται εὐχερῶς δι' ἀεροπλάνου, ὅπως δὲν εἶναι καὶ ὁ ὀδοστρωτήρ. Ἐν τούτοις ἐχρειάζετο νὰ μεταφερθῇ καὶ ὀδοστρωτήρ διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀεροδρομίου Γκάτωφ· μεταφέρθη εἰς τμήματα καὶ ἡ

συναρμολόγησής του ἐγένετο εἰς τὸ Βερολῖνον.

Τὰ φαρμακευτικά εἶδη ἦσαν βεβαίως ἀπαρτίτητα: τὰς μεγαλύτερας δυσκολίας εἰς τὴν μεταφορὰν παρουσίασαν ὁ αἰθέρ, εἰς τὸ τέλος δὲ ἀντὶ αὐτοῦ ἐστέλλετο οἰνόπνευμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατεσκευάζετο αἰθέρ. Ἐπίσης ἦτο ἀνάγκη νὰ μεταφερθοῦν καὶ εἶδη ρουχισμοῦ, αἱ ἀνάγκαι δὲ εἰς τὰ εἶδη αὐτὰ ἀναγκαστικῶς θὰ ἠδύνανοντο ἐὰν ὁ ἀποκλεισμός ἐξηκολούθει ἐπὶ μακρόν. Κυρίως μετεφέρθησαν μπόττες καὶ παπούτσι (τὰ περισσότερα πα-δικά), ὑποκάμισα καὶ κοστούμια, ὀλίγα λευκά εἶδη, μπλουζες καὶ κάλτσες. Ἐκτὸς αὐτῶν μετεφέρθησαν, εἰς μικρὰς ποσότητας, καὶ ἄλλα εἶδη: μαχαιροπήρουνα, ξυριστικά λεπίδες, ἀριθμομηχαναί, κερὰ καὶ διάφορα οἰκιακά σκεύη — μεταξὺ αὐτῶν καὶ 2000 θερμοφῶροι ἀπὸ καουτσούκ.

Καπνὸς καὶ σιγάρα δὲν μετεφέροντο κανονικῶς, οἱ Ἀμερικανοὶ ὁμῶς κάποτε μετέφεραν μίαν μεγάλην ποσότητα ἀπὸ περίσσευμα τῶν προοριζομένων διὰ τὸν Στρατόν. Ἡ κατανόλωση καπνοῦ καὶ σιγάρων ἢ ὅποια ὑπῆρχε πρὸ τοῦ ἀποκλεισμοῦ διετηρήθη ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα ἐντὸς τῆς πόλεως ἀποθέματα.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπὸ ἀέρος ἀνεφοδιασμοῦ τὰ διάφορα ἐμπορεύματα μετεφέροντο εἰς τὴν Βρεταννικὴν ζώνην ἀπὸ τὸ μοναδικὸν ἀεροδρόμιον τοῦ Βούνστορφ. Ἐνῶ ὁμῶς κατεσκευάζοντο καὶ ἄλλα ἀεροδρόμια, τὰ διάφορα εἶδη κατενέμοντο

κατὰ ἀεροδρόμιον, διὰ λόγους ὀργανώσεως. Τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1949 ἡ γέφυρα τῶν μεταφορῶν διεκανοιόθη ὡς ἐξῆς ἀπὸ βορρὰ πρὸς νότον: ἀπὸ τὸ Σλέσβιγκ τὰ στρατιωτικὰ ἀεροπλάνα Χάστινγκς μετέφεραν ἀνθρακὰ, καὶ τὰ βρεταννικὰ ἀεροπλάνα — δεξιαμεναί, τῆς πολιτικῆς ἀεροπορίας — Χάλτον καὶ Λιμπερέτορ — ὕγρα καύσιμα.

Τὰ στρατιωτικὰ ἀεροπλάνα Ντάκωτα σὶδ Λιούμπεκ μετέφεραν κυρίως τρόφιμα καὶ ὀλίγην ποσότητα ἀνθρακός. Ἐκ τοῦ πολιτικοῦ ἀεροδρομίου Φουλσμπτούτελ, ἔξωθεν τοῦ Ἀμβούργου, τὰ Βρεταννικὰ μεταγωγικὰ ἀεροπλάνα τῆς πολιτικῆς ἀεροπορίας Χάλτον καὶ Μπρίστολ (τὰ Μπρίστολ ἀπεσύρθησαν ἐνῶρίς τῆς ὑπηρεσίας) μετέφεραν τρόφιμα, ἄλας καὶ ἄλλα εἰδικὰ φορτία, κυρίως μεγάλου ὄγκου. Ἐπίσης μεταξὺ τῶν μεταφερομένων εἰδῶν ἦσαν καὶ ἰχθεῖς, ὅποτε βέβαια ἦτο δυνατόν νὰ ἐξευρεθοῦν.

Τὰ Ἀμερικανικὰ ἀεροπλάνα Σκάυαστερ, τὰ ὁποῖα ἀπεγειοῦντο ἐκ τῶν Βρεταννικῶν ἀεροδρομίων φάσσομπεργκ καὶ Κέλλε ἀπασχολοῦντο κυρίως μὲ τὴν μεταφορὰν ἀνθρακός: τὰ ἀπογειούμενα ἀπὸ τὸ Κέλλε μετέφερον ἐπίσης καὶ ὀλίγα τρόφιμα.

Τὰ βρεταννικὰ ἀεροπλάνα Γιῶρκ ἀπεγειοῦντο ἐκ τοῦ ἀεροδρομίου Βούνστορφ, μεταφέροντα τρόφιμα καὶ συγχρόνως ἐφόδια πρὸς συντήρησιν τῆς Βρεταννικῆς φρουρᾶς: τὰ δὲ βρεταννικὰ Δάνκαστερ καὶ Τιούτορ, τῆς πολιτικῆς ἀεροπορίας, μετέφεραν ὕγρα καύσιμα.

Τὸ "Αντρυσιάντ

θὰ φέρη νέα ἐποχὴ στὴν Ἀφρική;

Τοῦ RITCHIE CALDER

(Ἀπὸ τὸ «The New Statesman and Nation», Λονδίνο)

Αν ἓνας ἐξερευνητὴς ἀνάγγελε ἔσφινκὰ ὅτι εἶχε ἀνακαλύψει ἓνα Νέο Κόσμον δυὸ φορὲς σάν τὴν Εὐρώπην, μιάμιον φορὰ σάν τὴς Ἡνωμένες Πολιτεῖες καὶ τὴν Κίνα, ἡ εἰδηση δὲν θὰ εἶχε περισσότερη σπουδαιότητα ἀπὸ τὴν ἀναγγελία τοῦ νέου φαρμάκου Ἀντρυσιάντ. Μὲ τὸ νέο αὐτὸ φάρμακο θὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴ μύγα τσετσὲ μιά ζώνη τῆς Ἀφρικῆς τοῦ Ἰσημερινοῦ, μὲ ἔκταση 4 1/2, ἑκμ. τετραγωνικὰ μίλια, καὶ εἶσι θὰ μὴ πορῇ νὰ αὐξήσῃ ἡ κτηνοτροφία τῆς καὶ ἡ καλλιέργεια δημητριακῶν, πράγματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔχει πολὺ μεγάλη ἀνάγκη ὁ κόσμος.

Τὸ φάρμακο αὐτὸ, πού τὸ τελειοποίησαν ὕστερα ἀπὸ ἐρευνες τσετσῶν ἑδῶν οἱ ἴδιοι ἐπιστήμονες πού ἀνακάλυψαν καὶ τὴν Παλουερίν, τὸ ἰσχυρότατο φάρμακο ἐναντίον τῆς ἐλονοσίας, μὴ πορῇ νὰ προλάβῃ καὶ νὰ θεραπεύσῃ τὴς διάφορες μορφῆς τῆς τρυπανοσώμιασος πού προκαλεῖ ἡ μύγα τσετσὲ στοὺς ἀνθρώπους καὶ στὰ ζῷα. Οἱ ἀρρώστειες αὗται εἶναι συγγενεῖς μὲ τὴν ἀσθένεια τοῦ ὕπνου πού προκαλεῖ ἡ τσετσὲ στὸν ἄνθρωπο, ὥστόσο ἀκόμη δὲν μὴ πορῇ νὰ ἰσχυρισθῇ κανεὶς ὅτι ἡ χρησιμοποίησή του θὰ εἶναι ἀποτελεσματικὴ στὸν ἄνθρωπο. Αὐτὸ ὁμῶς δὲν ἔχει τὴν σημασίαν, ἀφοῦ ὑπάρχουν ἤδη διάφορα θεραπευτικὰ μέσα

γιὰ τὴ μορφή πού προσβάλλει τὸν ἄνθρωπο, καὶ ἀφοῦ στὰ τελευταῖα χρόνια, ἡ ἀσθένεια τοῦ ὕπνου, δὲν εἶναι πιά τόσο σοβαρὴ ἀπειλὴ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Στὰ ζῷα ὁμῶς οἱ ἀσθένειες πού προκαλεῖ ἡ μύγα τσετσὲ βρίσκονται σὲ τέτοια ἔνταση, ὥστε ἀπέραντες ἐκτάσεις τῆς Ἀφρικῆς μένουν ἐντελῶς ἀνυπεράσπιστες.

Η μύγα τσετσὲ συνα-
χῶς ἐπεκτείνει τὸ
βασιλεῖό της σὲ μιὰ
ζώνην 15⁰ πρὸς Β καὶ
Ν τοῦ Ἰσημερινοῦ.
Στὴν περιοχὴ αὕτη πε-
ριλαμβάνονται σχεδὸν
ὅλες οἱ εὐρωπαϊκὲς ἀ-
ποικίες, Βρεταννικὲς,
Γαλλικὲς, Βελγικὲς καὶ
Πορτογαλικὲς, καὶ ἀ-
κόμη ἡ Ἀβυσσινία καὶ
ἡ Λιβερία. Ἐκτὸς ἀπὸ
δυὸ σχετικὰ μικρὰ τμή-
ματα τῆς περιοχῆς Χάουζα
σὴ Βόρειο Ν. γηρία, ὁλόκλη-
ρη ἡ Δυτικὴ Ἀφρική κατέ-
χεται ἀπὸ τὴν τσετσὲ καὶ ὅπως
εὐκολα μὴ πορῇ νὰ καταλάβῃ
κανεὶς, στὴς περιοχὰς αὗται
δὲν ὑπάρχει κτηνοτροφία καὶ
ἐπομένως οὐδε καὶ καλλιέρ-
γεια.

Στὴν Ἀνατολικὴ Ἀφρική,
ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἐμ-
πόδια στὴν καλλιέργειαν τῶν
φυσικῶν (ἀράπικο) ἦταν ὅ-
τι ἔπρεπε νὰ κοποῦν ὅλοι οἱ
θάμνοι, ἀφοῦ σ' αὐτοὺς φω-
λιάζει ἡ μύγα τσετσὲ. Ἀλλὰ
ἡ μεγάλη χρησιμοποίησις τῶν
ἐντομοκτόνων ἐξαφάνισεν τὰ
χρῆσιμα ἔντομα, ὅπως π.χ. τὴς
μέλισσας, καὶ χωρὶς αὗται

ANTRYCIDE

δέν μπορούν να γονιμοποιηθούν οι φυτείες των ήλιων, που σκόπευαν να τους καλλιεργούν τις χρονιές που δέν θα καλλιεργούσαν φυσιτικά. "Υστερα υπάρχει και ο μεγάλος κίνδυνος της διαβρώσεως. Όταν κόψουμε τη βλάστηση που προφυλάσσει το έδαφος από τις τροπικές βροχές και από τον τροπικό ήλιο, το χώμα νοτίζει και σκορπάζει από τη βροχή ή ξεραίνεται και σκάζει από τον ήλιο. Ο άνθρωπος πρέπει να συμβιβαστεί κάπως με το θάμνο και τη ζούγκλα, και ο σκληρός του αντίπαλος σε κάθε τέτοιο συμβιβασμό είναι πάντα η τσετσέ.

Σήμερα, χάρη σ' ένα φάρμακο που κατασκευάστηκε στα αγγλικά εργαστήρια, χιλιάδες μίλια της περιοχής που μαστίγεται από την τσετσέ θα ελευθερωθούν, εκατομμύρια τετραγωνικά μίλια της χώρας θ' αποδοθούν με τον καιρό στην καλλιέργεια και θα αναπτυχθεί η κτηνοτροφία.

Το "Αντρουαίντε είναι μια λευκή χρυσταλλική σκόνη. Είναι προϊόν ενός νέου πεδίου έρευνας — των ετεροκυκλικών ενώσεων*. Όταν στην αρχή του πολέμου δέν υπήρχε κίνηση και δέν υπήρχαν και τα γερμανικά υποκατάστατα, οι Βρεταννοί χημικοί άρχισαν να κατασκευάζουν τα είδη που άλλοτε προμήθευε η Γερμανία δέν τους Ικανοποιούσαν όμως τα πατροπαράδοτα άνθελονοσιακά φάρμακα. Άρχισαν από πειράματα και έφτασαν ν' ακολουθήσουν έντελώς νέες κατευθύνσεις. Το αποτέλεσμα ήταν ή Παλουντρίν, που δέν είχε καμιά σχέση ούτε με την "Ατεμπρίνη ούτε την Μεπακρίνη, τα παλιά άνθελονοσιακά παρασκευάσματα. Το "Αντρουαίντε (γνωστό πριν ως M. 7555) ήταν όπως και τα προηγούμενα, ένα τεχνητό παρασκεύασμα, και άκριβως ότι χρειαζόταν. Το δοκίμασαν σε ποντίκια μολυσμένα

με μικρόβια διαφόρων άσθενειών της τσετσέ, και είδαν πως ήταν πολύ άποτελεσματικό. Ωστόσο υπήρχε μια σοβαρή δυσκολία έπρεπε να δοκιμασθεί και σε άγελάδες και, όπως ήταν φυσικό, κανένας λογικός άνθρωπος δέν άποφάσισε να μολιήσει με τρυπανοσώματα τα ζώα που ζούσαν στα μικρά αυτά νησιά, όπου δέν υπήρχαν τέτοιες άρρώστιες, γιατί μπορούσαν να πάρουν μεγάλη έκταση.

Γι' αυτό χρειάστηκε να μεταφερθούν ζώα στον τόπο των επιστημονικών έρευνών και να άρχίσουν τα πειράματα στις περιοχές που μαστίζονταν περισσότερο από την τσετσέ: στο Σουδάν, στην Κένυα και στην Ουγκάντα. Στο έργο αυτό βοήθησαν οι κτηνιατρικές άποικιακές υπηρεσίες, που συγκέντρωσαν τα άρρωστα, καθώς και τα γερά ζώα που παρουσίαζαν προδιάθεση για την άσθένεια. Τα άρρωστα θεραπεύθηκαν και τα γερά άπόκτησαν άνοσία. Η δουλειά όμως αυτή έγινε με πολύ επικίνδυνες συνθήκες. Οι έπιστήμονες και τα ζώα μέσα στη ζούγκλα έπρεπε να προστατευθούν από τους κυνηγούς των λεονταριών, τους Μασαί* έγιναν έπιστήμονα τον έκανε λυώμα ένας ρινόκερος που έτρεχε σαν άφηνισμένος. Ωστόσο τα πολλά πειράματα απέδειξαν ότι το "Αντρουαίντε εξασφαλίζει στα ζώα άνοσία για έξη μήνες από τα τρυπανοσώματα congo-lense και για τέσσερις μήνες άπ' το vivex, εκτός βέβαια ότι θεραπεύει τα ζώα που έχουν ήδη προσβληθεί.

Η σημασία του "Αντρουαίντε είναι ότι ή μύγα τσετσέ δέν μπορεί πια να προσβάλει τα κατοικίδια ζώα. Και κείνα που έχουν άνοσία θα μπορούν να βόσκουν και να μεγαλώνουν στις θαμνώδεις εκτάσεις και στις εκκαθαρισμένες περιοχές της ζούγκλας. Και όλη αυτή ή περιοχή που ή έκτασή της φθάνει τα 4 1/2, εκατομ. τετραγ. μίλια, θα ξανακατοικηθεί. Ήδη το άποικιακό Γραφείο έχει κάνει μεγάλα σχέδια για την άναπτυξη του άφρικανικού έμπορίου κρέατος,

με βάση τη χορσιμοποίηση των άγροκτημάτων της "Ανατολικής "Αφρικής, και τη μεταφορά των ζώων σε διάφορες βοσχές, όπως γίνεται στα "Αμερικανικά άγροκτήματα και στις πάμπες της Νοτίου "Αμερικής. Επίσης ένισχύει πολύ τους Ιθαγενείς άγρότες της Δυτικής "Αφρικής, στην αύξηση των ζώων και στη βελτίωση της άναπαραγωγής τους. Για την ώρα, έξαντλούν το έδαφος καλλιεργώντας δημητριακά χωρίς μεγάλη άπόδοση. Το Κρέας δίνει δυο ζώα και ένα άλετρο στους Ιθαγενείς που άναλαμβάνουν να καλλιεργήσουν καλά τη γη τους, και άρκετά λίπασμα, πράγμα που ως τώρα δέν μπορούσε να γίνει γιατί δέν υπήρχαν ζώα έξ αιτίας της τσετσέ.

Έκτός από την Νοτιοαφρικανική Ένωση σε καμιά άλλη περιοχή της "Αφρικής δέν υπάρχει αξιόλογη παραγωγή βοδινού κρέατος. Όλα τα ζώα της Βρεταννικής "Αφρικής είναι κάπου 16.000.000 κεφάλια.

Τα ντόπια ζώα είναι άδύνατα, μικροκαμωμένα και το κρέας τους δέν φθάνει ούτε για τους Ιθαγενείς. "Ακόμη και στις περιοχές που έγιναν άπόπειρες ν' άναπτυχθεί η κτηνοτροφία, τα άποτελέσματα δέν συμφέρουν οικονομικώς στη Δυτική "Αφρική, ή ζημιά από τα ζώα που χάνονται κάθε χρόνο από τρυπανοσωμίαση είναι πάνω από 1.000.000 λίρες. Έτσι ή χορσιμοποίηση του φαρμάκου θα είναι πολύ μικρή δαπάνη, έστω και αν πρόκειται να γίνονται ένσεις στα ζώα 2 φορές το χρόνο για να εξασφαλίζεται ή άνοσία τους. Η ένωση είναι πολύ εύκολη μπορεί να την κάνει κάθε άγρότης μόνος του χωρίς ειδικευμένο βοήθο. Γίνεται απλώς μια υποδόρια ένωση στο ζώο και έπειδή το φάρμακο δέν είναι τοξικό, δέν υπάρχει κίνδυνος άκόμη και αν ή δόση είναι μεγαλύτερη από την κανονική.

Σήμερα γίνεται μαζική παραγωγή του "Αντρουαίντε και γρήγορα θα είναι έτοιμο για παράδοση τρεές

τόννοι. Η δόση είναι άρκετή για 2.000.000 ζώα ή όλική ποσότητα που χρειάζεται δέν θα περάσει ποτέ τους 100 τόννους τον χρόνο — 100 τόννοι ενός φαρμάκου για να έλευθερωθούν από την τσετσέ 4 1/2, εκατομμύρια τετραγωνικά μίλια!! Βέβαια θα περάσουν πολλά χρόνια ώσπου ή άγορά να γεμίσει από βοδινό κρέας της "Αφρικής. Θα χρειαστούν 3-4 χρόνια για να γεννηθούν και να μεγαλώσουν γερά ζώα και 10 χρόνια περίπου πριν άρχίσουν να φαίνονται τα άποτελέσματα των μεγάλων σχεδίων.

Ο άντικειμενικός σκοπός όλων των σχεδίων είναι ν' άναπτυχθούν καινούριες ράτσες για ν' άντικαταστήσουν τις παλιές ν' γίνουν τα ζώα μεγαλύτερα και ή ποιότητα του κρέατος καλύτερη. Αυτό θα γίνει μόνο με τη διασταύρωση ώρισμένων γερών Ιθαγενών ζώων με άλλα, που ή έκτροφή τους συμφέρει από οικονομική άποψη. (Π. χ. στην ύποτροπική ξερή περιοχή Κουήνσλαντ, έγινε με μεγάλη έπιτυχία διασταύρωση Ζερπού (Ινδικά ζώα) με Χέρφορντ και έτσι γεννήθηκαν ζώα που άντέχουν στο κλίμα και σ' άλλους κινδύνους της περιοχής και έχουν και το καλό κρέας των ζώων του Χέρφορντ.)

Ωστόσο για να ολοκληρωθεί ή άνάπτυξη των καθυστερημένων αυτών περιοχών χρειάζονται συγκοινωνίες, νερό και ψυγεία.

Η "Αφρική με τον καιρό μπορεί να γίνει μια περιοχή μεγάλη παραγωγής κρέατος και με ένα συμβιβασμό με τους Βουσμάνους (τώρα πια που ή τσετσέ είναι εκτός μάχης), ή τοπική καλλιέργεια μπορεί να αυξηθεί σε σημείο που θα ήταν δύσκολο να προβλέψει κανείς. Μέσα στη σημερινή έπισιτιστική κατάσταση του κόσμου αυτό άποτελεί τρομερή πρόοδο και θ' άντισταθμίσει τις θλιβερές άπώλειες που είχε ή άσύδοτη έκμετάλλευση του έδαφους των «πολιτισμένων» χωρών.

* Τμήμα της "Οργανικής Χημείας, που ασχολείται με τις ετεροκυκλικές ενώσεις, δηλ. τις ενώσεις του άνθρακα.

ΣΚΙΤΣΑ ΑΠΟ ΤΟ 'ΕΛΣΙΝΚΙ

ΤΟΥ
ERLAND
(Από το «OBS!»,
Στοκχόλμη)

Stadion. Helsingfors

Τὰ μέρη αὐτὰ τοῦ 'Ελσίνκι, μοναδικὰ ἀπὸ ἀρχιτεκτονικῆ ἀποψη, εἶναι ἔργα ἑνὸς ἀνθρώπου, τοῦ Κ. Α. 'Ενγκελ. Ἡ μεγάλη εὐκαιρία τοῦ παρουσιάστηκε μετὰ τὴν πυρκαϊὰ τοῦ 1809 μετὰ τὴ βοήθεια τοῦ πολιτικοῦ Γιόχαν 'Αλμπερτ 'Ερεν-στρουμ, πού ἦταν συγχρόνως καὶ ἐμπνευσμέ-νος πολεοδόμος. Μιὰ ἄλλη αἰτία ἦταν ἡ γενναιοδωρία τοῦ Αὐτοκράτορα 'Αλεξάν-δρου. Ἐτσι σὲ καμιά πόλη δὲν ὑπάρχει

ΕΠΑΝΩ: Τὸ πα-
λαιότερο σπίτι τοῦ
'Ελσίνκι στὸ
Στόρτοργκετ.
ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Τὸ
'Ολυμπιακὸ Στά-
διο. — ΕΠΑΝΩ
ΔΕΞΙΑ: Τὸ πε-
ρίφημο Φιλλαν-
δικὸ λουτρό ὅπου
τὸ εἶδε ὁ καλλι-
τέχνης. Ἀφοῦ ἀ-
φήσουν τὸ θέμα

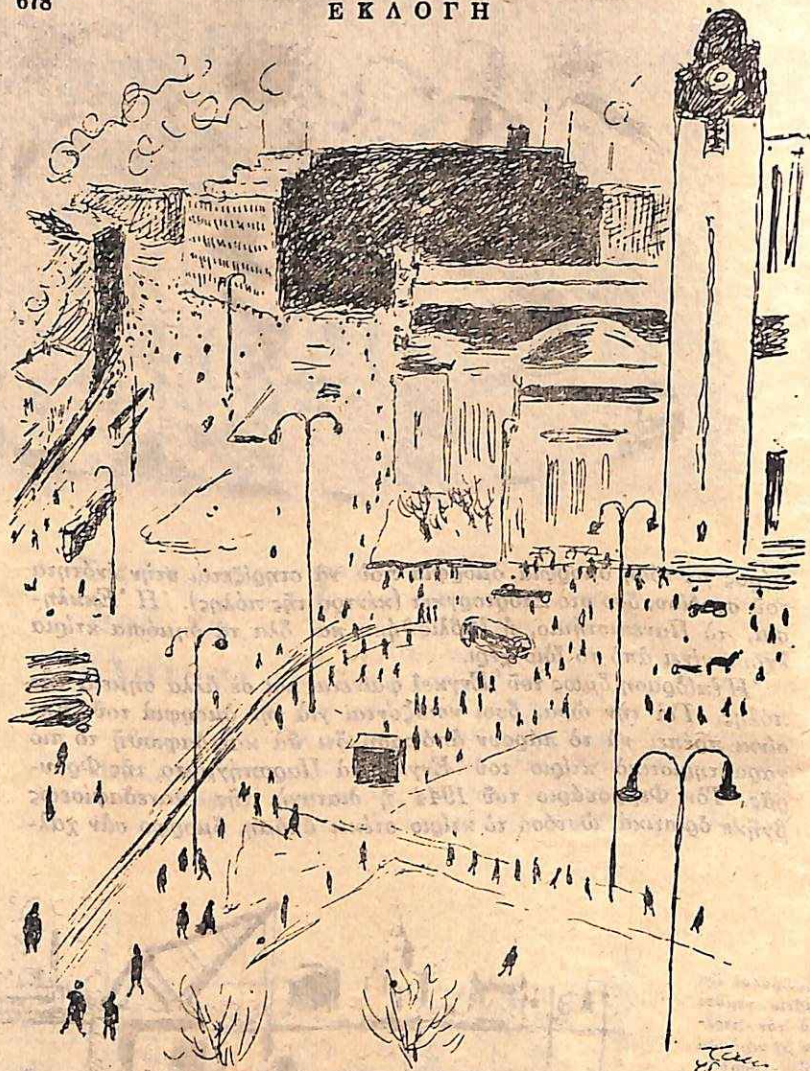
μέρος μὲ τόση ὁμορφιά, ὁμορφιά πού νὰ στηρίζεται στὴν ἐνότητα τοῦ σχεδίου, ὅσο στὸ Στόρτοργκετ (κέντρο τῆς πόλης). Ἡ Ἐκκλη-σία, τὸ Πανεπιστήμιο, ἡ Βιβλιοθήκη καὶ ὅλα τὰ δημόσια κτίρια ἔχουν γίνει ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι.

Ἡ ἐπίδραση ὅμως τοῦ 'Ενγκελ φαίνεται καὶ σὲ ἄλλα σημεῖα τῆς πόλης. Γὰρ τὴν ὥρα, ὅσοι νοιάζονται γιὰ τὴν ὁμορφιά τοῦ 'Ελ-σίνκι πρέπει νὰ τὸ πάρουν ἀπόφαση διὰ τὴν κατεδαφιστὴν τὸ πρὸ χαρακτηριστικὸ κτίριο τοῦ 'Ενγκελ, τὰ Παραπήγματα τῆς Φρου-ρᾶς. Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1944 ἡ διαταγὴ τῆς κατεδαφίσεως βγήκε ὁριστικά, ὥστόσο τὸ κτίριο στέκει ἀκόμη, ὁμορφο σὰν χαλ-

λίγη ὥρα σὲ ἓνα
δωμάτιο γεμάτο
ἀτμὸ τὸν περ-
χοῦν μὲ νερὸ καὶ
ἓνα ὀλόκληρο σῶ-
μα ἀπὸ γυναῖκες
ὀκλιομένες μὲ
κλαδιά τὸ κτυ-
ποῦν γιὰ μασάζ.
ΔΕΞΙΑ: Θέα
πρὸς τὴ Μητρό-
πολη Οὐσπένσκν.

Ημερ
Helsingfors

Τὸ κέντρο τῆς πόλης.

κογραφία. Γιὰ νὰ ἐπιδιορθωθῇ θὰ στοίχιζε 230 ἑκατομμύρια μάρκα καὶ ἡ φιλλανδικὴ οἰκονομία ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ πολλὰ ἄλλα ἔξοδα. Ἡ Μεγάλῃ Αἰθουσα τοῦ Πανεπιστημίου εἶναι τώρα ἔτοιμη ὕστερα

ἀπὸ τὶς ἐπεκτάσεις καὶ τὶς προσθήκες πὺν ἔγιναν σύμφωνα μὲ τὰ σχέδια τοῦ καθηγητῆ Τζ. Β. Σίρεν. Ἄν καὶ στὸν δριζόντια τοῦ Ἐλσίνκι δὲν διαγράφονται παρὰ μόνο τὰ ἀρχιτεκτονικὰ ἔργα τοῦ Ἐνγκελ καὶ ὁ Καθηδρικός Ναὸς τοῦ Οὐσπένσκι, ὥστόσο ὑπάρχουν ἐδῶ καὶ καὶ στὴν πόλιν κτίρια ἀπὸ σύγχρονους ἀρχιτέκτονες, θαυμάσια, ἂν καὶ χωρὶς μεγάλη συνοχή. Ὁ Σααρίνεν εἶναι ἀπὸ τοὺς καλύτερους, ἂν καὶ τὰ ἄλλα κτίριά του δὲν εἶναι τόσο ἐπιβλητικὰ ὥς ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς. Τὸ κτίριο τῆς Βουλῆς, ἔργο τοῦ Σίρεν, καὶ τὸ Ταχυδρομεῖο, ἔργο τῶν Λίντρεος καὶ Πάρβις, εἶναι χαρακτηριστικὰ παραδείγματα μοντέρνας ἀρχιτεκτονικῆς.

Ὑστερα ἔρχεται τὸ Ὀλυμπιακὸ Στάδιο, σχεδιασμένο ἀπὸ τὸν Λίντεγκρεν καὶ τὸν Γιάντι. Ὁ λυγρὸς λευκὸς τοῦ πύργος λάμπει σ' ὅλην τὴν ὁμορφίαν ἀπὸ τὸ 1940, μόνο ὅμως τὸ 1952 θὰ συγκεντρωθοῦν ἐκεῖ τὰ νεῖατα ὅλου τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τὸ 1930 καὶ ὕστερα, ἡ Φιλανδία ἄρχισε νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες. Θὰ μπορούσε μάλιστα κανεὶς νὰ πῇ πὺς ὁ ἀθλητισμὸς ἦταν ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ψυχολογικοὺς παράγοντες πὺν τὴν βοήθησαν νὰ σταθῇ ψηλὰ στὸν πόλεμο καὶ στὰ χρόνια τῆς κρίσης.

Ἀσφαλῶς θὰ ὑπάρχουν κι ἄλλοι ὥραιοι ἄνθρωποι στὴ Φιλανδία: ὥστόσο εἶδα πολλοὺς πὺν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ τοὺς ὀνομάσῃ προσωπικότητες. Θὰ σκεπτόταν ἴσως κανεὶς πὺς τὸ δυνατό κεφάλι τοῦ Σιμπέλιους θὰ ἦταν μοναδικό, ἀκόμη καὶ στὴ Φιλανδία. Ἀλλὰ ἀνάμεσα στὰ γκαρσόνια τοῦ Ξενοδοχείου Κάμπ ὑπάρχει ἓνας πὺν τοῦ μοιάζει πάρα πολύ. Δύσκολα θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ μιὰ γενικὴ ταξινόμηση τῶν Φιλανδῶν... Τὰ πρόσωπά τους εἶναι σὰν γκριζωποὶ τοῖχοι πὺν πίσω τους κρύβεται χιούμορ ἢ πικρία ἢ ἴσως τὰ σχέδια ἑνὸς Ὑπουργοῦ ἢ κα- νένα οἰκονομικὸ πρόβλημα ἀκόμη καὶ ἡ μεγαλοφυΐα μπορεῖ νὰ κρύβεται χωρὶς νὰ προδίδῃ τὴν ὑπαρξή της. Ὁ Φιλανδὸς ἔχει προσωπεῖο καὶ τὸ κρα- τῶ. Αὐτὸ τοῦ δίνει δύναμη σταν παίξῃ πόκερ καὶ τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στὴν πολιτική.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξη ἐκκλησία.

Σκίτσα τοῦ HANS, ἀπὸ τὸ «OBS!», Στοκχόλμη

2. ΣΠΑΑΚ

Σκίτσο του Brandel
από το «New York
Times», Νέα Υόρκη

Σκίτσο του Low από
το «The Evening
Standard», Λονδίνο

Σκίτσο του Berger
από το «The Na-
tion», Νέα Υόρκη

Σκίτσο του Berger
από το «The Na-
tion», Νέα Υόρκη

Σκίτσο του Sennep
από το «Carrefour»,
Παρίσι

Σκίτσο του PIL
από το «De Stan-
daard», Βρυξέλλες

ΕΒΕΛΙ
ΤΩΣ
ΤΟΥ
ΒΛΕΤΣ-
ΤΕ

ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Πρωτοπόροι καὶ καλὲς νοικοκυρὲς

Τῆς CHARLOTTE HALDANE

(Ἀπὸ τὸ «Blick in die Welt», Ἀμβούργο)

Στὴν Εὐρώπῃ τείνουμε συνήθως νὰ σχηματίζουμε διαστρεβλωμένη ἢ μονόπλευρὴν τὴν εἰκόνα τῆς Ἀμερικανίδος καὶ αὐτὸ ὀφείλεται κυρίως στὶς Ἀμερικανικὲς κινηματογραφικὲς εἰσαγωγές. Στὶς Ἀμερικανικὲς ταινίες ὅλη ἡ ἔμφαση δίνεται στὸ γυναικεῖο φύλο, στὰ νεῖα, στὴ λάμπη τῆς γοητείας. Δὲν μποροῦ νὰ καταλάβω γιατί καμιά Ἀμερικανικὴ ταινία δὲν παίρνει γιὰ θέμα τῆς τῆ ζωῆς μιᾶς γυναίκας· πρωτοπόρου, μιᾶς γυναίκας ποὺ ἀγωνίστηκε γιὰ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα.

Στὰ 1840, ἡ Ἀγγλικὴ Ἑταιρία Κατὰ τῆς Δουλείας ἐκάλει ἕνα συνέδριο στὸ Λονδίνο. Στὸ συνέδριο αὐτὸ εἶχε προσκληθῇ μιὰ ἐπιτροπὴ Ἀμερικανῶν ὁπαδῶν τῆς καταργήσεως τῆς δουλείας. Τῆς ἐτοίμαζαν μεγάλη ὑποδοχὴ ποὺ σχεδὸν πῆγε χαμένη ὅταν εἶδαν ὅτι ἀπὸ τοὺς ἐπιτροσώπους οἱ τέσσερις ἦσαν γυναῖκες.

Γιὰ τοὺς Βρεταννοὺς ὁργανωτὰς τοῦ Συνεδρίου στὴν πρώτη ἐκείνη Βικτωριανὴ ἐποχῇ, ἡ συμμετοχὴ γυναικῶν σ' αὐτὸ ἦταν ἀνατροπὴ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν παραδόσεων τῆς χώ-

ρας καὶ ἀντίθετο πρὸς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ! Οἱ γυναῖκες, παρὰ τὶς διαμαρτυρίες τους καὶ τὶς διαμαρτυρίες τῶν συνοδῶν τους δὲν πῆραν μέρος στὴ συνεδρίαση ἀλλὰ τὴν παρακολούθησαν ἀπὸ μιὰ ἀλλή ἀίθουσα, πίσω ἀπὸ μιὰ κουρτίνα. Ἔτσι οἱ Ἀμερικανίδες αὐτές, ἀγωνίστριες στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν κατάργηση τῆς δουλείας, ἀνακάλυψαν πὼς κι αὐτές—σὰν γυναῖκες—ἦσαν δούλοι τῶν νόμων καὶ τῶν παραδόσεων ποὺ ἔκαναν οἱ ἄντρες. Ὅχιτὼ χρόνια ἀργότερα δυὸ ἀπ' αὐτές, ἡ Ἐλίζαμπεθ Κάντυ Στάντον καὶ ἡ Λουκρήσια Μόττ, ὁργάνωσαν τὸ πρῶτο συνέδριο γιὰ τὰ δικαιώματα τῆς γυναίκας στὸ Σενέκα Φάλλς, στὴν Πολιτεία τῆς Νέας Ὑόρκης. Στὰ 1869 ἱδρύσαν τὸν Ἑθνικὸ Σύνδεσμο γιὰ τὴν Ψῆφο τῆς Γυναίκας, μὲ σκοπὸ νὰ ἐξασφαλίσουν τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου γιὰ τὸ φύλο τους. Δυστυχῶς ἔπρεπε νὰ περιμένουν πενήντα χρόνια γιὰ τὴν ὁριστικὴ νίκη, στὰ 1920, καὶ πάλι μὲ ἰσχυρὴ καὶ ἐπίμονη ἀντίδραση.

Ο Πρόεδρος Ρούζβελτ εἶχε μεγάλη ἰδέα γιὰ τὴν πολιτικὴ ἰσότητα τῶν γυναικῶν τῆς πατρίδας

του καὶ ἔτσι παρ' ὅλη τὴν μεγάλη ἀντίδραση ποὺ συνάντησε, διώρισε τὴν Μίς Φράνσις Πέρκινς Ὑπουργὸ τῆς Ἑργασίας.

Ἡ Μίς Πέρκινς ἱδρύσε εἰδικὸ γραφεῖο γιὰ τὰ προβλήματα τῶν γυναικῶν ποὺ ἐργάζονταν στὴ βιομηχανία, καὶ διώρισε διευθύντρια τὴν Μίς Ἀντερσον, ποὺ ἡ ἱστορία τῆς εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὴ γιὰ τὴν Ἀμερικανικὴ ζωὴ καὶ τὴ συμμετοχὴ τῶν γυναικῶν σ' αὐτήν.

Ἡ Μαίρη Ἀντερσον γεννήθηκε στὸ Λινκόλνγκ, στὴ Σουηδία καὶ πῆγε στὴν Ἀμερικὴ δεκαετὴ χρόνων. Δεκαοκτὼ χρόνια ἐργάστηκε σὲ ἕνα ἐργοστάσιο ποὺ ἐφτιαχνε εἶδη ἱματισμοῦ. Δούλευε τὴν ἡμέρα καὶ τὸ βράδυ πῆγαινε στὸ σχολεῖο. Ἔτσι, ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα, ἀτάθηκε ἄξια νὰ ὁργανώσῃ τὴν Ἑνωσὴ Γυναικῶν Ἑργατικῶν Συνδικάτων. Ὑστερα διορίστηκε στὴ σημερινὴ τῆς θέση ποὺ εἶναι ἀκόμη πρὸς ὑπεύθυνη.

Η σημερινὴ Ἀμερικανίδα εἶναι ὁ ἀπόγονος τῶν πρωτοπόρων γυναικῶν ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τῶν τυχοδιωκτῶν ἀνδρῶν. Γι' αὐτὸ ἔχει ἀναπτύξει αὐτοπεποίθηση καὶ ἀνεξάρτητο χαρακτῆρα καὶ πάντα εἶχε τὸ σεβασμὸ τῶν ἀνδρῶν, σεβασμὸ ποὺ σιτηρίζεται στὸ αἶσθημα τῆς συντροφικότητος τῶν δύο φύλων, καὶ κατὰ ἕνα μέρος στὸν δικὸ της σεβασμὸ καὶ τὴν πεποίθηση πρὸς τὸν ἴδιον ἐαυτὸν τῆς.

Γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους ἔχουν ἀναπτύξει μεταξὺ τους οἱ γυναῖκες μεγάλη φιλία καὶ συναδελφικότητα, κυρίως στὰ μικρότερα μέρη. Χρησιμοποίησαν τὴ λογικὴ τους καὶ συνεργάστηκαν γιὰ νὰ περιορίσουν τὰ «βάσανα» τοῦ νοικοκυριοῦ στὸ ἐλάχιστο. Ἡ μέση Ἀμερικανίδα εἶναι θαυμάσια σύζυγος, ὑπερφηανεύεται γιὰ τὸ σπιτί της, ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν κουζίνα καὶ γιὰ κάθε τι ποὺ ἔχει σχέση μὲ τὴ χρὰ τοῦ σπιτιοῦ της. Εἶναι ὅμως ἀποφασισμένη νὰ μὴν ἀφήσῃ τὸ σπιτί νὰ τῆς περιο-

ρίσῃ τὴ δράση της. Καθὼς ὁ ἡλεκτρισμὸς γινόταν ὁλοένα καὶ πρὸς τοῖς, ἕνα σωρὸ μηχανῶν ἀρχισαν νὰ χρησιμοποιοῦνται στὰ σπιτία. Οἱ ἡλεκτρικὲς σκούπες, τὰ ἡλεκτρικὰ μαγειρικὰ σκεύη, τὰ ψυγεία, γρηγορὰ ἐπαφάν νὰ ἀποτελοῦν ἐξαιρέσεις καὶ ἐγιναν ὁ κανόνας. Συγχρόνως ἡ Ἀμερικανίδα ἔκανε τὶς δουλειές της μὲ τὴ λιγώτερη δυνατὴ προσπάθεια καὶ κατὰ τὸν καλῦτερό τρόπο, ἔχοντας ἔτσι στὴ διάθεση τῆς πολλὰς ἐλεύθερες ὥρες.

Εἶναι μιὰ ἀδυναμία τῶν Ἀμερικανικῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν νὰ παρουσιάσουν τὶς Ἀμερικανίδες πάντα ἀσπρופτερές ἀπὸ ὁμορφιά, καὶ ποτὲ πάνω ἀπὸ τὰ τριάντα. Αὐτὸ εἶναι ἕνας λόγος ποὺ δὲν μπορούμε νὰ καταλάβουμε πόσο σημαντικό ρόλο ἔχει ἡ ὥριμη γυναῖκα στὴ δημόσια ζωὴ, τόσο σὰν μέλος τοῦ συνόλου ὅσο καὶ σὰν ἄτομο χωριστά. Εἶναι ἕνας παράγων ποὺ συνετελεῖ στὴν ἐνότητα καὶ τὴ σταθερότητα τοῦ ἔθνους. Ἡ πολιτικὴ τῆς ἐπύρροη εἶναι σημαντικὴ. Ἀγωνίστηκε σκληρὰ ἐναντίον τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀτιμίας. Πολέμησε τὰ ἠθικὰ σκάνδαλα καὶ δὲν παύει νὰ χτυπᾷ τὸ Χόλλυγουντ, βεβαίωνοντας πὼς ἡ διασκέδαση ποὺ προσφέρουν οἱ κινηματογράφοι τοῦ τόπου τῆς εἶναι συχνὰ ἀνόητη ἂν καὶ καθαρὴ καὶ ὠφέλιμη. Ἐχει προσφέρει μεγάλη βοήθεια στὰ παιδιὰ καὶ στὶς γυναῖκες τῆς Εὐρώπης. Μὲ τὸ ὑψηλὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο ποὺ ἀπαιτεῖται στὴν ἀτάρχεια τῆς Ἀμερικανικῆς οικονομίας καὶ στὴν ἀφθονία τῶν τροφίμων—ὁ μέσος Ἀμερικανὸς δὲν μπορούσε νὰ ξέρῃ σχεδὸν τίποτε γιὰ τὶς δυσκολίες καὶ τὶς στερήσεις ποὺ ὑπέφερε ἡ Εὐρώπη ἐξ αἰτίας τῆς καταστροφῆς τῆς γεωργίας της καὶ τῆς παραγωγῆς της μὲ τοὺς δύο πολέμους.

Οἱ Ἀμερικανίδες μὲ τὶς προσπάθειές τους ἔστειλαν στὴν Εὐρώπῃ ἑκατομμύρια δέματα μὲ τρόφιμα, χορὶς νὰ λογαριάσουν τί ἐπίδραση θά

είχε αυτό στην πολιτική και οικονομική ταχική της χώρας του, σχετικά με τη βοήθεια της Εύρώπης.

Η 'Αμερικανίδα έχει ιδιαίτερα διακριθεί σε ώριμα πεδία επιστημονικής έρευνας. Για να αναφέρουμε μερικούς μόνον, η Δρ. Κάθριν Μπόρ Μπόντσετ έφευρε το «άορατο» γυαλί και ήταν βοηθός του Δρ. 'Ερβινγκ Λίνγκμινερ που πήρε το Βροβείο Νόμπελ.

Η Δρ. Άλνις Χάμιλτον, είναι αθλητίνα στις βιομηχανικές παθήσεις, και ιδίως στις προκαλούμενες από δόξείδια του μολύβδου. Η Δρ. Φλόρενς Σάμπιν είναι αιματολόγος, καθηγήτρια της Ιστολογίας στο περσίφημο Πανεπιστήμιο Τζών Χόπκινς και συνεχώς εργάζεται στο 'Ινστιτούτο Ροκφέλλερ. Τέλος η Δρ. Μώντε Σλάι είναι από τους πιο διακεκριμένους επιστήμονες στις αντίκροινικές έρευνες.

Η πιο γνωστή όμως 'Αμερικανίδα, και συγχρόνως η πιο χαρακτηριστι-

κή γυναίκα μορφή της δημόσιας ζωής της 'Αμερικής είναι η Έλεονόρα Ρούζβελτ, η χήρα του Προέδρου Φραγκλίνου Ρούζβελτ. Πριν από το γάμο της η κυρία Ρούζβελτ ήταν δασκάλα, και ενώ βοηθούσε τον σύζυγό της, δεν έπαψε να έχει και την ατομική της σταδιοδρομία, κατά τον χαρακτηριστικό 'Αμερικανικό τρόπο. Μετά τον πρόωγο θάνατο του Ρούζβελτ, ο διάδοχός του Πρόεδρος Τρούμαν, την διώρισε στην 'Αμερικανική 'Αντιπροσωπεία των 'Ηνωμένων 'Εθνών. Και εδώ εργάζεται με την συνηθισμένη της ελκινότητα και ευθύτητα. Η κυρία Ρούζβελτ πιστεύει με πάθος στα δικαιώματα του ατόμου, σε οποιαδήποτε φυλή, έθνος ή θρησκεία και αν ανήκει. Αντιτίθεται σε κάθε μορφή ολοκληρωτισμού, σε κάθε προσπάθεια του Κράτους—οιουδήποτε Κράτους—να αναμειχθεί ή να καταπιέσει τα ανθρώπινα εκείνα δικαιώματα που ο ίδιος ο Ρούζβελτ τα δώριζε Τέσσερις Βασικές 'Ελευθερίες.

ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ θνησιμότητας των 'Αμερικανών που είναι άνύπανδροι είναι κατά 42 % μεγαλύτερο από των παντρεμένων. Οι άνύπανδροι παθαίνουν άτυχήματα δυο φορές πιο συχνά και πάσχουν από νευρασθένειες τρεις φορές συχνότερα από τους παντρεμένους. Η τάση τους προς το έγκλημα, την αυτοκτονία και τον αλκοολισμό είναι κι αυτή μεγαλύτερη.

Και όμως συνήθως τα γούστα τους είναι ίδια, θέλουν τη γυναίκα τους: ξανθή, ήττη, υπομονετική, προκτική, με προσωπικότητα. Θέλουν να αγαπά τη μουσική, να μη ζηλεύει, να είναι καλή φίλη και να δείχνει κατανόηση.

«EVENING STANDARD», Λονδίνο

Προβλήματα της Νεοελληνικής αρχιτεκτονικής

Του κ. ΜΑΡΙΝΟΥ ΚΑΛΛΙΓΑ

Το ζήτημα της ελληνικής αρχιτεκτονικής απασχολεί όλο και περισσότερο τους Έλληνες τεχνικούς και αισθητικούς. 'Επειδή όμως είναι ζήτημα που ενδιαφέρει τον καθένα νομίσσαμε ότι ένα άρθρο ενός ειδικού θα βοηθούσε τους αναγνώστες μας να κατατοπιστούν στα σχετικά προβλήματα. Ο κ. Μαρίνος Καλλιγας, ο νέος διευθυντής της 'Εθνικής Πινακοθήκης και γνωστός τεχνολόγος, έγραψε για την «'Εκλογή» το ακόλουθο σχετικό άρθρο.

Σ όλες τις μορφές της ζωής ο σημερινός Έλληνας έχει μια βαριά κληρονομία να σηκώσει στους κοκαλιάρικους ώμους του, αλλά η κληρονομία που μας άφησε η αρχιτεκτονική είναι η πιο βαριά απ' όλες. Η ελληνική αρχαιότητα και ο ελληνικός μεσαίωνας έπλωσαν την ανθρωπότητα με άριστους γήματα που δεν ξεπεράστηκαν μέχρι σήμερα: τον Παρθενώνα και την 'Αγία Σοφία, και κοντά σ' αυτά ένα σωρό ακόμη περίφημους αρχαίους και βυζαντινούς ναούς.

Κάθε εποχή ξεκινώντας από τα προβλήματα της, από τα βασικά εκείνα προβλήματα που καθορίζουν την ουσία κάθε εποχής, έδωσε σ' αυτά διαφορικές κάθε φορά λύσεις. Η αρχαιότητα έδωσε μορφή στο έξωτερικό. Ο μεσαίωνας στο έσωτε-

ρικό. 'Ετσι ο Παρθενώνας και η 'Αγία Σοφία έδωσαν ο ένας για την έννοια του όγκου και η άλλη για την έννοια του χώρου την σφραγίδα του μοναδικά ώριμου.

Πολλά έχει να πει κανείς για τις

παλιότερες εποχές και βέβαια δεν θάπρεπε να παραλείψει και τη μεγάλη σημασία της αρχιτεκτονικής στην έπαρξη της Τουρκοκρατίας. 'Αλλ' ως άφισωμε τα παλιά και ως έρθουμε στον σημερινό, τον γύρω μας κόσμο κι ως δούμε που βρίσκεται η σημερινή αρχιτεκτονική μας και πιο συγκεκριμένα ποιά είναι η θέση του σημερινού αρχιτέκτονα.

Σήμερα ένας καλός αρχιτέκτων—δχι ο εξαιρετικός—είναι ένας καταρτισμένος επιστήμονας. Και η μόρφωσή του και η παιδεία του αποβλέπουν πώς να πλάσουν έναν άνθρωπο επαγγελματία ύστερα από μια εύσυνεδητη σπουδή. Με την σπουδή του θα μάθει ώριμα τεχνικά, θα μάθει δηλαδή να χτίζει, θα μάθει στοιχειά για τους ρυθμούς, θα μάθει ένα σωρό χρήσιμα στοιχεία για τη δουλειά του και θα τελειώσει τη σπουδή του κατέχοντας ένα τακτοποιημένο και σαφές υλικό που θα του επιτρέψει να κάνει τον αρχιτέκτονα και να δουλεύει σαν υπεύθυνος επαγγελματίας. Όμως δεν περιορίζεται μόνο σ' αυτό η έννοια

του αρχιτέκτονα: είναι από τη θέση του βαλμένος να δημιουργήσει έργα τέχνης, μ' άλλα λόγια είναι, ή μάλλον πρέπει να είναι, και καλλιτέχνης.

Οι περισσότεροι από τους αρχιτέκτονες που έχουν μια επαγγελματική δραστηριότητα στον τόπο μας και πιο συγκεκριμένα στην Αθήνα εργάζονται σχεδόν με μόνα εφόδια, τα εφόδια που τους έδωσαν οι σπουδές τους. Σπάνια, σπανιότατα, σ' αν εξαίρεση διακρίνει κανείς καμιά φορά μια δειλή καλλιτεχνική πνοή κι' αυτή σ' ελάχιστα μονάχα έργα.

Γι' αυτές τις εξαιρέσεις δεν θ' ασχοληθούμε εδώ, μολονότι βέβαια υπάρχουν αρχιτέκτονες που αξίζουν και αξίζουν μάλιστα πολύ. Θα πρέπει γι' αυτούς να κάμει κανείς ιδιαίτερο λόγο άλλοτε, γιατί πρέπει να ξεσηκωθεί και να γίνει φανερό σε ευρύτερο κοινό η σημασία τους. Εδώ θέλουμε να δούμε τ' άλλα, τα περισσότερα, τα συνηθισμένα, τα κοινά έργα, τα έργα των επαγγελματιών που έχουν φυσικά και πλατύτερη έκταση.

Η μόρφωση που έχουν οι επαγγελματίες αυτοί είναι μια μόρφωση «ευρωπαϊκή», ής την πούμε έτσι. Είναι φυσικό τα έργα που φτιάχνουν να έχουν χαρακτήρα «ευρωπαϊκό», δηλαδή δεν έχουν σαφή ελληνική έκφραση, αλλά δείχνουν έναν αδιάφορο, διεθνή τύπο, θολό αντίφegγισμα του πολιτισμένου κόσμου του δυτικού ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Και πραγματικά τα σπίτια που χτίστηκαν στην Αθήνα έχουν τέτοιο χαρακτήρα. Σε νεώτερη εποχή όμως γεννήθηκαν και κάποιες αντιδράσεις σε αυτό που γινόταν και μερικοί (δ' Αριστοτέλης Ζίχος είναι ο πρώτος που είχε εκφράσει σε αυτό τον αιώνα τις πρώτες αντιδράσεις) έστρεψαν κι' άνοιξαν τα μάτια τους στον τόπο μας και ανακάλυψαν την ελληνική λαϊκή Αρχιτεκτονική. Την κοίταξαν, τη θαύμασαν και θέλησαν να τη μιμηθούν. Οι πρώτες προσπάθειες έγιναν. Μιμήθηκαν και τα

γενικά χαρακτηριστικά και τα λεπτομερειακά στοιχεία, μάλλον πιστά αλλά και με δοκιμή προσρμογής στις σημερινές ανάγκες ενός πρωτεύουσας οικισμού. Οι προσρμογές όμως αυτές δεν ξέφυγαν από έναν καθαρά μιμητικό χαρακτήρα που είχαν οι πρώτες αυτές προσπάθειες.

Θάπρεπε να σημειωθεί εδώ, πως η προσπάθεια να δούμε τα παλιά, τα δικά μας και να τα μιμηθούμε δεν ήταν δική μας πρωτοβουλία. Κι' αυτή έχει «ευρωπαϊκό» χαρακτήρα γιατί έξω αναπτύχθηκε, ιδίως με τον ρωμαντισμό των αρχών του περασμένου αιώνα, ένα ρεύμα για την μελέτη των παλιών ευρωπαϊκών ρυθμών με εφαρμογές σε σύγχρονα κτίρια. Ωστε και η ιδέα δεν είναι δική μας, πάντως είχε τουτο το σημαντικό καλό πως δεν περιορίστηκε στο να μεταφέρει στην Αθήνα, όπως είχε γίνει στον περασμένο αιώνα, αυτούσιες τις ξένες μορφές και να φτιάσουμε έτσι στο κατάντημα που βλέπουμε και σήμερα ακόμη στο κέντρο της Ελληνικής Πρωτεύουσας, δηλαδή να βλέπουμε σπίτια άλλοτε σε «νεορωμανική» ρυθμό (γωνία Ασυκίου και Ύψηλάντη) άλλοτε σε «νεογοτθικό» ρυθμό (γωνία Πατησίων και Χαλκοκονδύλη) και άλλοτε σε ρυθμό «νεομπαρόκ» (Στρατιωτική Λέσχη). Άλλ' ευτυχώς αυτά έμειναν απομονωμένες απόπειρες.

Οι πρώτες μιμήσεις της ελληνικής λαϊκής αρχιτεκτονικής έφεραν θαυμασμούς μα και έπικρίσεις. Έκριναν πάντως το ενδιαφέρον αλλά καθώς ήταν επόμενο και την αντίδραση. Το πρώτο βήμα έγινε μια φορά, κι' αν δεν θεωρείται σήμερα πολύ πετυχημένο ήταν όμως ο μόνος τρόπος να τεθεί το πρόβλημα της δημιουργίας ελληνικής αρχιτεκτονικής. Η απομείωση ενός στοιχείου ξένου προς την αρχιτεκτονική ρουτίνα της εποχής εκείνης, και τέτοια στοιχεία ήταν τα θέματα της λαϊκής αρχιτεκτονικής, δεν μπορούσε να γί-

νει διά μιας πρώτα θά γινόταν μίμηση, δηλ. θά παίρναμε τα εξωτερικά του μονάχα γνωρίσματα και μάλιστα τα πιο χτυπητά κι' έπειτα προχωρώντας, βαθαινοντας περισσότερο στον ρυθμό και γνωρίζοντας καλλίτερα τα στοιχεία του, μπορούμε σιγά-σιγά να ωριμάζουμε για μια ουσιαστική άπομείωση.

Ωστόσο βρισκόμαστε ακόμη στο πρώτο στάδιο, στο στάδιο της μίμησης και αυτό σε πολύ περιορισμένη κλίμακα γιατί τα περισσότερα σπίτια κτίζονται πάνω σε «ευρωπαϊκό» καμβά.

Τό ότι μερικοί αρχιτέκτονες μας, παίρνουν μερικά θέματα από το λαϊκό σπίτι και τα συναρμολογούν μέσα στα ευρωπαϊκά υποδείγματα αυτό δεν σημαίνει καθόλου άπομείωση και προ πάντων δε σημαίνει ότι κάνουν «Ελληνική» αρχιτεκτονική.

Ελληνική Αρχιτεκτονική θά κάνουν οι αρχιτέκτονες όταν τα στοιχεία της αρχιτεκτονικής του τόπου μας, από τους πανάρχαιους χρόνους ως τα σήμερα, τα απομείωσουν καλά και αφού τ' απομείωσουν πραγματικά και γίνουν «αυθεντικός φύσις» βγάλουν κάτι καινούργιο που θά βγαίνει αυθόρμητο, χωρίς προκατάληψη, χωρίς πρόθεση, χωρίς να φαίνεται τουλάχιστον η πρόθεση της «κατασκευής» ελληνικής αρχιτεκτονικής. Έτσι που ίσως μόνον τριτοί άνεπηρέαστοι θά μπορούν να βρουν την βαθύτερη ουσία του συνδέσμου της αρχιτεκτονικής αυτής με τις ελληνικές οίκες και να μην είναι εμφανείς μόνον από εξωτερικά, χτυπητά, φανερά σημάδια. Τότε μονάχα θά μπορούμε να πούμε πως είναι Έλληνες καλλιτέχνες που εκφράζονται ελληνικά. Γιατί δεν πρέπει να μας φεύγει από το νοῦ ότι μια από τις ιδιότητες του καλλιτέχνη είναι και η δημιουργία δηλαδή το να φτιάχνει κάτι καινούργιο και το καινούργιο αυτό δεν μπορεί να είναι μια οποιαδήποτε συναρμολόγηση παλιών στοιχείων, αλλά πρέπει να είναι κάτι

νέο, βγαλμένο φυσικά από τα παλιά. Να είναι σάν το νεογέννητο που φέρνει στο αίμα του την κληρονομία των προγόνων του, και όμως είναι κάτι απόλυτα νέο.

Σήμερα όμως αντιμετώπιζονται διαφορετικά τα προβλήματα της αρχιτεκτονικής απ' ότι τον πολύ καιρό. Άλλες είναι οι λύσεις που θά δοθούν στα καινούργια θέματα. Η ανάληψη και η νοσταλγία του λαϊκού σπιτιού και η προσπάθεια να το προσαρμόσουμε στην Αθήνα δείχνει μια φτώχεια πνευματική. Πότε η πρωτεύουσα μιμήθηκε το χωριό; Ο φυσιολογικός δρόμος ήταν και θά μείνει πάντοτε ο αντίθετος. Δηλ. η πρωτεύουσα θά γίνει υπόδειγμα για την άλλη χώρα — Μά, θά μου πούν, «αφού το χωριό μας δίνει ωραιότερα και καλύτερα δείγματα απ' ότι η πρωτεύουσα γιατί να μην τα πάρουμε έτοιμα από κει».

Άλλο ήθελαν κι' άλλο σκοπό εκπληρώνουν τα σπίτια εκείνα κι' άλλο πρέπει να εκφράσουν τα σπίτια της Αθήνας. Όπως μια Αθηναία δεν θά φορέσει το τσεμπέρι κι' όπως μια νησιώτισσα δεν θά φορέσει διά μιας τα τελλά καπελάκια που βλέπουμε καμιά φορά στην Αθήνα, έτσι δεν είναι δυνατόν να μεταφερθούν και τα χτισίματα από τον μέρος σ' άλλο, γιατί κι' όταν μεταφέρονται τ' αποτέλεσμα είναι μια δυσάρεστη παρατομία.

Η διαφορά στο ντύσιμο, στο χτίσιμο, δείχνουν δυό κόσμους διαφορετικούς και κάθε προσπάθεια βιασμένης αλλαγής μονάχα διχοτόμηση ψυχική και ζημιά πνευματική μπορεί να φέρει.

Πολλοί θά προτιμούσαν να έβλεπαν νησιώτικα τσεμπέρια ή ως το παλιό άλλοιως, νησιώτικα σπίτια στην Αθήνα, και όχι την μόδα της Αθήνας και τις ψευτοπολυκατοικιοὺλες στα νησιά, ωστόσο αποδείχτηκε, πως όσοι απόπειρες έγιναν για το πρώτο απέτυχαν ενώ από χρόνια τώρα γίνεται το δεύτερο. Πόσες μικρές και αηδέστερες (σάν

να μὴν ἔφτανε τὸ ἀποτυχημένο πρό-
τυπο) «Μητροπόλεις» τῆς Ἀθήνας
δὲν ἔχουμε στήν ὑπαιθρο καὶ στήν
ἐπισχρία; Εἶναι ἀνώφελο νὰ πάει κα-
νείς ἀντίθετα μὲ τὸ ρεύμα. Μόνο
κόπος χωρὶς ἀποτέλεσμα. Ὁ σκοπὸς
εἶναι, ὄχι νὰ στοματιάσεις τὸ ποτάμι,
μὰ νὰ τοῦ κανονίσῃς τὴν κοίτη του.

Εἰς συμφορὰς εἶναι ὅτι εἰπαμε πα-
ραπάνω βγαίνει ὅτι τὸ λογικὸ
σπίτι εἶναι καὶ θὰ μείνῃ πάντα μιά
ἀπὸ τὴς θουαρίδας ἐκδηλώσεως τῆς
ἐλληνικῆς ψυχῆς ποὺ πρέπει νὰ τὸ
δοῦμε, νὰ τὸ μελετήσουμε, νὰ τὸ
σπουδάσουμε, νὰ τὸ διατηρήσουμε,
νὰ κάνουμε δὲν δυνατόν καλύτερο
γιά τὴ διάσωση του, μὰ χωρὶς νὰ
χάσουμε τὸν πραγματικὸ σκοπὸ ποὺ
θὰ ἔχει μιά τέτοια δουλειά: γιατί
μιά τέτοια δουλειὰ πρέπει νὰ ἔχει
καθαρὰ καὶ μόνο μουσειακὸ χαρα-
κτήρα (ἢ ἂν συνεχίζεται, νὰ συνεχι-
ζεται σιενά τοπικὸ ἐκεῖ ποὺ ἡ πα-
ράδοσή του μένει ζωντανή, προσερ-
μοσμένη στήν τοπικὴ ζωή). Τὸ σπι-
τια σὺν ὅλῃ ἑλληνικῇ ἀρχιτεκτονικῇ θὰ
τὰ μελετήσουν καὶ θὰ πρέπει νὰ τὰ
μελετοῦν πάντοτε. Θὰ ἐρευνήσουν
οὐτὰ καθὼς καὶ ὅλες τὴς μορφῆς τῆς
ἐλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἀλλὰ καὶ
πὺρ πέρα ἀκόμα θὰ ἐκτείνουν τὴν
ἐρευνά τους σπουδάζοντας κάθε ξένο
ρυθμὸ μὲ τὴν ἴδια ἐνταση καὶ προ-
σοχή. Σ' ὅ,τι ὠραῖο βλέπουν θὰ
νοιώθουν μιά ἱκανοποίησι ἀνάλογη
μὲ τὴν εὐαισθησία τοῦ καθενός, ἀλ-
λὰ σὺν ἀντίκρουσμά τῆς παλιότερης
ἐλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς θὰ ἔχουν
ὄχι μόνον μιά αἰσθητικὴ ἀπόλαυση
ἀνάλογη, φυσικὰ, κάθε φορὰ καὶ
πρὸς τὸ ἀντικείμενο ποὺ βλέπουν,
μὰ θὰ πρέπει νὰ αἰσθανθοῦν καὶ
κάτι ἄλλο ποῖναι ἀσχετο τελείως μὲ
τὴν αἰσθητικὴν ἔξισ, οὐτὸ δηλαδὴ
ποὺ θὰ τοὺς μιλῇ ἐλληνικά: «Εἶσαι
ἢ ἐποφὴ θὰ πρέπει νὰ εἶναι πὺρ ἀ-
μεση καὶ ἐπομένως πὺρ γόνιμη παρὰ
σὺν ἀντίκρουσμά τῶν ξένων ρυθμῶν.

Ἀλλὰ γιὰ νὰ γίνῃ οὗτο πρέπει νὰ
τοὺς ἔχουν νοιώσει καλὰ τοὺς ἑλλη-
νικοὺς ρυθμούς. Ὅταν δὲ Ἑλληνας

ἀρχιτέκτων εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα Ἑλ-
ληνας, Ἑλληνας σὺν σῶμα καὶ σὺν
πνεύμα, καὶ ὅταν δευτέρον ἔχει κολλι-
τεχνικὸ τολόντο, καὶ ὅταν ἔλαος ἀπο-
φοοίται νὰ ἐκφραστῇ ἐλλικρινὰ, τότε
μόνον θὰ εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἀρ-
χή μίαν νέας ἐλληνικῆς ἀρχιτεκτονι-
κῆς. Μίαν ἀρχιτεκτονικῆς ποὺ θὰ ἔ-
χει χαρακτηριστικὰ ἐλληνικά, κοι-
νὰ μὲ τὴν παλιότερη ἀρχιτεκτονικὴ,
ὄχι ἐπιφανειακὰ καὶ ἐξωτερικὰ, ἀλλὰ
βαθύτερα καὶ πληρέστερα. Μὰ γιὰ
νὰ βοηθήσουμε νὰ γίνῃ αὐτὸ πρέ-
πει νὰ γνωρίσουμε τὸ βαθύτερο νό-
ημα τῆς ἐλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς
σὺν ὀρασιότητα, σὺν μεσσηνία καὶ
στοὺς νεώτερους χρόνους καὶ νὰ
βροῦμε ποῖα εἶναι τὰ κοινὰ τοὺς γνω-
ρίσματα τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ποὺ δὲν
ἀλλάζουν καὶ ποὺ προδίδουν τὸν Ἑλ-
ληνα σὺν ὅλῃ τῇ οὐσίᾳ του. Σκοπὸς εἶναι νὰ
βροῦμε, καὶ ὑπάρχει αὐτό, τὸ στα-
θερὸ ἐκείνο στοιχεῖο ποὺ δέχεται
κάθε εἶδους ἐπιδόση καὶ ὥστος
δὲν ἀλλάζει ἐκεῖνο ποὺ μᾶς πείθει
πὸς ὁ ὄρχηστος ἐλληνικὸς ναὸς καὶ
τὸ λογικὸ σπῆν μόνο Ἑλλήνων μπο-
ροῦσε νὰ τὸ φτιάσει καὶ ἂς μὴν ἔχει
κοινὸν κοινὸ ἐξωτερικὸ γινώρισμα.
Πρὶν τοῦ παραδείγματος φέρω τὴν πα-
νάρχαιαν ἐλληνικὴν στοὰ ποὺ δὲν ἔπα-
ψε νὰ ζεῖ ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῆς
ἀρχαίας ἐλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, συ-
νεχίζεται σὺν βυζαντινῷ μοναστηρι-
ακῷ περίβολο καὶ ἐξακολουθεῖ σὺν
νεώτερο «ἡλιακῷ». Τὸ ἴδιο στοιχεῖο
προσσημαίνεται κάθε φορὰ σὺν οἰκο-
δομῇ καὶ ἐκεῖνο ποὺ εἶναι καὶ τὸ πὺρ
ἀντιπροσωπευτικὸ γιὰ κάθε ἐποχὴ.
—Ναὸς—Ἐκκλησίᾳ—Σπίτι. Αὐτὸ τὸ
χαρακτηριστικὸ οἰκοδομικὸ μέρος—
Στοὰ—περίβολος—ἡλιακὸ—ποὺ
φέρω σὺν παραδείγμα μόνον καὶ
ποὺ δὲν εἶναι τὸ μόνο, ἀντιστοιχι-
ζεται πρὸς μίαν βαθύτερη ἐνότητα
ὁλόκληρης τῆς ἐλληνικῆς ἀρχιτεκτο-
νικῆς ποὺ δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ εἶναι
ἀνθρωπομετρικὴ.

Δὲν εἶναι σύμπτωση ὅτι ἀγνωρίζαι
σχεδὸν τὸ παρόντος σὺν ἐλληνικῇ
ἀρχιτεκτονικῇ. Ὁ ὄρχηστος ναὸς δὲν
τὸ ἔχει σχεδόν, ὁ βυζαντινὸς ἀρκεί-

ται σὺν στενόμετροις τομῆς τοῦ τοί-
χου καὶ τὸ νεώτερο, τὸ νησιώτικο
σπίτι, περιορίζεται σὺν πολὺ μικρὰ
παραθύρα. Β.βαία τὸ κλίμα βοήθη-
σε νὰ δημιουργηθοῦν οἱ μορφῆς αὐ-
τές, αὐτὸ ὅμως εἶναι ἀπόδειξις ὅτι
οἱ σύγχρονοι ἀρχιτέκτονες ποὺ χρη-
σιμοποιοῦν τὰ ὑπερβολικὰ μεγάλα
παραθύρα δὲν αἰσθάνθησαν ἐλληνι-
κά. Ξερω τὴς δικαιολογίας μὰ δὲν μὲ
πεῖθουν πάντοτε. Οἱ ἴδιες δικαιολο-
γίες μποροῦν ν' ἀντιστραφοῦν εὐκο-
λα. Οἱ θεωρίαι γιὰ τὴν ὑγιεινὴ δια-
βίωση δὲν ἔχουν μετατραπῇ ἀκόμη
σὺν ἀκλόνητα ἀξιώματα.

Σήμερα ἡ κατάρτισις τοῦ ἀρχιτέ-
κτονα γίνεται σὺν Σχολῆς ποὺ εἶναι
μοιραῖα τυποποιημένες. Ἐχει χάσει
τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἀπὸ τὴν παλιό-
τερη ἀνθρωπιά του, ὅταν δηλαδὴ ὁ
ἀρχιτέκτονας μάθαινε ἀπὸ μικρὸς
μπαιόντας σὺν δουλειᾷ καὶ τὴν πα-
ράδοσιν νὰ ἐνώνει σὺν μιά ἐνιαία ἐκ-
δήλωσιν, ἐπάγγελμα καὶ ζωὴ.

Εἶναι βαρεῖα ἡ δουλειὰ τοῦ ἀρχι-
τέκτονα σήμερα ὅταν ξεριζωμένος
ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινον ἐπαφὴν σιγρί-

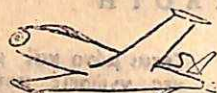
ζεται μόνο καὶ μόνο σὺν μετρημέ-
ναι γνώσεσι ποὺ παίρνει ἀπὸ τὴν
σπουδὴ τῆς ἐπιστήμης του. Βγαί-
νοντας ἀπ' τὸ Πολυτεχνεῖο, ξένος
πρὸς τὴν ζωὴν, ἐξακολουθεῖ θαρρεῖς
τὴν σπουδὴν του καὶ, ξεσπᾶντας τὴν
φτώχεια του, νομίζοντας πὸς ἐπιδει-
κνύει πλοῦτη, χτίζει σ' ὅλους τοὺς
ρυθμούς, ἢ δὲν εἰδικεύεται σ' ἓνα
ἢ δύο. Ἀς ποῦμε παράδειγμα ποὺ
δὲν λείπει ἀπὸ τὴν Ἀθήνα: Ὁ
τάδε, τάχα, ξέρετε νὰ χτίζει «μο-
δέρνα» καὶ «λοικὰ» ὁ ἄλλος σὺν «μι-
νωτικῷ» καὶ «γιαννιωτικῷ» ρυθμῷ κ.ο.κ.

Ὁ σημερινὸς ἀρχιτέκτονας μὲ δέ-
ος πρέπει νὰ βλέπῃ τὴν εὐθύνην ποὺ
ἔχει. Ἄν εἶναι ἀνθρώπος ποὺ νοιώ-
θῃ τὰ βάρη καὶ δὲν προδίδῃ τὴν
φύρα του θὰ δώσῃ σὺν ἔργῳ του
τὸ χαρακτῆρα τῆς πατρίδας του, τοῦ
τόπου ποὺ τὸν γέννησε καὶ ποὺ ζεῖ,
καὶ ἂν εἶναι δημιουργὸς θὰ κοιτάξῃ
μπρὸς τοῦ φτιάνοντος καινούργια
καὶ ὄχι μιμούμενος ἢ συναρμολο-
γώντας παλιά. Τέτοιον φαντάζομαι
τὸν Ἑλληνα ἀρχιτέκτονα ποὺ θὰ μπο-
ρῇ νὰ δώσῃ μιά ἀρχὴν σὺν μιά
ἀληθινὰ νεοελληνικῇ ἀρχιτεκτονικῇ.

Η ΑΠΕΙΡΙΑ εἶναι ἐκεῖνη ποὺ κάνει τοὺς νέους νὰ πραγματοποιοῦν ὅλα ὅσα οἱ γερνότε-
τεροι λένε πὸς εἶναι ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθοῦν.

«SATURDAY EVENING POST», Φιλαδέλφεια

Πετώντας με πυραυλοκίνητο

Του

R. C. WORCESTER

(Από το
«The Spectator»,
Λονδίνο)

Όταν πιέση κανείς την εκκίνηση, ένας ηλεκτρικός κινητήρας βάζει σε κίνηση το στροφέιο του στροβίλου και βγαίνει παραφφίνη σάν πυκνό σύννεφο ύστερα από 18' δύο σπινθηριστές ανάβουν την παραφφίνη, και με ένα υπόκαφο κρότο βγαίνει μέσα από τον πιδακίσκο του σιλήνα μια κίτρινη φλόγα. Γρήγορα η φλόγα γίνεται δυνατότερη, σάν πελώριο καμινέτο που τώρα κάνει θόρυβο. Βαθμιαία γίνεται πιο άγρια πιο θερμή και πιο μικρή, ώσπου εξαφανίζεται μέσα στον κινητήρα και δεν μένει παρά το ρεύμα ενός άορατου αερίου, σάν λαμπερό, θερμό σύννεφο.

Από τον θάλαμο πιλότου ενός πυραυλοκίνητου μαχητικού αεροπλάνου έχει κανείς θαυμάσια θέα, γιατί ο κινητήρας βρίσκεται πίσω και είναι χωμένος μέσα στο σκάφος. Ο αέρας μπαίνει με όρμη μέσα από τους αεραγωγούς και ο συμπιεστής αφήνει ένα δξύ σφύριγμα. Ο ήχος ενός πυραυλοκίνητου κινητήρα έχει συχνότητα 30.000 παλμών το δευτερόλεπτο — κάτι που δεν μπορεί να συλλάβει το αυτί μας.

Αυτός ο ήχος με την υψηλή συχνό-

τητα μπορεί να είναι επικίνδυνος για τον πιλότο και επιζήμιος για τον κινητήρα. Για την επιστημονική βάση του αεροστροβίλου και ιδιαίτερα για τα αποτελέσματα αυτού του τύπου του υπερχηχικού κραδασμού γνωρίζουμε πολύ λίγα.

Το αεροπλάνο προχωρεί επάνω στο έδαφος με μικρό θόρυβο και ο πιλότος το οδηγεί χρησιμοποιώντας διαφορικά φρένα. Στο τέλος του διαδρόμου πλησιάζει ένας άνθρωπος και αφαιρεί τους προφυλακτικούς (οι προφυλακτικές αυτές τοποθετούνται για να μην απορροφά ο κινητήρας πέτρες και κουρέλια).

Όταν τελειώσουν όλα αυτά, η τεχνική της απογειώσεως απαιτεί να χρησιμοποιήσει κανείς πλήρη φρένα και στους δύο τροχούς και ν' αδεήσει την ταχύτητα του κινητήρα τότε δια μέγας το σφύριγμα του συμπιεστή γίνεται έντονο. Στις 9.000 στροφές κατά λεπτό νοιώθεις ότι το αεροπλάνο εξαντλεί τη δύναμη των φρένων του.

Τότε πρέπει συγχρόνως να χαλαρωθούν τα φρένα και να ανοίξει έν-

τελώς η δικλίδα των αερίων. Για μία στιγμή νομίζεις ότι δεν γίνεται τίποτα σπουδαίο: σιγά-σιγά όμως η ταχύτητα μεγαλώνει και στα 50 περίπου μίλια την ώρα ο δείκτης ταχύτητας αρχίζει να εργάζεται. Στα 70 μίλ. την ώρα αν πιέσης ελαφρά το χειριστήριο, ο τροχός της κεφαλής σηκώνεται από το έδαφος. Αυτό αλλάζει τη γωνία προσβολής των πτερύγων και ευκολύνει το αεροπλάνο να απογειωθεί. Τρέχοντας τώρα μόνο με τους κύριους τροχούς αναπτύσσει μεγαλύτερη ταχύτητα και στα 90 μίλ. την ώρα το αεροπλάνο διασχίζει ένα ορισμένο σημείο του διαδρόμου θυμίζοντάς σου ότι έχεις ήδη χρησιμοποιήσει το μισό από το διάστημα που έχεις στη διάθεσή σου. Η ταχύτητα είναι αρκετή για μία χαμηλή, γρήγορη απογείωση. Ο διαδρόμος που είναι από μετόν, λίγα πόδια χαμηλότερα, σκίζεται από το αεροπλάνο που τρέχει με 120 μίλ. την ώρα και ύψωνεται αφήνοντας πίσω του μία λεπτή γραμμή αφέλετου αερίου.

Μόλις το αεροπλάνο απογειωθεί ασφαλώς, ο πιλότος τραβά ένα μοχλό για να μαζέψει τους τροχούς. Για μία στιγμή λάμπουν κάτι κόκκινα φώτα που δείχνουν ότι οι τροχοί είναι «υπό μετακόμηση» ύστερα τα φώτα σβήνουν και ένας ελαφρός κλονισμός του σκάφους σε ειδοποιεί ότι και οι τρεις τροχοί ανασύρθηκαν και μπήκαν καθένας στη θέση του. Τώρα η ταχύτητα αρχίζει να αυξάνεται γρήγορα, φθάνει τα 250 μίλ. την ώρα και πρέπει ο πιλότος να κανονίσει την ταχύτητα άνωδου στα 320 μ. την ώρα. Ακριβώς όπως σ' ένα ρολόι, ο «λεπτοδείκτης» του ύψομέτρου γυρίζει διαρκώς δείχνοντας εκατοντάδες μέτρα με κάθε του κύκλο, και ο «ωροδείκτης» σημειώνει τις χιλιάδες μέτρα. (Μία άλλη πολύ μικρή βελόνα σημειώνει τις δεκάδες χιλιάδες μέτρα). Είναι καταπληκτική η ησυχία που βασιλεύει σ' ένα πυραυλοκίνητο μαχητικό γιατί ο θόρυβος του κινητήρα χάνεται

προς τα πίσω. Όταν πετά κανείς μαζί με ένα βομβαρδιστικό Λάνγκαστερ ο θόρυβος των κινητήρων Μέρλιν του Λάγκαστερ ξεπερνά το σφύριγμα του πυραυλοκίνητου. Ο λίγος θόρυβος και η έλλειψη κραδασμού κάνει την πτήση με το αεροπροωθούμενο πολύ πιο άνετη παρά με το πιο άθόρυβο και πιο προσεκτικά εφοδιασμένο με αντιθρομβικά τοιχώματα επιβατικό αεροπλάνο. Θυμάμαι που άκουσα το βόμβο μιας μύγας πάνω στο αλεξίνεμο και πως ήταν πολύ εύκολο ν' άκουσω τον κρότο της βροχής πάνω στο αεροπλάνο. Η βροχή, όταν το αεροπλάνο πετά με μεγάλη ταχύτητα, βγάζει τη μογιά του και, στα 600 μίλ. την ώρα, κάθε σταγόνα βροχής είναι σάν ένας άτσάλενος βόλος.

Στα παλιά αεροπλάνα με έμβολο-φόρους κινητήρες, το ανώτατο όριο ταχύτητας μπορούσε να αναπτυχθεί μόνο όταν πετούσαν ψηλά. Τα αεροπροωθούμενα μαχητικά μπορούν να αναπτύξουν το ανώτατο όριο της ταχύτητάς τους λίγο πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, μ' όλο που είναι ανάγκη να ανέβει κανείς περίπου στις 10.000 μ. για να πάρει κανείς την εικόνα της οριζοντιότητας. Η κατανάλωση καυσίμου όλης του αεροπροωθούμενου είναι πραγματικά τόσο μεγάλη, ακόμη και όταν βρίσκεται στο καταλλήλο ύψος, ώστε πρέπει όλη η πτήση να είναι κανονισμένη με χρονομετρική ακρίβεια. Μερικά πυραυλοκίνητα μαχητικά έχουν καύσιμη ύλη μόνο για 30' ή 40' και μ' όλο που μπορούν να διατρέξουν μεγάλη απόσταση μέσα σ' αυτήν την ώρα και να έπωφελήθουν από τις καιρικές συνθήκες, δεν υπάρχει ούτε το παραμικρό περιθώριο για λάθη. Σου κόβεται η αναπνοή όταν βλέπεις πως πετάς τόσο κοντά στο έδαφος και με τόση μεγάλη ταχύτητα. Αντικείμενα που βρίσκονται πολύ μακριά, σ' ένα δευτερόλεπτο βρίσκονται πίσω, πολύ μακριά σου. Ακόμα και με σταθερό καιρό,

αλισθάνεται κανείς να σπρώχνεται
βίαια πρὸς τὸν θάλαμο τοῦ πιλό-
του. Γι' αὐτὸ ὑπάρχουν συσκευὲς καὶ
εἰδικὰ λουριά που κρατοῦν τὸ σῶ-
μα στὴ θέση του· ὅταν ὅμως ὁ καιρὸς
εἶναι κακὸς καὶ τὸ ἀεροπλάνο κλυ-
δωνίζεται, τότε νομίζει πῶς πέφτει
πρὸς τὰ πλάγια· εἶναι πάρα πολὺ
ἐνοχλητικὸ νὰ νοιώθης τὸ ἀνίσχυρο
σώμα σου νὰ προσπαθῇ νὰ πεταχῇ
μέσα ἀπὸ τὰ λουριά.

Ὅταν ὁμως ἀλλάξης κατεύθυνση με τὴν ταχύτητα ποὺ ἀναπεύσεις τὸ πυραυλοκίνητο, τότε κατασβαίνεις τὰ ἀφάνταστα ἀποτελέσματα τῆς ἐπιτοχυνόμενης. Πρέπει νὰ ἔχῃς πάντα θετική ἐπιτάχυνση—δηλ. νὰ πιέζῃς τὸ χειριστήριο πρὸς τὰ πίσω, γιὰτὶ ἄλλοιῶς παθαίνεις μερική τύφλωση ποὺ εἶναι τὸ πρῶτο στάδιο τῆς ἀπολείας τῶν αἰσθησέων καὶ ὁφελίζεται σὺν δυνάμει τὸ αἷμα φεύγει ἀπὸ τὸ κεφάλι. Ἀκόμα καὶ σὲ ἀπότομη κάθισις, ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ νὰ κατέβῃς εἶναι νὰ πιέσῃς τὸ χειριστήριο πρὸς τὰ πίσω. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὸ ἀεροπλάνο θὰ κἀν ἀνακύλιση περὶ τὸν ὁρίζοντα ἀξονὰ του ἢ (γιὰ νὰ ἐὶ πῶ πῶ καθαρό) θὰ γυρίσῃ

πρώτα ανάποδα και ύστερα θά κάνη
πρός τὰ πίσω· τότε θά γυριση άνετα
και θά κατέβη διαγραφοντας ημάκυ-
κλιο. Ότιδιήποτε κι άν συμβη ελαιν
καλύτερα νά μὴν πιέσης τὸ χειρι-
στήριο πολὺ δυνατὰ πρὸς τὰ εμπρός
γιατί αὐτὸ θά κάνη τὸ αἷμα νά συγ-
κεντρωθῇ ἀπότομα σὲ κεφάλι και
ὁ ἀνθρώπινος σκελετὸς δὲν ἔχει με-
γάλη ἀντοχή στήν ἀμνησικὴ ἐπιτά-
χυνση. Ένα ἄλλο παράξενο ὄργανο
πολὺ χρήσιμο γιὰ τὴν πτήση με-
γάλη ταχύτητα εἶναι τὸ Machme-
ter πού δείχνει σὲ ὅλα τὰ ὕψη τὴν
ταχύτητα τοῦ ἀεροπλάνου ἐν σχέσει
μὲ τὴν ταχύτητα πού ἔχει ὁ ἥχος σὲ
κάθε ὕψος. Τὰ περισσότερα ἀεριο-
πρωτοῦμένα ἀεροπλανά κλυδωνί-
ζονται στήν ἀρχὴ και ἡ γενικὴ ἀστά-
θεια συνήθως γίνεται αἰσθητὴ σὲ
ένα ὥρισμένο σημεῖο (ποὺ ποικίλλει
ἀνάλογα μὲ τὸ σκεῦδι, ὅλλα πού συ-
νήθως συμβαίνει γύρω στὰ 80 %
τῆς ταχύτητας τοῦ ἥχου). Στὰ Βρε-
τανικὰ μαχητικὰ ἡ ταχύτητα αὐτὴ,
διὰν ἐπιτευχθῇ, δὲν φέρνει κατα-
στροφικὰ ἀποτελέσματα, πρέπει ὁ-
μως νὰ προσέχῃ κανεὶς πολὺ τὸ ὄριο
τῆς συμπίεσως.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΔΙΓΑ χρόνια πήγα με αεροπλάνο στον Παναμά και σταματήσαμε για λίγο στο Σάν Ζουζ της Κόστα-Ρίκα. Τό αεροδρόμιο βρίσκεται μέσα στην πόλη και οι κάτοικοι κάνουν περιπατό έκει για να βέλουν τα αεροπλάνα. Είναι μια συνήθεια και μια διασκέδαση. Σ' αυτό τό αεροδρόμιο άγόρασα μία τοπική εφημερίδα που δημοσίευε μία γελοιογραφία: Ένας χωρικός γονάτιζε κάτω άπό ένα δένδρο και έλεγε τήν ακόλουθη προσευχή:

«Ώς μας, Θεέ μου, από την πειθαρχία των Ναζί και των Φασιστών, προστατέψέ μας από την αξιοθρόνητη πορκαμιά των συγχρόνων δημοκρατιών. Φύλαξέ μας, Θεέ μου, από τις γυναικες που χαρτοπαίζουν, καπνίζουν και πίνουν. Προστατέψέ μας από τη μοντέρνα μουσική και τις μοντέρνες συνθήσεις και βοήθησε μας να διατηρήσουμε τα παλιά μας δλατώματα που σήμερα έχουν γίνει αξιοζήλευτες άρστες.

G. BRINSMEAD, THE SPECTATOR, Λονδίνο

«ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ»

Toū F. W. CARTER

(Ἀπὸ τοῦ «Chambers's Journal».

'Εδιμβούργο)

Ἰωσὼς νὰ ἔχουν περάσει καὶ δύο χιλιά-
δες χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ γιὰ πρώτη
φορὰ χρησιμοποιήθηκαν τὰ χαρτιά.
πιδανώτατα στίς
Ἰνδίες. Ὑπάρχει
ἡ γνώμη πὼς τὰ
χαρτιά μὲ φιγού-
ρες ἦταν σύμβολα
κάποιας ἐσωτερι-
κῆς γνώσης καὶ
πὼς τὸ παιχνίδι
εἰχε ἀσφαλῶς θρη-
σκευτικὴ σημα-
σία. Ἡ μεσαιω-
νικὴ ἐκκλησία ἔ-
βλεπε μὲ φρίκη
τὰ χαρτιά καὶ τὰ
ἀπαγόρευε ἀποκα-
λώντας τα «Εἰδώ-
να τοῦ Διαβόλου»

Χαριὰ χρησι-
μοποιούσαν οἱ Ἀ-
ραβες καὶ οἱ Σα-
ρακηνοὶ τὰ χρό-
νια τοῦ Ὁμαρ Κα-
γιάμ, ἐνῶ ἀπὸ πα-
λιότερη ἀκόμη ἐ-
ποχή, ἦσαν διὰ δδ-
δομένα στὴν Κίνα.

Στὴν Εὐρώπῃ πιθανὸν νὰ τὰ ἔφεραν οἱ σταυροφόροι γυρίζοντας ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ γιὰ τὰ βλέπουμε νὰ ἐμφανίζονται συγχρόνως στὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἰσπανίαν, τὴ Γαλλίαν, τὴ Γερμανίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν σὸν 14ο αἰώνα.

Κάθ' ἑκάστην αἰῶνα 78 χαριὰ· τὰ
22 δὲ ἔχον φειγούρες καὶ τὰ ἔλσαν αὐτοῦ
(ἀπὸ τοῦ Γαλλικοῦ ἀ τ' οὐτ). Παρίστασαν
τὸν Αὐτοκράτορα, τὸν Ἑρῶτα, ἄρμα-
τα, μοναχοὺς, ἀγγέλους, τὸν Πάπα,
τὸν ἥλιο καὶ τὸ φεγγάρι καὶ εἶναι

σημαντικό ότι ο αριθμός 13 παρίστανε
τὸ θάνατο. Τὰ ὑπόλοιπα χαρτιά ἦταν
ἀριθμημένα καὶ χωρίζονταν σὲ σειρές

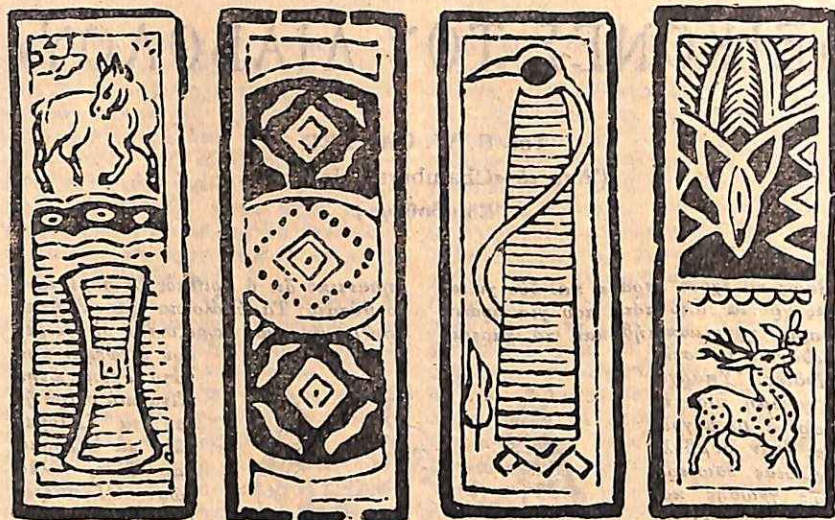
που διέφεραν από τόπο σε τόπο. Στην Κίνα μιὰ σειρά ήταν τὰ «Δαγμάκια» ἄλλη τὰ «Ελάφια» καὶ ἄλλες ἄλλα ζῶα. Οἱ παλιὲς Γερμανικὲς τράπουλες εἶχαν πέντε σειρές: τοὺς Δαγμούς, τοὺς Παπαγάλους, τὰ Γαρόφαλλα, τὰ Ρόδα, καὶ τὶς Κολομπίνες. Ὑστερα οἱ σειρὲς ἔγιναν τέσσερις.: Καμπάνες, Καρδιές, Δαχτυλικά καὶ Βελανιδιά.

Ἀργότερα κυκλοφόρησαν στή Γαλλία χαρτιά με τὰ σημερινὰ ἐμβλήματα—Καρρά, Μπαστούνια, Σπα—αὐτὰ οἱ γὰρ - οἱ γὰρ τὴν Εὐρώπῃ. Πιέβιαν τὴ Ντάμα αὐτιστώντας κάποια

Η πρώτη σχετική με τὰ χαρτιά μυσία βρίσκεται σὲ ἓνα χειρόγραφο τοῦ Βιτέρμπο τοῦ Ἰταλίας, ποὺ λέει ὅτι τὰ χαρτιά ἤρθαν ἀπὸ τὴ χώρα τῶν Σαρακηνῶν, στὰ 1379. Τὰ ἔλθαν τότε *Nabis* καὶ οἱ Ἴταλοι ἐξακολουθοῦν

Στὴν αὐλὴ τοῦ Καρόλου Ε' τῆς Γαλλίας.

Παλιά κινέζικα χαρτιά.

και σήμερα να τα λένε *Naibi*. Στην 'Ισπανία λέγονται *Naires*. 'Η λέξη *Naibes* εβραϊκά σημαίνει προμαντεία της τύχης, και αυτό αναφέρεται συχνά ως απόδειξη ότι τα χαρτιά τα έφεραν στην Εύρωπη οι ισιγγάνοι και όχι οι σταυροφόροι.

Υπάρχει ακόμη η 'Αραβική λέξη *Naib* που σημαίνει «καπιτάνιος» και η λέξη *Na* — εεβ στο 'Ινδουστάν που σημαίνει «Βεζύρης» και ασφαλώς αναφέρεται στη σχέση των χαρτιών με το παλιό στρατιωτικό παιχνίδι του σκακιού. 'Ανάμεσα στο σκάκι και στα χαρτιά, ασφαλώς υπάρχουν πολλές ομοιότητες. Οι φιγούρες

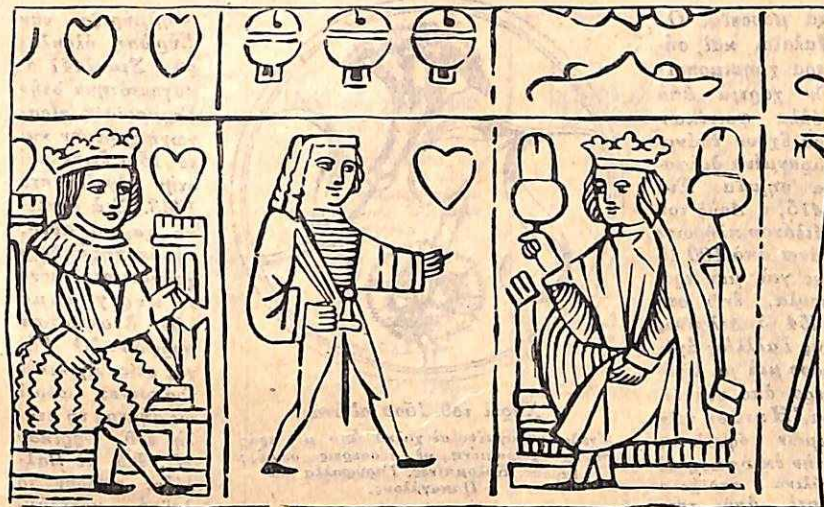

Χαρτιά του 'Ινδουστάν.

'Αγνώστου χρονολογίας. 'Από μία τράπουλα με 96 χαρτιά χωρισμένα σε οκτώ σειρές με ένα Ρήγα και ένα Βεζύρη σε κάθε σειρά. Το χαρτί αυτό είναι από τη σειρά του «'Ηλιου».

βοσκοί είναι σε στενή αντιστοιχία με τον Βασιλιά, τη Βασίλισσα και τους ιππότες, και τα πόνια είναι σχεδόν όσα και τα άλλα χαρτιά κάθε σειράς. 'Ακόμη υπήρχε μία παραλλαγή σκακιού που παιζόταν με δύο ταμπλά και τέσσερις παίκτες σε δύο ζεύγη, και τα πόνια είχαν τέσσερα χρώματα—ασπρά, μαύρα, κόκκινα και πράσινα. 'Όλα τα παλιά παιγνιόχαρτα είχαν σιό πίσω μέρος τετραγωνάκια όπως το ταμπλό του σκακιού.

Τα χαρτιά έγιναν άμεσα πολύ αγαπητά στον κόσμο, παρ' όλης της προσπάθειας να τα περιο-

Βενετσιάνικα χαρτιά (περίπου του 1440, με το έμβλημα του 'Αγίου Μάρκου).

ρίση. 'Ο Χονάν ο Α', Βασιλιάς της Καστίλλης, έγραψε στα 1387 ένα διάταγμα που απαγόρευσε τα ζάρια, τα χαρτιά και το σκάκι. Δέκα χρόνια αργότερα, ο Δήμαρχος των Παρισίων απαγόρευσε στους εργαζόμενους να παίζουν τένις, μπάλλα και χαρτιά, εκτός από τις ημέρες άργίας.

Τόν ίδιο χρόνο οι Γερμανικές τράπουλες στέλλονταν κατά 'Ικατονιάδες στην 'Ισπανία και την 'Ιταλία και ανταλλάσσονταν με τρόφιμα. 'Ενας Φλαμανδός που ταξίδευε στην 'Ισπανία στα 1540, μάς λέει ότι τα χαρτιά ήταν παθος στους 'Ισπανούς και οι

τράπουλες πουλιόνταν ακόμη και στα φτωχότερα χωριά. 'Από την 'Ισπανία τα χαρτιά πήγαν στον Νέο Κόσμο. Λέγεται ότι τράπουλες

υπήρχαν και στο καράβι του Κολόμβου, αλλά τις έριξαν στη θάλασσα για να κατευνάσουν την τρικυμία.

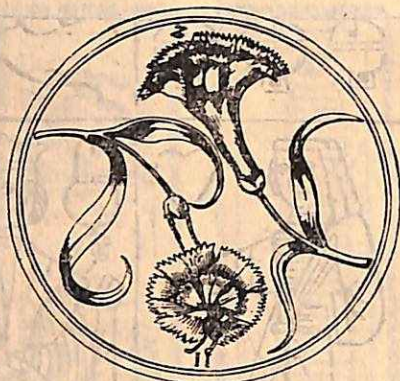

Χαρτί του 15ου αιώνα.

Σχέδια χαρτιών σε χαλκό από μία τράπουλα χωρισμένη σε τέσσερις σειρές: Λαγούς, Κολομπιές, Γαυφάλλα και Παγάλους.

Για την κατασκευή των χαρτιών χρησιμοποιήθηκε κάθε είδους δασικό. Φύλλα χενσού, το κέλυφος της χελώνας, μεγάλα δασακά μαργαριταριών, περγαμηνή, δέρμα, μετάξι, λεπτές ξυλινές πλάκες, ακόμη και μεγάλα φύλλα φυτών μπορεί κανείς να δη-

στά μουντσία. Οι Μαλατοί και σήμερα χρησιμοποιούν χαρτιά από φύλλα φοινίκων που έχουν επάνω χαραγμένα διάφορα σημεία. Στα 1416, ο Δονόβις του Μιλάνου πλήρωσε πάνω από 100 λίρες για μια τράπουλα, ενώ στα 1454 ο Δελφίνος της Γαλλίας αγόρασε μια με λιγότερο από μια λίρα. Η πτώση των τιμών οφείλεται στην εκτύπωση με ξύλινα στοιχεία γιατί από τότε κατασκευάζονταν τόσες τράπουλες που

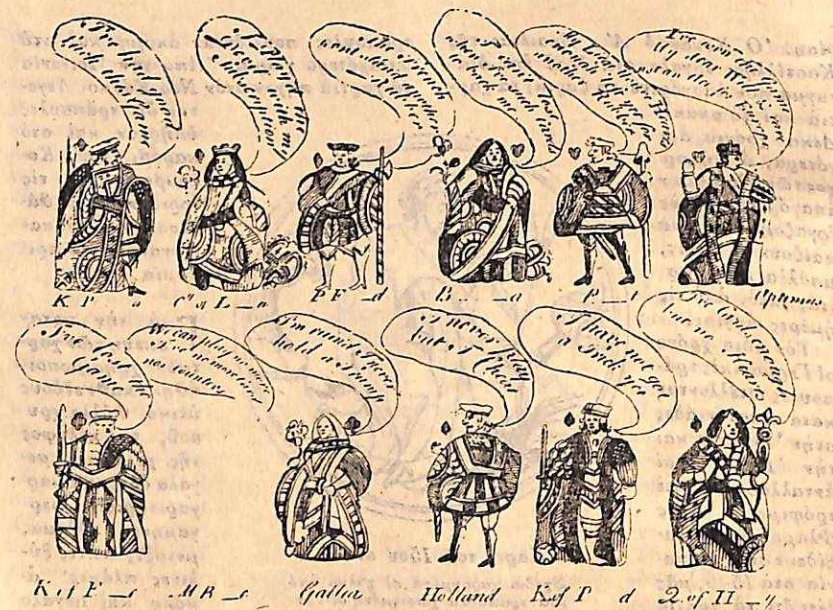

Χαρτί του 15ου αιώνα.

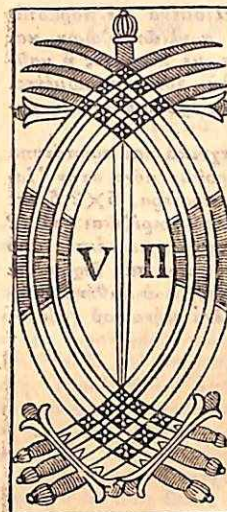
Σχέδια χαραγμένα σε χαλκό από μια τράπουλα χωρισμένη σε τέσσερις σειρές: Λαγούς, Κολομίνες, Γαρυφαλλά και Παπαγάλους.

πλημμύριζαν την Ευρώπη ολόκληρη. Στα 1441 άπαγορεύτηκε στην Γερμανία η εισαγωγή χαρτιών και το ίδιο έγινε και στην Αγγλία στα 1463. Στα αγγλικά χαρτιά αυτής της εποχής υπήρχε χρωματιστό μόνο το περίγραμμα των διαφόρων μορφών. Ο Ρήγας στις Αγγλικές τράπουλες, φορεί ως σήμερα τη στολή του Ερρίκου Η', ενώ οι Βαλκόνες φορούν το λαϊκό κοστούμι

των αρχών του 15ου αιώνα. Κάποτε

Στο Λονδίνο κυκλοφόρησε στα 1756 μια εικονογραφημένη σειρά που σατιρίζει διάφορες μεγάλες προσωπικότητες, όπως τον Βασιλέα της Αγγλίας, της Πολωνίας, της Γαλλίας, της Πρωσίας, την Βασίλισσα της Ουγγαρίας, την Γαλλία, το Λονδίνο, την Ολλανδία, τον Στρατάρχη Μπρόλι κ.ά.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Ιταλικό χαρτί του 15ου αιώνα.

Το επτά σπαθι από μια τράπουλα σαν κι αυτές που χρησιμοποιούσαν στην Ιταλία και την Ισπανία.

ΔΕΞΙΑ

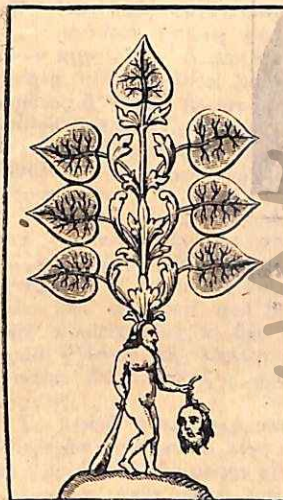
Χαρτί της Πορτογαλίας του 1693.

Βαλές μπαστούνι, απομίμηση αν όχι αντιγραφή χαρτιών της Ανατολής

τά χαρτιά συνήθιζονταν ως μορφωτικό μέσο. Και πριν από ένα αιώνα περίπου τυπώθηκαν στην Αμερική τράπουλες όπου εβρίσκε κανείς διάφορα πράγματα σχετικά με την Ι-

στορία, τη γεωγραφία και τις συνήθειες των διαφόρων λαών. Συνεπώς, προς τη δημοκρατική τους παράδοση, οι Αμερικανοί προσπάθησαν να αντικαταστήσουν το Ρήγα με διάσημα πρόσωπα

Γερμανικά χαρτιά του 17ου αιώνα.

Από μια τράπουλα με τέσσερις σειρές: Καμπάνες, Χαρτιά, Φύλλα, Βαλάντιδα.

της ηπείρου τους. Στις 1848, ύστερα από τον Μεξικανικό πόλεμο τυπώθηκε μια τράπουλα που αντι για τέσσερις Ρηγάδες είχε τέσσερις Αμερικανούς στρατηγούς.

Οι Ινδιάνοι της Βορ. Αμερικής άγαπούσαν τα χαρτιά και συνήθιζαν να τα φτιάχνουν από δέρμα ελαφιού και να τα χρωματίζουν με κόκκινο και μπλε χρώμα. Οι τράπουλες των Ινδιάνων του Νότου δείχνουν Ισπανική επίδραση, αλλά στην Αλάσκα, και στα νησιά της Βασίλειας Σαρλόττας, οι Ιθαγενείς χρησιμοποιούν ξυλαράκια,

άλλα όρατα σκαλισμένα με παραστάσεις ανθρώπων, πουλιών, ζώων και φυτών, και άλλα με κόκκινες ή μαύρες γραμμές, πολύ χοντροκαμωμένες. Αυτά φαίνεται πως έχουν άσιατική καταγωγή.

Τα πιο καλλιτεχνικά και πρωτότυπα χαρτιά, θα τα βρούμε μόνο στην Ιαπωνία. Είναι μικρότερα, 5x2,5 εκ. και κάθε τράπουλα χωρίζεται σε 12 σειρές από τέσσερα χαρτιά, εκτός από τον Τζόκερ. Αυτό που τα ξεχωρίζει είναι τα στολίσια τους που καθένα αντιπροσωπεύει και ένα μήνα του χρόνου.

Χαρτί της Γαλλίας του 16ου αιώνα.

Τό έξη από τη σειρά του Έρωτα.

Η ΜΑΚΡΥΝΗ ΘΟΥΛΗ

Του AAGE GILBERG

(Από το βιβλίο «Verdena Nordligste Laego

εκδ. Steen Hasselbalchs, Κοπεγχάγη)

Σε προηγούμενο τεύχος (1/1948) δημοσιεύσαμε ένα άρθρο για τον νομαδικό λαό των Λαπώνων. Έναν λιγότερο πρωτόγονο αλλά ωστόσο άγνο λαό του Βορρά μας περιγράφει ένας Δανός γιατρός, κρατικός υπάλληλος, που στα 1938 μαζί με τη γυναίκα του πήγε στη Γροιλανδία. Έμεινε στη Θούλη, «το βορειότερο κατοικημένο μέρος του κόσμου, που μόνο σκληρή δουλειά και κρύο έχει να προσφέρει». Ο δρ. Γκίλμπεργκ κάνει ενδιαφέροντες συγκρίσεις σχετικά με τους όρους της ύγεινης που επικρατούν στη Γροιλανδία και στην Εύρωπη καθώς και για τον χαρακτήρα των Έσκιμωων του Πόλου και των κατοίκων της δυτικής Γροιλανδίας, συγκρίσεις που μας προκαλούν πολλές σκέψεις για τις «ἀρετές», όπως τις λέμε, του πολιτισμού.

Είναι πολύ συγκινητική η μέρα που για πρώτη φορά στρίβει κανείς το άκρωτήριο Ατολ, αφήνει πίσω το Νησί Σώντερες (όπου πρώτος ο Δανός Κνούτ Ρασμούσεν μπήκε σε σπίτι Έσκιμωων, και περνά επιτέλους το παράξενο βουνό της Θούλης, που τόσες ώρες το βλέπει μπροστά του.

Τό χωριό το ίδιο δεν πολυφαίνεται. Τά έντεκα ξύλινα σπίτια του μαζί με το μικρό νοσοκομείο, είναι σπαρμένα σ' ένα μικρό επίπεδο κομμάτι γης, ανάμεσα στα βουνά και στις κορφές τους, κι όχι πολύ μακριά, βλέπεις τη λάμψη της άπειρης άσπρογάλαξης χιονισμένης κορφής.

Τά μικρά χωματένια σπίτια των Ιθαγενών βρίσκονται λίγο έξω από το χωριό. Οι Έσκιμωοι είναι όλοι μαζεμένοι στην άκρη και περιμέ-

νουν με την ίδια ανυπομονησία όπως και μες. Η ημέρα που φθάνει το καράβι, μια φορά το χρόνο, είναι μεγάλη μέρα γι' αυτούς.

Δέν προφθάνουμε να ρίξουμε άγκυρα στέν κόλπο του Βόρειου Α-στρού και τά μονόξυλα μας περιστοιχίζουν. Τό καράβι μας γεμίζει από κόσμο, με τόν αρχηγό και τόν πάστορα επί κεφαλής. Φωνάζουν, χαιρετούν και χαμογελούν, σάνα η μαστιαν παλιοί φίλοι. Όλοι οι άνδρες φορούν κατάσπρα παντελόνια από δέρμα άρκούδας, ώρατα άσπρα ποκάμισα και καθαρά γαλάζια ή άσπρα καλύμματα στο κεφάλι. Όταν πρωτογνωρίζη κανείς τό λαό της Δυτικής Γροιλανδίας και βλέπει πως ή προσπάθειά τους να μιμηθούν τους Δανούς φορώντας τά Εύρωπαϊκά ρούχα τους κάνει να φαίνονται μί-ζερα γυμνοί, νοιώθει ιδιαίτερη ευχαρίστηση βλέποντας αυτούς τους κολογνημένους Έσκιμώους που συμπεριφέρονται με μία άνεπιτήδευτη φυσική αξιοπρέπεια.

Οι άνθρωποι του καραβιού ο-τούνε εκπληκτοί αν είναι πραγματικοί Γροιλανδοί: χρόνια ταξιδεύουν σε άλλα μέρη της Γροιλανδίας και ποτέ δέν είδαν τόσα όμορφους και καθαρούς ανθρώπους. Όπως έγω, κοιτάζουν με ζήλεια τά όμορφα δερμάτινα παντελόνια τους. Αν τά ρούχα των ανδρών μας κάνουν εντύπωση, των γυναικών, καθώς τις βλέπουμε από κοντά, μας αφήνουν με άνοιχτό στόμα. Τά παντελόνια είναι από δύο δέρματα άλεπούς, ένα άσπρο κι ένα μπλέ, και έχουν πολύ ιδιότροπο σχέδιο. Οι μπλούζες τους είναι ακόμη πιο άσπρες από τά ποκάμισα των ανδρών και φθάνουν ως τη μέση, όπου

τελειώνουν με ένα γύρισμα από δέρμα άρκοῦδας. Τα καλύμματα της κεφαλής τους έχουν πολύ ζσηρά χρώματα και όλες έχουν τον ίδιο χτένισμα — μακρὰ μαύρα μαλλιά μαζεμένα με μιὰ χρωματιστή κορδέλλα δεμένη φιόγγο.

Τὸ πιὸ ἐλκυστικὸ χαρακτηριστικὸ ὄλων τους, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, εἶναι τὸ ἀσυνήθιστα θερμὸ τους χαμόγελο, πού δὲν λείπει ποτὲ ἀπὸ τὰ μαύρα ἀμυγδαλωτὰ μάτια τους, ἕνα χαμόγελο πού, ὅπως ἀποδείχθηκε μετὸν καιρὸ, ποτὲ δὲν σβήνει, ἀκόμα καὶ σὲ στείφους μεγάλῃς σοβαρότητας ἢ κινδύνου.

Ο Ἑσκιμῶι πηγαίνουν ταχτικά στὴν ἐκκλησία καὶ κανένας πάστορ ἢ γιατρός δὲν συναντᾷ ἐκδηλώσεις εἰδωλολατρίας στὴν περιφέρειά του, παρ' ὅλο πού εἶναι μόνον τριάντα χρόνια ἀπὸ τότε πού προσηλυτίστηκαν στὸν Χριστιανισμό. Μετὸν χαριτωμένο παιδιαστικό τρόπο τους δείχνουν πῶς εἶναι καλοὶ χριστιανοί. Φθάνει κανεὶς σὲ σημείον νὰ θαυμάσῃ τὸν τρόπο μετὸν δότῳ ἀντιμετωπίζουν τὸν θάνατον. Ἀναγνωρίζουν πῶς εἶναι μιὰ πραγματικότητα μέσα στὴ ζωὴ καὶ βρίσκονται πάντα ἑτοιμοὶ νὰ τὴν ἀντιμετωπίσουν. Πραγματικά κάθε μέρα παίζεται ἡ ζωὴ τους. Ὅταν πεθάνῃ κανεὶς, αὐτοὶ πού μένουν φυσικά λυποῦνται πολὺ, γρήγορα ὅμως ξαναρίζονται στὴν καθημερινὴ ζωὴ καὶ περιφέρονται χαμογελαστοὶ στὴ μικρὴ τους κοινότητα, ὅχι γιατί ἔχουν ξεχάσει τὸ ἀγαπημένο πρόσωπον πού ἔχασαν, ἀλλὰ γιατί ἔχουν τὸ φυσικὸ χάρισμα νὰ δέχονται ὅτι τοὺς εἶναι γραφτὸ μετὰ ἡρεμῆ ἀξιοπρέπεια.

Οἱ κάτοικοι τῆς δυτικῆς Γροιλανδίας, παρ' ὅλο πού ὁ τόπος τους εἶναι ἐντελὸς κλειστὸς στοὺς ἔθνους, ἔχουν κιόλας χαλάσει ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους. Ἀντίθετα οἱ πολίτες Ἑσκιμῶι εἶναι ἕνας λαὸς τόσο θαυμαστικός, πού ποτὲ δὲν θὰ πιστεῖται ὅτι μποροῦσε νὰ ὑπάρχῃ ὁμοίος σ' αὐτὴ τὴ γῆ. Τοὺς ὀνομάζω «ἀλλ-

θινὰ καλοὺς ἀνθρώπους» καὶ τὴ Θούλη τὴν θεωρῶ τὸν πιὸ εὐλογημένο τόπον.

Ὁ Ἑσκιμῶς οὔτε μπορεῖ, οὔτε θέλει νὰ πῇ ψέματα. Σύμφωνα μετὸς παλιούς νόμους, ὁ ψεύτης διώχεται ἀπὸ τὴ φυλὴ του ἢ κλεψιά δὲν ἔχει κἂν περάσει ἀπὸ τὸ νοῦ τους. Ποτὲ δὲν θὰ μπορούσαν νὰ σκοτώσουν ἄνθρωπον, καὶ τὰ σκυλιά τους τὰ μεταχειρίζονται πολὺ καλὰ ἀπὸ ὅτι οἱ ἄλλοι Γροιλανδοί.

Ποτὲ δὲν μαλλώνουν, ἀκόμη οὔτε καὶ ὅταν εἶναι παιδιὰ καὶ οἱ καυγάδες λύνονται ἡσυχὰ καὶ ἀμερόληπτα χωρὶς βρισιὰς καὶ βία. Ἡ οἰκογενειακὴ τους ζωὴ εἶναι παραδειγματικὴ καὶ νόθα παιδιὰ δὲν ὑπάρχουν, ἐκτὸς ἀπὸ κείνα πού γεννήθηκαν ἀπὸ παράνομες σχέσεις. Εὐρωπαῖον μετὰ Ἑσκιμῶς καὶ μάλιστα ἀντίθετα μετὰ τὴ θέληση τῶν γυναικῶν αὐτῶν.

Πάντα εἶναι εὐχαριστημένοι καὶ πάντα πρόθυμοι νὰ βοηθήσουν τὸν ἄλλο. ἂν κανεὶς βρεθῇ σὲ δύσκολη θέση, θὰ τὸν προστατήσουν βάζοντας σὲ κίνδυνον τὴ ζωὴ τους. Οἱ περιφημῆς Ἀρκτικές Δανικὲς ἢ Ἀμερικανικὲς ἀποστολὲς πού ξεκίνησαν ἀπὸ τὴ Θούλη ἀσφαλῶς δὲν θὰ εἶχαν κάνει τίποτε χωρὶς αὐτὸν τὸν μεγάλο λαὸ πού πάντα παίρνει ὅλες τίς δυσκολίες σὺν παιχιδάκι.

Οἱ Ἑσκιμῶι τοῦ Πόλου ξέρουν πολὺ καλά πῶς ὁ λευκὸς εἶναι πλάσμα περιεργό, ἀδύναμον σὺν παιδι καὶ ἄνικανο νὰ κἀν διειδήποτε ἀπ' αὐτὰ πού ἔχουν σημασία σὲ τὸν τόπον τους: π.χ. δὲν μπορεῖ νὰ πιᾷ σὲ χέρια του τὸ μαστίγιον ὅπως ἕνα δικό τους παιδί ἐξ ἡλικίας. Παρ' ὅλ' αὐτὰ δὲν τὸν περιφρονοῦν οὔτε τὸν ἀφήνουν νὰ καταλάβῃ πόσο ἀστεῖος φαίνεται. Σὲ ζητήματα πάλι πού ξέρουν πῶς ἐκείνος ἔχει περισσότερες γνώσεις καὶ μεγαλύτερη πείρα τὸν ἀκολουθοῦν τυφλά.

Ἀπὸ μιὰ ἀποψη, βέβαια, οἱ Ἑσκιμῶι τῆς Θούλης εἶναι ἀπολίτιστοι, ὅσο κι ἂν οἱ περισσότεροί ἀπ' αὐτοὺς μποροῦν νὰ γράφουν, νὰ διαβάζουν

καὶ νὰ μετροῦν. Ὡστόσο ὁ πολιτισμὸς τους, ἡ ἰδέα τους γιὰ τὴ ζωὴ καὶ γιὰ τὴς ἀνθρώπινες ἀξίες εἶναι τέτοια, ὥστε ὅταν τοὺς ἀντικρύξῃ κανεὶς, δὲν ἔχει κανένα λόγο νὰ ὑπερφηανεύεται ἐπειδὴ εἶναι Εὐρωπαῖος.

Η κυριότερη ἀσθένεια στὴ Θούλη, εἶναι ἡ πυματώση. Ἐνα μερικὲς στατιστικὲς γιὰ τὴ θνησιμότητα στὴ Θούλη, καὶ βρήκα ὅτι τὰ 32,5% ὀφείλονται σὲ πυματώση. Ἀπὸ τοὺς κατοίκους 56% ἦσαν πυματικοί, 30% πάθαιναν πυματώδη μηνιγγίτιδα καὶ οἱ ὑπόλοιποι ὑπέφεραν ἀπὸ πυματώση τῶν ὀστέων καὶ ἄλλων ὀργάνων. Ξανακοιτάζοντας τοὺς ἀριθμοὺς τῶν θανάτων βρίσκουμε πῶς 13,8% προέρχονται ἀπὸ ἀτυχήματα, κυρίως ἀπὸ πνιγμούς, εἴτε σὲ ταξίδι μετὰ μονόξυλα ἢ μετὰ ἐλκυστῆρα, εἴτε ἀπὸ πέσιμο σὲ κανένα παγετώνα, εἴτε ἀπὸ ἀδέσποτη σφαίρα. Ὅλα αὐτὰ ἀποδιδινόντων πῶς ἡ ζωὴ τους εἶναι ὅλο κινδύνους καὶ ὁ ἀγῶνας τους γιὰ τὴν ὑπαρξὴ σκληρὸς καὶ ἄγριος. Ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα 51% τῶν θανάτων τὰ 15% ὀφείλονται σὲ πνευμονία, πού, ὅπως κάθε σοβαρὴ ἀσθένεια, χτυπάει μετὰ καταπληκτικὴ σφοδρότητα τοὺς πρωτόγονους ἀνθρώπους.

Ποιὰ εἶναι ἡ ἀλήθεια γιὰ τὴν ἀβιταμίνωση μιὰ καὶ τόσοσ λόγος γίνεται γι' αὐτὴν; Οἱ Ἑσκιμῶι τῆς Θούλης δὲν τρῶνε λεμόνια, σχεδὸν οὔτε πατάτες, καρτότα ἢ ἄλλα λαχανικά, καὶ ἔτσι, σύμφωνα μετὰ τίς θεωρίες τῆς σύγχρονης λατρικῆς θὰ ἔπρεπε νὰ πάθαιναν σκορβούτο. Ἀπὸ ὅτι ἦσαν ἕνα πρόβλημα πού μετὰ ἐνδιάφερος πάρα πολὺ. Ἐξέτασα προσεχτικά ὄλους τοὺς κατοίκους μιὰς περιφέρειας γιὰ νὰ βρῶ τί ἔλλειψη βιταμίνης C παρουσιαζαν καὶ βρήκα πῶς εἶχαν ἀρκετὴ ποσότητα τῆς βιταμίνης αὐτῆς, περισσότερη ἀπὸ ὅτι ὁ μέσος ὅρος τῶν Δανῶν. Ἀπὸ ποῦ παίρνουν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τὴν βιταμίνην C; Μερικοὶ μεγάλοι γιατροὶ λένε ὅτι τὴν παίρνουν ἀπὸ τὰ φύκια

πού τρῶνε. Στὸ κρέας ὑπάρχει βιταμίνη C κυρίως στὰ ἐντόσθια καὶ μάλιστα τῶν μεγάλων ψαριῶν. Ἐκαμὰ πολλές ἀναλύσεις αὐτῶν τῶν ψαριῶν καὶ βρήκα ὅτι μεγάλες ποσότητες βιταμίνης C ὑπῆρχαν στὸ δέρμα ἑνὸς εἰδους φάλαινας καὶ στὸ σπῆκτι καὶ τὰ νεφρὰ ἑνὸς ἄλλου εἰδους, καὶ τῆς φώκιας. Ἀπὸ εἶναι τὰ πολυτελέστερα φαγητὰ τῶν Ἑσκιμῶν καὶ τὰ τρῶνε πάντα ὡμά. Ὅταν τὰ πρωτοδοκιμάσαμε τὰ βρήκαμε ἀηδιαστικά, γρήγορα ὅμως ἀλλάξαμε γνώμη. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀποστολῆς καὶ ἡ γυναίκα του ἦσαν ἀποφασισμένοι νὰ ζήσουν σὺν καλοῖς Δανοὶ καὶ νὰ μὴν ὑποκύψουν σὲ τόσο βάρβαρες συνήθειες. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ὅτι μόνοι αὐτοὶ παρουσίασαν ἔλλειψη βιταμίνης C, πού γρήγορα τὴν ἐξαλείψαμε μετὰ τὴ βοήθεια τῆς λατρικῆς.

Στὴ Δανία εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη νὰ παίρνουν τὰ παιδιὰ μουρουνέλαιο τὸ χεϊμῶνα γιὰ νὰ μπορῇ ὁ ὀργανισμὸς τους νὰ παράγῃ βιταμίνη C. Τὰ παχὰ ψάρια τῆς Θούλης εἶναι πλούσια σὲ βιταμίνη D καὶ A καὶ ἔτσι στοὺς τέσσερις σκοτεινοὺς χειμωνιάτικους μῆνες δὲν χρειάζεται νὰ χρησιμοποιῇ κανεὶς μουρουνέλαιο παρὰ μόνο στὸ νοσοκομεῖο, ὅπου εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ τόσο κρύος ὅσο συνήθως σὲ σπῆκτι ἑνὸς κυνηγοῦ.

Ἡ Βιταμίνη D εἶναι σπουδαία γιατί ἐμποδίζει τὴ ραχίτιδα, μιὰ ἀρρώστεια πού πολὺ σπάνια συναντᾷ κανεὶς στὴ Θούλη καὶ γιὰ τὸν ἴδιον λόγο σὲ ὄλους τοὺς βορεινοὺς συνοικισμοὺς τῆς ἀνατολικῆς Ἀρκτῆς Σκόρμπυ Σάουντ. Στὴ Δανία ἕνας ἄνθρωπος τοὺς ἑννέα πεθαίνει ἀπὸ ραχίτις. Στὴ Θούλη κανένας κροῖσμα αὐτῆς τῆς φοβερῆς ἀρρώστειας δὲν ἔχει παρατηρηθῇ. Αὐτὸ ἴσως νὰ ὀφείλεται σὲ κάποια ἰδιότητα τῆς φυλῆς, ὅπως ὅτι οἱ Ἑσκιμῶι καὶ ἡ δίαιτα. Νοτίωτερα, στὴ Γροιλανδία, ὅπου οἱ ἐντόπιοι ἔχουν ἀναμειχθῇ μετὰ τοὺς Εὐρωπαίους κατὰ τρῶνε πολλὰς διατηρημένες τροφές

ο καρκίνος έχει παρουσιαστεί αν και όχι όσο στη Δανία. Η σκοληκοειδίτις, ασθένεια τόσο κοινή στη Δανία και τόσο ύπουλη, δεν έχει παρουσιαστεί ποτέ στη Θούλη, ενώ κάπου-κάπου ακούγονται κρούσματα της στη Δυτική Γροιλανδία και γι' αυτήν η διαίτα έχει μεγάλη σημασία. Οι Έσκιμωοι της Θούλης ζουν ζωή φυσική σαν τα άρπακτικά θηρία και τα θηρία δεν έχουν σκοληκοειδή απόφωση. Ποιός ξέρει! Ίσως και οι Έσκιμωοι να έχουν την ίδια κατσακευή.

Στη Δανία είμαστε περήφανοι για τα κατορθώματά μας στον αγώνα έναντι της φυματιώσεως και αν κλείναμε τα μάτια στην κατάσταση που επικρατεί στη Γροιλανδία, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε πως ο τρόπος θεραπείας που εφαρμόζουμε είναι ο καλύτερος στον κόσμο. Αλλά η τρομακτική εύκολια με την οποία διαδίδεται η φυματίωση στη Γροιλανδία οβήγει την υπερηφάνεια και τη χαρά, που άλλωστε θα είχαμε κάθε δικαίωμα να αισθανόμαστε.

Είναι αλήθεια πως όλη η Βόρεια Γροιλανδία και ιδιαίτερα η Θούλη έχει θαυμάσιο κλίμα, καθαρό γαλανό ουρανό και παρ' όλους τους τέσσερεις σκοτεινούς μήνες έχει περισσότερες λιακάδες από τη Δανία. Όσοσο καταλοβαίνει κανείς πως η αντίσταση του οργανισμού των κατοίκων υποσκάπτεται πολύ από το απόλυτο σκοτάδι των μηνών του χειμώνα. Το φως είναι ο καλύτερος σύμμαχος έναντι της φυματιώσεως. Αυτό φάνηκε καθαρά στο νοσοκομείο, όπου οι φυματικοί άρρωστοι που φαίνονταν σχεδόν καλά στις αρχές του φθινοπώρου γίνονταν πολύ χειρότερα το χειμώνα και παρυσίαζαν τόση βελτίωση την άνοιξη, ώστε μερικές φορές πρόφθαιναν να θεραπευθούν εντελώς προτού μπη πάλι ο χειμώνας. Υπάρχουν και άλλοι λόγοι που μπορούν να μās βοηθήσουν να εξηγήσουμε τη μεγάλη συχνότητα της φυματιώσεως στη Γροιλανδία. Ένας λόγος είναι οι

συνθήκες της ζωής. Σε ένα μικρό σπίτι με ένα δωμάτιο, με μια κανάτα και μια λεκάνη για όλους, μπορεί να ζούν από δώδεκα ως είκοσι πρόσωπα και να κοιμούνται σάν σαρδέλλες ο ένας πάνω στον άλλο, στο ίδιο κρεβάτι. Όλα αυτά διευκολύνουν τη μετάδοση της άρρώστειας. Οι γυναίκες προσβάλλονται περισσότερο και ως ένα σημείο αυτό οφείλεται στο ότι όλο το χειμώνα ζουν με πολύ μέσα στο σπίτι ενώ οι άνδρες βγαίνουν για κυνήγι.

Το καλοκαίρι δεν βγαίνουν στην έξοχη και μένουν σε δερματίνες σηνές. Από υγιεινή άποψη, η συνήθεια αυτή είναι σπουδαία γιατί έτσι παίρνουν φως και αέρα. Όταν μεταφέρονται στις σκηνές παίρνουν μαζί τους τις πόρτες και τα παράθυρα των χειμωνιάτικων σπιτιών τους και κάποτε και τη σκεπή και έτσι ο ήλιος καθορίζει πραγματικά το σπίτι. Ποτέ μου δεν είδα Έσκιμωο τόσο βρώμικο όσο μερικούς άρρωστους που έρχονταν στο νοσοκομείο της Δανίας. Καθένας βέβαια καταλαβαίνει πως οι Γροιλανδοί έχουν πολύ μικρότερη άνοχη στη φυματίωση απ' ότι έμεις οι Δανοί. Είμαστε λοιπόν ένοχοι; έμεις φέραμε τη φυματίωση στη Γροιλανδία ή μήπως η άρρώστεια υπήρχε εκεί από παλιά; Πολλοί πιστεύουν ότι υπήρχε προτού πάμε έμεις και ότι οπωσδήποτε τα ζώα ήταν συνήθως φυματικά. Εγώ ο ίδιος έχω κάνει μια άρκευδα φυματική. Φαίνεται όμως ότι η μορφή της άρρώστειας διέφερε από τη φυματίωση που ξέρουμε και ότι ήταν λιγότερο επικίνδυνη.

Πολλά έχουν γραφή και έχουν εικασθεί σχετικά με το άφροδισια νοσήματα στη Γροιλανδία. Εύτυχως κανένα απ' αυτά δεν υπάρχει στη Θούλη και αν κανένας τύχαινε να πάθη κάτι τέτοιο θα τον θεωρούσαν απαίσιο έγκλημα. Έμεις που υπηρετήσαμε ως γιατροί στη Θούλη θεωρούσαμε κοθήκον μας να κάνουμε ότι ήταν δυνατό ώστε να μη μπαίνει στην περιοχή κανένας επισκέ-

πτης ή υπάλληλος που έπασχε από τέτοιες άρρώστειες.

Στην τελευταία δεκαετία ο πληθυσμός έμεινε στάσιμος, δηλ. κάτω από 300 άτομα. Στά 1938 υπήρχαν σαράντα ξευάρια και απ' αυτά τα δεκαπέντε δεν είχαν παιδιά. Ανάμεσα στους άτεκνους αυτούς βρισκόνταν πολλοί εξαιρετικοί άνθρωποι και εύποροι κυνηγοί. Χωρίς άμφιβολία υπάρχει μεγάλη οίκομειξία και γι' αυτό με χαρά πρέπει να γίνεται δεκτό το νέο αίμα που φέρνουν οι μετανάστες από τη δυτική Γροιλανδία, με την ελπίδα πως κι αυτοί— όπως και άλλοι πριν απ' αυτούς— θα γίνουν καλοί πολίτες.

Τον περισσότερο καιρό που έμεινα στη Θούλη είχαμε πολλά παιδιά στο νοσοκομείο, και απ' αυτά τα 90% ήταν φυματικά. Όλα τους ήταν πάντα τόσο χαριτωμένα, με τις άθωες διαβολιές της ηλικίας τους, τόσο συμπαθητικά και καλά, που έφθανε κανείς να τα αγαπά σαν δικά του. Το πιο μικρό το λέγανε 'Αλουέ. Είχε φυματίωση του δέρματος και των αδένων και υπέμενε με θάρρος τους πόνους που του προκαλούσαν οι συχνές αλλαγές των επιδέσμων. Έτρεχε στο νοσοκομείο με ένα μικρό μαστίγιο, και παρ' όλο που ήταν μόνο τριεσάρων χρόνων, ήταν ένα ευγενικό παιδί, πρόθυμο να δώσει κάθε βοήθεια. Ο 'Αβντοριάκ, «το άστρο» ήταν σποτικός άνδρας. Παρ' όλο που το ένα του πόδι ήταν στο γύψο γιατί είχε φυματίωση, ήταν γεμάτος ζωή, τόσο που κάποτε έπεφτε από το κρεβάτι. Αυό φορές αναγκάστηκε να του τρoβήσω τ' ατί. Ήταν μόνο πέντε χρόνων αλλά το δέχτηκε χωρίς κλαψούρισμα και γκρίνιες και στο τέλος όμολόγησε ότι του άξιζε. Στη Γροιλανδία ποτέ κανείς δεν χτυπάει παιδί. Πραγματικά είναι παραχούδεμένα. Βασιλεύει ο «αίσθος του παιδιού» και είναι αξιο προσοχής πως ένας τόσο θαυμάσιος λαός, με τέτοια πεποίθηση στον εαυτό του βγαίνει από παιδιά που παίρνουν τόσο κακή ανατροφή.

Διέτρεξα τον κίνδυνο να γίνω αντιπαθητικός γιατί απαγόρευσα στους επισκέπτες να φέρνουν τα μικρά παιδιά στο νοσοκομείο, αφού τόσο εύκολα μπορούσαν να μολυνθούν. Όταν μια μέρα μετά τη λειτουργία τους εξήγησα τους λόγους, με κατάλαβαν πολύ καλά και δεν ένοιωσαν καθόλου προσβεβλημένοι.

Οι Έσκιμωοι έχουν έμφυτη την έννοια της καθαριότητας και αυτή, μαζί με τις συμβουλές των γιατρών συντελεί πολύ στην εφαρμογή των μέτρων της υγιεινής, περισσότερο από ό,τι στη Δανία. Π. χ. ποτέ δεν φτύνουν χάμω. Έμειναν εκπληκτικοί όταν ένας ξένος από το 'Απερναβικ μένοντας πιστός στις συνήθειές του, χωρίς να σκοτιστεί καθόλου, έφτυσε στο πάτωμα. Μια μέρα ο ξυλουργός που ήταν από τη Δυτική Γροιλανδία κάλεσε μερικούς φίλους στο σπίτι του για τα γενέθλιά του. Πολλοί πήγαν όταν όμως είδαν τα φλυτζάνια του έφυγαν λέγοντας στον οίκοδεσπότη πως ήταν συνηθισμένοι να πίνουν από καθαρά φλυτζάνια. Ύστερα από μια συγκέντρωση μπορείτε να δείτε έναν φυματικό καλεσμένο ή ακόμη και έναν που υποπτεύεται ότι έχει την άρρώστεια να βάζει το φλυτζάνι του στην άκρη και να λήη στους οίκοδεσπότες να θυμηθούν να το βρυσουν.

Στη Θούλη όταν θέλει κανείς να βήξει βάζει το άριστερό του χέρι στο στόμα, ώστε να μη γεμίσει μικρόβια το δεξιό χέρι του πρώτου φίλου που θα χαιρετήσει. Η συνήθεια να σαλιώνουν τα δάχτυλα για να γυρνούν τα φύλλα των βιβλίων ή άλλα χαρτιά, θεωρείται πολύ άκαθαρη.

Ψείρες φυσικά θα βρή κανείς στη Θούλη, κυρίως γιατί υπάρχουν πολλές γούνες πολλοί όμως δεν έχουν και παρ' όλο που, τουλάχιστον δεκαπέντε φορές, κοιμήθηκα σε σπίντα Έσκιμώων, μόνο μια φορά ένοχλήθηκα. Θα έχετε σχηματίσει τη γνώμη πως οι Έσκιμωοι είναι λαός αγαθός και τίμιος. Υπάρχει μια ιστορία που δείχνει πως αυτό είναι αλήθεια, ακόμη και όταν

πρόκειται για ψείρες. Μία μέρα κάποιος ένοιωσε κάτι να τον τσιμπάει στο στήθος. Έβαλε το χέρι του και έπιασε δυο ψείρες. Καθώς τις κοίταξε δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ ποιά ἀπὸ τις δυὸ τὸν είχε τσιμπήσει. Έτσι χαμογελάοντας τις ξανάβαλε και τις δυὸ στὴ ζέστη τους!

Ηταν λίγος καιρὸς πὺν εἶχαμε γυρίσει στὴ Δανία, όταν μιὰ μέρα καθὼς περπατούσαμε στοὺς δρόμους τῆς Κοπεγχάγης, ἡ γυναίκα μου μοῦ εἶπε «Τι ἀποκρουστικοὶ πὺν εἶναι οἱ ἄνθρωποι. Ποτὲ πρὶν δὲν τὸ εἶχα προσέξει.» Καταλάβαμε πὼς μᾶς ξένιζε ἡ σκληρὴ, ψυχρὴ ἔκφραση πὺν εἶχαν τὰ πρόσωπα τῶν ἀνθρώπων, πὺν ἔλεγες πὼς μὲ δυσκολῖα κατόρθωναν νὰ χαμογελάσουν. Ἀπὸ παντοῦ ἀκούγαμε παράπονα· οἱ ἄνθρωποι ἔνοιωθαν πὼς ἡ κοινωνία τοὺς εἶχε ἐγκαταλείψει.

Στὴ Θούλη εἶχαμε ξεχάσει πὼς στὴν Εὐρώπη τὰ κατὰ συνθήκην ψεύδη εἶναι κοινὴ συνήθεια και ὅτι σὰ ὀρισμένες περιπτώσεις ξεπερνοῦν κάθε ὄριο. Ἀπογοητευθήκαμε ἀκόμη όταν καταλάβαμε πόσο πρόθυμοι ἦταν οἱ ἄνθρωποι νὰ μᾶς ἐξαπατήσουν στὰ μαγαζιά. Εἶχαμε ξεχάσει ὅτι πρέπει κανεὶς νὰ εἶναι καλὸς δταν τὸν προσβάλλουν ὑπολα και νὰ διασκεδάξῃ μὲ τις δολοπλοκίες τοῦ κόσμου. Μᾶς ἔκανε ἐντύπωση ἡ ἀπροθυμία τῶν ἀνθρώπων νὰ βοηθή-

σουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ἀν δὲν κέρδιζαν ἀπ' αὐτὴ τὴ βοήθεια χρήματα, ἐπαίνους ἢ δόξα και παρατηρήσαμε μὲ πόση βιασύνῃ ἔτρεχε ὁ καθένας νὰ υπερασπιστῇ τὰ δικαιώματά του ἀπέναντι στὴν κοινόνῃ και στοὺς συμπολίτες του χωρὶς νὰ καταλαβαίνει πὼς κι αὐτὸς ἔτρεπε κάποια ὑπηρεσία νὰ προσφέρει.

Βέβαια ἡ ζωὴ δὲν εἶχε ἀλλάξει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πὺν φύγαμε γιὰ τὴ Θούλη· ἀλλὰ οἱ ἀληθινοὶ ἄνθρωποι πὺν βοήκαμε ἐκεῖ, μᾶς ἔκαναν νὰ ξεχάσουμε ὅτι στὴ Δανία δὲν ὑπάρχει αὐστηρὸς χωρισμὸς ἀνάμεσα στὸ ἄσπρο και στὸ μαῦρο και ὅτι ὁ νόμος δὲν ζεῖ σύμφωνα μὲ τὰ αἰσθήματα πὺν βρίσκονται βαθειὰ στὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, αἰσθήματα πὺν δυναμώνουν τὸν χαρακτήρα και δίνουν φρόνηση. Οἱ Ἑσκιμῶοι τοῦ Πόλου ζοῦν ὅπως τοὺς ὀδηγεῖ ἡ συνείδησή τους και αὐτὸ μᾶς ἔκανε νὰ νιεπεκόμαστε γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας. Ἄν τουλάχιστον μπορούσαμε νὰ διδασθοῦμε ἀπ' αὐτὸν τὸ λαὸ πὺν ζεῖ ἀπέριττα ἀλλὰ εὐτυχισμένα και εὐχάριστα, ἐλεύθερος ἀπὸ τὸ δηλητήριο τοῦ χρήματος και τὸ μικρόβιο τοῦ ἐγωϊσμοῦ και περνᾷ τὴ ζωὴ του μὲ τὸν πῖθ φυσικὸ τρόπο, πὺν βοηθᾷ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο και χαίρεται τὰ πραγματικὰ καλὰ αὐτῆς τῆς ζωῆς—ἀσφαλῶς μιὰ καλύτερη ἐποχὴ θὰ ἀνέτειλε γιὰ τὴν Εὐρώπη.

4

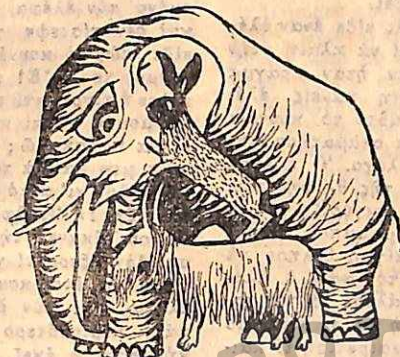
ΕΠΙΤΥΧΙΑ εἶναι νὰ ἀποκτᾷ κανεὶς αὐτὸ πὺν θέλει. Εὐτυχία εἶναι νὰ θέλῃ αὐτὸ πὺν ἀποκτᾷ.

«LADIES' HOME JOURNAL», Φιλαδέλφεια

Τ Ο Δ Ι Η Γ Η Μ Α Μ Α Σ

Σ' ΑΝΑΤΟΛΗ Ή ΔΥΣΗ...
ΟΙ ΜΥΘΟΙ ΕΙΝΑΙ ΙΔΙΟΙ

Τ
Ο
Κ
Ο
Υ
Ν
Ε
Α
Η

Κ
Α
Ι
Η
Η
Τ
Η
Ρ
Η

(Ἀπὸ τὸ «Asian Horizon», Λονδίνο)

Πρὶν ἀπὸ πολλὰ, πάρα πολλὰ χρόνια, στὸ σκοτεινὸ παρελθόν, όταν ἀκόμη τὰ δάση ἦταν στοιχειωμένα ἀπὸ νεράιδες και τὰ ζῶα μιλοῦσαν, ζοῦσε σ' ἓνα μεγάλο δάσος, ἓνα κουνέλι. Δὲν ἦταν συνηθισμένο κουνέλι, γιατί ἂν ἦταν δὲν θάξιζε νὰ ποῦμε τὴν ἱστορία του. Ἦταν κουτσό. Καὶ ἐπειδὴ τὸ σωματικὸ ἐλάττωμα ἀκονίζει τὸ μυαλὸ, δὲν εἶναι παράξενο πὺν αὐτὸ τὸ κουνέλι ἦταν πῖθ γενναῖο και πῖθ ἔξυπνο ἀπὸ τὰ ἄλλα. Ἐπρεπε νὰ εἶναι ἔτσι γιὰ νὰ ζῇ μὲ κάποια ἀσφάλεια και ἀνσση.

Μία μέρα, ἐνὸς πῆγαινε κουτσαίνοντας γιὰ νὰ πῇ νερὸ στὸ ἀγαπημένο

του μέρος, στὴν ὄχθη ἑνὸς ρυακιοῦ, εἶδε μιὰ κατοῖκα νὰ πλανιέται ἐκεῖ κοντὰ, ἐξαντλημένη ἀπὸ τὴ δίψα. Τοῦ φάνηκε πολὺ ἀνέητο νὰ εἶναι τόσο διψασμένη· ἡ κατοῖκα, όταν μπροστὰ στὰ πόδια της ἔτρεχε γάργαρο και δροσερὸ νερὸ. Γρήγορα ὅμως κατὰλαβε τὸ λόγο: ἡ κατοῖκα ἦταν ἐντελὼς τυφλή. Τὸ κουνέλι τὴν λυπήθηκε, τὴν πλησίασε και τῆς πρότεινε νὰ τὴν ὀδηγήσῃ στὸ ρυάκι. Όταν ἡ κατοῖκα ἤπιε νερὸ και χόρτασε, ἔαπλωσε στὸ δροσερὸ καταπράσινο χορτάρι τῆς ὄχθης γιὰ νὰ ξεκουρασθῇ. Καὶ τὸ κουνέλι τῆς εἶπε: «Ἄς γίνουμε φίλοι κι ἄς κάνουμε τὴ ζωὴ μας εὐκολώτερη. Ἐγὼ μὲ τὰ μᾶ-

τια μου μπορώ να σε οδηγώ σ' ε-
ποιο μέρος θέλεις. 'Επειδή όμως εί-
μαι κουτό και περπατώ με μεγάλη
δυσκολία, φαντάζομαι πώς δεν θα σ'
ένοιαζε να καθάλλικευα στην πλάτη
σου. 'Ετσι θα μπορούσα να εξυπηρε-
τούμε ό ένας τον άλλο.» 'Η τυφλή κα-
τοίκα του είπε: «Σάν καλή εί'» ή ιδέα
σου. Μιά και δεν είμαστε έχθροι δεν
βλέπω γιατί να μη γίνη όπως τό-
λές. 'Ας δοκιμάσουμε να δούμε πώς
θα τα καταφέρουμε. 'Ελπίζω να μην
είσαι πολύ βαρύν για την πλάτη μου.»
Δοκίμασαν το σχέδιό τους και βρή-
καν πώς ήταν εν τάξει.

Μιά μέρα το κουνέλι είδε έναν ελέ-
φαντα να κάθεται και να κλαίη στην
άκρη ενός δρόμου. Δέν ήταν πράγμα
συνθησιμένο να βλέπη κανείς ελέ-
φαντα να κλαίη, γι' αυτό το κουνέλι
είπε στην κατοίκα να σταματήσει και
ζητήσε να μάθω το λόγο. 'Ο ελέφας
του είπε την άφορητή της θλίψης του.
'Εκείνο το πρωί, ενώ τριγύριζε για να
βρή βλαστώρα από μπαμπού συνάν-
τησε μιάν τίγρη. 'Η τίγρη θέλησε να
τόν σκοτώσει και να τον φάη, ό ελέ-
φας όμως την παρακάλεσε να του χα-
ρίσει μιάν ημέρας ζωή για να πάη στο
σπίτι του και ν' αποχαιρετίσει τα παι-
διά του. Δέν κατάλαβε γιατί ή τίγρη
τόν άφηνε να φύγη: ήταν γιατί δέν
παινούσε πολύ, ή γιατί λυπήθηκε τα
παιδιά του; Πάντως τον έβλεπε να της
δυσχεραίνει ότι θα γύριζε στο ίδιο μέρος
τό ήλιοδασίλεμα. Καί έπειδή ήταν
τίμιος ελέφας και ήθελε να κρατήσει
την υπόσχεσή του ακόμα και με θυ-
αία της ζωής του, γύρισε εκεί που
του είχε πη ή τίγρη και έτσι τον
βρήκε το κουνέλι να κλαίη. 'Ισως να
φανη άνόητο που ό ελέφας γύρισε για
να τον φάη ή τίγρη χωρίς να έχη
κανένα δικαίωμα στη ζωή του πάλ-
τως έτσι έγινε.

'Όταν το κουνέλι έμαθε τη δυστυχία
που είχε βρή τον ελέφα του είπε να
μην στενοχωριέται και ότι εκείνο θα
του έσωζε τη ζωή αν έκανε ότι θα
του έλεγε. 'Ο ελέφας που δέν ήθελε
να παθάνη δέχτηκε να υπακούση στο
κουνέλι, παρ' όλο που δέν μπορούσε

να φανταστεί πώς θα κατάφερνε να τον
σώσει από τα νύχια της τίγρης.

Τό σχέδιο του κουνελιού ήταν πολύ ά-
πλό. Του είπε να ξεπλώση στο χώμα
και να κάνει τον παθαμένο. 'Υστερα
κάθισε πάνω του κι έκανε πώς τον
έτρωγε. 'Η κατοίκα στάθηκε λίγο πιο
πέρα περιμένοντας. 'Ετσι έτοιμασαν
τη σκηνοθεσία και περίμεναν την τίγρη.

Σέ λίγο πρόβαλε ή τίγρη, ό βάρδα-
ρος και κακός του παραμυθιού. 'Η-
ταν πεινασμένη και σκόπευε να κάνει
ένα θαυμάσιο γεύμα με τον δυστυχι-
σμένο τον ελέφα. Εμφανίστηκε όμως
και δέν πίστεψε τα μάτια της όταν
είδε πώς το κουνέλι είχε αρχίσει τό
γεύμα του. «'Εί κουνελάκι!», μούγ-
κρισε ή τίγρη, «τί τοιμολογάς τον ελέ-
φα μου;» «Και ποιός σου τον έδωσε
δέννα παρακαλώ; 'Εγώ τον σκότωσα
μόνο μου και θα τον φάω. Σήμερα πει-
νώ πολύ, γι' αυτό δίνε του και μη με
σκοτίζεις!» 'Η άφορητή στάση του κου-
νελιού έκανε την τίγρη να διατά-
ση. Δέν ήξερε τί να κάνει. 'Ωστόσο, ή
ιδέα πώς ένα κουνέλι σκότωσε έναν
ελέφα και τον έτρωγε της φάνηκε
κάτι περισσότερο από καταπληκτι-
κή. 'Επειδή εκεί που στακόταν ήταν
ψηλά, κατέδρα λίγο χαμηλότερα και
είπε με περισσότερη ευγένεια: «Πώς
μπορείς να φας έναν ελέφα; είσαι τό-
σο μικρό! Και εκτός απ' αυτό, ό ελέ-
φας αυτός είναι δικός μου' τον έπια-
σα τό πρωί». Τό κουνέλι έκανε πώς
θύμωσε και είπε κάπως άπότομα: «Δέ
μοι λές, μήπως με πέρασε για συνη-
θισμένο κουνέλι; 'Αν εί'ν' έτσι, έκα-
νε λάθος. Είδες άλλη φορά κουνέ-
λι να σκοτώνη ελέφα; Δέν θέλω να
σε φοβερίσω, αλλά ίσως να μην έ-
χεις καταλάβει ότι αν μπορώ να
σκοτώσω ελέφα — όπως τό έκανα —
δέν θα μοι ήταν καθόλου δύσκολο να
σκοτώσω και σένα.» «'Αν ήμουν στη
θέση σου, θα έφευγα», πρόσθεσε, και
συνέχισε τό γεύμα του σαν να μην
ήταν εκεί ή τίγρη. Τό κόλπο έπιασε.
'Ο τρόπος που τό κουνέλι είπε ότι
σκότωσε τον ελέφα, σαν να ήταν αυ-
τό ή καθημερινή του άσχολία, τρομο-

κράτησε την τίγρη. Μη θέλοντας όμως
να χάση τό γεύμα της τόσο εύκολα,
προσπάθησε να διπερασπίση την υπό-
θεσή της. «Μά ό ελέφας αυτός είναι
πραγματικά δικός μου, δέν πρέπει να
μοι τον πάρ...» Πριν τελειώσει αυτό που
ήθελε να πη, τό κουνέλι γύρισε από-
τομα και φώναξε θυμωμένα: «Τί βλέ-
πω; ακόμα έδω είσαι; 'Εχεις μεγάλο
πεισμα και με έκανες να θυμώσω πο-
λύ. Θα πρέπει να σε τιμωρήσω γι' αυ-
τό!» Προσπάθησε να φανη όσο πιο
άγριο μπορούσε, και χωρίς μεγάλη
φασαρία πήδησε στην πλάτη της κα-
τοίκας και άρμυσε έναντιον της τίγρης
που τάχως τόσο από την τόλημη του
κουνελιού, ώστε έβλεπε την ούρά στα
πόδια και έφυγε τρέχοντας. 'Επώφε-
λούμενο από τό χάλια της, τό κου-
νέλι καθισμένο στην κατοίκα την πήρε
κυνήγι.

Βέβαια τό κουνέλι δέν μπορούσε να
φθάση την τίγρη. Και να μπορούσε ό-
μως, δέν φαίνεται πιθανό ότι θα τό
έκανε. 'Ηταν πολύ φρόνιμο για να
κάνη τέτοιο πράγμα. Γι' αυτό ύστερ'
από λίγο, αφού της φώναξε μερικά ά-
πειλητικά λόγια, γύρισε πίσω στον έ-

λέφα που ήταν όλο ευγνωμοσύνη.

'Η ιστορία αυτή της άνδρείας του
κουνελιού έγινε πολύ γρήγορα γνωστή
στούς κατοίκους της ζούγκλας' πρώτα
τό μάθανε τά μικρά μυρμήγκια που
δούλευαν σκληρά κάτω από τις μάγ-
κες, ύστερα οι φλύαρες μαϊμούδες που
ήταν σκαρφαλωμένες στις κορφές των
δένδρων. 'Ακόμα και σήμερα άντρες
και γυναίκες στο Σιάμ σε παρόμοιες
περιστάσεις λένε, «Ντάι τη κη πάε
λάι», που σημαίνει, «μη χάνεις την
ευκαιρία, καθάλλικεψε μιάν κατοίκα
και τρέφε».

'Ο μύθος αυτός διδάσκει τρία πράγ-
ματα. Πρώτα, πώς τό μυαλό είναι κα-
λύτερο από τη δύναμη' δεύτερο, πώς
δταν κανείς παθαίνει ξαφνικά κάτι
κακό, πρέπει πρώτα να ζητά την αι-
τία, και να μην τρομοκρατείται με τό
παραιεμένο, αλλοιώς θα βρεθη στη θέ-
ση της τίγρης του παραμυθιού. Καί
τρίτο, πώς δέν πρέπει κανείς ποτέ να
παραιτείται από τον άγώνα, όσο ανυ-
πέρβλητη κι αν φαίνεται ή δυσκολία
που αντιμετωπίζει. Στο μύθο αυτό τη
ζωή του ελέφα την έσωσε τό θάρρος
του κουνελιού.

Η ΓΙΑΓΙΑ λέει στον άγγονό της που είναι έπτά χρόνων και παίξει μόνος του χαρτιά:

- Τι κάνεις αυτό;
- Κλέβω, γιαγιά.
- Εέρεις τί παθαίνουν' εκείνοι που κλέβουν;
- Ναί γιαγιά, κερδίζουν.

«NEWS CHRONICLE», Λονδίνο

Ἡ γάτα, ὁ φίλος τῶν μουσικῶν

Τοῦ CONSTANT LAMBERT
(Ὁμιλία ἀπὸ τὸ B.B.C.)

Στοὺς μουσικοὺς ὁ Κονσταν Λαμπέρ εἶναι γνωστὸς ὡς συνθέτης, μαέστρος καὶ κριτικός. Στὰ 20 του χρόνια πῆρε παραγγελία ἀπὸ τὸν Ντιαγκίλεφ νὰ γράψῃ ἕνα μπαλέτο, τὸ «Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα». Ἐκτός ἀπὸ δύο ἄλλες σουίτες γιὰ μπαλέτο — «Πομόνα» καὶ «Ὠροσκόπιο» — καὶ τὸ «Ρίο Γκράντε», ἕνα γεμάτο χρῶμα ἔργο γιὰ χορωδία, ἔκανε τὴν χορογραφία καὶ τὴν ἑνορχήστρωση διαφόρων χορῶν γιὰ τὸν θίασο παραστάσεων μπαλέτου Σάντλερς Γουέλς, τοῦ ὁποίου ἦταν μουσικός διευθυντής 16 χρόνια! Στὸ βιβλίο του «Μιούζικ Χό!», καὶ στὴν ἔφημερίδα «Φίγκαρο» καθὼς καὶ διάφορες ἄλλες ἔφημερίδες, ἔχει γράψῃ νόστιμες καὶ πολὺ ἐνθαρρυντικὰς κριτικὰς. Ἀνάμεσα στὶς γάτες ὁ Κονσταν Λαμπέρ ἔχει ἐντελῶς διαφορετικὴν φήμην· εἶναι πρόεδρος σὲ δύο γατολέσχες... τὴν «Κένσγκιντον Κίττενς Κλάμπ» καὶ τὴν «Νιούτερ'ς Κάτς Κλάμπ»· ὁ ἴδιος ἔχει στὸ σπίτι του πέντε γάτες.

Ἡ γάτα, ὁ φίλος τοῦ ἀνθρώπου, — παλιὰ θαυμάσια φράση! Μιὰ φράση πού πολλές φορές θὰ ἤθελα νὰ τὴν περιορίσω καὶ νὰ πῶ «γάτα, ὁ φίλος τοῦ μουσικοῦ»· γιατί δὲν ξέρω μουσικὸ ἢ ἔκτελεστή ἄξιο τῆς φήμης του, πού νὰ μὴν εἶναι ἀφοσιωμένος στὸν κόσμο αὐτὸν τῶν αἰλουροειδῶν. Εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ Ροσσίνι εἶπε μιὰ φορὰ σ' ἕναν ἀνεπιθύμητο ἐπισκέπτη του νὰ περιμένῃ,

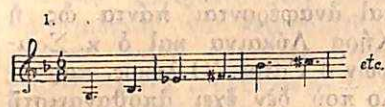
ἐνῶ αὐτὸς ἔπαιζε ἕνα κομμάτι στὸ σκύλο του πού τοῦ τὸ εἶχε γράψῃ γιὰ τὰ γενέθλιά του, καὶ ὁ Ἑλγκαρ, σὲ μιὰ ἀπὸ τίς «Παραλλαγές Αἰνιγμα», εἶχε περιγράψῃ τὸ σκύλο ἑνὸς φίλου του, ὡστόσο αὐτὰ εἶναι ἀπλὲς ἐξαιρέσεις. Ἄν τὸν συγκρίνουμε μὲ τὴν γάτα ὁ σκύλος ἔχει παίξει πολὺ μικρότερο ρόλο στὴν ἱστορία τῆς μουσικῆς.

Εἶναι σημαντικό ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ὄχι μόνον λάτρευαν τίς γάτες σὰν θεές καὶ — ἀκόμη σημαντικότερο — σὰν θεοὺς, ἀλλὰ εἶχαν εἰδικὰ διαλεγμένους γάτες πού τραγουδοῦσαν, καὶ τίς εἶχαν στὰ συμπόσιά τους γιὰ ὠμορφιά. Ἡ ἱστορία τῆς μουσικῆς τῆς Δύσεως θὰ ἦταν διαφορετικὴ ἂν δὲν εἶχε ἀνακαλυφθῇ ὅτι ἀπὸ τὰ ἔντερα τῆς γάτας μποροῦν νὰ κατασκευάζονται χορδὲς μουσικῶν ὀργάνων.

Συλλογραφίαι τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰῶνα πού παριστάνουν ζῶα νὰ παίζουν ὄργανα ὀρχήστρας, πάντα προτιμοῦν τὴν γάτα, σὰν τὴν μόνη ἱκανὴ γιὰ ἕνα τόσο δύσκολο ρόλο· καὶ τὸ ἴδιο γινόταν σὲ ὅλους τοὺς αἰῶνες.

Τὸ παράξενο εἶναι πὼς πάρα πολὺ λίγοι συνθέτες χρησιμο-

ποίησαν τίς γάτες ὡς πηγὴ ἐμπνεύσεως. Ὅσο τουλάχιστον ξέρω, ἡ πρώτη γάτα πού διακρίθηκε στὴν κλασσικὴ μουσικὴ ἦταν τοῦ Σκαρλάττι· μὲ πολὺ καλωσύνη ἐνέπνευσε στὸ συγγραφέα τὸ θέμα τῆς ἀθάνατης «Φούγκας τῆς γάτας», περπατώντας ἀπάνω στὰ πληκτρα τοῦ πιάνου. Εἶναι ἕνα τολμηρὸ καὶ δύσκολο θέμα καί, ἀπὸ ἀποψηγντισίξεως, τὸ τελειότερο ἔργο του (παράδ. 1).

Ενας ἄλλος Ἰταλὸς συνθέτης γνωστὸς γιὰ τὴν ἀγάπη του στὶς γάτες, ἦταν ὁ Σακίνι, ὁ εὐνοούμενος συνθέτης τῆς Μαρίας Ἀντουανέτας, πού τὸ μελοδραματικὸ του στυλ περιγράφεται ὡς «χαριτωμένο, κομψὸ καὶ μετρημένο».

Ἐπρεπε νὰ εἶναι ἔτσι, γιατί ὅπως ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ δὲν μποροῦσε νὰ συνθέσῃ ἂν δὲν τὸν περιστοίχιζαν «πολλὲς γάτες καὶ πολλὲς ἔρωμένες». Δὲν καταδικάζω τὴν ἀποψή του, ἀλλὰ σὰν συνθέτης πού εἶμαι, δὲν μπορῶ νὰ μὴν δῶ καὶ τίς δυσκολίες πού τὴν συνοδεύουν.

Ἀλλοίμονο ὅμως, ποτὲ δὲν ἀπέδωσε τὸ ἀντικείμενο τῆς ἀγάπης του σὲ μουσικὴ μορφή παρὰ μόνον μὲ ἕμμεσο τρόπο· οὔτε ὁ Μότσαρτ τὸ ἔκανε — πρὸς μεγάλη μας ἀπώλεια — ἀκόμη καὶ στὴν παιδική του ἡλικία, ὅπου συχνὰ ἄφηνε στὴ μέση ἕνα κομμάτι γιὰ

νὰ παίξῃ μὲ τὴν ἀγαπημένη του γάτα.

Μόνον στὸν 19ο αἰῶνα καὶ στὶς ἡμέρες τῆς συμφωνικῆς μουσικῆς ὁ γάτος πῆρε τὴ θέση του. Λέω ὁ γάτος γιατί τὰ περισσότερα μουσικὰ κομμάτια μὲ θέμα τίς γάτες ἔχουν γραφτῇ ἀπὸ Ρώσους, καὶ οἱ Ρῶσοι — ὅπως συμβαίνει καὶ στὰ περισσότερα δυτικὰ ἔθνη — θεωροῦν τὴν γάτα ἀρσενικὴ. Στὴ λαογραφία τοὺς ἐγκωμιάζουν τίς γάτες γιὰ τὸ ἐπιχειρηματικὸ τους μυαλὸ καὶ τὴν ἀνδροπρέπειά τους.

Ἡ πιὸ ὀνομαστὴ ἀπ' ὅλες εἶναι ἡ σοφὴ γάτα πού ἀποθανάτισε ὁ Ποῦσκιν στὴν εἰσαγωγὴ μιᾶς σειρᾶς παραμυθιῶν του. Ὁ γάτος εἶναι δεμένος μὲ μιὰ χρυσὴ ἀλυσίδα σὲ μιὰ βαλανιδιά καὶ περπατᾷ νύχτα μέρα γύρω τῆς· ὅταν γυρίσῃ ἀπὸ δεξιὰ πρὸς τ' ἀριστερὰ λέει τραγούδια, ὅταν πηγαίνει ἀντίθετα λέει παραμύθια. Μία ἀπὸ τίς ἱστορίες πού εἶπε ὁ γάτος στὸν Ποῦσκιν ἦταν ἡ «Ρουσλὰν καὶ Λουντιμίλα», πού χρησίμευσε ὡς βάση μιᾶς ὀπερας τοῦ Γκλίνκα· ὁ πρόλογος τοῦ Ποῦσκιν ἀποθανάτιστηκε ἀπὸ τὸν Ρίμσκυ Κορσακῶφ στὸ ἔργο του γιὰ ὀρχήστρα, «Παραμύθι», μιὰ σύνθεση πού σοβαρὰ θὰ μπορούσε νὰ τὴ χαρακτηρίσῃ κανεῖς: «Τὸ παραμύθι τῆς γάτας». Παρ' ὅλο πού ὁ Ρίμσκυ Κορσακῶφ δὲν δίνει λεπτομέρειες στὸ συμφωνικόν του κομμάτι, πάντα ἡμουν βέβαιος ὅτι τὸ ἀκόλουθο ἀπόσπασμα παριστάνει τὴ σοφὴ γάτα στὸ

διπλό της ρόλο, στο ρόλο αυτού που λέει το παραμύθι και του τραγουδιστή (παράδ. 2).

Ο Στραβίνσκι έχει γράψει τρία Νανουρίσματα της Γάτας. Στην περίπτωσή του όμως είναι νανουρίσματα για γάτα: έτσι παρουσιάζει το ζώο αυτό σ' ένα παράξενο παθητικό ρόλο. Ένα πολύ πιο πειστικό πορτραίτο γάτας μάς δίνει ο Προκόπιεφ στο έργο του «δ Πέτρος και ο Λύκος». Παρ' όλο που σε μερικές μεταφράσεις αναφέρεται η γάτα ως «αυτή», το παρακάτω απόσπασμα (παράδ. 3) για κλαρινέτο — που παριστάνει πρώτα την εί-

σοδο της γάτας και έπειτα το σκαρφάλωμά της σ' ένα δέντρο — δείχνει πώς είναι ένα μικρό σκανδαλιάρικο άγורי.

Επειδή στη Ρωσία οι γάτες είναι πάντα αρσενικού γένους, είναι διασκεδαστικό να αναφέρω ότι στα ρωσικά παιδικά παραμύθια, ο λύκος και η γάτα βγαίνουν μαζί στον κόσμο, απίθανοι αλλά ευτυχισμένοι σύντροφοι, και αναφέρονται πάντα ως η Χήρα Λύκαινα και ο κ. Σαμπών ο Γάτος. Ο λύκος, παρ' όλο που δεν έχει αποθανατιστή στη μουσική, εμφανίζεται σ' ένα παλιό μου μπαλλέτο — που το έγραψε παιδί άκομη, και στο όποιο όλα τα ζώα ήταν παρμένα από τη Ρωσική λαογραφία. Ο χορός του γάτου σε στυλ ρωσικού χορού, με ψιλές μπότες, τονίζει, έλπιζω, την έκδηλωτική του φύση. Παρακάτω δίνω για παράδειγμα (άρ. 4) μερικές στροφές απ' την είσοδο του Σαμπών του Γάτου.

Όταν έρθουμε στη σύγχρονη Γαλλική Σχολή, γενικά α-

πογοητευόμαστε· θά περίμενε κανείς πώς ένας τόσο ευκίνητος συνθέτης σαν τον Ντεμπυσσύ, θά μάς έδινε την «θηλυκή» όψη του Ρωσικού γάτου, φαίνεται όμως πώς το απέφυγε αυτό, ίσως γιατί δεν είχε εμπιστοσύνη ότι θά έκανε κάτι καλό — όπως και τόσοι ζωγράφοι. Ακόμη και ο Έρικ Σάτη — που στη μουσική του, πολύ δίκαια, απέδωσαν όλα τα προτερήματα της γάτας — δεν έδωσε το μουσικό πορτραίτο μιας γάτας προτιμώντας να περιοριστεί — πράγμα πολύ παράξενο — στα χταπόδια, στις τσουχρες κι άλλα θαλάσσια ζώα.

Είναι αλήθεια πώς ο Ραβέλ

μάς έχει δώσει ένα ωραίο ντουέτο: δυο γάτες στον κήπο, στο έργο του «Το παιδί και τα μάγια»· και παρ' όλο που παραξενεύει, φαίνεται ότι έχει γραφτεί περισσότερο για να δείξη την αγανάκτηση του ενοχλημένου νοικοκύρη παρ' για να εξυμνήση τις έρωτευμένες γάτες (Παράδ. 5).

Όσο για το τελευταίο και πιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα (άρ. 6) μουσικού πορτραίτου της γάτας, χρειάζεται να γυρίσω στη Ρωσία, στο άεξαστο pas-de-deux, για δυο γάτες, του Τσαϊκόφσκυ, από την τελευταία πράξη της «Κοιμισμένης Βασιλοπούλας», που το έχω διευθύνει πολλές φορές. Πολλοί κατηγορήσαν την έρμηνεία μου ως υπερβολική, αλλά αυτοί πρέπει όπωσδήποτε να ανήκουν στην πιο σπάνια κατηγορία — στους μουσικούς που δεν αγαπούν τις γάτες.

Ενα μεγάλο εβδομαδιαίο περιοδικό του Λονδίνου, το «Σάνταιη Τάιμς» οργάνωσε τελευταίως έναν ποιητικό διαγωνισμό και πήρε πάνω από 3.000 απαντήσεις. Θέμα του διαγωνισμού αυτού ήταν η μετάφραση ενός σονέτου του Γάλλου ποιητή Φιλίπ Ντεπόρτ (1546-1606): «Ο Ίκαρος έπεσε εδώ...». Ο γνωστός συγγραφέας Σώμερσετ Μάμ είχε πη κάποτε σέ μιὰ συνέντευξή του ότι αυτό το σονέτο ήταν ένα από τα πιο αγαπημένα του ποιήματα και γι' αυτό το περιοδικό το διάλεξε για τον διαγωνισμό του. Το περίεργο είναι πως το γαλλικό σονέτο είναι κι αυτό μετάφραση από τα Ιταλικά. Το πρωτότυπο είναι ένα από τα ωραιότερα σονέτα του Ίταλου ποιητή Σανασάρου (1459-1530).

Οι ποιητές, δοκιμασμένοι και αρχάριοι, που πήραν μέρος στο διαγωνισμό ήταν

‘Ο Ίκαρος

*Icaro cadde qui: queste onde il sanno.
Che in grembo accolser quelle audaci
penne:
Qui finì il corso, e qu'il gran caso avvenne;
Che darà noia agli altri, che verranno.
Avventuroso, e ben gradito affanno,
Poi che morendo eterna fama ottenne:
Felice, chi in tal fato a morte venne,
Che si bel pregio ricompensi il danno.
Ben può di sua di sua ruina esser contento.
S'al ciel volando a guisa di colomba
Per troppo ardir fu esanimato, e spento.
Ed or del nome suo tutto rimbomba
Un mar sì spazioso, un elemento:
Chi ebbe al mondo mai sì larga tomba.*

Sanazzaro

*Icare chût ici, le jeune audacieux,
Qui pour voler au ciel eut assez de courage!
Ici tomba son corps dégaré de plumage,
Laisant tous braves cœurs de sa chute envieux,
O bienheureux travail d'un esprit glorieux.
Qui tire un si grand gain d'un si petit
dommage!
O bienheureux malheur, plein de tant
d'avantage,
Qu'il rende le vaincu des ans victorieux.
Un chemin si nouveau n'étonna sa jeunesse,
Le pouvoir lui faillit, mais non la hardiesse;
Il eut, pour le brûler, des astres le
plus beau.
Il mourut poursuivant une haute aventure,
Le ciel fut son désir, la mer sa sépulture.
Est-il plus beau dessein, ou plus riche tombeau?*

P. Desportes

ΈΠΕΣΕ ΕΔΩ...

Ένας ωοιπτικός διαγωνισμός

*Here Icarus fell, the youth adventurous
Who sought, such heart was his, the heavens
in flight!
Here fell he, spoiled of all his plumage bright,
And roused great hearts to envy, falling thus.
Oh, blessed travail of spirit glorious,
That reaps such profit from a loss so light!
Oh happy ill that crowns, in ill's despite,
Its victim evermore victorious!
A path so strange all unamazed he viewed,
Might only failed him, never fortitude:
The first of stars his body must consume.
He lied on his high enterprise intent,
The heaven his goal, the sea his monument.
What aim more noble, what sublimer tomb?*

Kenneth Hare

*Here Icarus fell—the young, the bold,
the fair—
Who dared on wings of wax to tempt the sky,
Unfeather'd eagle, first who failed to fly,
Who will not envy him a fate so rare?
Who would not in such high disaster share,
And purchase cheap such immortality?
To him defeat came bearing victory,
For he had vanguard'd time, and conquered
care.
Youth boldly took that road, so strange
and new.
Power he lack'd, but brave heart never swerved,
Whom the sun-god, Apollo, overthrew,
A foe whom such a high design deserved.
Heaven his aim, his sepulchre the sea,
What higher aim, what grander grave can be.*

Sir Alfred Duff Cooper

κάθε ηλικίας—19-90 ετών—και δέν είχαν βέβαια όλοι τις ίδιες Ικανότητες, ούτε πραγματικά ποιητική έμπνευση. Όπωςδήποτε όμως αποδείχθηκε ότι 3000 άνθρωποι, άναγνώστες ένός περιοδικού ένδιαφέρονται για την ποίηση τόσο, ώστε να δοκιμάσουν το ποιητικό και μεταφραστικό τους ταλέντο.

Δημοσιεύουμε παρακάτω το πρωτότυπο Ιταλικό ποίημα, το γαλλικό σονέτο και δύο άγγλικές μεταφράσεις. Ή πρώτη, του κ. Κέννεθ Χαίαρ πήρε το πρώτο βραβείο και ή δεύτερη του Σέρ Ντάφ Κούπερ, πρώην πρεσβευτού της Μεγ. Βρεταννίας στη Γαλλία, το δεύτερο βραβείο. Έλπίζουμε ότι οι άναγνώστες της «Έκλογής» θα δείξουν το ίδιο ένδιαφέρον και θα μās στείλουν τη μετάφρασή τους. Οι καλύτερες θα δημοσιευθούν.

Απαντήσεις δεκτές
ως τις 31 Αυγούστου 1949

ΚΛΕΜΕΝΤ ΑΤΤΛΗ

Του FRANCIS WILLIAMS*

(Από το «The Triple Challenge», έκδ.

Wm. Heinemann, Λονδίνο)

Ο Κλέμεντ Άττλη δὲν ἔχει κανένα ἀπὸ τὰ χυπητὰ ἐξωτερικὰ χαρακτηριστικά τοῦ ἀρχηγοῦ. Δὲν εἶναι μεγάλος ρήτωρ, παρ' ὅλο πὺν ὅταν χρειαστῇ μιλεῖ ωραιότατα στὸ Κοινοβούλιο καὶ εἰδικότερα ὅταν ἀπαντᾷ στὸν Οὐίλσον Τσῳρτσιλ, πὺν οἱ ἐπιθέσεις του τὸν κάνουν μαχηκότερο.

Ἔτσι μὲτὰ μονομαχία ἀνάμεσα στοὺς δύο αὐτοὺς ἀνθρώπους θυμίζει ταυρομαχία, ὅπου ὁ Ἄττλη, ὁ μικρὸς εὐκίνητος τορεάντορ, μὲ τὰ ξαφνικά του χυπητὰ, πειράζει καὶ ἐξοργίζει τὸν μεγαλοπρεπῆ ἀντίπαλό του. Ὅταν μιλάει σὲ κόσμο ἔχει ἕνα κοφτὸ, ξερὸ ὕφος, πὺν ἐνῶ δείχνει ἀνθρώπο ἱκανὸ καὶ ἀκέραιο, δὲν ἔχει φόβη καὶ αἰσθημα. Ὅταν μιλάει πρόχειρα καὶ ἀνεπίσημα, δημιουργεῖ κάποιο πνεῦμα, εὐχάριστη ἀτμόσφαιρα καὶ δυνατὸ στύλ, πὺν σπάνια ἐπιδεικνύει σὲ ἐπίσημες συγκεντρώσεις.

Πολλοὶ πὺν τὸν ἀκοῦν ἢ τὸν βλέπουν γιὰ πρώτη φορά, τείνουν νὰ τὸν χαρακτηρίσουν ἀνθρώπο ἐντιμοῦ ἀλλὰ χωρὶς γοητεία, ἀνθρώπο πὺν ἢ ἡμερικὴ του θέση ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερο μυστήριό της Βρεταννικῆς πολιτικῆς ζωῆς. Ἐνα «συμπαθητικὸ ἀνθρωπάκι τοῦ σπιτιοῦ», ὅπως μοῦ εἶπε ἕνας ὁδηγὸς ταξί στὴν Οὐάσινγ-

κτον, πὺν εἶχε ἀκούσει ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο μιὰ ὁμιλία του στὸ Κογκρέσο, στὰ 1945, τότε πὺν ἐπισκέφθηκε τὸν Πρόεδρο Τρούμαν. Ὡστόσο ἐγὼ πὺν τὸν ἔχω γνωρίσει καλὰ καὶ ἔχω συνεργασθῇ μαζί του περισσότερο ἀπὸ δύο χρόνια, βλέποντάς τον κάθε μέρα, ἔφθασα σιγά-σιγά στὸ συμπέρασμα ὅτι εἶναι ἀπὸ τις πὺν σημαντικὲς καὶ ἐπιβλητικὲς μορφές της βρεταννικῆς πολιτικῆς ιστορίας.

Ὁ Ἄττλη εἶναι ἀπὸ τοὺς σπάνιους τύπους τῆς δημόσιας ζωῆς εἶναι τύπος ἐνδοσκοπικός. Τῇ δυνάμει του δὲν τὴν παίρνει ἀπὸ τὴν ἐπαφῇ του μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο του τὸν ἑαυτό. Τὰ μάτια του βλέπουν πρὸς τὰ μέσα. Σὲ όλες τις τάξεις οἱ ἐξώτροποι τύποι ὑποτιμοῦν συνήθως τῇ δυνάμει, τὴν ἐπιμονή, τὴν σταθερότητα τῶν ἐνδοσκοπικῶν. Νομίζω πὺς στὴν πολιτικὴ αὐτὸ τὸ λάθος γίνεται ἀκόμη πὺν εύκολα.

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἄττλη σ' ἡ θέση τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Ἑργατικοῦ Κόμματος, δὲν ἦταν ἀπλῶς ἕνα τυχαῖο περιστατικὸ, ὅπως θέλησαν νὰ πὺν μερικοὶ. Καὶ τὸ ὅτι κράτησε αὐτὴ τὴ θέση περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον μέσα στὴν ἱστορία τοῦ Ἑργατικοῦ Κόμματος, οὐτε κι αὐτὸ βέβαια εἶναι τυχαῖο.

Αναρωτιέται κανεὶς, πὺς αὐτός, ἕνας ἀνθρώπος τῆς μεσαίας τάξεως, ἕνας περασμένος σὲ χρόνια δικηγόρος καὶ διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου, ἔφθασε νὰ ἐκλεγῇ Βουλευτῇ στὴν περιοχή Λάιμχαους

Ἦσε Ἐντ τοῦ Λονδίνου, σὲ ἐποχὴ ὅπου Ἑργατικοὶ βουλευτῆς τῆς μεσαίας τάξεως ἦσαν ἀγνωστοί. Ἡ ἱστορία ἀρχίζει πρὶν ἀπὸ τὸν Πρῶτο Παγκόσμιο Πόλεμο, ὅταν, νέος ἀκόμη καὶ μόλις εἶχε φύγει ἀπὸ τὴν Ὁξφόρδη ὅπου σπούδασε νεώτερη ἱστορία καὶ συνέχισε τις σπουδές του σὲ νομικά, ἀποφάσισε νὰ ἐργάζεται τὰ βράδια σὲ Χαϊλνμπουργκ Χάους, ἕνα ἱδρυμα τῆς ἐργατικῆς τάξεως πὺν εἶχε ἱδρύσει τὸ σχολεῖο του σὲ Λάιμχαους. Ἔτσι, ὅταν εἶχε καιρὸ τὰ βράδια, πῆγαινε σὲ Χαϊλνμπουργκ Χάους — νεαρὸς Συντηρητικὸς ἐπαγγελματίας, σὲ πρῶτο σκαλοπάτι μίαν καλὴν σταδιοδρομία — γιατί τὸ σπῆτι του, τὸ σχολεῖο του καὶ τὸ Πανεπιστήμιό του τὸν εἶχαν κάνει νὰ νοιώσει πὺς ἔπρεπε νὰ ἀφιερωθῇ λίγες ὥρες σὲ καλοὺς καὶ ἀγαθοεργούς σκοπούς.

Ἐκεῖ βρῆκε ἕνα κόσμο πὺν ἦταν γραφτὸ νὰ ἀλλάξῃ τις πολιτικὲς του πεποιθήσεις, τὸν τρόπο τῆς ζωῆς του, τὴν ἐκλογὴ τῆς σταδιοδρομίας του — ἕναν κόσμο ὅπου μέσα του — μὲ μόνη διακοπὴ τὸν Πρῶτο Παγκόσμιο Πόλεμο — ἔμελλε νὰ βυθιστῇ ἐπὶ δεκαπέντε χρόνια καὶ αὐτὸς νὰ σφυρηλατήσῃ τὸν χαρακτήρα του.

Ἡ ζωὴ πὺν γνώρισε γνωρίζοντας τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων πὺν βρῆκε σὲ Χαϊλνμπουργκ Χάους, τὸν γέμισε μὲ πάθος γιὰ τὴ δουλειά. Ὅπως εἶπε, ἐκεῖ ἔμαθε τὴν πρακτικὴ οἰκονομία καὶ τὴν κοινωνιολογία, πὺν περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι σὲ βιβλία.

Ἀπέκτησε τὴ βαθειὰ πεποίθησιν πὺς ἡ εὐγενὴς φιλανθρωπία δὲν ἦταν ἀρκετῇ, καὶ σιγά, πὺν σιγά καὶ ἀντίθετα μὲ τὴ θέλησή του, οἱ καινοσύριες γνώσεις του τὸν ἔκαναν σοσιαλιστῇ.

Ἀποφάσισε νὰ ζῇ σὲ Ἦσε Ἐντ. Ἐπαψε νὰ δικηγورῇ καὶ βρῆκε μιὰ δουλειὰ μὲ μικρὸ μισθό. Καὶ μέσα στὴ βρωμιά καὶ τὸ χιούμορ τοῦ Ἦσε Ἐντ γνώρισε τὴν ἀγάπην γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, τὸ χάρισμα τῆς φιλίας πὺν θὰ κατέπλησσε ὅσους

τὸν θεωροῦν πὺν συντηρητικὸ καὶ πὺν ἀναίσθητο. Αὐτὸ καὶ ἡ γνώση τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς τῶν φτωχῶν ἐξήγει τὴν ὅλη του πολιτικὴν στάση. Αὐτὸ τὸν ἔκανε νὰ νοιώσῃ μεγάλο σεβασμὸ γιὰ τὰ ἐργατικὰ συνδικάτα, τὸν ἱσχυρὸ αὐτὸ πυρῆνα τοῦ Ἑργατικοῦ Κόμματος, γιὰ τοὺς «ἀνθρώπους μας», ὅπως τοὺς λέει μὲ στοργή. Ὁ σεβασμὸς αὐτὸς τοῦ ἀνταποδοθῆκε τοῦ ἔδωσε τὴ θέση καὶ τὴ δυνάμει πὺν ἔχει μέσα σὲ κόμμα.

Ο Ἄττλη ἔμαθε τὴν τέχνη τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἀρχηγίας καλὰ γιατί εἶχε νὰ τὴν διδαχθῇ σὲ ἐποχὴ δύσκολη γιὰ τὸ κόμμα. Ἡ ἐκλογὴ του ἀρχηγοῦ τοῦ Κόμματος δὲν ἄρσεν σὲ ὅλους καὶ ὑπῆρχαν μερικοὶ πὺν σχεδίαζαν νὰ τὸν πετάξουν μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία. Τὸ ἔργο του τότε ἦταν νὰ κρατήσῃ τὸ κόμμα ἐνωμένο, νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν μελῶν του, νὰ ἀποτρέψῃ τὸν ἀνταγωνισμὸ γιὰ τὴν ἀρχηγία πὺν θὰ ἔφευγε καινούρια διάσπαση. Δὲν μπορούσε νὰ ἔχῃ τὴν πολυτέλεια τοῦ κύκλου τῶν φίλων, ἀκόμη λιγότερο μίαν ὁμάδα πιστῶν ἀκολουθῶν, γιατί ἡ δημιουργία καθαρὰ προσωπικῶν ὁλοδῶν θὰ ἦταν καταστρεπτικὴ μὲ τέτοιες συνθήκες. Ἐπρεπε νὰ κερδίσῃ τὴν ἐμπιστοσύνη καὶ τὸν σεβασμὸ καὶ τῶν πολιτικῶν τοῦ κόμματος καὶ τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων.

Οἱ ἀνάγκες πὺν δημιουργοῦσε μιὰ τέτοια κατάσταση, ἦταν μοιραῖο νὰ τὸν δδηγήσουν στὴ μοναχικὴ ζωὴ, στὴν ἐπιφυλακτικότητά γιὰ τὴν ὁποία ἡ φύση του τὸν εἶχε προετοιμάσει. Οἱ ἱδριες ἀνάγκες τοῦ ἔκλειναν τὰ μονοπάτια τῆς εύκολης δημοφιλίας, καὶ τὸν ἔσπρωχναν πρὸς μιὰ αὐτάρκεια πὺν πέρα πολλοὶ θὰ μπορούσαν νὰ τὴν θεωρήσουν ψυχρότητα. Μόνον ἕνας ἀνθρώπος μὲ πὺν δυνατό χαρακτήρα, μὲ τρομακτικὴ πειθαρχία στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του καὶ μὲ ἀπέραντη ἀκεραιότητα θὰ κατάρθωνε νὰ ἐπιτύχῃ ὅσο αὐτός.

Ἀπὸ ὅσους πολιτικούς γνωρίζω, ὁ

* Ὁ Φράνσις Οὐίλλιαμς, ὑπῆρξε ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ντὰιλυ Χέρολντ». Γιὰ ἀρκετὸ καιρὸ μετὰ τὴν ἐκτεχία τοῦ Ἑργατικοῦ Κόμματος στὶς ἐκλογές ἦταν σύμβουλος ἐπὶ τῶν Δημοσίων Σχέσεων, σὲ γραφεῖο τοῦ Πρωθυπουργοῦ.

Ἄττη ἐνδιαφέρεται λιγότερο γιὰ τὰ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα τῆς πολιτικῆς δύναμης. Συχνά, φαίνεται μᾶλλον ἀπλοῖκά συγκινημένος ὅταν τοῦ προσφέρουν ὑπηρεσίες πού ἄλλοι στή θέση του θὰ εἴς εὐριοκαν ἐντελῶς φυσικές. Βγαίνει βιαστικός ἀπὸ τὸ γραφεῖο του σὲ Κοινοβούλιο καὶ παίρνει μόνος του ἓνα φλυτζάνι σοῦδι ἀντὶ νὰ στείλῃ κάποιον ἄλλον, γιὰτὶ λέει, «τὸ προσωπικὸ ἔχει πολλή δουλειά». Ὁ χαρακτήρας του δὲν ἔχει διόλου ἐπηγερασθῇ ἀπὸ τὴ θέση πού κατέχει· ἐξακολουθεῖ νὰ μένῃ τὸ ἴδιο ἄλλος στὶς προσωπικὲς του σχέσεις, τὸ ἴδιο τίμιος μὲ τὸν ἑαυτοῦ του. «Φροβῶμαι πὼς ἡ παράστασις δὲν πῆγε πολὺ καλά», μοῦ εἶπε μιά μέρα ὕστερα ἀπὸ μιὰ μεγάλη συζήτηση στὸ Κοινοβούλιο· καὶ ὅταν προσπαθῆσα νὰ διαμαρτυρηθῶ εὐγενικά, συμπλήρωσε: «ὄχι, ὄχι τὰ ἔκανα μούσκεμα.»

Τὸ κλειδί τοῦ χαρακτήρα του βρίσκεται νομίζω στὸ ὅτι πραγματικὰ ἀγαπάει τὴ μοναξιά. Τὴ βοήθεια τῶν γύρω του τὴν χρειάζεται λιγότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον. Θὰ ἀκούσῃ, θὰ λογαριάσῃ τὶς ἄλλες ἀπόψεις, ὅταν ὁμως ἀποφασίσῃ κάτι, τότε στηρίζεται ἀπόλυτα στὴ δική του δύναμη. Ἐξῆς σ' ὅλη του τὴ ζωὴ μὲ τόσο δυνατὸ τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος, ὥστε μπορεῖ νὰ θυσιάσῃ τὰ πάντα σ' αὐτό. Ὅταν πρωτόγινε πρωθυπουργὸς συνήθιζε νὰ δινῇ μεγάλη ἐλευθερία στοὺς ὑπουργοὺς του. Τοῦ ἄρῃσε, ὅταν μπορῇ, νὰ ἐμπιστευτεῖται στὴν ἱκανότητα τῶν ἀνθρώπων πού διορίζει καὶ νὰ τοὺς ἀφήνῃ νὰ ἐργάζονται ὅπως θέλουν. Ὅταν ὁμως ἔβγαλε τὸ συμπέρασμα ὅτι ὠρισμένοι ὑπουργοὶ δὲν ἔκαναν τὴ δουλειά τους ὅπως ἔπρεπε, τοὺς ἀπέλυσε ἢ τοὺς ἀπομάκρυνε χωρὶς καμιά προσπάθεια νὰ μετριάσῃ τὴν προσβολή.

Ὁ Ἄττη εἶναι τόσο δευδερκής καὶ ἐμπειρὸς σὲ ζητήματα ταχικῆς, τόσο διαίσθησις ἔχει στὴν πολιτικὴ, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀγνοῇ τί χρειάζεται γιὰ νὰ σχηματισθῇ μία

Κυβέρνηση. Σημαντικὸ γιὰ τὴν ἐμπιστοσύνη πού ἔχει στὸν ἑαυτοῦ του εἶναι καὶ αὐτό: ὅταν ἔκλεισαν δυὸ χρόνια ἀπὸ τότε πού ἀνέλαβε καὶ ἀναδιοργάνωσε τὴν Κυβέρνησή του ἀγνόησε ὡς ἓνα σημεῖο τὶς ἀπατήσεις ἀνθρώπων πού ἔχαν στενοὺς καὶ παλαιούς δεσμούς μὲ τὸ κόμμα καὶ μὲ τὰ ἐργατικά συνδικάτα, καὶ στὴ θέση τους ἔβαλε ἄλλους, νέους, πού ἐκτός ἀπὸ τὴν ἱκανότητά τους δὲν ἔχαν κανένα νὰ τοὺς ὑποστηρίξῃ καὶ νὰ τοὺς ἀναδείξῃ.

Ὁ Ἄττη ἀνέβηκε πολὺ ἀπὸ τότε πού πῆρε τὴν Πρωθυπουργία καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀνεβαίνει. Ἐδειξε πὼς εἶναι ἱκανὸς νὰ διδάσκεται καὶ ἀπὸ τὰ δικά του λάθη καὶ ἀπὸ τὰ λάθη τῶν ἄλλων—καὶ δὲν θὰ ἦταν ἄνθρωπος ἂν δὲν εἶχε κάνει κι αὐτὸς μερικά. Ἐγινε πῶς ἀποφασιστικός. Ἐχει βρῇ μιὰ ἰσορροπία μεταξὺ προεδρίας καὶ ἀρχηγίας πού λειτουργεῖ περίφημα. Εἶναι πραγματικὸς ἀρχηγὸς τῶν συνεργατῶν του.

Ἡ ἀπόλυτη ἀκεραιότητά του, τὸ μεγάλο ἠθικὸ του σθένος, ἡ ἔλλειψη κάθε ἐγωϊσμοῦ καὶ ἡ ἀφιλοκερδὲς ἀφοσίωσή του σ' αὐτὸ πού πιστεύει, ὅτι εἶναι τὸ καθήκον του ἀπέναντι στὸ λαό, εἶναι ἐντελῶς φανερά. Γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ ὁμως κανεὶς χρειάζεται γερὰ νεῦρα, χρειάζεται νὰ εἶναι ἔτοιμος νὰ πάρῃ ἀποφάσεις πού δὲν θὰ τοὺς αὐξήσουν τοὺς φίλους του, νὰ ἐκτιμᾷ τί εἶναι πολιτικὰ δυνατὸ σὲ κάθε δεδομένη στιγμή καὶ νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτοῦ του. Πιστεύω πὼς ὁ Ἄττη κατέχει ὅλες αὐτὲς τὶς ιδιότητες σὲ σημεῖο πού μόνον ὅσοι συνεργάστηκαν μαζὺ του μποροῦν νὰ τὶς ἐκτιμῇσουν.

Τὰ ἑλαττώματα πού ἔχει σὰν ἀρχηγός, καὶ πού δὲν θὰ τὰ ἀρνιόταν, οὐτε ὁ ἴδιος, εἶναι σὲ ζητήματα κατανόησης καὶ ὄχι χαρακτήρα. Τοῦ λείπει κάτι ἀπὸ τὴν προφητικὴ δύναμη τῆς φαντασίας. Τὰ ταλέντα του εἶναι ταλέντα ἐφαρμοστῆς πολιτικῶν ἰδεῶν καὶ ὄχι μεγάλου δημιουργικοῦ στοχασμοῦ. Ὡς ἐκεῖ ὁμως πού φθάνει ὁ

νοῦς του, βλέπει καθαρά, μὲ ἀκρίβεια καὶ τάξη. Ξέρει ἀκριβῶς τί θέλει.

Γιὰ δύο πράγματα εἶναι ἀπόλυτα καὶ βαθειὰ πεπεισμένος. Τὸ ἓνα εἶναι τὸ ἠθικὰ καὶ οἰκονομικὰ ἀμειπτο τῆς σοσιαλιστικῆς ἰδέας καὶ ἀπ' αὐτὸ κατὰ τὴ γνώμη του, βγαίνει ὅτι μόνον μὲ τὴ σοσιαλιστικὴ πολιτικὴ θὰ μπορέσῃ ἡ Βρεταννία νὰ ξαναβρῇ τὴν εὐημερία της, στὴν ὁποία ὅλοι θὰ συμμετέχουν.

Ἡ ἐφαρμογὴ σοσιαλιστικῶν μέτρων σὲ ἐποχὴ οἰκονομικοῦ κινδύνου, τοῦ φαίνεται ὁ μόνος φρόνιμος δρόμος, γιὰτὶ μόνον μὲ τέτοια μέτρα μπορεῖ νὰ υπερνικηθῇ ὁ κίνδυνος καὶ νὰ ἀποφευχθῇ ἡ καταστροφὴ. «Μιὰ Ἐργατικὴ Κυβέρνηση ὅταν ξανάρθῃ στὴν ἀρχή», ἔγραψε στὰ 1937, δὲν θὰ σπαταλήσῃ τὴ δύσμη της σὲ μικροζητήματα. Θὰ ἐγκαινιάσῃ σὲ ὅλα τὰ πεδία μέτρα ταιριασιὰ μὲ τὸ γενικὸ τῆς σχέδιο». Δεύτερο, πιστεύει μὲ ἀπόλυτη πε-

ποίθησις ὅτι ὁ σοσιαλισμὸς μπορεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ὑπαρξή του μόνον ἂν ὑποστηρίξῃ ἀπόλυτες ἠθικὰς ἀξίες. Ἄν κατὰ ὁποιοδήποτε τρόπο βάζει σὲ κίνδυνον τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου ἢ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως πού ἔχει κάθε πολίτης, ἂν δὲν δέχεται ἀπόλυτα τὴν βασικὴ ἀρχὴ ὅτι ἡ δικαιοσύνη πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται ἰσχυρὰ μὲ τὶς ἀπόψεις τοῦ ατόμου στὸ ὁποῖο ἀναφέρεται κάθε φορά, ἂν ἀρνῆται τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιπολιτευσεως, τότε εἶναι χαμένος. Γιὰ τοὺς Ἀριστεροὺς πού εἶναι πρόθυμοι νὰ συγχωρήσουν τὶς καταπιέσεις τῆς ἐλευθερίας ὅταν προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἀριστερά, ἐνῶ θὰ ἦταν ἔτοιμοι νὰ τὶς κατηγορήσουν ἂν προέρχονταν ἀπὸ τὴ Δεξιά, δὲν αἰσθάνεται παρὰ περιφρόνησις.

Εἶναι ὁ κύριος ἐφαρμοστῆς τῆς Βρεταννικῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ προσωπικότητά καὶ ὁ νοῦς του ἔχουν βάλει ἐπάνω της ἀνεξίτηλη τὴ σφραγίδα τους.

Σκίτσο τοῦ VICKY ἀπὸ τὸ «News Chronicle», Λονδίνο

Οἱ ΚΟΡΕΣ τοῦ Μαρξ παίζαν μιὰ φορὰ ἓνα παιχνίδι μὲ τὸν πατέρα τους πού τὸ ἐλεγαν «ἐξομολόγησις». Τοῦ ἔκαναν ἐρωτήσεις καὶ ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε μὲ μιὰ λέξη. Οἱ ἀπαντήσεις τοῦ Μαρξ εἶναι οἱ ἑξῆς:

— Ποιὰ ἀρετὴ προτιμᾷτε; Τὴν ἀπλότητα. — Στους ἄνδρες; Τὴν δύναμη. — Στὶς γυναῖκες; Τὴν ἀδυναμία. — Ποιὸ εἶναι τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ σας; Ἐξιδίωξη ἐνὸς καὶ μόνου σκοποῦ. — Τί θεωρεῖτε εὐτυχία; Τὸν ἀγῶνα. — Δυστυχία; Τὴν ὑποταγή. — Ποιὸ ἐλάττωμα συγχωρεῖτε; Τὴν εὐπιστία. — Ποιὸ ἀντιπαθεῖτε; Τὴν δουλοπρέπεια. — Σὰ τί θέλετε νὰ ἀσχολεῖσθε; Στὸ διάβασμα. — Ποιὰ ἡρωίδα συμπαθεῖτε; Τὴν Γκερτρίν. — Ποιὸ φατὶ προτιμᾷτε; Τὰ ψάρια. — Ποιὸ ρητὸ σας ἀρέσει; «De omnibus dubitandum» (Νὰ ἀμφισβᾷλλῃς γιὰ ὅλα). «DAILY WORKER», Λονδίνο

ΑΛΠΙΝΙΣΜΟΣ ΜΕ ΨΗΛΟ ΚΑΠΕΛΛΟ

Της CLAIKE-ELIANE ENGEL

(Από το «Du», Ζυρίχη)

Σ’ όλο τον 18ο αιώνα οι άνθρωποι έκαναν πολλές πεζοπορίες, αλλά μόνο από τις αρχές του 19ου αιώνα μπορεί να γίνεται λόγος για αλпинισμό. Άφελαις και ένθουσιώδεις όρειβάτες ξεκινούν για να κυριέψουν ες έφόδου διάφορα βουνά, για λόγους που ίσως μάς φανή ότι δέν έχουν κανένα πρακτικό σκοπό. Γιατί σέ μία εποχή που οι γνώσεις μας για τά ψηλά βουνά βρίσκονταν ακόμη σέ έμβρυώδη κατάσταση, όπου τά απαραίτητα έφόδια δέν υπήρχαν, όπου έκείνοι που ήξεραν να ίππαθούν δέν άντεχαν στην πεζοπορία, κάθε βουνό παρουσίαζε ένα παθίο πείραξ, καινούριο και επικίνδυνο. Υπήρχαν και οι όπαθοί του συστηματικού τουρισμού: ένα ταξίδι, έλεγαν, δέν είναι τέλειό αν δέν τά δη κανείς όλα’ όσο πιο ψηλά ανεβαίνει, τόσο περισσότερες ευκαιρίες του δίνονται για να τά δη όλα’ πρέπει λοιπόν να φθάση στο Λευκό Όρος.

Ο Τζών Όλντζο, νσαρός Σκώτος διπλωμάτης, βλέπει τό βουνό να καθαφτίζεται μέσα στη μικρή λίμνη Τσέντα είναι γεμάτος θαυμασμό και όρκίζεται να άνέδη τη φωτεινή αυτή κορφή. Εύσυνείδητος και πεισματάρης, κάνει τη διαδρομή κρατώντας σημειώσεις και σκίτσα. Ο Μάρτιν Μπάρρυ, ένας νσαρός γιατρός, κουάκρος, Σκώτος κι αυτός, βρίσκει πολύ περιωρισμένη τη θέα της κοιλάδας του Σαμονι και του διάσελου της Μπώμ: στην κορφή, ή θέα δέν δέν κλείνεται από πουθενά. Ο Δρ. δάν Ρανσελάερ, που άνέδηκε στην Αίτνα και στον Βεζούβιο, έχει τη γνώμη πως τό Λευκό Όρος πρέπει να είναι τό στολίδι της συλλογής του από τά βουνά της Εύρωπης: είναι Αμερικανός.

Ανάμεσα στους πρώτους αυτούς αλπινιστές ήταν και μερικοί μυστικιστές

ό κόμης Μαλσέσκι, νσαρός Πολωνός άρχοντας, ακόμα και όταν βρίσκεται στη Γενεύη, βλέπει τό Λευκό Όρος τόσο όμορφο, ώστε αποφασίζει να πάη να τό δη από κοντά. Η κόμησση νι’ Άνζεβίλ, μία όριμη και αυστηρή δεσποινίς, πολύ ένθουσιώδης, που της άρεσε ή ρακλάμα, γενναία, μορφωμένη και στριμμένη, είπε πως αγαπούσε τό Λευκό Όρος «σαν άρραβωνιαστικό». Στά 1838, αφού πέρασε «νύχτες όλόκληρες βλέποντας στα όνειρά της τό

Λευκό Όρος», ξεκινά να τό κατακτήσει. Με την άνάδοσή της έγινε ή ήρωίδα της εποχής πρώτα της Γενεύης και άργότερα του Παρισιού. Η πρώτη γυναίκα που άνέδηκε στο Λευκό Όρος, ή Μαρί Παραντι, μία χωρική από τό Σαμονι, είχε διαφορετική αντίληψη για τη ρακλάμα, ώστόσο δέν την αγαπούσε λιγότερο από την κόμησση νι’ Άνζεβίλ: ήθελε να ρακλαμάρη τό γαλατάδικό της στο χωριό Παλσέν, που βρισκόταν στο όρομό της άνάδοσως.

Πώς άνέβαιναν όμως; Η άναρρίχηση απαιτεί ώρισμένες γνώσεις που οι περισσότεροι αυτοί άρχάριοι δέν τις είχαν. Τό λιγότερο που μπορεί να πη κανείς για τά κοστούμια, είναι ότι δέν ήταν καθόλου πρακτικά. Οι ταξιδιώτες και οι όδηγοί φορούσαν πάντα κάτι ψηλά καπέλλα. Αλλά, όπως ήταν φυσικό δέν κρατιόντουσαν καλά στο κεφάλι, γι’ αυτό τά στερώναν κάτω από τό σαγόνι δένοντάς τα μ’ ένα μαντήλι. Δοιπόν, —έπειδή τό κρύο δέν είναι πάντα ό χειρότερος κίνδυνος στο βουνό,—δταν ό καιρός ήταν ώρατος, τό ψηλό αυτό καπέλλο θα ήταν πολύ ένοχλητικό με τον πολύ ήλιο και έλάχιστα σταθερό με τον πολλόν άνεμο. Παρ’ όλ’ αυτά, ό Όλντζο, ό Άτκινς, ό Μπράουνς, ό Φέλλους, του έμειναν πιστοί. Η κόμησση νι’ Άνζεβίλ έτοιμάζε με μεγάλη φροντίδα τά έφόδια της: ένα κοστούμι με μεγάλα καρτώ, που τό αποτελούσε μία μακρυά ρεντιγκότα και φουσκωτά πανταλόνια. Ένα μεγάλο μπερ από τό ύδωφασμα και ένα μπουά. Θα μπορούσε να διερωτηθ ή κανείς μήπως φόρεσε πανταλόνια γιατί ζήλεψε την Γαργία Σάνδη που, δυό χρόνια πριν, είχε παρσαλθεί με πανταλόνια και ρεντιγκότα. Κάποτε, άνμεσα στα έφόδια του αλπινιστή εμφανίζεται και ή όμπρέλλα: ό όδηγός του Τζ. Ν. Φόρμπε, ό Πέτερ Νταμάτερ από τό Ζέρματ, στα 1842 είχε μαζί του όμπρέλλα όταν πήγε στο Theodule. Τό αντικείμενο αυτό δέν ταιριάζει με την όρειβάσια και είναι επικίνδυνο στο βουνό. Μία φορά έξοπασε μία θύελα

λα, ό σурμάτινος σκελετός σφύριξε και ό Νταμάτερ, που δέν καταλάβαινε τί σήμαιναν αυτά τά σφυρίγματα, άνοιξε την όμπρέλλα του. Ο Φόρμπε τον διέταξε άμέσως να την κλείση αν δέν ήθελε να προσελκύση τον κεραυνό. Ο Νταμάτερ υπάκουσε άκριβώς τη στιγμή που μία τρομακτική βροντή έξοπασε και τον έκανε έπιτέλους να καταλάβη τον κίνδυνο που τους απειλούσε.

Τά πιο δέν υπάρχουν ακόμη αυτήν την εποχή. Τά παπούτσια με τά καρφά είναι πολύ πρωτόγονα και τά χρησιμοποιούν μόνο οι κυνηγοί αϊγάρων. Και τί να πη για την χρησιμοποίηση του σκονιού; Τό χρησιμοποιοσαν κατά τους πιο αφάνταστους τρόπους. Οι όδηγοί έδαναν καλά τους ταξιδιώτες, πολλές φορές όμως, άρκοδνταν να τους δίνουν μόνο να τό κρατούν στην πραγματικότητα δηλ. ή βοήθεια του σκονιού δέν υπήρχε γιατί εύκολα μπορούσε να γλυστήρησ από τό χέρι. Τό αξιοδάρκρυτο αυτό σύστημα κρήσης πολύ καιρό και έγινε άφορμή να σκοτωθούν στα 1860 τέσσερις άνθρωποι, στο διάσελο Ζεάν. Όταν σκαρφάλωναν στα επικίνδυνα περάσματα φαίνεται ότι έκαναν καταπληκτικές άκροβασίες. Ο Χόους και ό Φέλλους (1837) άνεβαίνοντας στο Λευκό Όρος σκαρφάλωσαν σ’ ένα παγόδουνο και όλη ή συνοδεία άναγκάστηκε να τους ακολουθήση. Η όμάδα του Όλντζο, τον ίδιο χρόνο, σκαρφάλωσε για φαί σε ένα πέραςμα από πάγο. ύστερα οι όρειβάτες προώρτησαν πάνω σε μία εξέδρα για να δουν μία τεράστια χαράδρα. Για να περάσουν μιάν άλλη, έπρεπε να σурθουν πάνω σ’ ένα μεγάλο βράχο που τον χρησιμοποίησαν για γέφυρα.

Στά 1830 ό κόμης νι’ Μίντο, Άγγλος διπλωμάτης και μέλος της Βουλής των Λόρδων, πήγε στο Ζέρματ με τον γιού του Ουίλλιαμ, μ’ ένα φίλο του και 7 όδηγούς από τό Σαμονι. Άνέδθηκαν στο Μπράιτχορν. Όλα έγιναν κανονικά, απλά, έντελώς όπως θα γίνονταν και σήμερα. Έτσι περιγράφει την άναχώρησή τους ό κόμης νι’ Μίντο: «Αρχίσαμε να άρματωνώμαστε. Σφίξαμε καλά τις γκέτες

τες μας για να μην μπη το χιόνι. Πάνω από τα παντελόνια μας φορέσαμε άλλα από ντρά' στερεώσαμε στο καπέλο μας ένα πράσινο λεπτό πανί και αυτό παλι στη σκούφια της νύχτας. Βάλαμε και από ένα ζευγάρι μπλε γυαλιά. Έτσι ο Κουιέ μας φώναξε για να μας δέση το σκονί γύρω από το σώμα μας. 'Η τελευταία Ιεροτελεστία είχε κάποια επισημότητα' έδειχνε ότι υπήρχε κίνδυνος στην περίπτωση που άρχιζαμε. Ένας οδηγός ήταν στην αρχή της ομάδας και από ένας ανάμεσα σε κάθε δυο από μας' είμασταν δεμένοι ο ένας με τον άλλο σε απόσταση 9 ή 10 ποδ' θα είμασταν παράξανο θέαμα, εάν δεμένοι με αλυσίδες' ωστόσο ο οδηγός που πήγαινε μπροστά είχε ένα ύψος τολμηρό καθώς προχωρούσε με το τσεκούρι στον ήμο».

Οι αναρριχήσεις είναι φοβερά δύσκολο πράγμα. Ο Ρόμπερτ Σάττλουορθ, όταν περνούσε, στά 1835, το διάσολο 'Αλλαλέν, έπρεσε σε όμιχλη. Οι οδηγοί του δεν μπόρεσαν να βρουν το μονοπάτι της καταβάσεως που έφερνε στο Μάτιμρεκ ή στο Σάας και χρειάστηκε να διανοικτερεύσει ή ομάδα με όλη αυτή τη θύελλα πάνω στους βράχους Χίντερ 'Αλλαλέν. 'Η ανάβαση του Λευκού Όρους, έωτο και με καλό καιρό, είναι ακόμη δυσκολώτερη. 'Ο Ιλιγγος που παθαίνει κανείς στα βουνά είναι εκεί ακόμη πιο επικίνδυνος. Σου κόβεται ή αναπνοή, υποφέρετε γιατί δεν μπορείτε ν' αναπνεύσετε, και το χιόνι σου καίει το δέρμα. Τό 'Ανσιέν Πασσάζ ή το Μύρ ντέ λκ Κόντ είναι ατέλειωτος γολγοθάς. Κάθε φορά που πέφτει κανείς πρέπει να καταβάλλει μεγάλη προσπάθεια για να ξανασηκωθεί. Στά 1841, οι οδηγοί του T. N. Ταλφούρ και του γιου του ανάγκασαν τους πελάτες τους να γυρίσουν πίσω: είχαν τόσο εξαντληθεί που αν συνέχιζαν θα πέθαιναν. 'Η κ. ντ' Ανζεβίλ νόμισε πως θα πεθάνει και έκτεψε τους οδηγούς της να σύρουν το πτώμα της ως την κορφή. Όταν πιά οι όρεδαίτες έφταναν στην κορφή, ζαλισμένοι και με πόδια κομμένα από την κούραση, τις πρώτες ώρες δεν έ-

δειχναν κανένα ένθουσιασμό. 'Ο 'Ωλντζο είπε: «'Ημουν εξαντλημένος, το κεφάλι μου κόντευε να σπάσει». 'Ο Ουάιλντμπρακ: «Δεν ένοιωθα παρά αδιαφορία και απάθεια». 'Ισως μόνο ο δρ. Χάουαρντ ν' άρχισε να μελετά το τοπίο από την πρώτη στιγμή και λέει: «φωδύθηκα περισσότερο παρά που μου έκανε εντύπωση το μεγαλείο του».

'Ο Χένρυ 'Ατκινς, ένας νεαρός αξιωματικός, προτιμούσε να ζωγραφίζει' έφτιαξε ωραιότατα την ομάδα του, χωρίς να ξεχάσει ούτε το μικρό σκυλάκι ενός οδηγού. 'Ο Κλίσσο όνειροπολούσε: «'Εναιωσα βαθιά μέσα μου μεγάλη λύπη που δεν βρισκόμουν εκεί πάνω μόνος μου και ήσυχος: 'Ο Ουάιλιαμ Χόους και ή κυρία ντ' Ανζεβίλ γράφουν γράμματα για να νοιώσουν την ευχαρίστηση ότι τα έγραψαν στο Λευκό Όρος. Έτσι τους βλέπεις όλους να σφίγγουν ο ένας το χέρι του άλλου και να κάνουν διάφορες προποσεις. 'Ο 'Ωλντζο κουβάλησε μαζί του και μία μπουκάλια σαμπάνια για να δηάν επηρεαζόταν το κρασί από το ύψος και να πιή εις ύψειαν του κόσμου που έβλεπε ν' απλώνεται κάτω».

'Ο αλпинισμός είναι κουραστικός και πολλές φορές έγινε προσπάθεια να εξουδετερωθούν ώρισμένες δυσκολίες του. Στά 1835, κάποιος κ. 'Εγγαν έγραψε ένα βιβλίο με τον τίτλο «Τό όνειρό μου»: ήταν ένα σχέδιο για να κατασκευασθ ή σιδηρόδρομος που ν' άνεβαίνω τις την κορυφή του Λευκού Όρους.

'Η ιδέα ήταν πολύ τολμηρή γιατί δεν είχαν περάσει 12 χρόνια από τότε που άρχισε να λειτουργή το πρώτο τραίνο στη γραμμή Σαιντ - 'Ετιέν - 'Αντρεζιέ. Διαβάζοντας ωστόσο αυτή την αποκαλυπτική ιστορία, αναρωτιέται κανείς μήπως άκαιρος που την έγραψε ήταν άφελής, φαντασιόπληκτος ή τό έκανε για άστέτο. Πολύ αργότερα ο Ντόλφους - 'Αουσσόν, ένεργητικός και ριψοκίνδυνος, χωρίς να είναι τίποτε απ' αυτά που είπα παραπάνω, πρότεινε ένα άλλο μέσο για την ανάβαση στην κορφή Κερβέν: τό αερόστατο.

Η φοιτητική ζωή στο Καϊμπριτζ

Του PETER KING

Σκίτσα του HUGH CASSON

'Ο συγγραφέας του άρθρου αυτού είναι εκδότης της εβδομαδιαίας εφημερίδας του Πανεπιστημίου του Καϊμπριτζ «Varsity» (Πανεπιστήμιο), που γράφεται από τους φοιτητές και προορίζεται για τους φοιτητές.

Μήν πάτε στο Καϊμπριτζ, Κύριε, γιατί εκεί υπάρχουν ταβέρνες όπου θα μεθύσετε γιατί στις ταβέρνες αυτές υπάρχουν γυναίκες που πίνουν πολύ και θα σάς μπλέξουν να τις παντρευτήτε. Θα βρήτε γήπεδα για τένις και για άλλα σπόρ, όπου θ' ανάψετε από τη ζέση κι έτσι ζεστός καθώς θα είστε θα πιείτε παγωμένη μύζα και θα πεθάνετε».

Οι σοβαρές αυτές προειδοποιήσεις ενός πατέρα του 18ου αιώνα προς το γιοί του, θα φαινονταν παράξενες σ' ένα σημερινό φοιτητή. 'Η εποχή που το Πανεπιστήμιο ήταν μι άκλεκτη

Ένας δρόμος του Καϊμπριτζ όπως φαίνεται από το Σαιν - Τζων Κόλλετζ.

λέσχη για τους πλούσιους, τους τεμπέληδες και κείνους που είχαν το μέλλον τους εξασφαλισμένο, έχει περάσει πιά, και ο νεαρός φοιτητής, παρ' όλο που χορεύει, πίνει και τραγουδά, θυμάται πάντα πως πρέπει και να εργαστή. Πριν από τον πόλεμο είχαν ήδη αρχίσει προσπάθειες να επεκταθ ή ανώτερη εκπαίδευση, ώστε να πηγαίνουν στο Πανεπιστήμιο όλοι οι κείνοι που θα μπορούσαν να ωφεληθούν απ' αυτό. Με τις υποτροφίες και τα άριστεια ήρθαν στο Καϊμπριτζ φοιτητές απ' όλη την 'Αγγλία και τον άλλο κόσμο.

Σήμερα ή ζωή κοστίζει τόσο πολύ πού ελάχιστες οικογένειες μπορούν να στείλουν τὸ γυιό τους ή τὴν κόρη τους νὰ σπουδάσουν στὸ Καϊμπριτζ καὶ οἱ περισσότεροι φοιτητὲς εἶναι πρῶην στρατιῶτες πού σπουδάζουν μὲ ἔξοδα τοῦ Κράτους.

Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶναι μεγαλύτεροι ἀπὸ τοὺς συνηθισμένους φοιτητὲς, ἔχουν γυναῖκα καὶ παιδιά καὶ γι' αὐτὸ παίρνουν ἰδιαίτερα ἐπιδόματα. Γενικὰ ὅμως τὰ χρήματα τους εἶναι λίγα καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν τίς δαπανηρὲς πολυτέλειες πού εἶχαν ἄλλοτε οἱ φοιτητὲς. Οἱ σημερινοὶ φοιτητὲς δὲν ἔχουν πιά αὐτοκίνητα, ἀεροπλάνα καὶ ἄλλα καὶ ἡ ζωὴ τους εἶναι πιδ λιτὴ καὶ πιδ αὐστηρή, ὅχι ὅμως καὶ λιγότερο εὐτυχισμένη.

Ἡ ἐποχὴ τῶν «ἡλικιωμένων» φοιτητῶν δὲν ἐτελείωσε μὲ τὴν ἀποστράτευση. Τελειώνοντας τὸ σχολεῖο πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μέλλοντες φοιτητὲς, πρὶν ἀκόμη ἀρχίσουν τίς πανεπιστημιακὲς τους σπουδές, καλοῦνται νὰ ὑπηρετήσουν ἕνα χρόνον στὸ στρατό. Ἐγὼ προσωπικῶς νομίζω πὼς αὐτὸς ὁ χρόνος πού περνᾷ στὴ δημόσια ζωὴ ὁ μέλλον φοιτητὴς προτοῦ μπῆ στὸ Καϊμπριτζ, εἶναι ἐξαιρετικὰ πολὺτιμος.

Ἐκεῖνοι πού ἔρχονται στὸ Πανεπιστήμιον κατευθεῖαν ἀπὸ τὸ σχολεῖο κινδυνεύουν νὰ περιορίσουν τὰ ἐνδιαφέροντά τους σὲ ἀκαδημαϊκὰ ζητήματα καὶ νὰ ἀδιαφορήσουν γιὰ τὰ πρακτικὰ προβλήματα τῆς ζωῆς. Ὁ ἴδιος

αἰσθάνομαι πὼς στὶς Πανεπιστημιακὲς μου σπουδὲς ἔχω πολὺ μεγαλύτερο ὠφελος ἀπὸ τὰ τέσσερα χρόνια πού ἔκανα στὴν ἀεροπορία, παρὰ ἀπὸ τὸ μικρὸ διάστημα πού ἔμεινα ἐδῶ πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον.

Κανένας τόπος δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι πιδ κατάλληλος γιὰ φοιτητὲς πού ἐνδιαφέρονται γιὰ τὸ μέλλον τους. Περπατᾷ κανεὶς μέσα στὴν γαλήνια ἡσυχία τῶν Μπάκς, τῶν Κολλεγιακῶν κήπων, πού κατεβαίνουν ὡς τίς ὄχθες τοῦ Κάμ, καὶ ἀντικρύζει τὴν γκρίζα ἀρχιτεκτονικὴ ὁμορφιὰ τῶν Κολλεγίων πού ὑψώνονται ἀνάμεσα στὴν πράσινη χλόη. Σκέπτεται πὼς ὁ χρόνος δὲν προχωρεῖ, καὶ πὼς αὐτὴ ἡ γαλήνη δὲν ἔχει σήμερα θέση. Ἡ ἐλευθερία ὅμως πού δίνουν τὰ παλῆα αὐτὰ ἱδρύματα στὸν φοιτητὴ, τὸν ἀναγκάζει νὰ ἀναπτύξῃ τὴν πρωτοβουλία του γιὰ νὰ τὴν χαρῇ.

Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Καϊμπριτζ ἀποτελεῖται ἀπὸ διάφορα Κολλέγια μὲ δική του τὸ καθένα διοίκηση. Κάθε φοιτητὴς ἔχει ἕνα ἢ δύο δωμάτια καὶ πολλὰς φορὲς καὶ κουζίνα. Ἔτσι εἶναι ἀνεξάρτητος, ἀλλὰ συγχρόνως ἔχει κάποια εὐθύνη καὶ τὴν εὐκαιρία νὰ διοικῇ ἄλλους.

Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ μὲ τὴ δουλειά του. Σύμφωνα μὲ τὸ παλιὸ σύστημα πού ἰσχύει ἀκόμη, ὁ «τιοῦτορ» (διευθυντὴς σπουδῶν) συναντᾷ τὸν φοιτητὴ μιὰ φορὰ τὴν ἐβδομάδα, τὸν κατευθύνει

καὶ τὸν ἐπιβλέπει στὴ δουλειά του. Ὁ φοιτητὴς ὅλες τίς ἄλλες ἡμέρες εἶναι ἐντελῶς ἐλεύθερος νὰ ὀργανώσῃ τὴν ἐργασία του ὅπως θέλει. Ὅσοι σπουδάζουν φυσικὲς ἐπιστῆμες ἐργάζονται στὰ ἐργαστήρια τοῦ Πανεπιστημίου τίς ὥρες πού θεωροῦν πιδ κατάλληλες γι' αὐτοὺς. Ὅσοι σπουδάζουν θεωρητικὲς ἐπιστῆμες διαλέγουν μόνοι τους τὰ μαθήματα πού τοὺς ἐνδιαφέρουν περισσότερο. Κάθε Κολλέγιο ἔχει δική του Βιβλιοθήκη ἀλλὰ ὁ φοιτητὴς βρίσκει τὰ εἰδικὰ βιβλία στὶς ἀρμόδιες Βιβλιοθήκες, ἐνῶ πέρα ἀπὸ τὸν Κάμ, τὸν ποταμὸ τοῦ Καϊμπριτζ, ὑψώνεται ὁ ψηλὸς πύργος τῆς τεράστιας βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπιστημίου.

Οἱ φοιτητὲς τῶν διαφόρων Κολλεγίων πού συναντιῶνται στὰ ἐργαστήρια ἢ στὶς αἰθούσες διδασκαλίας, ὅπως εἶναι φυσικό,

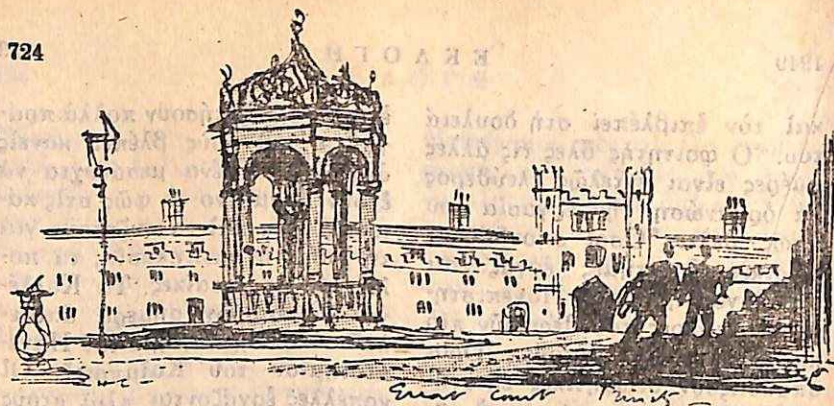
ἔχουν νὰ συζητήσουν πολλὰ πράγματα καὶ τοὺς βλέπει κανεὶς ἄργα περασμένα μεσάνυχτα νὰ ἔχουν ἀναμμένο τὸ φῶς στὶς κάμαρές τους καὶ νὰ συζητοῦν γιὰ τὴ ζωὴ, τὴν κωπηλασία, τὰ πολιτικά, τίς γυναῖκες. Τὰ Κολλέγια Φοιτητριῶν σήμερα ἀποτελοῦν ὁλόκληρο τμήμα τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Καϊμπριτζ. Οἱ κοπέλλες ἐργάζονται πλάϊ στοὺς φοιτητὲς, πηγαίνουν στὶς ἴδιες λέσχες, κάνουν κωπηλασία γι' αὐτὸ ὅ,τι λέω γιὰ τοὺς φοιτητὲς ἰσχύει καὶ γιὰ τίς φοιτήτριες.

Συμμετέχουν καὶ στὶς πιδ ὀργανωμένες συζητήσεις πού γίνονται στὶς Λέσχες τῶν Σχολῶν καὶ στοὺς Φοιτητικὸς Συνδέσμους. Ἀθλητικοὶ Ἀγῶνες ὀργανώνονται καὶ ἀνάμεσα σὲ Κολλέγια καὶ ἀνάμεσα σὲ διάφορα Πανεπιστήμια.

Οἱ φοιτητὲς μποροῦν νὰ σχη-

Τὸ Κινγκς Κόλλετζ ὅπως φαίνεται ἀπὸ τίς ὄχθες τοῦ Κάμ. Τὸ παρεκκλήσι εἶναι τοῦ ΙΕ' αἰ. ἐνῶ τὸ κύριο οἰκοδόμημα, κλασσικοῦ ρυθμοῦ, ἔγινε τὸν ΙΗ' αἰ.

Ὁ «Μεγάλος Πύργος» καὶ ἡ πηγή τοῦ Τρίνιτυ Κόλλετζ πού ιδρύθηκε στὰ 1546 ἀπὸ τὸν Ἑρρίκο Η΄.

ματίσουν τὴ Λέσχη τοῦ «Ἀἰς Χόκεϋ» ἢ τὸν «Σύνδεσμο Ταχυδακτυλογράφων», μποροῦν νὰ οργανώσουν ἀγῶνες σκακιού ἢ νὰ γυρίσουν μιὰ ταινία. Τὸ γύρισμα μιᾶς ταινίας εἶναι εὐκολώτατο στὸ Καϊμπριτζ ἀφοῦ ὑπάρχει μιὰ θανμάσια Κινηματογραφικὴ Λέσχη πού οργανώνει κινηματογραφικὲς παραστάσεις καὶ διαλέξεις, νοικιάζει κινηματογραφικὰ μηχανήματα καὶ δίνει δικό της σενάριο κτλ. Οἱ Θεατρικὲς Λέσχες ἐξακολουθοῦν νὰ δίνουν κανονικὰ παραστάσεις στὸ φοιτητικὸ θέατρο, ἓνα κομψὸ μικρὸ κτίριο, στριμωγμένον σὲ μιὰ πόροδο, ἀλλὰ ἀρκετὸ γιὰ νὰ ἀνεβάξῃ μεγάλα ἔργα. Μιὰ ἄλλη Λέσχη, «Τὰ φῶτα τῆς ράμπας», πού τὰ μέλη της εἶναι μόνο ἄνδρες, ἔχει εἰδικότητα στὶς ἐλαφρὲς μουσικὲς ἐπιθεωρήσεις. Ὑπάρχει μουσικὴ λέσχη μὲ μεγάλη ὁρχήστρα καὶ θανμάσια χορωδία πού δίνει κονσέρτα, πολλὲς φορὲς μά-

λιστα ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ Βῶγκαν Οὐίλλιαμς. Στὴν πραγματικότητα οἱ λέσχες τοῦ Καϊμπριτζ εἶναι τὰ κοσμικὰ κέντρα τῶν Κολλεγίων, ὅπου οἱ φοιτητὲς καὶ οἱ φοιτήτριες ἐργάζονται, συζητοῦν καὶ χορεύουν.

Πολλὲς ἀπ' αὐτὲς τὶς λέσχες ἔρχονται σ' ἐπαφὴ καὶ μὲ τὸν ἔξω ἀπὸ τὸ Καϊμπριτζ κόσμον. Ἐπισκέπτονται ἄλλα Πανεπιστήμια ἢ προσκαλοῦν φοιτητὲς ἀπὸ ἄλλα Πανεπιστήμια στὸ Καϊμπριτζ. Ὡστόσο στενότερες σχέσεις μὲ ἄλλα Πανεπιστήμια διατηροῦν οἱ πολιτικὲς λέσχες πού, ἀπὸ πολλοὺς, θεωροῦνται κέντρα ἐξασκήσεως τῶν πολιτικῶν τοῦ μέλλοντος. Στὶς λέσχες αὐτὲς ἀντιπροσωπεύεται κάθε πολιτικὸ κόμμα καὶ παρ' ὅλο πού ὑπάρχει ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τους, τὰ μέλη τους ἀναμετριοῦνται στὶς συζητήσεις πού γίνονται κάθε ἐβδομάδα στὴν

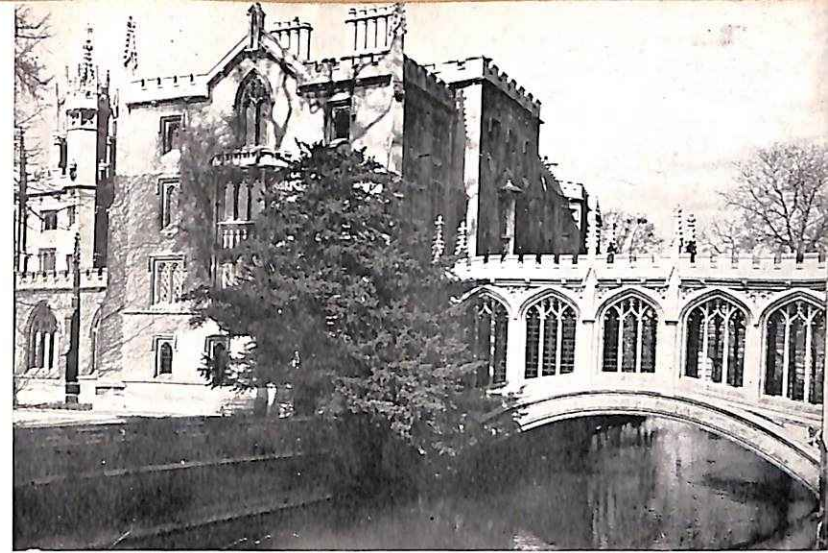
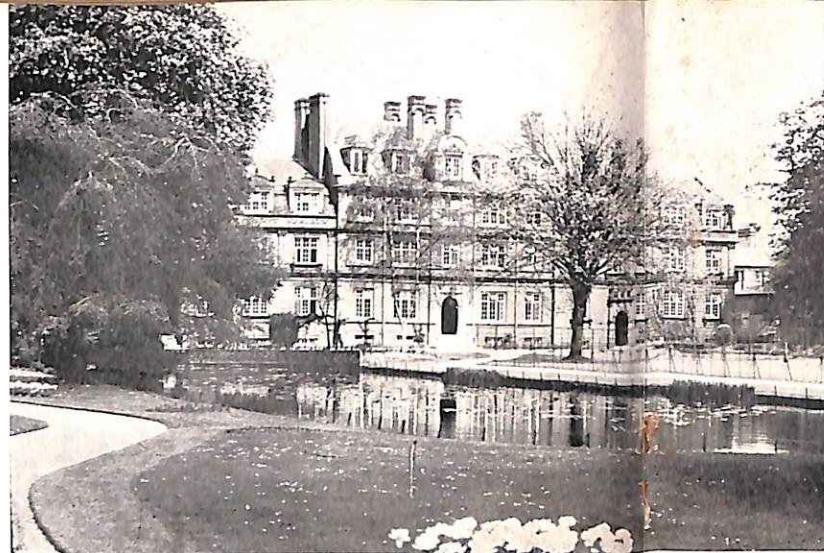

Τὸ παρεκκλήσι τοῦ Κινγκ'ς Κόλλετζ

ΔΕΞΙΑ

*Η εσωτερική
αύλη στο
*Εμμάνουελ
Κόλλετζ.

ΕΠΑΝΩ

*Η «Γέφυρα των Στεναγμών»
στο Σαιν-Τζών'ς Κόλλετζ.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ

*Η γέφυρα Τρίνιτι στον πο-
ταμό Καμ που περνά δίπλα
από έξι κολλέγια του
Καμπριτζ.

Οἱ φοιτητὲς τῶν Κίγκ'ς Κολλετζ περιμένουν τὸν Διευθυντὴ καὶ τοὺς Καθηγητὲς γιὰ τὸ δείπνο.

Ἐνωση. Ἡ Ἐνωση ἔχει μιὰ μεγάλη αἴθουσα, ὅπου οἱ συζητήσεις γίνονται ὅπως στὴ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων. Προσκαλοῦνται βουλευτὲς — ἀκόμη καὶ Ὑπουργοὶ — γιὰ νὰ μιλήσουν, καὶ ἡ αἴθουσα συχνὰ γίνεται πεδίο βιαιῶν ἐπικρίσεων ἢ ἐπιδροκισμῶν τῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως. Οἱ κερδισμένοι εἶναι συνήθως οἱ συντηρητικοὶ παρ' ὅλο πὺ οἱ καλύτεροὶ ὁμιλητὲς συχνὰ ἀνήκουν στὴν «ἀριστερά». Οἱ Σοσιαλιστικὲς καὶ Κομμουνιστικὲς Λέσχες, ἀπέχουν ἀπὸ τὴν Ἐνωση γιατί νομίζουν πὺς ἔχουν χάσει τὸ παιχνίδι καὶ περιορίζουν τὴν προπαγάνδα τους μέσα στὰ Κολλέγια.

Μετὰ τὸν πόλεμο σχηματίστηκαν οἱ μεταπολεμικὲς λέσχες μὲ σκοπὸ νὰ περιλάβουν ὅλα τὰ κόμματα, π.χ. ἡ Λέσχη τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν καὶ τὸ Κίνημα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως καθὼς καὶ θεολογικὲς ὁμάδες, ἀνεξάρτητες ἀπὸ δόγματα, ὅπως ἡ Ἐνδοκολλεγιακὴ Χριστιανικὴ Ἐνωση καὶ τὸ Χριστιανικὸ Φοιτητικὸ Κίνημα, ποὺ ὁργανώνουν μαθήματα καὶ δημόσιες συγκεντρώσεις γιὰ νὰ κινήσουν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν φοιτητῶν γιὰ τὸν χριστιανισμό.

Σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα τόσο ἐλεύθερη δὲν ὑπάρχει φυσικὰ ἀπόλυτη ἰσορροπία. Ἴσως μάλιστα νὰ ὑπάρχῃ κάποιος φανατισμὸς

Ἡ γέφυρα Κλαίρε στὸν ποταμὸ Κάμ πὺ κυλᾷ δίπλα σὲ ἑξῆς κολλέγια. Τὸ καλοκαίρι οἱ φοιτητὲς ξεκουράζονται στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ.

Τὰ χρήματα πού ἔδωσε τὸ Κράτος σὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Καϊμπριτζ γιὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 1947-48 πέρασαν εἰς 600 χιλιάδες λίρες. Παρ' ὅλη αὐτὴ τὴ γενναϊὸς βοήθεια, τὸ Πανεπιστήμιο μένει ἀνεξάρτητο, καὶ διευθύνεται ἀπὸ ἕνα συμβούλιο πού τὰ μέλη του ἐκλέγονται μεταξὺ τῶν διευθυντῶν Κολλεγίων καὶ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ.

Πολλοὶ (περίπου 77% στὸ ἔτος 1947-48) βοηθοῦνται μὲ ὑποτροφίαι, πού δίνουν τὰ κολλέγια, τὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους καὶ οἱ ἐκπαιδευτικὲς ἀρχαί. Ἄλλοι σπουδάζουν μὲ δαπάνες τοῦ Κράτους καὶ αὐτοὶ εἶναι ἄντρες ἢ γυναῖκες πού ἀπολύθηκαν ἀπὸ τὸ στρατό, καὶ μέλλοντες δάσκαλοι.

Τὸ πανεπιστημιακὸ ἔτος ἔχει τρεῖς τριμήνιες, πού καθενὴ μὴ κρατᾷ 8 ἐβδομάδες. Στὸ τέλος τοῦ τρίτου ἔτους οἱ πῦθ πολλοὶ φοιτητὲς δίνουν ἐξετάσεις γιὰ νὰ γίνουν Β.Α. (Θεωρητικὲς Ἐπιστήμες) ἢ Β.Σ. (Θετικὲς Ἐπιστήμες). Ἐκεῖνοι πού θέλουν νὰ περάσουν ἀνώτερες ἐξετάσεις διδακτορικὲς, μένουν περισσότερα χρόνια μέσα στὰ κολλέγια.

πρὸς μιὰ εἰδικὴ κατεύθυνση. Ὑπάρχουν ἐκεῖνοι πού δὲν σκέπτονται ἄλλο ἀπὸ τὴν κωπηλασίαν· ἐκεῖνοι πού στοιχειώνουν τὶς βιβλιοθήκες καὶ ἐκεῖνοι πού δὲν κάνουν τίποτα. Ὡστόσο οἱ περισσότεροι ἔχουν ἀρκετὴ νοημοσύνη ὥστε νὰ ἐπωφελοῦνται ἀπὸ τὰ πράγματα πού τοὺς προσφέρει τὸ Πανεπιστήμιο. Καταφέρνουν νὰ συμμετέχουν ἐνεργᾶ σὲ μιὰ πολιτικὴ ἢ κοινωνικὴ λέσχη, ἢ σὲ μιὰ ἀκαδημαϊκὴ οὐμάδα, νὰ κάνουν διάφορα σπῆρ, νὰ παρουσιάζουν μιὰ καλὴ ἐργασία κάθε ἐβδομάδα, νὰ πηγαίνουν στὸν κινηματογράφο ἢ στὸ θέατρο καὶ νὰ βγαίνουν μὲ κορίτσια.

Σήμερα λοιπὸν τὸ Καϊμπριτζ εἶναι ἕνα μέρος γεμάτο ἐνδιαφέρον καὶ δράση. Τὸ μέλλον του ὅμως δὲν εἶναι τόσο βέβαιο. Ὁ κύκλος τῶν διαφερόντων ἔχει πλατύνει πολὺ μὲ τοὺς φοιτητὲς πού ἤρθαν ἀπὸ τὸ Στρατό. Πολλοὶ καθηγητὲς τοῦ Πανεπιστημίου ἀναρωτιῶνται ἂν τὸ παιδί πού θὰ ἐρῇ στὸ Κολλέγιο κατευθεῖαν ἀπὸ τὸ σχολεῖο, θὰ μπορέσῃ νὰ προσαρμοστῇ σ' αὐτὸ τὸν τρόπο ζωῆς πού προϋποθέτει ὠρι-

μότερους ἀνθρώπους. Ὡστόσο οἱ λιγστοὶ νέοι φοιτητὲς πού ἤρθαν κατευθεῖαν ἀπὸ τὸ σχολεῖο, ἔδειξαν πὼς ἦταν ἱκανοὶ νὰ συνεργαστοῦν ὑπεύθυνα σὲς Πανεπιστημιακὲς Λέσχες καὶ τὶς Ἑταιρεῖες. Μ' ὅλο πού θὰ ὑπάρξουν καὶ φοιτητὲς πού δὲν θὰ νοιάζονται παρὰ μόνο γιὰ τὸ ράγκμπυ ἢ γιὰ τὰ βιβλία τους, νομίζω πὼς οἱ πολλοὶ θὰ κατανοήσουν ἀπόλυτα τί προσφέρει τὸ Πανεπιστήμιο στὴν προετοιμασίαν τους γιὰ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ. Πιστεύω πὼς θὰ κρατήσουν βαθειὰ ριζωμένο μέσα τους γιὰ τὸ μέλλον αὐτὸ πού τοὺς δίδαξε τὸ Πανεπιστήμιο.

Λόγος τοῦ στρατηγοῦ Σμάιτς ὅταν πῆρε τὸν τίτλο τοῦ ἑπταμύου Ποντάνεως τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Καϊμπριτζ σὲς 10 Ἰουνίου 1948:

Δὲν ἀντιλαμβάνομαστε ὅτι ζοῦμε μιὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες ἐπαναστάσεις τῆς ἱστορίας καὶ ὅτι σκοτεινὲς δυνάμεις βρῖσκονται σὲ δράση, δυνάμεις πού — γίνεαι δὲν γίνεαι πόλεμος — μποροῦν ν' ἀλλάξουν ἐντε-

λῶς τὴ μορφή τοῦ κόσμου μας καὶ ἔχουν κρύβας ἀρχαίαι τὸ ἔργο τους. Ἐχουν ὀδηγήσει στὸν ἰδεολογικὸ μεγάλο διχασμὸ τοῦ κόσμου καὶ στὴ διαίρεση του σὲ δύο μεγάλα στρατόπεδα, πρᾶγμα πού μεταβάλλει τὴν πολιτικὴ μας γεωγραφία καὶ τὴν κατανομή τῶν δυναμικῶν κέντρων τῆς ἀνθρωπότητος.

Τίποτα στὸν αἰῶνα μας δὲν ἦταν σημαντικότερο ἀπὸ τὸ νέο αὐτὸ σύστημα ἐπιθέσεως καὶ εἰρηνικῆς κατακτήσεως, πού ἀντικατέστησε τὸν ὀρθόδοξο πόλεμο καὶ τὸν ἔκανε κάτι περὶ τὸ καὶ ξεπερασμένο, ἐκτὸς ἂν ρόκεται νὰ τὸν χρησιμοποιήσῃ κανεὶς ὡς τελευταῖο καταφύγιο... Αὐτὸ πού συμβαίνει εἶναι γραμμένο μὲ μεγάλα γράμματα στὴν πρόσφατη ἱστορία τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ στὴν δημιουργία μιᾶς οὐμάδας δορυφόρων κρατῶν, καθὼς καὶ στὰ σκοτεινὰ κινήματα νοτίως καὶ δυτικῶς τοῦ παραπετάσματος. Εἶναι μιὰ ἀρνησιμὴ ὁλὴν κείνων γιὰ τὰ ὁποῖα πολέμησαμε σ' αὐτὸν τὸν πόλεμο, μὲ τὴν Σοβιετικὴ Ρωσία στὴ θέσση τῆς Ναζιστικῆς Γερμανίας. Καὶ κατὰ λάθος ὀνομάστηκε Δημοκρατία ἐνῶ τὸ ἐλεύθερο σύστημα τῆς Ἀσείας ξαφνικὰ ἔγινε Φασισμὸς καὶ Ὑπερρεαλισμὸς. Αὐτὴ εἶναι ἡ νέα γραμμὴ ἐπιθέσεως ἐναντίον τῆς ἐλευθερίας πού γίνεται σὲ εὐρὸν μέτωπο, καὶ δὲν εἶναι πολὺ νὰ πῶ ὅτι στὴν κρίσιμη αὐτὴ στιγμή τῆς ἱστορίας, παίζεται τὸ μέλλον, κυρίως τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἡπείρου. Στὴν στιγμή αὐτὴ τῆς ἀνθρώπινης ἀδυναμίας μποροῦν νὰ συμβοῦν πράγματα πού οὔτε τὰ δάκρυα οὔτε τὸ αἷμα θὰ μπορέσουν πῦθ ὕστερα νὰ ἀρῇσουν. Οἱ λαοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης ὕψωσαν ἕναν πολιτισμὸ καὶ ἕνα πολιτισμένο δυτικὸ τρόπο ζωῆς καὶ σκέψεως πού ἀποτελεῖ τὸ πῦθ ὑπερήφανο καὶ πῦθ πολύτιμο ἐπίτευγμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ μένει τὸ μέτρο γιὰ τὸν ὑπόλοιπο κόσμον γιὰ νὰ διαμορφωθῇ σύμφωνα μ' αὐτὸ καὶ μ' αὐτὸ νὰ προοδεύσῃ.

Γιὰ κείνους πού ἐκτιμῶν αὐτὴ τὴ μεγάλη κληρονομία καὶ πού ὁ Θεὸς τοὺς ἔδωσε τὴ δύναμη νὰ τὴν ὑπερασπιστοῦν, ἐφάρσα ἡ ὥρα νὰ ἀναγκάσουν αὐτὴ τὴν πέμπτη φάλαγγα νὰ σταματήσῃ τὴν πορεία της πρὸς τὴν δύση καὶ νὰ ποῦν στὴ Μεγάλῃ Δύναμει πού

Ὁ πρῶτος Πρῦτανις τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Καϊμπριτζ ἐξελέγη στὰ 1246.

Τὸ παλαιότερο Κολλέγιο — τὸ Πήτερσχαουζ — ἰδρύθηκα στὰ 1284. Στὸς ἐπόμενους τρεῖς αἰῶνες, βασιλεῖς, Ἐπίσκοποι καὶ σύγνεφες ἔδρυσαν καὶ ἐπρωκοδότησαν ἄλλα 16 κολλέγια.

Τρία ἄλλα Κολλέγια, τὸ Σέλουην γιὰ φοιτητὲς καὶ τὸ Γκέρτον καὶ Νιούινχαμ γιὰ φοιτήτριες, ἔγιναν στὸ τέλος τοῦ 19ου αἰῶνα.

Στὴν ἀρχὴ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1948-49 φοιτοῦσαν 6944 ἄνδρες καὶ 636 γυναῖκες. Ἀπ' αὐτοὺς τὰ 10% εἶναι ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ περίπου 1000 ἔχουν ἤδη πάρει τὸ πρῶτο διπλῶμά τους καὶ ἀκολουθοῦν ἀνώτερες σπουδές.

Μὲ τὴ σημερινὴ ἀκρίβεια τῆς ζωῆς ἕνας φοιτητὴς χρειάζεται περίπου 450 λίρ. τὸ χρόνο καὶ πολλοὶ φοιτητὲς μένουν ἐκεῖ συνεχῶς τρία χρόνια.

Μόνο ἀπὸ τὸ 1948 ἐπιτρέπεται σὲς γυναῖκες νὰ ἐγγράφονται καὶ νὰ παίρνουν διπλώματα ἀπὸ τὸ Καϊμπριτζ ὁπως οἱ ἄνδρες.

βρίσκεται πίσω της καθαρὰ καὶ ξάστερα: «Ὡς ἐδῶ καὶ μὴ παρέκει.» Καὶ καταλήγω νὰ πῶ ὅτι τὸ μεγάλο ἔργο πὺν ἀντιμετωπίζει σήμερα ὁ κόσμος εἶναι ἡ σωτηρία τῆς Εὐρώπης, σωτηρία ὀλική, πολιτική, πνευματική.

...Νὰ σπάσουμε τὰ δεσμὰ πὺν κρατοῦν ἀλυσόδετο τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα, νὰ μεγαλώσουμε τὰ ὅρια τῆς ἀνθρώπινης σκέψης καὶ ἐλευθερίας, νὰ ἐρευνήσουμε ἐλεύθερα ὅλα τὰ πεδία τῆς γνώσης, νὰ ἀκολουθήσουμε τὴν ἰδέα μας ὅπου-δήποτε καὶ ἂν ὀδηγήσῃ.

...Αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη ἀποστολή τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς διδα-

σκαλίας καὶ τῆς ἐρευνᾶς του: ἡ ἀποστολή τοῦ Πανεπιστημίου.

Δημιουργήστε ἓναν ἐλεύθερο κόσμο καὶ ἐλεύθερες συνθήκες ἐλεύθερης ζωῆς, σκέψεως καὶ λόγου. Ρίξτε ἐμπόδια καὶ παραπετάσματα καὶ ἀφήστε τὸ ζωντανὸ αἷμα τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων νὰ κυκλοφορήσῃ ἐλεύθερα γιὰ τὸ καλὸ ὅλων: αὐτὸ εἶναι ἡ δημιουργικὴ ἐλευθερία.

...Ἄς κάνουμε νὰ ἐπαληθεύσῃ μέσα ἀπὸ τοὺς αἰῶνες ὁ ὕψηλός ὀρισμὸς τοῦ Περικλῆ γιὰ τὴ δημοκρατία: «...τὸ εὐδαιμον τὸ ἐλεύθερον, τὸ δ' ἐλεύθερον τὸ εὐ-ψυχον...»

ΤΙ ΔΙΑΒΑΖΟΥΝ ΟΙ ΡΩΣΟΙ

Οἱ ἀριθμοὶ δείχνουν τὸ σύνολο τῶν ἀντιτύπων πὺν τυπώθηκαν

1888 - 1917

1918 - 1947

Μπαλζάκ	114.000	2.095.000
Βύρων	196.000	459.000
Θερβάντες	153.000	650.000
Ντίκενς	1.053.000	2.340.000
Γκαίτε	311.000	590.000
Οδύκω	493.000	4.173.000
Ρολλάν	28.000	2.107.000
Σίλλερ	538.000	683.000
Σαίξπηρ	733.000	1.611.000
Σταντάλ	27.000	881.000
Ζολά	981.000	1.573.000

«TIDEN», Στοκχόλμη

Στὰ ἴχνη τοῦ προἱστορικοῦ ἀνθρώπου

Τοῦ NORBERT CASTERET

(Ἀπὸ τὸ «France Illustration», Παρίσι)

Τώρα τελευταῖα ὁ Ἀββάς Καταλά, ἐφημέριος τοῦ Καστελνῶ-Νι-Ὀντ, στὴ Γαλλία, ἀνακάλυψε σὲ σπήλαια, ἀνθρώπινα ἴχνη, πὺν ἴσως νὰ ἔγιναν πρὶν ἀπὸ 20.000 χρόνια. Τὰ σπήλαια αὐτὰ τὰ ἐπισκέφθηκε ὁ κ. Νορμπέρ Καστερέ, ὁ διακεκριμένος σπηλαιολόγος καὶ ὁ κ. Μερὸκ, καθηγητὴς τῆς προἱστορίας. Στὸ ἄρθρο πὺν δημοσιεύουμε ὁ κ. Καστερέ περιγράφει τὰ καταπληκτικὰ αὐτὰ εὐρήματα.

Ὁ Ἀββάς Καταλά ἤθελε καὶ μᾶς πῆρε μὲ αὐτοκίνητο ἀπὸ τὸ Λεξιγιάν-Κορμπιέρ, τὸν Μερὸκ καὶ μένα. Περᾶσαμε μέσα ἀπὸ ἡλιόλουστους δρόμους ὅπου ἀντηχοῦσαν τὸ τραγούδι τῶν τιτιζικιῶν καὶ ἀπὸ τὰ ὀμπέλια καὶ τοὺς ἐλαιῶνες τοῦ Μινερβουά. Ὑστερα, ἀφοῦ σκαρφαλώσαμε εἰς μεσημβρινὲς πλαγιὰς τοῦ Μασούρου Βουνοῦ καὶ πήραμε ἓναν ἀνώμαλο δρόμο, στοματήσαμε στὴν ἄκρη μιᾶς βαθειᾶς σχισμῆς: ἦσαν οἱ χαράδρες τοῦ ποταμοῦ Σέξ, πὺν ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ τὰ νερὰ τῆς βροχῆς σχηματίζουν μέσα τους ἓνα χαριτωμένο ποτάμι μὲ ἀπόκρημνες ὀχθὲς γεμάτες κουφάλες καὶ σπήλαια πὺν τὰ περισσότερα δὲν ἔχουν ἐξερευνηθῇ.

Ἀπὸ ἀπόκρημνα μονοπάτια καὶ ἀπαίσιους βράχους ὁ Ἀββάς Καταλά μᾶς ὀδήγησε ὡς τὴν εἰσοδὸ τοῦ πιδ γνωστοῦ σπηλαίου, τοῦ σπηλαίου τοῦ Φωζᾶν ἢ Ἀλντέν. Εἶναι πολὺ γνωστὸ γιὰτὶ πρὶν ἀπὸ πενήντα χρόνια ἔγινε ἐκμετάλλευση τῶν πολυτίμων φυσικῶν φωσφορικῶν ἀλάτων πὺν περιεῖχε.

Ἀφοῦ κάναμε ἓνα μικρὸ σταθμὸ στὴν μεγαλοπρεπὴ του εἰσοδο, ἀρχίσαμε νὰ κατεβαίνομε μέσα στὴ γῆ γιὰ νὰ δοῦμε βιαστικά μερικὲς ἀπὸ εἰς πλατεῖες στοῦς ὅπου φαίνονται τὰ σπουδαῖα ἔργα ὑποστηρίξεως πὺν

εἶχαν γίγει πρὶν ἀπὸ χρόνια, τότε πὺν γινόταν ἡ ἐκμετάλλευση τῶν φωσφορικῶν ἀλάτων.

Ὁ Ἀββάς σταμάτησε μπροστὰ σὲ μιὰ πολὺ μικρὴ τρύπα, πὺν ἔμοιαζε σὺν ὑπόγειο φωλιά ζῶου, σκολισμένη στὸ βράχο καὶ ἀπ' ὅπου ἐρχόταν δυνατός παγωμένος ἀέρας.

Σ' αὐτὸ τὸ μέρος ἀκριβῶς τρύπωσε—μὲ μεγάλη βίβαια δυσκολία. Ὁχι χωρὶς κίνδυνο καὶ ἀρκετὸ θάρος κατάφερε νὰ κατέβῃ κατακόρυφα σὲ περισσότερο ἀπὸ 20 μ. βάθος, σὲ μιὰ ἐπικίνδυνη ρωγμὴ καὶ νὰ φθάσῃ σ' ἓνα δεῦτερο ὑπόγειο πάτωμα τοῦ σπηλαίου, ἐντελῶς ἀγνωστο.

Περπάτησε περισσότερο ἀπὸ 1 χλμ. μέσα σὲ πολὺλοκούς διαδρόμους, καὶ ὅλη ἡ ὑπόθεση θὰ τελειῶνε ἤσυχαι καὶ χωρὶς συνέπειες, γιὰτὶ αὐτὸ τοῦ εἶχε συμβῇ σὲ πολλὰ σπήλαια μέσα στὰ δεκαπέντε χρόνια πὺν τὰ ἐξερευνοῦσε εὐσυνείδητα καὶ χωρὶς θόρυβο. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὅμως οἱ προσπάθειες καὶ ἡ ἐπιμονὴ του τοῦ ἐπιφυλάξανε μιὰ καταπληκτικὴ ἀνακάλυψη. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἀπευθύνθηκε σὲ μᾶς καί, πολὺ δικαιολογημένα, θέλησε νὰ μᾶς πᾶν νὰ τὴν δοῦμε.

Ἀφοῦ κατεβήκαμε μὲ μεγάλη δυσκολία ἀπὸ μιὰ ἀνεμόσκαλα σ' αὐτὸ τὸ φοβερὸ πηγάδι, βρεθῆκαμε καὶ οἱ τρεῖς σ' ἓνα διάδρομο ὀριζόντιο, γεμάτο κοιλώματα, καθόλου γραφικὰ. Τὸ ἐνδιαφέρον δὲν συγκεντρώνεται στὸ διάκοσμο πὺν εἶναι πολὺ φτωχὸς· βρίσκεται στὸ ἐδαφος ὅπου περπατοῦμε σκυφτοὶ καὶ προσεκτικοὶ ὡς οἱ Σιού, οἱ ἐρυθρόδερμοι, ὅταν παρακολουθοῦν τὰ ἴχνη ἑνὸς ζῶου. Γιὰτὶ καὶ μεῖς γυρεύσαμε ἀκριβῶς κατὰ ἴχνη πὺν ἐξέπρεβαν ἀμέσως μπροστὰ μας: τὰ

πατήματα μιάς υαίνας, όμοια μ' έ-
νός πολύ μεγάλου σκυλιού, που έ-
χουν άποτυπωθή πάνω στο άργιλ-
λώδες έδαφος. Όσο προχωρούμε τή
ίχνη δέν είναι τόσο καθαρά γιατί
ανάκατεύονται με τή ίχνη πολλών
άλλων ζώων που πέρασαν από κεί.
Κατά διαστήματα βλέπουμε σκελε-
τούς από άρκοϋδες, λίγους όμως και
άπομονωμένους, γιατί βρισκόμαστε
σέ φωλιά υαίνων και έξέρουμε πώς
οι πρόγονοί τους, έξαιρετικά σαρ-
κοβόρα ζώα, δέν ικανοποιούνταν
μόνο νά τρώνε τή πτώματα όλων
τών ζώων που έβρισκαν, αλλά, χάρη
στην κατασκευή των δοντιών τους
που ήταν πάρα πολύ ισχυρά, σπά-
ζανε και καταβροχθίζανε τή κόκ-
καλα, άκόμη και των τεραστίων θη-
λαστικών. Ξέρουμε επίσης ότι τή
γαστρικό τους ύγρό ήταν πολύ δρα-
στικό και μπορούσαν νά τρώνε και
νά χωνεύουν αυτούς τους σκελετούς.
Τή περιττώματά τους σχημάτιζαν

κοπρολίθους. Οι λευκοί και άφθα-
τοι αυτοί κοπρολίθοι, — έπειδή περιέ-
χουν μεγάλη ποσότητα άνθρακικού
άσβεστίου που προέρχεται από τή
στά — υπάρχουν σέ άφθονία στή σπή-
λαιο 'Αλντέν, και μπορούσαμε νά τούς
δούμε και νά τούς φωτογραφίσουμε
έπί τόπου.

Τίς άρκοϋδες, που τούς σκελετούς
τους βλέπουμε καθώς περνούμε, δέν
τίς έφερναν μόνο οι υαίνες στή σπή-
λαιο σάν λεία· πήγαιναν εκεί και
μόνες τους όπως μαρτυρούν τή πε-
λώρια άποτυπώματά τους πάνω στή
έδαφος και τή πολλά γρατσουνίσμα-
τα που άλλακώνουν τούς τοίχους τού
σπηλαίου· είναι τόσο πολλά και
τόσο μεγάλα που, παρ' όλους τούς
οιώνες και τίς χιλιετηρίδες που πέρα-
σαν, μάς κάνουν νά σκεφθούμε
πώς θά ήταν τότε οι συναντήσεις
των αδύναμων ανθρώπων μ' αυτά
τή φοβερά θηρία.

Προχωρώντας πάντα και εξέτά-

ζοντας με προσοχή τούς τοίχους και
τή έδαφος τού σπηλαίου, φθάσαμε
σέ μιά κατηφορία 12-15 μ. που τήν
ώνομάσαμε «τσουλήθρα των θηρίων»,
τόσο ήταν πατικωμένη και δουλε-
μένη από τίς υαίνες και τίς άρκοϋδες
που γλυστρούσαν, γραντζούνιζαν και
σκαρφάλωναν στή λασπερή τής πλα-
γιά. Θάλεγε κανείς ότι από κείνο
τή μέρος περνούσε πραγματικά ένα
όλοκληρο κοπάδι.

Όσός οι έκπληξεις μας δέν έτε-
λείωσαν· τή σπήλαιο 'Αλντέν θά
μάς κάνη σημαντικές αποκαλύψεις.
Μέσα σέ μιά πλατειά και άτέλειωτη
στοά προχωρούμε ένας-ένας στή
γραμμή, πίσω από τόν άββά που έ-
πιτέλους, βραδύνει τή βήμα του, φαί-
νεται σάν νά σταματά, προχωρεί πά-
λι, σκύβει στή γή, και ξαφνικά γυρί-
ζει και σηκώνει τή χέρι του.

«Νάτα!», λέει σιγανά, ενώ ό Με-
ρόκ και γώ μαρφωνόμαστε στή θέση
μας, περίεργοι, σιωπηλοί και πρόπει
νά πώ, γεμάτοι σεβασμό, γιατί μο-
νάχα αυτό τή αίσθημα κυριαρχεί
μπροστά στή θέαμα που αντίκρύ-
ζομε.

Κάτω, στή άργιλώδες έδαφος, εί-
χαν διατηρηθή άθικτα πολλά ίχνη
από τή γυνή πόδια των μακρινών
μας προγόνων που πέρασαν από κεί
πρίν από 15—20.000 χρόνια· (αυτό
τή επιβεβαιώσαμε ύστερα από έξονυ-
χιστική και αλάνθαστη μελέτη)!

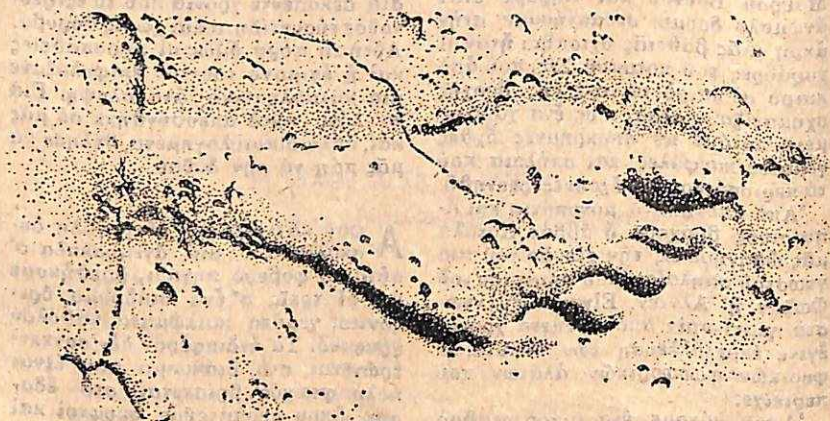
Ός έκείνη τήν ήμέρα δέν είχαν
βρεθή παρ' μόνο λίγα ανθρώπινα
ίχνη κακοδιατηρημένα, στή σπήλαιο
'Αντουμπέρ ('Αριέ), Καμπρεσέ ('Αδ)
και Μοντεσπών ('Ότ· Γκαρόν). Στή
σπήλαιο όμως αυτό, τή συγκινητικά
αυτά ίχνη είναι πάρα πολλά και δια-
τηρούνται θαυμάσια. Έκείνο που
κάνει καταπληκτική έντύπωση, όπως
και στήν «τσουλήθρα των θηρίων»,
είναι πόσο καθαρά και πρόσφατα
φαίνονται τή ίχνη· αυτό συμβαίνει
όμως σέ όλα τή ίχνη που είναι άπο-
τυπωμένα στήν άργιλλο. 'Αν θελήση
κανείς νά τή εξέταση καλύτερα, χάνει
αυτή τήν έντύπωση κυρίως γιατί με-

ρικά έχουν γίνει συμπαγή και είναι
σκεπασμένα από ένα παχύ στρώμα
άσβεστη που τή έχει άπολιθώσει, ώ-
στε θά μπορούσε κανείς νά πατήση
έπάνω τους άφοβα, χωρίς νά τή κα-
ταστρέψη. Έμεις όμως δέν κάνουμε
τέτοια ίερολυσία, και προχωρούμε
με τή μεγαλύτερη προσοχή.

Υστερα από τήν συγκίνηση τής
πρώτης στιγμής ό ένθεροπόλος
και αίσθηματικός άνθρωπος έδωσε
τή θέση του στήν ανθρωπολογία. Ό
Μερόκ και γώ με τή μέτρο και τή
φακό στή χέρια άρχισαμε νά εξετά-
ζουμε και νά μετράμε τή ίχνη. Μιά
προσεκτική εξέταση μάς αποκαλύπτει
πέντε διαφορετικά μεγέθη που ποι-
κίλλουν από 0,25 έως 0,18 μ. Βλέ-
πουμε, όχι βέβαια χωρίς έκπληξη,
ότι αυτά τή μέτρα αντίστοιχούν με
τή νούμερα 38-27, δηλ. με πόδια
μικρά, παιδικά, άφου είδικά τή μέ-
γεθος 0,18 μ. δείχνει ότι πέρασε
από κεί παιδί πέντε χρόνων.

Χωρίς νά μπόω σέ πολύ τεχνικές
λεπτομέρειες, άποτέλεσμα έξονυχι-
στικής και εξειδικευμένης μελέ-
της, πρέπει νά καθορίσω ότι τή
ίχνη αυτά δείχνουν ότι τή πόδια των
ανθρώπων που τή άφησαν ήταν ά-
πόλυτα όμοια με τή σημερινά. Τή
μεγάλο δάχτυλο παρουσιάζει μιά
κάμψη, κοινό χαρακτηριστικό όλων
των λαών που περπατούν με γυμνά
πόδια· τή τέσσερα άλλα δάχτυλα πα-
ρουσιάζουν κάμψη, και τή τελευταίο
μάλιστα είναι άτροφικό, όπως και
σήμερα. Η σύσταση τού άργιλώ-
δους έδάφους δέν έπιτρέπει νά βγά-
λουμε είδικά συμπεράσματα γιά τόν
βηματισμό και τή σχήμα των ποδι-
ων. Πρέπει άκόμη νά πώ ότι τή πό-
δια των κατοίκων τού σπηλαίου 'Αλ-
ντέν δέν ένώνονταν στή γόνατα ούτε
ήταν στραβά και ότι τή πέλμα τους
σχημάτιζε άρκετή καμπύλη.

Τή μήκος των βημάτων τους ώστό-
σο είναι πολύ μέτριο (περίπου 0-50
μ.), πράγμα που έξηγείται από τή
γεγονός ότι οι άνθρωποι αυτοί ήταν
μικρού άναστήματος και ότι περπα-

Τή πόδι τού προϊστορικού ανθρώπου, σκίτσο από φωτογραφία.

τοῦσαν σὲ λασπερό καὶ γλυστερό
ἔδαφος μέσα στὸ σκοτεινὸ σπήλαιο,
καὶ ὅπως φαίνεται χωρὶς νὰ ἔχουν
ἄρκετὸ φωτισμό.

Μιὰ λεπτομέρεια μᾶς γοήτευσε
πραγματικά. Ἐνα ροβδί πού
θὰ τὸ χρησιμοποιοῦσε γιὰ μπαστούνι
ἕνας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους.
Εἶναι ριγμένο κάτω καὶ ἔχει ἀποτυ-
πωθῇ στὸν ἀργίλλο. Δίπλα καὶ πα-
ράλληλα σ' αὐτὸ βλέπουμε τὰ ἴχνη
ἐνὸς ποδιοῦ πού τὰ δαχτυλά του
ἔχουν μιὰ πλάγια κλίση. Ὅλα αὐ-
τὰ ἔχει διατηρήσει πιστὰ ὁ ἀρ-
γίλλος καὶ μπορούμε ν' ἀναπαρα-
στήσωμε τὴ σκηνή: Τὸ μπαστούνι
ἔπρεπε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἀνθρώπου
πού τὸ κρατοῦσε· ἔσκυψε νὰ τὸ πιά-
σῃ· μὲ τὴν κίνηση αὐτὴ σήκωσε τὸ
πέλμα τοῦ ποδιοῦ του καὶ ὅλο τὸ
βάρος του ἔπεσε στὰ δαχτυλά.

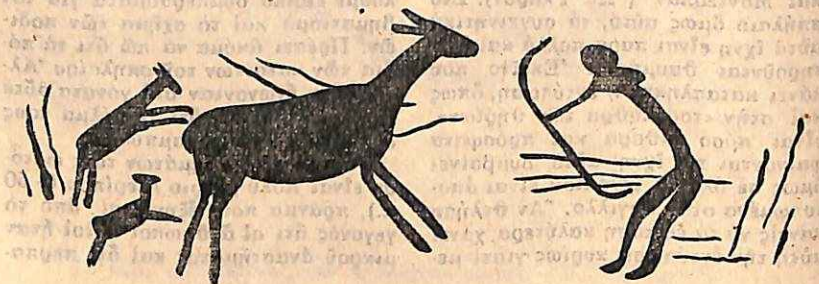
Ὡστόσο οἱ ἐκπλήξεις καὶ οἱ συγ-
κινήσεις μας δὲν τέλειωσαν ἀκόμη,
γιατὶ λίγο πὺδ καί, σὲ ἕνα σημείο
ὅπου τὸ πάτωμα τῆς «στοᾶς μὲ τὰ
βήματα» ἀρχίζει διαρκῶς νὰ γίνε-
ται καὶ πὺδ χαμηλὸ, παρατηροῦμε
πὺς αἱ πρόγονοί μας ἀναγκάζονταν
νὰ σέρωνται. Ἀνακαλύπτουμε ἴχνη
καὶ ἀποτυπώματα χειρῶν, ἀγκώνων
καὶ γονάτων. Εἶναι χωμένα σὲ μιὰ
πολύ χαμηλοτάβανη καμάρα στὴν
ὁποία δὲν μπορούμε δυστυχῶς νὰ
μποῦμε γιὰ νὰ τὰ φωτογραφήσου-
με, γιατί ὑπάρχει φόβος νὰ κα-
ταστρέψουμε τὰ καταπληκτικὰ καὶ
μοναδικὰ στὸν κόσμὸ εὐρήματά της:
τὸ ταβάνι εἶναι πολὺ χαμηλὸ.

Πρέπει ν' ἀναφέρω ἀκόμα ὅτι

κατὰ διωστήματα, μέσα σ' αὐτὴ τὴ
στοᾶ βλέπουμε μαῦρα σημάδια χαρ-
γμένα σὲ βράχο σὲ ὕψος 1.10 μ.
περίπου.

Τὰ σημάδια αὐτὰ ἔχουν γίνεαι ἀπὸ
ξυλοκάrbουνο πού μικρὰ ὑπολείμμα-
τά του ὑπάρχουν ἀκόμη στὸ ἔδαφος.
Οἱ προϊστορικοὶ ἄνθρωποι ἔτριβαν
ἐκεῖ τίς δάδες τους γιὰ νὰ δυναμώ-
σουν τὴ φλόγα, καὶ νὰ καθορίσουν
τὸ φυεῖλι ὅταν καρβουνίαζε. Δὲν
πρέπει νὰ ἐκπλαγοῦμε ὅτι τὰ σημά-
δια αὐτὰ ἔχουν διατηρηθῇ τόσο κα-
λὰ, γιατί τὸ ξυλοκάrbουνο, πού ἀπο-
τελεῖται σχεδὸν ἀπὸ καθαρὸ κάρ-
bουνο, βρῖσκεται ἀβθονο σὲς πὺδ
ἀρχαῖες προϊστορικὲς ἐστῆες. Ἐνα
κομμάτι ἀπ' αὐτὰ τὰ ξυλοκάrbουνα
μᾶς ἐπέτρεψε νὰ κάνουμε μιὰ σπου-
δαῖα παρατήρηση πού καθορίζει ὅτι
οἱ ἄνθρωποι ἦρθαν πρὶν ἀπὸ τὰ
θηρία σ' αὐτὸ τὸ σπήλαιο.

Δηλαδή πρόσεξα ὅτι ἕνα κομμάτι
ξυλοκάrbουνο (πού μόνο ἄνθρωπος
θὰ τὸ εἶχε φέρει στὸ σπήλαιο) εἶναι
βυθισμένο στὸ ἔδαφος, σχεδὸν συν-
τριμμένο ἀπὸ τὸ πέλμα μιᾶς ὕαινας·
αὐτὸ μαρτυρεῖ φανερά ὅτι τὸ ἔβω
τὸ εἶχε πατήσει. Ἐπειδὴ ἡ ὕαινα
ἔξαφανίστηκε ἀπὸ τὴν Εὐρώπη τοῦ-
λάχιστον πρὶν ἀπὸ 15.000 χρόνια,
φαίνεται ὅτι οἱ ἄνθρωποι μπῆκαν
σ' αὐτὸ τὸ σπήλαιο πρὶν ἢ τοῦλάχι-
στον τὴν ἴδια ἐποχὴ μ' αὐτὰ τὰ θη-
ρία, εἶτε στὴν μαγδαλνέιο περίοδο
εἶτε ἴσως στὴν τεταρτογενή. Ἀλλω-
στε, κατὰ γενικὸ κανόνα, τὰ ἀνθρώ-
πινα ἴχνη τοῦ Ἀλντέν εἶναι πὺδ
συμπανθὶ ἀπὸ κείνα πού ἀφησαν οἱ
ἀρχαῖοι καὶ οἱ ὕαινες.

Ὁ τσιγκούνης βγαίνει πάντα κερδισμένος

Τοῦ WILHELM LICHTENBERG

(Ἀπὸ τὸ «Basler Nachrichten», Ἑλβετία)

Πολλὲς φορές λένε ὅτι ἡ τσιγ-
κουινὰ εἶναι μεγάλο ἐλάττωμα.
Ἐ, λοιπὸν δχι· δὲν εἶναι: εἶναι
σπόρ. Εἶναι σπόρ σάν τὸ τένις, σάν
τὴν μανία τῶν φωτογραφιῶν, σάν τὸν
φιλοτελισμό. Ἐκεῖνοι πού καταγίνον-
σ' ἕνα σπόρ, ἔτσι κι ἂν δὲν γίνονται
πραγματικὰ εἰδικοί, στὸ τέλος φανα-
τίζονται. Τὸ ἴδιο παθαίνει καὶ ὁ τσιγ-
κούνης: στὴν ἀρχὴ δύσκολα ἀνοίγει
τὸ πογγί του, σιγά-σιγά ὅμως, ὅσο
περνᾷ ὁ καιρὸς, ἡ τσιγκουινὰ του με-
γαλώνει.

Παίρνω γιὰ παράδειγμα τὸν φίλο
μου τὸν Πῶλ. Βγάζει ἀπὸ τὴ μύγα
ξύγκι. Καὶ εἶναι εὐκολώτερο νὰ κλέ-
ψῃ κανεὶς τὸ Βασιλικὸ Θησαυροφυλά-
κιο τῆς Ἀγγλίας παρά νὰ καταφέρῃ
νὰ πάρῃ ἀπ' αὐτὸν μιὰ δακάρ. Ὡστόσο
πολλὲς φορές ἡ τσιγκουινὰ του τοῦ
στοιχίζει ἀκριβὰ: μιὰ φορὰ π.χ., πέ-
ρασε ἕνα μήνα στὴν Κουανή Ἀκτὴ
μόνο καὶ μόνο γιατί εἶχε ἀκούσει πὺς
θὰ κάναμε ἔρανο γιὰ κάποιο φίλο μας
πού ἦταν ἄρρωστος καὶ ὅτι ἐκεῖνος
θὰ ἔπρεπε νὰ δώσῃ 10 φράγκα.

Θὰ ἐνοιωθᾷ μεγάλη εὐχαρίστηση ἂν
μποροῦσα νὰ ἐσκολλῶσιν ἀπὸ τὸν Πῶλ
20 φράγκα γιὰ κάτι πού νὰ ἀξί-
ζε τὸν κόπο.

Ἦξερα ἀκόμη πὺς, ἂν τὰ κατὰ-
φερνα, θὰ θριάμβευα στὸν μικρὸ φι-
λικὸ μας κύκλο. Ἄν κατάφερνα τὸν
τσιγκούνῃ τὸν Πῶλ νὰ πληρώσῃ 20
φράγκα γιὰ ἕναν φιλανθρωπικὸ σκο-
πὸ θὰ ἦταν πραγματικὸς θρίαμβος·
ἂν ὅμως ἤθελα νὰ ἐπιτύχω ἔπρεπε νὰ
μηχανιστῶ κάτι πρωτότυπο. Πάντως
ἄξιζε τὸν κόπο νὰ βασανίσω τὸ κεφάλι
μου προκειμένου νὰ τὸν κάνω νὰ
πληρώσῃ 20 φράγκα.

Κάθε μεγάλο κατόρθωμα ἔχει ἀχώ-
ριστο σύντροφο τὴν τύχη. Αὐτὴ τὴ
φορὰ, ἡ τύχη μοῦ παρουσιάστηκε μὲ
τὴ μορφή ἐνὸς μικροῦ ἀνέκδοτου. Τὸ
διάβασα σ' ἕνα ἡμερολόγιο, πού κρε-
μόταν στὸ σαλόνι τοῦ ὀδοντογιατροῦ
μου. Ἦταν ἡ ἱστορία ἐνὸς νέου πού τὸν
κατέτρεχε ἡ τύχη· καὶ παρ' ὅλο πὺδ
ἀγωνιζόταν μὲ καρδιά, στὸ τέλος πῆγε
χαμένος γιατί δὲν βρέθηκε ἕνας φίλος
του νὰ τοῦ δανείσῃ τὰ εἰκοσι φράγκα
πού θὰ τὸν ἔσωζαν. Ἄν ζητούσε ἐκα-
τομμύρια, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι
θὰ τὰ ἔβρισκε χωρὶς μεγάλη δυσκο-
λία. Τὰ εἰκοσι φράγκα ὅμως δὲν εἶναι
ποσὸ ἄρκετὸ γιὰ νὰ κινήσῃ τὴ γε-
ναιοδωρία κανενός. Ζητώντας ἕνα τόσο
μικρὸ ποσὸ ἦταν σάν νὰ «πλεῦριζε»
κανένα φίλο γιὰ νὰ βγάλῃ ἕνα γαβμά·

και το επιμέθιο είναι ότι ο δυστυχισμένος νέος δεν μπορούσε να βρή τη βοήθεια που χρειαζόταν μόνο και μόνο από υπερβολική λεπτότητα.

Αφού καταδρόχισα λοιπόν αυτή την εμπνευσμένη ιστορία, πήγα κατευθείαν στο σπίτι του Πώλ και άρχισα άμέσως την επίθεση.

«Δέ μου λές, Πώλ, μπορείς να μου δώσεις 20 φράγκα για έναν πραγματικά πολύ καλό σκοπό;»

«Ο Πώλ απέφυγε το χτύπημα με έτοιμότητα που μόνο από έναν γεννημένο ταιγιοκύνη μπορεί να περιμένη κανείς. Και μου είπε: «Χάρηκα που ήρθες να με δής. Ίσα-Ίσα που σε γύρευα. Είμαι πανί με πανί και ήθελα να σου ζητήσω να μου δανείσης 20 φράγκα».

Δεν άφησα να με κλονίσει ή αντεπίθεση του Πώλ. Με λίγα και καλοδιαλεγμένα και συγκινητικά λόγια του διηγήθηκα την ιστορία του ημερολόγιου, του την είπα όμως με τέτοιο τρόπο, σαν να ο νέος που ήθελα να βοηθήσω ήταν προσωπικός μου φίλος. Κατάφερα ακόμα να κάνω τη φωνή μου να τρέμει και δεν παρέλειψα να του πω και το ήθικό συμπέρασμα: πώς δυσκολότερα μπορεί να αποσπασή εκατομμύρια δλόκληρα ένας απατεώνας, παρά είκοσι παληοφράγκα ένας δυστυχισμένος τίμιος άνθρωπος.

«Όταν τέλειωσα, ο Πώλ δεν έβγαλε λέξη.

Αναγκάστηκα να τον ρωτήσω: «Δεν κατάλαβες λοιπόν; Να στο ξαναεξηγήσω;» «Όχι, όχι», μου είπε. «Σήμερα είμαι λίγο αφηρημένος. Γράψε μου τα όλα αυτά ο' ένα χαρτί να τα μελετήσω μόλις βρω καιρό, και μετά ξανακουβεντιάζουμε για τα είκοσι αυτά φράγκα, αν φυσικά το δάνειο είναι πραγματικά τόσο απαραίτητο».

Μ' αυτό τον τρόπο ο Πώλ ήθελε απλώς ν' αφήσει το πράγμα να ξεχαστεί. Όσο για μένα, είχα ξυπνήσει μέσα μου όλη μου τη μαχητικότητα: είχα βρή το μέσον να ξεκολλήσω είκοσι φράγκα απ' αυτό τον παληοταιγκούνη

και δεν είχα σκοπό να τα αφήσω να μου ξεφύγουν μέσα από τα χέρια μου. Ξαναπήγα στον δοντογιατρό, αντίγραφα την ιστορία και την ίδια μέρα ξαναπήγα στο Πώλ.

Την διάβασε και είπε: «Τι όραία ιστορία! Και αληθινή αν δεν είναι, και αν ο νέος αυτός δεν υπάρχει, αξίζει να σου δώσω τα είκοσι φράγκα».

«Έφυγα» είχα θριαμβώσει. Είχα καταφέρει να κάνω εκείνο που κανείς ως τότε δεν είχε καταφέρει. Είχα ξεκολλήσει 20 φράγκα από τον Πώλ. Ένοιωθα τη χαρά του θριάμβου, λές και ήμουν ο πρώτος που κατέκτησα το «Έβερεστ», και έστηνα τη σημαία στην παγωμένη κορφή του.

Λίγο καιρό ύστερα, καθώς καθόμουν μία μέρα στο κουρείο και περίμενα τη σειρά μου, διάβασα ο' ένα περιοδικό την πραγματικά συγκινητική ιστορία ενός νέου που ασφαλώς θα γλύτωνε την καταστροφή αν βρισκόταν κάποιος να του δανείσει 20 φράγκα! και επειδή οι άνθρωποι κάνουν τον γενναίο λόγο όταν πρόκειται μόνο για πολλά χρήματα, δεν κατάφερα ποτέ να δανειστή το μικρό αυτό ποσό. Πήγε χαμένος ο κακομοιρής, όχι γιατί ήταν απατεώνας αλλά γιατί ήταν τίμιος αγωνιστής.

Αμέσως πήγα στο Πώλ και τον ρώτησα: «Τι ιδέα ήταν αυτή Πώλ; Πώς σου ήρθε να πουλήσης ο' ένα περιοδικό την ιστορία που μου ζητήσες να σου γράψω;»

«Ο Πώλ είπε: «Η οικονομική μου κατάσταση δεν είναι τέτοια ώστε να μπορώ να σου δώσω 20 φράγκα για έναν έντελως άγνωστο άνθρωπο γι' αυτό, για να πάρω πίσω τα λεπτά μου, πουλήσα την ιστορία σου στο περιοδικό. Και—μεταξύ μας βέβαια—πήρα 30 φράγκα τα 10 παραπάνω ήρθαν στην ώρα για να με βγάλουν από τη δύσκολη οικονομική μου κατάσταση, που πια είναι χρόνια.»

Γέλασα με κακία και του είπα: «Καλά την έπαθες, παληοταιγκούνη! Η ιστορία δεν ήταν δική μου. Την αντίγραφα από ένα ημερολόγιο, γιατί σκέφτηκα πως θα ήταν πολύ διασκε-

δαστικό να σου ξεκολλήσω 20 φράγκα.»

«Ώστε έτσι!», είπε ο Πώλ.

«Μάλιστα κύριε» και τώρα είσαι ένας λογοκλόπος. Πρέπει βέβαια να δώσεις άμέσως πίσω τα 30 φράγκα στον συντάκτη του περιοδικού, αλλιώς θα είσαι απατεώνας.»

«Ασφαλώς θα πάω — και σήμερα μάλιστα», είπε ο Πώλ, με τον πιο φυσικό τρόπο, και έντελως άταραχος πρόσθεσε: «Χαίρουμε πάρα πολύ που μου τα είπες όλ' αυτά.»

«Ένοιωθα μεγάλη χαρά με τη σκέψη ότι ο Πώλ θα γύριζε πίσω χρήματα που θεωρούσε πια δικά του. Κι αυτή τη χαρά δεν μπορούν να την νοιώσουν παρά μόνο εκείνοι που ξέρουν πόσο δύσκολα μπορεί να πάρη κανείς έστω και μετ' ένα δεκάρα από την τσέπη του Πώλ.

Έτσι, από λίγες ημέρες συνάντησα τον Έρνεστ, ένα άλλο μέλος της συντροφιάς. Συνήθως ο Έρνεστ μου φε-

ρόταν πολύ ευγενικά: εκείνη την ημέρα όμως ήταν πολύ άγενής και μόλις που με χαιρέτησε.

«Γιά πές μου Έρνεστ, μήπως σου έκανα τίποτα και δεν το ξέρω;», του είπα χωρίς περιστροφές.

«Ποτέ δεν μπορούσα να φανταστώ πως ήσουν ένας λογοκλόπος», μου απάντησε. «Ο Πώλ μου είπε προχθές ότι αντίγραφε, λέξη προς λέξη, μία ιστορία από ένα ημερολόγιο και την πουλήσες ο' ένα περιοδικό. Είπα στον Πώλ πως δεν μπορούσα να το πιστέψω! μου πρότεινε να στοιχηματίσουμε 50 φράγκα. Και χθές, χθές... το είδα με τα μάτια μου ότι αυτό που μου είπες ήταν αλήθεια! είναι αλήθεια!»

Κατάλαβα πως ο Πώλ ήταν αήτητος. Ακόμα κι όταν τον χτυπούσε κανείς στο εδάσθητο σημείο του, πάντα γύριζε την επίθεση προς όφελός του και πάντα κατάφερνε να κερδίσει από 30 φράγκα και πάνω!

Σκίτσος του RONALD SEARLE

ΣΤΟ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ ένας πελάτης μπαίνει και αφήνει την πόρτα ανοικτή. Κάποιος που τρώει του λέει:

— Κλείστε την πόρτα. Κάνει τόσο κρύο έξω.

Και ο πελάτης απαντά φλεγματικά:

— Και νομίζετε πως αν κλείσω την πόρτα θα κάνει λιγότερο κρύο έξω;

«LE FACE A MAIN», Βρυξέλλες

Πού δά οδηγήσῃ ὁ ὑπερπληθυσμὸς τῆς Γῆς;

(Ἀπὸ τὸ «The Economist», Λονδίνο)

Εἰκονογράφηση τοῦ CECIL KEELING

Τὸ φάντασμα τοῦ Μάλθους, πού τρομοκράτησε τὴν Εὐρώπη τοῦ 19ου αἰώνα, προβάλλει τώρα στὴν Ἀμερική. Σύμφωνα μὲ τὴ θεωρία αὐτὴ οἱ «φυσικὲς» καταστροφὲς τοῦ **πολέμου**, τῆς πείνας καὶ τῆς ἀρρώστειας, σκότωσαν πολλοὺς ἀνθρώπους ὥστε νὰ ζήσουν καὶ νὰ τραφοῦν καλύτερα αὐτοὶ πού ἔμειναν. Ὁ Μάλθους, ἓνας Ἀγγλος κληρικός, στὸ ἔργο του *Essay on Population* (Δοκίμιο περὶ πληθυσμοῦ), στὰ 1788, ἰσχυρίστηκε πὼς ἂν δὲν ὑπῆρχαν αὐτὲς οἱ καταστροφὲς, οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐξαντιλοῦσαν τὰ ἀποθέματα πού ἔχει ὁ κόσμος σὲ τροφίμα.

Κάθε τόσο ἐμφανίζεται μιὰ καινούρια θεωρία πού ἐνῶ στὸν παλαιὸ κόσμο δὲν προκαλεῖ παρὰ σχετικὴ περιέργεια, μόλις πλησιάζει τὴς ἀκτὲς τῆς Ἀμερικῆς παίρνει τὴν ὁρμὴ τοῦ ὑψηλοῦ π

ρετοῦ. Τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ μὲ τὸν Νεομαλθουσιανισμό πού ξαφνικὰ προκάλεσε στὴν Ἀμερική τὴν δημοσίευση τριῶν βιβλίων καὶ μιὰ συνδιάσκεψη. Τὸ περιεχόμενο **τῶν βιβλίων αὐτῶν** * εἶναι ποικίλο: ἀλλὰ ἓνας ἀποκαλυπτικὸς μονόλογος ζητᾷ τὴν ἄμεση προσαρμογὴ τῆς φύσης ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ τῆς αὐξήσεως τῶν πληθυσμῶν. ἄλλοι ἢ θεωροῦν ὅτι οἱ πόλεμοι προέρχονται ἀπὸ τὴν ἔλλειψη ἰσορροπίας μεταξὺ γεωργίας καὶ βιομηχανίας.

Τὰ ἐπιχειρήματα τῶν Νεομαλθουσιανῶν εἶναι ἀρκετὰ γνωστά· ὥστόσο οἱ ἀριθμοὶ πού χρη-

* α) «Road to Survival» (Ὁ δρόμος πρὸς τὴν ἐπιβίωση) τοῦ William Vogt, ἐκδ. Wm. Sloan Associates, Νέα Ὑόρκη 1948. β) «Our Plundered Planet», (Ὁ σπληνόμενος πλανήτης μας) τοῦ Fairfield Osborn, ἐκδ. Little, Brown Co, Βοστώνη 1948. γ) «Ploughshares into Swords» (Τὸ ἐνὶ ἔργῳ σπαθί) τοῦ Arthur P. Chew, ἐκδ. Harper and Bros, Νέα Ὑόρκη, 1948.

σιμοποιοῦν γιὰ νὰ ἀποδείξουν τὰ λεγόμενά τους, εἶναι κάθε φορὰ πὺλ τρομαχτικοί. Ὁ κόσμος, πού στὶς ἀρχὲς τοῦ 18ου αἰώνα ἀριθμοῦσε περὶ τὰ 400 ἐκ. κατοίκους, τώρα πλησιάζει τὰ τρία δισεκατομμύρια. Κάθε μέρα γεννιοῦνται 175.000 ἄνθρωποι, ἄσχετα ἂν πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς θὰ πεθάνουν ἀπὸ ὑποσιτισμό, προτοῦ καλὰ καλὰ ἐνηλικιωθοῦν. Μόνο τῶν Ἰνδιῶν ὁ πληθυσμὸς αὐξάνεται κατὰ 14.000 ψυχὰς τὴν ἡμέρα. Ἡ Κίνα, πού ἔχασε τὸν περασμένο αἰώνα 100 ἐκατ. ἀπὸ πείνα, ὑπολογίζεται ὅτι στὸ 1950 θὰ ἔχη πληθυσμὸ 470 ἐκατ., παρ' ὅλο πού κάθε ἄτομο δὲν ἀναλογεῖ οὔτε μισὸ καλλιερῆσιμο στρέμμα. Ἡ Ρωσία θὰ ἔχη στὸ 1950 200 ἐκατ. ἐνῶ ἡ καλλιερῆσιμη ἔκτασή της ἀρκεῖ μόνο γιὰ 100 ἐκατ. Θὰ ξεκινήσουν λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι γιὰ κατακτήσεις καὶ μεταναστεύσεις; Πού ὁμως μποροῦν νὰ πᾶνε; «Πολὺ λίγες εἶναι οἱ μὴ ὑπερκατοικημένες περιοχές», λέει ὁ συγγραφέας πού ὀλοφάνερα προτιμᾷ τὴν πρωτόγονη φύση ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, σὲ ὅποιοδήποτε στάδιο πολιτισμοῦ καὶ ἂν βρισκεται.

Αὐτὸς ὁ ἄγγελος τῆς καταστροφῆς βλέπει τὴ Βρεταννία—μὲ πληθυσμὸ 2500 κατὰ καλλιερῆσιμο στρέμμα—στὴν ἴδια κακὴ οἰκονομικὴ κατάσταση πού βρισκόταν στὰ 1600.

Ο ἄγώνας στὴν Ἀμερική διεξάγεται ἀνάμεσα στοὺς Νεο-

μαλθουσιανούς καὶ σὲ κείνους πού ἐξακολουθοῦν ἐντελῶς «παράλογα νὰ ἔχουν ἐμπιστοσύνη στὴν ἐπιστημονικὴ καλλιέργεια».

Οἱ Νεομαλθουσιανοὶ στὴν ἀγανάκτησή τους γιὰ τὶς καθιζήσεις καὶ τὰ ἔλη, πρόσθεσαν τὸ δημογραφικὸ πρόβλημα. Ἡ περιφρόνησή τους γιὰ τὴν οἰκονομία μόνο μὲ τὴν πίστη τους στὶς ἀρετὲς τῆς ὁργάνωσης τῆς ἐκολογίας* μπορεῖ νὰ ἰσοφαριστῇ. Οἱ ἀντίπαλοί τους, πάλι, στηρίζουν τὴ πίστη τους στὴν εὐφυΐα τῶν ἀνθρώπων πού ἔκαμε θαύματα, ὅπως π.χ. στὴν κηπουρικὴ καλλιέργεια «ἐντὸς διαλυμάτων» καθὼς καὶ στὶς θεραπευτικὲς οὐσίες πού περιέχει τὸ θαλάσσιο νερό. Ἐχουν ἐμπιστοσύνη στὴν ἐπιστήμη ὅτι θὰ λύσει τὸ πρόβλημα καὶ «θὰ ὑποκαταστήσει βασικὲς ἐργασίες πού ὡς τώρα γίνονται ἀπὸ τὴ φύση».

Γενικὰ φαίνεται πὼς μᾶλλον γίνεται μάχη ἐναντίον ὅλων ὅσα ἔχουν γίνει, παρὰ πὼς φωτίζεται τὸ ζήτημα καὶ προτείνονται πρακτικὰ μέτρα γιὰ τὸ ἄμεσο μέλλον.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού ἡ θεωρία τῆς διατηρήσεως τοῦ ἐδάφους ἔγινε ἐθνικὸ σύνθημα μὲ τὸν Θεόδωρο Ροῦβελτ, ἡ στάση τῶν Ἀμερικανῶν ἀπέναντι τῆς δὲν ἦταν ἀποφασιστικὴ. Αὐτοὶ πού ἐξόδευαν ἀσυλλόγιστα, πού σπαταλοῦσαν τὸν πλοῦτο μὲ ἀδιαφορία, συχνὰ ἦταν ἐκεῖνοι πού

* Ἐκολογία: στὴν βιολογία ὁ ὅρος δηλώνει τὴ σχέση μεταξὺ τῶν διαφόρων ὁργανισμῶν καὶ τοῦ περιβάλλοντός τους.

είχαν τὰ οικονομικά αποφθέγματα τοῦ Μπέντζαμιν Φράνκλιν γραμμένα στους τοίχους τῶν γραφείων τους. Κανείς δὲν αἰσθάνθηκε μεγαλύτερη εκπλήξη ἀπ' αὐτούς, ὅταν τὸ Νιού Ντὴλ συμβούλευε τοὺς Ἀμερικανούς νὰ μὴν κάνουν οικονομίες, ἀλλὰ νὰ ξεδεύουν γιὰ νὰ περάσουν τὴν κρίση τοῦ 1930. Τὸ ὅτι ἡ Κυβέρνηση ἔπρεπε συγχρόνως καὶ σὰν μέρος τοῦ ἴδιου ἀγώνα νὰ ἐγκαινιάσει μέτρα γιὰ τὴν διατήρηση καὶ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου ἦταν ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ἀπλῶς ἓνα παράδειγμα τῆς ἴδιας ἀμφιταλαντεύσεως.

Ενα μέρος ἀπὸ τὸν ἀναβρασμὸ πὺν προκάλεσε ὁ διχασμός, πέρασε καὶ στὰ βιβλία αὐτὰ καὶ βέβαια θὰ περάσει καὶ στους ἀναγνώστες τους. Ἔτσι, ὁ κ. Οὐίλλιαμ Βόγκτ στὸ βιβλίο του «Road to Survival» κάνει τὸν θαυμασμὸ τῶν Ἀμερικανῶν γιὰ τὸ ἀμερικανικὸ παρελθὸν νὰ φαίνεται σχεδὸν προδοτικὸς. Οἱ σεβαστοὶ πρόγονοί μας, λέει, ἦταν «ἀπὸ τὰ πιὸ καταστρεπτικὰ πλάσματα πὺν ἐνέσκηψαν ποτὲ στὴ γῆ. Βρέθηκαν στὸ πλουσιώτερο θησαυροφυλάκιο πὺν ἀνοίχτηκε ποτὲ στὸν ἄνθρωπο, καὶ μέσα σὲ λίγες δεκαετίες μετέβαλαν ἑκατομμύρια στρέμματα σὲ σφαγεῖο». Θεὰ τοῦ κ. Βόγκτ εἶναι ἡ Δήμητρα, καὶ σατανάδες του τὸ τσεκούρι καὶ τὸ ἀλέτρι, τὸ ἀστραφτερὸ λουτρό καὶ ἡ ἔγκυος γυναίκα. Θὰ ἔπρεπε ὁ ἄνθρωπος νὰ με-

λετήση τὸν δρόμο τῆς καταστροφῆς στὸν ὁποῖο βαδίζει καὶ νὰ ἀρχίσει ἀμέσως νὰ κάμει γνωστὸ σὲ ὅλους τὸ δίλημμα πὺν προκαλεῖ ἡ αὕτηση τῶν πληθυσμῶν καὶ ἡ ἐλάττωσις τοῦ πλούτου. «Πρέπει», λέει, «νὰ πάψουμε νὰ κατακρίνουμε τὰ οικονομικὰ συστήματα, τὸν καιρὸ, τὶς ἀναποδιές τῆς τύχης, ἢ τοὺς Ἀγίους. Αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ πρῶτο βῆμα πρὸς τὴ σοφία καὶ τὴν ἐπιστροφή στὰ παλιά.» Τὸ δεύτερο θὰ εἶναι νὰ περιορίσουμε τὸν πληθυσμὸ καὶ νὰ ἀντικαταστήσουμε τὸν πλούτο πὺν χάθηκε. Ἀλλοιῶς, «μποροῦμε νὰ χάσουμε κάθε ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐξακολουθήσει νὰ ὑπάρχει κάποια πολιτισμένη ζωή.»

Ὁ κ. Φαίαρφελντ Ὁσμπορν, πρόεδρος τῆς Ζωολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου «Our Plundered Planet», εἶναι μετριοπαθέστερος, φιλοσοφικώτερος, ἐλπίζει περισσότερο. Παρ' ὅλο πὺν οἱ Ἠνωμένες Πολιτεῖες «δὲν ἔφθασαν ἀκόμη σὲ ἰσορροπία σχετικὰ μετὰ τὴ διατήρηση τοῦ πλούτου τῆς χώρας», ὥστόσο ἔκαναν μιὰ ἀρχή. Στὴν τελευταία δεκαετία ἔγιναν πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅτι σὲ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἐποχὴ, καὶ αὐτὸ ὀφείλεται στὴ δυνατὴ καὶ καθυσχηστικὴ πεποίθησις «ὅτι τὰ θαύματα τῆς σύγχρονης τεχνικῆς μποροῦν νὰ λύσουν ὅλα τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς».

Ὁ κ. Ἀρθουρ Τσιού, τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας εἶναι κι αὐτὸς Μαλθουσιανός, ἀλλὰ στὸ βι-

βλίο του «Ploughshares Into Swords», ζητάει περισσότερο νὰ ὑποστηρίξει ὅτι αἰτία τοῦ πολέμου εἶναι ἡ ἔλλειψις ἰσορροπίας μεταξὺ ἀγροκαλλιέργειας καὶ βιομηχανίας καὶ ὅτι ἡ εἰρήνη, τότε μόνον θὰ ἔρθει καὶ θὰ μείνει, ὅταν ἡ ἰσορροπία αὐτὴ ἀποκατασταθῇ τόσο στὰ διάφορα ἔθνη, ὅσο καὶ στὸν κόσμον ὁλόκληρο.

Η Συνδιάσκεψη γιὰ τὴν ὁποία μιλήσαμε ἔγινε στὸ Ντένβερ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν καὶ τὴν Παναμερικανικὴ Ἐνωση.

Στὴ συνδιάσκεψη παρακάθησαν ἀντιπρόσωποι τῶν χωρῶν τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς πὺν ἀκουσον τὸν τρομακτικὸ μῦθο γιὰ τὴν καταστροφή τῆς γῆς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τὸν ἐλπιδοφόρο μῦθο τῆς ἀποκαταστάσεώς της. Μετὰ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐξέθεσαν μετὰ λεπτομέρειες τὴ δική τους κατάστασι, πὺν ἦταν ἤδη κακὴ ἀπὸ αἰῶνες.

Τοὺς ἔδειξαν τὶς καταστροφές πὺν ἔφερε τὸ κάψιμο τῶν δασῶν, οἱ μηχανές πὺν ἀνέσκαψαν τὶς κοιλάδες γιὰ νὰ βγῇ τὸ χυρσάφι καὶ ἄφησαν τὴ γῆ καταστρεμμένη. Εἶδαν σχέδια ἐγγειοβελτικῶν ἔργων καὶ ἓνα ἀγρόκτημα 850 στρέμματα πὺν «ξανάγινε» σὲ μιὰ μέρα σύμφωνα μετὰ τὶς καλύτερες συμβουλές τῶν ἐδικῶν.

Ὁ ἐνθουσιασμὸς τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς γιὰ τὴν διατήρησι καὶ ἀποκατάστασι τοῦ ἔδαφους ἦταν φανερός, ἀν καὶ δὲν

συμφωνοῦσαν ὡς ποῖο σημεῖο θὰ μποροῦσε μιὰ κυβέρνησι νὰ ἀναμιχθῇ στὰ δικαιώματα τοῦ ἰδιοκτήτη τῆς γῆς νὰ καταστρέψῃ τὶς πλουτοπαραγωγικὲς πηγές, —δικές του καὶ τοῦ ἔθνους— ἀν αὐτὸς ἤθελε νὰ τὸ κάνει. Σὰν καθολικοὶ πάλι δὲν ἦταν πρόθυμοι νὰ δεχθοῦν τὸ ἄλλο πὺν πρότεινε ἡ θεωρία ὅτι ὁ περιορισμὸς τοῦ πληθυσμοῦ ἔπρεπε νὰ συμβαδίζῃ μετὰ τὰ σχέδια βελτιώσεως τῆς γῆς. Οἱ εἰδικοί λένε ὅτι στὰ 1980 ὁ πληθυσμὸς τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς θὰ ἔχη φθάσει ἀπὸ τὰ σημερινὰ 153 ἑκατομ. στὰ 240 ἑκ. ἢ ἴσως καὶ τὰ 290, ἐνῶ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἀπὸ 158 ἑκατ. θὰ ἔχη αὐξηθῇ σὲ 185 ἑκατ. Παρὰ τὶς προειδοποιήσεις ὅτι τόσος πληθυσμὸς στὴ νότιο ἡπειρο σημαίνει κατώτερο ἐπίπεδο ζωῆς, τὸ καλύτερο ἐπιχείρημα γιὰ τοὺς προφήτες τῆς καταστροφῆς θὰ ἦταν μιὰ ἀπόφασις πὺν θὰ πρότεινε ὅτι ἀν τὸ ζητοῦσαν οἱ κυβερνήσεις τῶν κρατῶν τῆς Ἡνωμένης Παναμερικανικῆς Ἐνωσης θὰ συνιστοῦσε μιὰ ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ μελετήσῃ γενικὰ τὸ πρόβλημα τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Τὰ Ἠνωμένα Ἐθνη, πὺν ὑπὸ τὴν προστασία τους θὰ συγκαληθοῦν τρεῖς διεθνεῖς συνελεύσεις γιὰ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν σκοπὸ, στὰ 1949, ἴσως θὰ ἐπιτύχουν περισσότερο ἀν ὑποκινήσουν τὸν ἄνθρωπο νὰ προστατέψῃ τὴ φύσιν ἀπὸ τὶς ὑπερβολές του γιὰ τὸ ἴδιο του τὸ καλὸ.

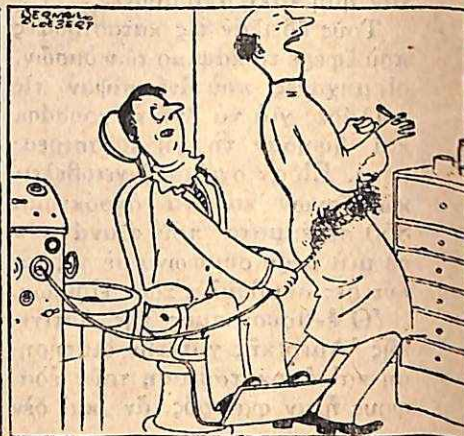
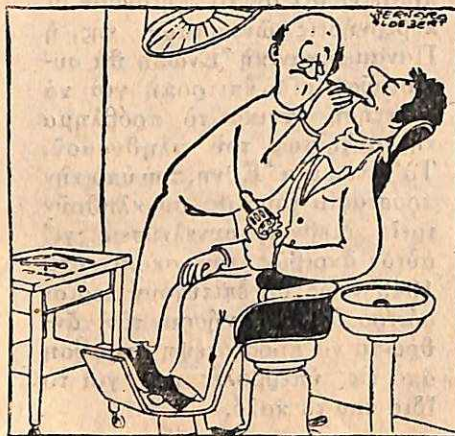

ηλίας / ημερ.

Βασανίζουν και βασανίζονται

Τῶν
BERNARD ALDEBERT
καὶ
ANDRÉ FRANÇOIS

— Ὁ ἐπόμενος, παρακαλῶ.

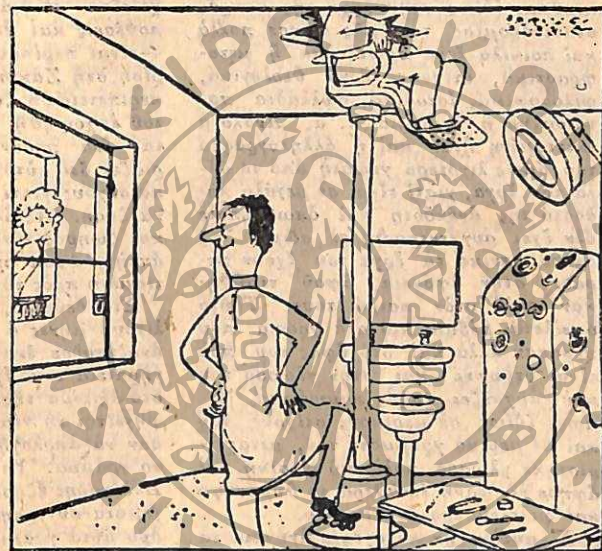
Ἀπὸ τὸ
«Samedi-Soir», Παρίσι
καὶ τὸ
«Punch», Λονδίνο

— Ἐλάτε λοιπόν, μὴν ἐκνευρίζετε...

fr. k. f. 1892

— Βλέπετε; Καὶ
σοῦρα λέτε πὼς
δὲν εἶναι ἀνυπό-
φορο...

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΗ

Τὰ Ἐρανίσματα τοῦ τυχούσης αὐτοῦ εἶναι ἀφιερωμένα στήν ἀλληλογραφία τοῦ Εὐγενίου Βούλγαρη (1716—1806). Πρόκειται γιά ἕναν ἀπό τοὺς πιό πολυγράφους καί τοὺς πιό πολυμερεῖς συγγραφεῖς τοῦ ἑλληνικοῦ διαφωτισμοῦ. Κληρικός, ἀλλά μὲ πολὺ φιλελεύθερο πνεῦμα, ἰδίως στήν ἀρχὴ τῆς μακρᾶς σταδιοδρομίας του, μᾶς ἀφῆκε πολλὰ καί ποικίλα ἔργα πρωτότυπα ἢ μεταφραστικά, στίχους, ἔργα θεολογικά, φιλοσοφικά, ἱστορικά, φυλλάδια πατριωτικά ἢ ἐρισιτικά κ. ἄ. Ἀνάλογα ἐκτεταμένη ἦταν καί ἡ ἀλληλογραφία του, ὅμως λιγότερο γνωστὴ ἀπὸ τὰ ἄλλα του ἔργα, γιατί εἶναι σὲ μεγάλο ποσοστὸ τῆς ἀνέκδοτης καί ὁπωσδήποτε δὲν ἔχει συγκεντρωθῇ σὲ σῶμα. Ἐξ ἄλλου γυνικά τὰ ἔργα του ἔχουν περάσει στήν ἀφάνεια, ἀφοῦ τιμῆθηκαν πολὺ σὺν καιρὸ τοὺς. Τοῦτο ὀφείλεται βέβαια καί στὰ χρόνια πού πέρασαν ἀλλὰ καί στὸ ὄψος του πού εἶναι στρυφνὸ καί στήν γλώσσα του πού ἀρχαίζει χωρὶς κομπόγια. Ὅμως, ἰδίως σὲ μερικὸς στίχους του καί σὲ μερικὰ γράμματά του, μεταχειρίσθηκαν γλώσσα πολὺ πιό φυσικὴ καί ἀφῆκε νὰ φανῇ ἐλεύθερα τὸ θυμώσοφο καί φιλελεύθερο πνεῦμα του.

Σ' αὐτὴν τὴν κατηγορίαν ἀνήκουν τὰ γράμματα πού ἀκολουθοῦν. Ἀπευθύνονται σ' ἕναν ἐξάδελφό του ἱερέα, τὸν Δημήτριο Βάλαμο, πού ζοῦσε στὴ Ζάκυνθο. Καί τὰ δύο εἶναι γραμμένα ἀπὸ τὴν Πειρούπολη—ὅπου ὁ Βούλγαρης εἶχε πάει καλεσμένος ἀπὸ τὴν αὐτοκρατορὰ Αἰκατερίνη—καί μέσα στὸν ἴδιο χρόνον, στὰ 1775. Στὸ πρῶτο ἀσχολεῖται μὲ διαφορὰς οἰκογενειακὰς ὑποθέσεις καί ἐκφράζει τὸν πόθο του—εἶναι περίπου ἐξήντα ἐτῶν—νὰ γυρίσῃ στὴ Ζάκυνθο, νὰ τελειώσῃ τὴν περιπετειώδη ζωὴ του. Θὰ ἤθελε νὰ τοῦ ἐκχωρηθῇ μιὰ ἡγουμένη διότι τὰς ἕνα ποσὸν ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ λογαριάζει, ὅτι αὐτὸ θὰ σφύριζε τοὺς δικαιοῦχους γιατί δὲν ἔχει πολλὰ χρόνια νὰ ζήσει. Ἀξιόλογος εἶναι ὁ φυσικὸς καί ζωηρὸς τόνος τῆς ἐπιστολῆς καί ἡ ἀπλὴ γλώσσα τῆς, θεληματικὰ χρωματισμένη πρὸς τὸ ἑπαινετικὸ ἰδίωμα.

Στὸ δεύτερο, γραμμένον ὅσπερ ἀπὸ λίγου μῆνης ὁ χθεσινὸς διάκος πού ἀναζητοῦσε ἕνα ἡσυχὸ λιμάνι γιὰ τὰ γηραιά του ἔχει ξαφνικὰ προαχθῇ στὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης καί ἀφηγείται τὴ νέα τροπὴ τῆς ζωῆς του, σὰν νὰ ἀπολογῆται γιὰ τὸ προηγουμένον γράμμα. Ὑστερὰ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ὁ Βούλγαρης ἔχρησε ἄλλα τριάντα χρόνια γεμάτα συγγραφικὴ δραστηριότητα. Τὰ δύο αὐτὰ γράμματα περιγράφουν καλὰ τὸν χαρακτὴρ τοῦ Βούλγαρη μὲ τίς

ἀδιάκοπες ἐναλλαγές, μὲ τίς ἀθύνσεις καί τοὺς ἐνθουσιασμούς του, τὴν πίστη καί τὴν ἐλευθεροφροσύνη.

Ἀιδεσιμώτατε ἐν ἱερεῦσι Ππ. Κυρ. Δημήτριε Βάλαμο, ἐξάδελφέ μου τὸ κατὰ σάρκα τιμώτατε καί Ἀδελφέ ἐν Χριστῷ περιπόθητε.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος

Τουνοῦ ἐλαβον τὸ ἀδελφικὸν γράμμα τῆς σημειωμένου Μαρτίου 30, ἐμπεριεχόμενον εἰς ἄλλο γράμμα τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀνεψιοῦ Κυρ. Νικολάου, γραμμένον τοῦτο Μαΐου 14/26 ἀπὸ Βενετίας.

Προμένεις ἐξ ἁπαντος νὰ ἀκούσῃς (κατὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν) εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτης μου τῆς ἀποκρίσεως ὅτι ἐχάρην δεξάμενος γράμματά παρὰ τῶν συγγενῶν μου ἀφ' οὗ μετὰ τοσοῦτους χρόνους ἐμάκρυνα φυγαδεύων ἀπὸ αὐτοῦς τοὺς πατριούς τόπους καί ἐνθεν κακεῖθεν πλανήτης περιερχόμενος ὑβλίσθην ὅπου καί ἂν ὑβλίσθη. Ἀληθῶς κατὰ τι ἐχάρην εἰς τοῦτο, διότι τέλος πάντων, ὅσα ἄλλα μᾶς περιστοιχοῦσι κακά, καί παντοῖα τὸν βίου συμφοραί, καί ἐπλήρειαι, ἢ ζωὴ ὅμως εἶναι τὸ καλὸν τὸ ὑπὲρ ἅπαντα ποθεινότερον, καί τῷ Θεῷ χάρις, ὅτι τὸ καλὸν τοῦτο σὰς τὸ ἐφύλαξε καί ἐπὶ πᾶσιν εἰς τὴν ἡγαπημένην μου καί σεβαστὴν Κυρίαν Θεῖαν, τὴν τιμωτάτην Μητέρα σας, τὴν ἥδη ὑπεργήρον, τῆς ὁποίας τὴν δεξιάν, ὡς μητρός μου καταφιλῶ ταπεινῶς καί ἐλκρινέστατα. Ἀλλὰ σιμὰ εἰς τὴν εἰρημένην ἀφορμὴν τῆς χαρᾶς, αἱ πικραὶ εἰδήσεις ὅπου παρᾶσιν αἰνὰ γράμμα, προσέμειξαν ἐν εὐφροσύνῃ τὴν λύπην, καί ἡ χαρὰ σχεδὸν εἰς πένθος ἀπέληξεν. Μία φαρμὰ, τὴν ὁποίαν αἱ περιπέτειαι τῶν καιρῶν ποικιλοτρόπως κατέβλησαν, εὐλογηθεῖσα ὑπὸ τῆς Προνοίας μὲ ἕνα χρόνον πολλῶν καί καλῶν ἀδελφῶν, φαίνεται πῶς ἔπρεπε νὰ εὐδοκίμησῃ καί ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν προτέραν κατὰστασιν. Τέσσαρα στοιχεῖα καί, ἂν προσέχῃς καί ὁ Βενιμίν, πέντε ἔ-

πρεπε νὰ συγκροτήσουν τῆς τοιαύτης φαρμᾶς ἱκανὸν τὸ εὐτύχημα. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ πιθανοὶ ἐλπίδες καί αἱ ἐλπίδες αὐταὶ ἤρχισαν νὰ ἀνθῶν καί νὰ ἐπαγγέλλωνται τοὺς θαυμάσιους καρπούς.

Ἄλλ' ἰδοὺ αἱ ἐπισυμβᾶσαι ἐπήρκειαι τὸς ἐματαιώσαν, κἂν πρὸς τὸ παρὸν. Λυποῦμαι καί κατακαρδίαν αἰσθάνομαι τὴν πληγὴν, μὲ παρηγορεῖ μόνον τὸ, πρὸς τὸ παρὸν, καί μὲ ὑποθάλλει ἔτι, ὅτι αὐτὸς ὁ βορρᾶς θέλει παρέλθῃ καί θέλει πνεύσει εἰς τὸ ἐξῆς καμμία πνοὴ γλυκύτερας αὔρας, μὲ τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν. Αὐτὸ τὸ θύρος τρέφω σπριζόμενος εἰς τὴν φρόνησιν τῆς Ὑμετ. Αἰδουσιμότητος, εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν καί ἀθωότητα τοῦ ἀδίκως φυγαδευθέντος ἀδελφοῦ, καί προπάντων πάντων εἰς τὰς εὐχὰς τῶν ὑμετέρων γονέων οἱ ὁποῖαι ὅταν εἶναι δραστήριοι παρὰ τῷ Θεῷ στηρίζουσι τὰ τέκνα. Νεώτερος ἐγενόμην (καί γὰρ ἐγήρασα καί τὰ γένεια μου, τὰ ὁποῖα ἐπειδὴ ἦσαν ξανθὰ τὰ ὁμοίους μὲ τὸ σφιλάντζο, ἂν ἐνθυμάσαι, τώρα ἀσπρίσαν ὥσάν τὸ βαμπάκι) καί οὐκ εἶδον δικαίον ἐγκαταλελειμμένον οὐδὲ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ζητοῦν ἄρτους.

Διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Κανσολάτου ὅπου μοῦ γράφετε σὰς ἀποκρίνομαι ὅτι μὲ ἐγράψατε εἰς περιστάσεις, διὰ τὰς ὁποίας ἕνα πρᾶγμα ὁποῦ ἀλλοιότροπος ἦθελεν εἶσθαι εὐκόλον, εἶναι δύσκολον. Πρῶτον πάντων ἡ Αὐτοκρατορικὴ αὐλή, πρὸ πέντε μηνῶν ἥδη καί ἐπέκεινα, ἀνεχώρησεν καί ἐτίσκειται εἰς τὴν Μόσχαν, ἐγὼ δὲ εὐρίσκομαι εἰς τὸ Πετροπόλιν, ἐπειδὴ ἐκεῖ δὲν ἔχω καὶ νῦν ἔργον. Τὸ διάστημα τῆς μᾶς καί τῆς ἄλλης πόλεως εἶναι ὁδοκαίμαρον, μὲ τὴν πόσταν τὸ ἥμισυ. Μὲ τὴν αὐτὴν ἐκεῖ ἡκολούθησαν ὅλοι οἱ Μεγιστάνες τοῦ Βασιλείου καί σχεδὸν ὅλοι (πλὴν ὀλίγων) ὅσοι εἶναι τινὸς ἀξιώματος καί δυνάμεως.

Ἄν εἶχα κανέναν φίλον διὰ νὰ ἐ-

1. σφιλάντζο - σπιλάντζο = τὸ στούπι ἀπὸ τὸ ὁποῖο φτιάχνουν σχοινία.

νεργήσω διὰ τὸ ζήτημά σας αὐτὸς λείπει. Ἡ σύστασις ἡ δι' ἐπιστολῆς δὲν ὠφελεῖ τόσον διὰ τὰ ἀργοπορεῖ, καὶ δὲν εἶναι τόσον δραστήριος. Ἰδοὺ ἓνα μέγα κώλυμα. Δεύτερον ἐμπόδιον ἀκόμη μεγαλύτερον, ὅτι ὅταν ἐδέχθην τὸ γράμμα σας Ἰουνίου 11, ὁ Πρίγκιψ Ρεπνίν, ὁ ἀποστελλόμενος μέγας πρέσβυς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἶχε μιστεῦσαι, καὶ εἰς αὐτὸν εἶναι δεδομένον τὸ νὰ ἰδῇ φθάνοντας ἐκεῖ καὶ νὰ ἐξετάσῃ εἰς ποίους τόπους τὰ Κονσολάτια πρέπει νὰ διορισθῶν, καὶ εἰς ποῖα ὑποκείμενα νὰ δοθῶν. Τρίτον, οὐδὲ τοῦτο μικρὸν ἐναντίωμα, ὅτι ἡ τοῦ Γενερ. Κουερίνου ὑπόθεσις φαίνεται (καθὼς πολλοὶ κρίνουν ἐδῶ) ἀντικειμένη εἰς τὰ ἰντερέσσα τοῦ Ρωσικοῦ Κράτους, καὶ ἐπομένως καὶ οἱ περὶ τὸν Κουερίνον εἶτε ἀληθῶς εἶτε κατὰ τὸ φαινόμενον, ἔνοχοι κρίνονται, καὶ ὡς ἐχθροὶ νομιζόμενοι, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐλπίσῃν δούλευσιν εἰς μίαν βασιλείαν, τὴν ὁποίαν ὑποπεύονται πῶς ἐπιβουλεύθησαν. Περὶ τοῦτου τοῦ τρίτου ἀναμένω διὰ συμβουλευθῶ μὲ τὸν Κόντε Μοντζενίγον τὸν ἐδικόν σας ὁποῦ ἀκούω πῶς ἔρχεται· διατὶ εἶναι ἀναγκαῖον νὰ πληροφορηθῶ, ἂν ὅχι διὰ τὸ παρὸν κἂν διὰ τὸ ἐρχόμενον, ὅταν μοὶ δοθῇ ὁ τρόπος καὶ ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπιχειρισθῶ νὰ κατορθώσω τι. Αὐτὰ τὰ τρία αἷτια ἂν τὰ σκοχασθῇτε μὲ ἀκριβείαν, καὶ τὰ ζυγιάσετε θέλετε εὖρεῖ ὅτι διὰ μὲν τὸ γ' τὸ ζήτημά σας εἶναι δυσσάποδον διὰ δὲ τὸ β' εἶναι ἔξω καιροῦ· διὰ δὲ τὸ α' εἶναι ἔξω τόπου.

Διὰ περισσοτέραν πληροφορίαν σημειώσατε: Αὐγούστου 9/20 τοῦ περασμένου ἐνιαυτοῦ 1774 ὁ ἐν Θεσσαλονικῇ Δόκτωρ καὶ Κόνσολος τῆς Δανιμαρκίας Δημήτριος Χοϊδᾶς, ἔγραψέ μοι παρακαλῶν νὰ μεσιτεύσω ὑπὲρ αὐτοῦ διὰ τὸ ἐν Θεσσαλονικῇ Κονσολάτιον ὅπου θέλει νὰ ἐλθῇ μὲ ἔγραψεν εὐθὺς μετὰ τὴν εἰρήνην. Μὰ ἡ ἐπιστολὴ του ἄργησε νὰ μὲ ἔλθῃ δὲν εἰξέρω πῶς) μετὰ μῆνας σχεδὸν ὀκτώ. Ἡ αὐτὴ τότε ἐδόθη ἐλπειν' ἔγραψα πρὸς τοὺς φίλους καὶ

πατρόνους εἰς Μόσχαν· πλὴν οὐδὲν κατόρθωσα, οὔτε ὁ τόπος ἐβροήθη· οὔτε ὁ καιρὸς. Τὸ ἐκεῖ ἐμπόδιον ἔλειπεν, τὸ α' καὶ τὸ β' ὅμως ἀπεματαιώσαν τὸ ζήτημα. Τοῦτο σὰς τὸ γράφω διὰ νὰ στοχασθῇτε προσέτι, ὅτι ἂν διὰ τὸν ξένον ἔδειξαι τὴν δυνατὴν προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν, διὰ τὸν συγγενῇ μου εἶναι δυνατόν νὰ μὴ προθυμηθῶ; ἀδύνατον! καὶ θαρρῶ ὅτι εἰς τοῦτο μὲ κάνετε δικαιοσύνην, οὐδὲ ποσῶς νὰ μὴ ἀμφιβάλλετε· ἀλλ' ἐν πάσῃ πληροφορίᾳ νὰ εἰσθε βεβαιωμένος, ὅτι δὲν θέλει λείψω νὰ προσέχω εἰς πάντα τρόπον εὐκαιρίας ὅπου θὰ μοῦ δοθῇ νὰ ἐπιμεληθῶ εἰς παρηγορίαν τοῦ ὁσητιού σας (αὐτὸν εἶπεν τοῦ ὁσητιού μου) τὸ κατὰ δύναμιν.

Παρακαλῶ ἀφοῦ διαβάσης τὸ γράμμα μου εἰς τὴν Κυρίαν καὶ περιπόθητον Θεῖαν, νὰ τῆς φιλήσης πρῶτον τὸ χεῖρ, ἔπειτα τὸ πρόσωπον ἐκ μέρους μου. Ἀγκαλὰ καὶ ἱερῆς εἶσαι ἀδελφὲ δὲν τὸ βλάπτει· πρῶτον ἐπειδὴ ἐν σοὶ τοῦ ἱερῆς πρότερος εἶναι ὁ υἱός, καὶ ὁ νόμος τῆς φύσεως εἶναι πρεσβύτερος τοῦ πρεσβύτερου, διατὶ εἶναι πρεσβύτερος καὶ δευτερονδίδι φιλεῖς ἐπιτροπικῶς τοῦτέστιν ὡς τὸν τόπον ἐπέχων, καὶ τὸ πρόσωπον ἐπιφέρων ἐνὸς δικόνου.

Πρὸς τοῦτοις παρακαλῶ νὰ προσφέρῃς τοὺς ἐγκαρδίους μου ἀσπασμούς πρὸς πᾶσαν τὴν σὴν ἀδελφότητα καὶ ἀνεψιότητα ἡγουν τὴν ἐμὴν ἐξαδελφότητα καὶ θεσιότητα. Καὶ τὸν μὲν σινιὸρ Ragionato, τὸν γλυκυτόν μου Σπυράκην καὶ τὸν συνοδεύοντα αὐτὸν ἐν τῇ φυγῇ Κῆρ Θεόδωρον νὰ τοὺς ἀσπασθῇς ἐγγράφως ἢ) ἐπανελθόντας ὀληγώρως καὶ αὐτοπροσώπως, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπαξάπαντας καὶ ἀπαξάπασας ἐκ στόματος· νοεῖται δὲ ὡς ἀρχηγὸν τοῦ χοροῦ καὶ προδήλικα τὸν ἀγαπητόν μοι σινιὸρ Τζωρίτην.

Μὴ λείψετε μὲ ἄλλο σας γράμμα νὰ μοὶ δηλοποιήσετε τί τέλος ἔλαβεν ἡ ὑπόθεσις τοῦ σινιὸρ Σπυρά-

κη ἢ τί ἐλπίζεται. Τὰ γράμματά σας ἄς πέμπωνται εἰς Βενετίαν ἢ πρὸς τὸν σινιὸρ Μουρούζην ἢ εἰς ἄλλον, διὰ νὰ στέλλωνται πᾶρ Βιέννα² εἰς Πετροβούργον.

Ἀχ ἀδελφῆ, ἂν ἦταν τρόπος νὰ ἔλθω νὰ τελειώσω αὐτοῦ μεταξὺ σας τὴν πολύπονον πλάνην τοῦ βίου τὴν ὁποίαν ἔως τώρα ἀπέρασα. Πίστευσόν μοι αὐτοὶ σας οἱ τόποι εἶναι ὁ παράδεισος. Τί ὠφελοῦσιν αἱ αὐλικαὶ τύρβαι καὶ τὰ θεάματα τῆς κοσμικῆς Μεγαλειότητος πρὸς παράθεσιν μιᾶς διαγωγῆς ἐν ὀλιγαρκείᾳ γαληνιάδους καὶ ἀκύμονος; τί συγκρίσιν ἔχουν τὰ ἀγαθὰ τῆς ὑπολήψεως πρὸς τὰ ἀγαθὰ τῆς φύσεως; Ἐκεῖνα εἶναι ὄνειρα παραβαλλόμενα πρὸς ταῦτα, καθὼς ταῦτα πρὸς τὰ ἐλπιδόμενα εἶναι τὸ οὐδέν. Μὰ γιὰ ἐσπεῖ μοι καὶ τοῦτο, ἀδελφῆ, ἐάν αὐτοῦ ἔλθωμεν (ἐπειδὴ εἰμεσθεν ἀνθρώποι σάρκα φοροῦντες καὶ τὸν κόσμον οἰκοῦντες) πῶς ἔχομεν νὰ ζήσωμεν; Ἐσὺ διάταξαι a buon conto³ ἔχεις μιὰ φαρμόζα abbazia⁴ ἔχεις casa propria⁵ καὶ possessiones⁶ ἡγουν εἶσαι ἱντραδόρος⁷ εἶσαι ἐπιθυμητός καὶ κοχκορρέουν⁸, μικροὶ καὶ μεγάλοι ὅταν ψάλλεις διὰ νὰ σὲ ἀκούσουν, ἔχεις φίλους καὶ γνωρίμους τόσους καὶ τόσους καὶ εἶσαι παρὰ πάντων ρισπετάδος⁹. Μὰ ἐγὼ ἂν ἔλθω, ἔνα ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ ἀπὸ τὰς τάλαιπωρίας σεσαθρωμένον γερόντιον μὲ δύο ἡμισὺ δόντια ὅλα ὅλα, χωρὶς ὑποστατικά, χωρὶς σπῆτι, χωρὶς ὀφρῖκιον, χωρὶς ἐπιτραχήλιον, χωρὶς τέχνην (ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνο τὸ πτωχὸ τύπτω-τύπτειτε πάει τώρα ἀπέρασεν) τί ἔχω νὰ γένω; Ἐρωτῶ λοιπὸν καὶ σημειώσέ μοι ἡμπορῶ αὐτοῦ νὰ ἀγοράσω (διατὶ τὴν σήμερον αὐτὰ ἀγοράζονται) καμμίαν abbazia ὅπου νὰ

μοὶ δίδῃ καμμίαν ἑκατοντάδα φλωρίων τὸ χρόνο πρὸς κυβέρνησιν; (διὰ τὴν δὲν εἶμαι νηστευτής) καὶ ὡς πόσα χρειάζονται διὰ τοιαύτην ἀγορὰν ἢ υποθήκην; τὴν ζητῶ in vita καὶ ἡ ζωὴ μου δὲν θέλει εἶναι μακρά, ὅθεν ὁ πωλητὴς θέλει εὖρεῖ τὸν λογαριασμόν του. Καὶ τὴν θέλω, ὅχι μακρὰν τῆς πόλεως, διὰ νὰ ἔχω ὅταν θέλω εὐκολὴν καὶ πρόχειρον τὴν συναναστροφὴν τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων. Γράψαι μοι πρὸς τοὺς καὶ ἂν ἀπὸ τὸ περιφημόν μας Καφογαϊδούρικο γένος τῶν Βουλγαράτων αὐτοῦ, εὐρίσκειται καίνενας ἄρρηγ ἢ μόνος ἀπέμεινα ἢ ἀφεντιά μου;—Ὡ... τὸ χαρτί ἐτελείωσεν—ἔρρωσο καὶ εὖ πράττε.

ὁ ὑμετέρως ἐξάδελφος
καὶ ἀδελφὸς καὶ δοῦλος
Εὐγένιος Ἱερὸδ. ὁ Βούλγαρις
γιορτάζει τὴν ἐξοχότητα

Αἰδεσιμώτατε ἐν Ἱερουσὶ Κύρ Δημήτριε Βάλαμε ἐξάδελφέ μου τὸ κατὰ σάρκα τὴν ὑμετέρω αἰδεσιμότητα εὐχόμενος κατασπάξομαι

Εὐχόμενος ὁ διάκονος τὸν ἱερέα; ἂν ποταμῶν τὰ ρεύματα; καὶ ἡ ἄμαξα τὸν βουὺν ἔλκει; καὶ οὐχὶ τὸ χεῖρον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται; Ἄλλ' ἤθευρε, ἀδελφῆ, ὅτι τὴν ὥραν ταύτην καθ' ἣν γράφω ἐγὼ ὁ ἀνάξιος εἶμαι Ἀρχιερεὺς. Κρίμασι οἱς οἶδεν Κύριος ἡ Μεγάλῃ Αὐτοκράτωρ εὐδόκησεν ἐπ' ἐμοὶ καὶ δι' ὅσον ἀντίστην, ἀπελογηθῇν, ἰκέτευσα, ἐπρόβαλα τὸ γῆρας μου, τὴν ἀσθένειαν, τὴν ἀπραξίαν, τὴν στέρησιν τῆς ρωσικῆς γλώσσης κτλ. δὲν ἡδυνήθην νὰ τὸ ἀποφύγω. Εὐρισκόμενος ἐν Πετροπόλει κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον μῆνα (ὅθεν σὰς ἔγραψα) ἔλαβον ἀπὸ Μόσχαν ἔνθα ἦτον ἡ Αὐτοκρατορικὴ σὺλῃ τὰ προσκλητικὰ γράμματα. Ἀπεκρίθην ἐκεῖθεν παραιτούμενος διὰ πολλῶν, ὡς εἶπον, τὸ μέγα καὶ ὑπέρογκον φορτίον, ἀλλ' ἐδέχθην καὶ δευτέρω γράμματα ἐπὶ τοῖς πρώτοις, καὶ ἐπὶ τοῖς δευτέροις τρίτα καὶ τὰ τέταρτα γράμματα ἔγιναν ἐπὶ

2. μέσση Βιέννης.

3. a buon conto = φθηνά.

4. φαρμόζα abbazia = περιφημὴ ἡσυχαστεία.

5. casa propria = σπιτι. ἰδιόκτητο.

6. possessiones = κτήματα.

7. ἱντραδόρος = εἰσοδηματίας.

8. κοχκορρέουν = συναθροίζονται.

9. ρισπετάδος = σεβαστός.

ταγμα, και ή πρόσκλησις τρόπον τινά κέλευσις. "Οθεν ήναγκάσθη να ένδωσω και να ήπακούσω. Διέβην τοίνυν έκ Πετρούπολεως εις την Μόσχαν περιτάς αρχάς του Αύγούστου, όπου κατή την τριακοστήν του ειρημένου μηνός, χειροτονήθη Ιερεύς, μετά δε την παρέλευσιν του έφεξης μηνός Σεπτεμβρίου, τη πρώτη δηλαδή του "Οκτωβρίου προεβιβάσθη εις τόν ύψηλόν της αρχιερατείας βαθμόν, χειροτονηθείς υπό των τριών εγκρίτων της ένταύθα "Ιερωτάτης Συνόδου "Αρχιερέων πορφυροζούσης επί του θρόνου και αύτης της Αυτοκρατορίας και άπάσης της αυτοκρατορικής αύλης. Καί Ιδού σοι ο άπ' εκείνου του καιρού άχρι γήρου ών ταπεινός διάκονος, "Αρχιεπίσκοπος είναι Σλαβωνίου και Χερσώνος, τουτο επέθη όνομα έκ διπλώματος αυτοκρατορικού τη νεωστί συσταθείση "Επαρχία εις την νέαν διοίκησιν όπου τό ρωσικόν κράτος εις καιρόν της ένδόξου ειρήνης έθεμελίωσεν' και της επαρχίας τα όρια έκτεινόνται από της περιφήμου Πουλτάβας, όπου ο άσιδιδμος Πέτρος ο Μέγας κατέδρουσεν την δύναμιν των Σβεκών έως του "Αράς έως Κυμβούρου προς άνατολάς και του ποταμού Βόγ προς δυσμάς ή αύτη επαρχία όνομάζεται και νέα Ρωσία και έν αύτῃ συγκροτείται ή νέα άποικία του ήμετέρου Γένους των

Γραικών και Μολδάβων και Βλάχων και Σέρβων, οτινες επί πολλής και καλής γῆς ευφόρου και καρπερῆς θελήσουν να συνδράμουν, έξ ών έως του νυν τινές χιλιάδες συνέδραμον εις Γενικαίε, και εις τας άλλας πόλεις και χώρας Ισως δε και πλείονες συνδράμουν χριστιανοί φεύγοντες την κακοδυναστείαν των τυράννων αυτών και την στενοχωρίαν της άπορίας και θλίψεως.

"Εχεις τα κατ' έμέ συμβάντα, άδελφέ, Ικανώς λογιάζω όσον συγχωρεῖ τό πλάτος μιᾶς επιστολῆς, έκ της αύτης δε ταύτης ειδήσεως καταλαμβάνεις και την αίτίαν δι' ήν εις την επιστολήν σας την δευτέραν ανέβαλον, και αἱ πολλαί άσχολῖαι της νέας μου βαρυντάτης και πολλά φορτικῆς καταστάσεως έπροξένησαν την άναβολήν και δέν ήτον τρόπος άλλεως.

Εις αὐτάς τας ήμέρας έπέστρεψεν ή αύλή εις Πετρούπολιν. Εγώ δε έμείνα εις Μόσχαν και κάμνω τας πρεπούσας μου έτοιμασίας διά να κατοβῶ εις την ρηθείσαν πόλιν Πουλτάβαν, όπου πρέπει να συστήσω κατ' αρχάς την καταμονήν μου έως να σ' ηριχθῇ ο θρόνος εις την άρμοδιωτέραν της επαρχίας κατάθεσιν.

"Ο αγαπητός εξαδελφος και εὐχέτης θερμός
Ευγένιος ο Σλάβ.
και Χερσ. "Αρχιεπίσκοπος

ΚΟΥΤΣΟΜΠΟΛΙΟ είναι ή τέχνη του να μη λές τίποτα με τρόπο που να μην αφήνεις τίποτα χωρίς να τό πῇς.

WALTER WINCHELLE

Οἱ Κουάκεροι ἀγωνίζονται έναντίον τοῦ πολέμου

Τοῦ

G. BERNARD
HUGHES

(Από τό «Everybody's Weekly»,
Λονδίνο)

ΤΖΩΡΤΖ ΦΟΞ

Πέρου τό καλοκαίρι, ένας Κουάκερος από την Πεννσυλβανία διορίστηκε Δημοτικός Σύμβουλος της "Ιερουσαλήμ και είναι πρόσωπο σεβαστό και στους "Αραβες και στους "Εβραίους. Αυτό είναι χαρακτηριστική απόδειξη της διαθνήδος αναγνωρίσεως της άκραιότητας των Κουάκερων, που επί 300 χρόνια εργάζονται άθόρυβα για ν' ανακουφίσουν τους δυστυχείς, να διορθώσουν τις κοινωνικές άδικίες και να έμποδίσουν τόν πόλεμο. Ποιό είναι άραγε τό μυστικό τους;

Η κεντρική ιδέα της αίρέσεως των Κουάκερων στηρίζεται στο ρητό του Τζώρτζ Φόξ, ιδρυτή του κινήματος: «Σε κάθε άνθρωπο υπάρχει κάτι από τό Θεό». Αποτέλεσμα αύτης της πεποιθήσεως είναι ότι οι Κουάκεροι πιστεύουν πως ο Θεός μιλά άπ' ευθείας σε όλους, και ότι όλοι πρέπει να ήπακούουν στη φωνή Του. Έτσι ή θρησκεία των Κουάκερων βασίζεται στο βαθύ σεβασμό της άτομικής προσωπικότητας.

Πιστεύοντας ότι άν εφαρμοστέ πραγματικά ή ευσπλαχνία και ή σοφία του Θεού μπορεί να φέρη οικονομική και κοινωνική ισότητα, οι Κουάκεροι θεωρούν την επί του "Ορους ομιλία ως τό ήθικό τους ιδεώδες.

Τα μέλη της «Εταιρείας των Φίλων» είναι 160.000 σ' όλο τόν κόσμο. Γι' αυτό, επειδή δέν μπορούν να έπιβληθούν με τόν αριθμό τους, πιστεύουν πως τό χρησιμότερο που μπορούν να κάνουν είναι να γίνουν οι πρωτοπόροι της ευημερίας των ανθρώπων: ν' ανοίγουν τό δρόμο και να σπέρνουν. Κουάκεροι κάνουν σχέδια άνορθώσεως Κουάκεροι κάνουν κοινωνικά πειράματα στις επιχειρήσεις τους διατηρούν κέντρα που παρέχουν άσυλο στους κατατρεγμένους. Αυτοί εργάζονται ακούραστα για τό καλό όλου του κόσμου. Όταν τα πειράματά

Ένας Κουάκερος τοῦ Ἀμστερνταμ (Γαλλία, ΙΗ' αἰώνας).

τους πετυχαίνουν ἀναλαμβάνουν ἄλλοι—συνήθως Κυβερνήσεις—νὰ συνεχίσουν τὸ ἔργο τους σὲ μεγαλύτερη κλίμακα.

Ὁ Κουακερισμὸς γεννήθηκε ὅταν ὁ Τζωρτζ Φόξ (1624-1691), μαθητευόμενος ἀκόμη σ' ἓνα τσαγκαράδικο στὸ Λέστερσαϊρ συνάντησε σ' ἓνα πανηγύρι δύο κληρικούς, πὺν τὸν κάλεσαν νὰ πιτὴ μαζί τους ἓνα ποτήρι μύζυρα.

Ὅταν οἱ δύο παπάδες ζητοῦσαν καὶ ξαναζητοῦσαν μύζυρα, ὁ Φόξ ἔνοιωσε τέτοια ἐκπληξη βλέποντας πὺς οἱ λειτουργοὶ τοῦ θείου μποροῦσαν νὰ εἶναι τόσο μέθυσοι, ὥστε πέρασε ὅλη τὴ νύχτα ἄυπνος βασανίζοντας τὸ πνεῦμα του.

Σ' αὐτὲς τὶς ὥρες πὺν πέρασε μέσα στὸ σκοτάδι, τοῦ ἦρθε ἡ ἐπιθυμία νὰ ζητήσῃ τὸ Θεὸ χωρὶς τὴν καθοδήγηση κανενὸς λειτουργοῦ του, νὰ ξαναζήσῃ τὴν ἀπλὴ πίστη τῶν πρώτων Χριστιανῶν. Τέσσερα χρόνια ἀργότερα παρουσιάστηκε αὐτοδίδακτος ἱεροκήρυκας, μὲ δυναμικὴ προσωπικότητα καὶ ἐξαιρετικὴ αὐτοπειθαρχία. Κήρυξε στὸ ὕπαιθρο, παιδευόταν καὶ τριγύριζε τὶς πόλεις καὶ μιλοῦσε πάντα κατὰ τὴν ἐμπνευση τῆς στιγμῆς.

Εἰκὴν τὴν ἐποχὴ τὸ κυνήγι τῶν αἱρετικῶν ἦταν ἀκόμη πολὺ ἀγαπητὸ σπόρ. Ὡστόσο ὁ Φόξ ἀποκήρυξε δημοσίᾳ τὴν ἐπίσημη ἐκκλησία, κηρύσσοντας ὅτι εἶχε χάσει τὴν ζωντάνια τῆς καὶ ὅτι οἱ ἱερεῖς πὺν πληρώνονταν ἦταν περιττὸ βάρος στὴν κοινῶνία. Βεβαίως ὅτι ἡ λατρεία δὲν χρειαζόταν ἐπίδειξη ἀλλὰ μόνο σιωπηλὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸ Θεό.

Ὑστερα, στὰ 1648, σὲ μιὰ μεγάλη συγκέντρωση στὸ Μάνσφελντ τοῦ Νότινγκαμσάιρ ὁ Φόξ συγκέντρωσε μιὰ δμάδα φανατικῶν νέων πὺν ἀποτελέσαν τὸ πρῶτο κανονικὸ τοῦ ἐκκλησιασμοῦ. Οἱ νέοι αὐτοὶ πὺν ὀνομάστηκαν μόνοι τους «παιδιὰ τοῦ

φωτὸς» δέχτηκαν μὲ χαρὰ τὰ ἰδεώδη του καὶ ὑπῆρξαν οἱ πραγματικοὶ ἰδρυτὲς τοῦ Κουακερισμοῦ. Γρήγορα προτίμησαν νὰ γίνουν γνωστοὶ ὡς «Φίλοι ἐν Ἀληθείᾳ» καὶ τὸν τίτλο αὐτὸ κράτησαν περὶπου ὡς τὰ 1800, ὅταν ὀνομάστηκαν «Ἡ Ἐταιρεία τῶν Φίλων». Ὁ τίτλος Κουάκερος (Quaker) χρησιμοποιήθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὰ 1750 ἀπὸ ἓναν εἰρηνοδίκη καὶ προήλθε ἀπὸ τὴν συνεχὴ ἐκκλήση τοῦ Φόξ ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα ἔπρεπε «νὰ τρέμῃ (quake) στὸ λόγο τοῦ Θεοῦ».

Ἐπειδὴ δὲν εἶχαν σύμβολο πίστεως, οὔτε βιβλίον προσευχῶν, «Οἱ Φίλοι», δὲν εἶχαν οὔτε λειτουργία, οὔτε ἐκκλησία καὶ γι' αὐτὸ δὲν εἶχαν καὶ μετάληψη καὶ ἄμφια. Δὲν βαφτίζονταν. Ἐπειδὴ θεωροῦσαν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἰσους ἀπέναντι στὸ Θεό, δὲν ἀναγνώριζαν τὸν ὄρκο οὔτε τοὺς κοσμικοὺς τίτλους καὶ δὲν ἔβγαζαν τὸ καπέλλο τους μπροστὰ στοὺς εὐγενεῖς.

Ὁ Φόξ δὲν ἔπαψε οὔτε στιγμὴ νὰ χτυπᾷ τὸν κλῆρο πὺν ζοῦσε κοσμικὴ ζωὴ καὶ παραμελοῦσε τὸ καθῆκον του· καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτό, 60 φορὲς δικάστηκε καὶ 8 φυλακίστηκε καὶ μάλιστα γιὰ ἀρκετὰ χρόνια. Στὸ ἡμερολόγιό του περιγράφει ζωντανὰ τὶς φοβερὲς συνθήκες πὺν βασίλευαν στὶς φυλακὲς ἐκείνῃ τὴν ἐποχῇ. Ἐνῶ ἦταν γεμάτες ἀπὸ πολιτικούς ἐπαναστάτες, γέμισαν ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τοὺς Κουάκερους.

Μὲ τὸ Νόμο τοῦ 1662, πὺν

Γυναίκα Κουάκερος κάνει κήρυγμα (Γαλλία, ΙΗ' αἰώνας).

δὲν ἔπρεπε στοὺς Ἀγγλοὺς νὰ λατρεύουν τὸ Θεὸ παρὰ μόνο σὲ ἀναγνωρισμένες ἐκκλησίες, οἱ Κουάκεροι συναθροίζονταν ἀθόρυβα στὰ σπίτια τους, μὲ τὸν κίνδυνο πάντα νὰ φυλακιστοῦν καὶ νὰ πληρώσουν πρόστιμα. Καὶ οἱ βιοτέχνες πὺν δὲν εἶχαν νὰ πληρώσουν πρόστιμα κινδύνευαν νὰ χάσουν τὰ ἐργαλεῖά τους.

Παρ' ὅλα αὐτὰ περισσότεροι

από 60.000 *Αγγλοι δέχτηκαν να λέγονται Κουάκεροι, πάντα με τὸν κίνδυνο τῆς φυλακῆς. *Από τὰ 1662 ὡς τὰ 1689 περισσότεροι ἀπὸ 400 Κουάκεροι πέθαναν στὴ φυλακὴ καὶ ἄλλοι 100 ἀπὸ τὴν κακομεταχείριση πού τιποτε δὲν τὴν ἀπαγόρευε. Περισσότεροι ἀπὸ 13.000 φυλακίστηκαν καὶ κάπου 200 πουλήθηκαν σκλάβοι.

Οἱ Κουάκεροι, πού μετανάστευαν στὶς ἀποικίες γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τοὺς διωγμούς, ξανασυγκροτήθηκαν πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸ 1682, ὁπότε ὁ Κάρολος δ' Β' παραχώρησε τὴν Πεννσυλβανία στὸν Οὐίλλιαμ Πένν. *Ο Πένν, ἀφοῦ ἀρνήθηκε μιὰ πολὺ ὑψηλὴ κοινωνικὴ θέση καὶ ἓνα μέλλον πού τοῦ ὑποσχόταν πλοῦτη καὶ δύναμη, δήλωσε στὰ 1668 ὅτι προσχωροῦσε στὸν Κουακερισμό.

Δὲν πέρασε ἓνας χρόνος καὶ εἶχε φυλακιστῇ στὸν Πύργο τοῦ Λονδίνου. *Εκεῖ τοῦ ἤρθε ἡ ἰδέα νὰ ἰδρῦση ἓνα δίκαιο κοινωνικὸ καθεστῶς στὶς ἀποικίες τῆς *Αμερικῆς.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ Στέμμα χρωστοῦσε στὸν πατέρα του 16.000 λίρες, ζήτησε ἀπὸ τὸν βασιλὴ νὰ τοῦ παραχωρήσῃ κτήματα στὴν *Αμερικὴ καὶ αὐτὸς νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὸ χρέος. *Ετσι ἰδρύθηκε ἡ Πεννσυλβανία,

μιὰ πολιτεία πού ἀνθίσε σχεδὸν ἓνα ὁλόκληρο αἰῶνα μετὰ τὴ διοίκηση τῶν Κουάκερων.

Ο Νόμος τοῦ 1662 ἀκυρώθηκε στὰ 1689 ἀπὸ τότε οἱ αἰρετικοὶ ἦταν ἐλεύθεροι νὰ λατρεύουν τὸ Θεὸ σύμφωνα μετὰ τὶς πεποιθήσεις τους. Αὐτὸ (δύο χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Τζ. Φόξ), ἀνοίγε νέο κεφάλαιο στὴν ἱστορία τοῦ Κουακερισμοῦ. *Ο ὑστερισμὸς ἔδειξε κάποια ὕφεση. Σημασία πῆρε τώρα ἡ ἐρμηνεία τῶν Γραφῶν, οἱ κοινωνικὲς μεταρρυθμίσεις καὶ ἡ συμπεριφορὰ τοῦ αἱτόμου.

Τὸ ἔνδυμα πού συνιστοῦσε καὶ φοροῦσε ὁ Φόξ τὸ φοροῦσαν καὶ οἱ περισσότεροι Κουάκεροι: ἦταν ἡ ἐπίσημη στολὴ τοῦ *Ιακώβου Α' μετὰ ἀπλοποιήμενη κάθε ὑπερβολή της. *Επειδὴ τὰ κοστούμια τοῦ 17ου αἰῶνα ἦταν πάντα ἐπιτηδευμένα, ἡ ἀπλότητα καὶ ἡ σοβαρότητα τοῦ ἀπλοῦ

γκρίζου ἢ μαύρου κοστουμιοῦ τῶν Κουάκερων καὶ τὰ ἀπλὰ πλατύγυρα καπέλλα τους, τοὺς ἔκαναν νὰ ξεχωρίζουν τόσο, πού τὰ παιδιὰ στοὺς δρόμους ἔτρεχαν πίσω τους φωνάζοντας: «Κουάκ-Κουάκ».

*Οταν μιλοῦσαν μετὰ τὸς οἱ Κουάκεροι ἐξακολουθοῦσαν νὰ κλείνουν τὶς προσωπικὲς καὶ κτηνικὲς ἀντωνυμίες καὶ

Τὸ ἄστρο (κόκκινο καὶ μαύρο) πού χρησιμοποιοῦσαν οἱ *Αγγλοι Κουάκεροι γιὰ πρώτη φορὰ στὰ 1870 ὅταν ἦλθαν στὴ Γαλλία μετὰ νοσοκομειακά ἀποκρίνητα, τρόφιμα καὶ φάρμακα.

τὰ κτηνικὰ ἐπίθετα: «*Εσύ», «*Εσσύ», κλπ. πράγμα πού στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα εἶχε πάψει νὰ συνηθίζεται. Καλοῦσε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο μετὰ τὸ ὄνομά του χωρὶς νὰ προσθέτῃ «Κύριε» ἢ «Κυρία».

Η τελετὴ τοῦ γάμου στοὺς Κουάκερους εἶναι καὶ σήμερα ἔντελῶς ὁμοία μετὰ τὴν τελετὴ τοῦ γάμου τῶν Πουριτανῶν πού ἔγινε ὑποχρεωτικὴ ἀνάμεσα στὰ 1653 μετὰ 1660 δὲν ἔχει ἀλλάξει. *Ο ἀντρας σηκώνεται, παίρνει τὸ χέρι τῆς μνηστῆς του καὶ κάνει μιὰ δήλωση τὴν ὁποία ἐπαναλαμβάνει ἐκείνη. *Ο σύζυγος χαρίζει μόνον βέρα στὴ γυναίκα. *Οταν γεννιέται ἓνα παιδί τὸ παίρνει στὰ χέρια ὁ πατέρας ἢ κάποιος στενὸς συγγενὴς καὶ λέει: «Καλῶς ἦλθες σ' αὐτὴ τὴν κοιλάδα τῆς δυστυχίας».

*Η φτώχεια, ἀποτέλεσμα τοῦ πολέμου ἐναντίον τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ἔκανε τὸν Κουάκερο Τζὼν Μπέλλερς νὰ ἐπικρίνῃ τὸ οἰκονομικὸ σύστημα τῆς ἐποχῆς του σὲ μιὰ σειρά δοκιμῶν. Στὰ δοκίμια αὐτὰ διατυπώθηκαν γιὰ πρώτη φορὰ οἱ ἀρχὲς τοῦ Σοσιαλισμοῦ. *Ενάμιση αἰῶνα ἀργότερα, τὰ συγγράμματά του εἶχαν μεγάλη ἐπίδραση στὸν Κάρολ Μάρξ. *Ανάμεσα σὲ ἄλλα ὁ Μπέλλερς ὑποστήριξε τὴν ἰδρυση νοσοκομείων καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ κατάρτιση τῶν γιατρῶν, γιατί, ἔλεγε, ἡ δύναμη ἑνὸς ἔθνους βρίσκεται στὴ σωματικὴ δύναμη τοῦ λαοῦ του καὶ ἐπομένως «ἡ Πολιτεία θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναλάβῃ ἓνα μεγάλο μέρος τῆς

σχετικῆς δαπάνης». Οἱ θεωρίες τοῦ Μπέλλερς ἔκαναν τοὺς Κουάκερους νὰ δημιουργήσουν νέες βιομηχανίες. Συγχρόνως ἐφάρμοσαν τὶς ἰδέες τους γιὰ τὴν ὁργάνωση τῆς κοινωνικῆς πρόνοιας, καὶ, δύο αἰῶνες ἀργότερα, ἡ ὁργάνωση αὐτὴ ἀποτελέσει τὴ βάση τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας.

Απὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ Κουάκεροι εἶχαν πιά ἀποκτήσει ὄνομα γιὰ τὴ μεγάλη τους τιμιότητα καὶ τὴν ἀγάπη τους γιὰ τὴν ἀλήθεια. *Ο χριστιανικὸς τους ἀνθρωπισμὸς ἔγινε ἀφορμὴ νὰ τοὺς ἀναγνωρίσουν ὅλοι καὶ νὰ μὴν ὑποψιάζονται πιά τὰ κίνητρα τῶν εὐγενικῶν τους πράξεων. *Ἦταν ἡ ἐποχὴ πού στοὺς δημόσιους δρόμους ὑπῆρχαν ἀκόμη ληστὲς καὶ πού ἡ τραπεζικὴ ὁργάνωση ἦταν στὴν ἀρχὴ της. Οἱ ἄνθρωποι προτιμοῦσαν ἀντὶ νὰ κρατοῦν ἐπάνω τους τὰ χρήματά τους νὰ τὰ ἐμπιστεύονται σ' ἓνα κουάκερο «γὰ τὰ τοκίσῃ ἢ γὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ». *Ετσι ἰδρύθηκαν πολλὲς ἀπὸ τὶς Τράπεζες τῶν Κουάκερων.

Οἱ Κουάκεροι μετὰ τὸ ἐπιχειρηματικὸ πνεῦμα πού τοὺς χαρακτηρίζε, δημιούργησαν μιὰ ἐμπορικὴ ἀριστοκρατία, ἐνῶ μετὰ τὴν ἐπινοητικότητά τους στὶς ἐπιγαιμίες καὶ στὴ σύναψη ἐμπορικῶν σχέσεων, ἰδρυσαν ἰσχυρὲς βιομηχανικὲς ὁμάδες. *Η Βρετανικὴ βιομηχανία σοκολάτας πού ἰδρύθηκε γύρω στὰ 1770 ἀπὸ τὸ Δρα Τζόζεφ Φράϋ εἶναι παράδειγμα τοῦ τρόπου μετὰ τὸν ὁποῖο οἱ Κου-

Η ύπηρεσία περιθάλψεως της «Εταιρείας των φίλων» στην Ευρώπη. Στα μέρη που σημειώνονται με το άστρο οι Άγγλοι Κουάκεροι βοήθησαν πολύ τους έντοπλους στο έργο της περιθάλψεως στα 1946.

άκεροι, τραπεζίτες, δικηγόροι, διεθνείς έταιρειών χάλυβος και σιδηροδρόμων, εκδότες και βιομήχανοι συνδύασαν τα πνευματικά τους ιδεώδη με την υλική έπιτυχία.

Το πρώτο νοσοκομείο της Αγγλίας στο οποίο μεταχειρίζονταν τους τρελλούς ως άρρώστους και όχι ως εγκληματίες, ήταν ένα από τα αγαθά έργα των Κουάκερων. Προτού άνοιξη το νοσοκομείο τον ό Οβίλλιαμ Τιούκ, τους τρελλούς τους πήγαιναν συνή-

θως σε άστυλα όπου τους έκλειναν σε μικρά κελιά, τις γυναίκες γυμνές και τους άντρες δεμένους με αλυσίδες πάνω σε στύλους. Στη μεταρρύθμιση των φυλακών, μι άπό τις πρωτοπόρους ήταν ή Έλίζαμπεθ Φράν, άπόγονος του Τζόζεφ Φράν.

Στις άρχές του 18' αιώνα ή φτώχεια και ή άθλια ζωή των εργαζομένων άπασχόλησαν σοβαρά την «Εταιρεία των Φίλων». Πρόσφεραν πρόθυμα τις κοινωνιολογικές τους γνώσεις στην ύ-

πηρεσία των άρχων γιατί γρήγορα κατάλαβαν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στη φτώχεια και τις μεγάλες στρατιωτικές έτοιμασίες. Από πολύ καιρό πριν προέβλεψαν τις συγκρούσεις του 1914 και του 1939. Έκαναν ό,τι ήταν ανθρώπινα δυνατό για να ρίξουν τα φράγματα που δημιούργουσαν οι φυλές, τα έθνη, οι θρησκείες, και να έμποδίσουν τις καταστροφές που όλοένα πλησίαζαν.

Μετά την άνακωχή του 1918 οι Κουάκεροι έτρεφαν 1.250.000 παιδιά την ήμέρα στη Γερμανία, ένώ στη φοβερή έποχή του μεγάλου πληθωρισμού εξασφάλισαν τον έπισιτισμό ενός άκόμη έκατομμυρίου Γερμανών. Πόλεμψαν την πείνα στη Ρωσία και την Πολωνία και την έποχή του Ισπανικού έμφυλίου πολέμου έστειλαν τρόφιμα στα παιδιά και των δύο παρατάξεων.

Στη σύγκρουση του 1939-45 οι Κουάκεροι άποδοκίμασαν τον πόλεμο για θρησκευτικούς λόγους και σ' αυτό τους ύποστήριξε και το Κράτος. Μόλις κηρύχτηκε ό πόλεμος οι Κουάκεροι ρίχτηκαν στο τιμημένο έργο τους: τη βοήθεια και τη συμφιλίωση του κόσμου. Με ήρεμία και έπιμονή έπείσαν άκόμη και τους Ναζί να τους έπιτρέψουν να πηγαίνουν παντού να μιλούν με όλους και να βοηθούν όλους, χωρίς διάκριση. Από τότε οι Κουάκεροι μοίραζαν τρόφιμα, ώδηγοΰσαν πρόσφυγες και έδιναν φιλικές συμβουλές στα βα-

σανισμένα θύματα του πολέμου χωρίς να λογαριάζουν θρησκεία και έθνικότητα. Πολλές φορές οι έθελοντές τους βρέθηκαν μέσα στη φωτιά.

Τό Βραβείο Νόμπελ 1947 για την ειρήνη τό πήρε τό Συμβούλιο της «Εταιρείας των Φίλων» της Αγγλίας και της Αμερικής, σάν άναγνώριση του μεγάλου του έργου στο διάστημα του πολέμου. Σήμερα ύπάρχουν έκατομμύρια άντρες, γυναίκες και παιδιά που ξέρουν πως όταν τελείωσαν οι έχθροπραξίες, οι Κουάκεροι τους έκαναν τη ζωή ύποφερτή.

Οι Κουάκεροι βοηθούν την Ελλάδα

Οι Κουάκεροι έχουν στείλει μέλη της «Εταιρείας των Φίλων» σ' όλες τις χώρες της Ευρώπης που υπέφεραν από τον πόλεμο για να βοηθήσουν στο έργο της περιθάλψεως.

Δεκατέσσερα μέλη βρίσκονται στην Ελλάδα. Άλλοι στα άπομακρυσμένα χωριά της Μακεδονίας και άλλοι στην Οίκοκυρική Σχολή της Θεσσαλονίκης ή στο μαιευτήριο στο όποιο εκπαιδεύονται μαίες για τις περιοχές της ύπαιθρου.

Από τον Απρίλιο του 1945 οι Κουάκεροι που βρίσκονταν στην Ελλάδα εργάστηκαν με την Ούνορα κυρίως στη Χίο, Σάμο και Ίκαρία από όπου περνούσαν πολλοί Έλληνες πρόσφυγες γυρίζοντας στα σπίτια τους. Εργάστηκαν για την έξεύρεση προσωρινής στέγης και τις άπαραίτητες προσωινές έγκαταστάσεις, καταπολέμησαν την εκδήλωση άσθενειών, φρόντισαν για τον έφοδιασμό με τρόφιμα και ίματισμό.

Στα 1945, ένώ συνεχίζονταν οι

προσπάθειες για την επανόρθωση των ζημιών του πολέμου, οι Τζούς και Σίντεν Λόχ είχαν την ιδέα να αρχίσουν ένα μαρφατικό έργο με το όποιο να ευεργετούνται οι χωρικοί της Ελλάδας. Οι Λόχ, που αντιπροσώπευαν την Υπηρεσία Περιθάλψεως των Φίλων, έφριξαν την ιδέα να ιδρυθεί μια Οικοκυρική Σχολή στην οποία να εκπαιδεύονται τα κορίτσια και να βγαίνουν εφοδιασμένα για τη ζωή. Το σχέδιο αυτό υποστήριξαν πρόθυμα ο Δρ. και η κυρία Χάους της Αμερικανικής Αγροτικής Σχολής Θεσσαλονίκης, που από πολύ καιρό επιθυμούσαν να μπορέσουν κατά κάποιο τρόπο να βοηθήσουν και τα κορίτσια. Παραχώρησαν στους Κουάκερους δύο μεγάλα παραπήγματα που βρίσκονταν στον περιβολό της Αγροτικής Σχολής και έτσι το πείραμα άρχισε στα 1946.

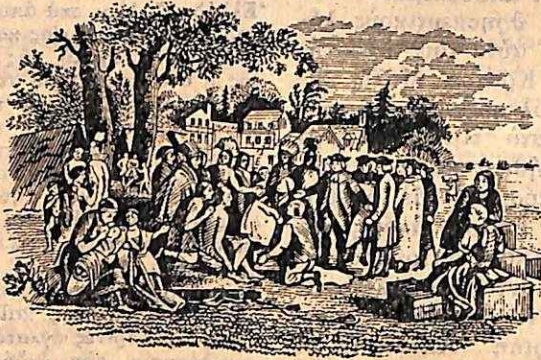
Το άρχικό σχέδιο προέβλεπε τη φοίτηση 40 κοριτσιών ηλικίας 14-16 χρόνων, για ένα χρόνο. Γρήγορα όμως κατάλαβαν ότι ένας χρόνος φοίτησής δεν ήταν αρκετός γιατί τα παιδιά δεν είχαν μόρφωση και η ύγεια τους δεν ήταν καλή. Η φοίτηση έγινε δυο χρόνια. Πολλά από αυτά τα κορίτσια ήταν όρφανα και άλλα είχαν χάσει τον πατέρα τους στον έμ-

φύλιο πόλεμο. Προέρχονταν από έρημωμένα χωριά της Αλβανικής μεθόρου, από το Κιλκίς ή τη Χαλκιδική, όπου οι Φίλοι είχαν πάει και είχαν έρθει σε επαφή με τους χωρικούς. Πολλά από αυτά τα κορίτσια είχαν νευρικό κλονισμό, και όλων η υγεία ήταν κακή. Τον πρώτο χρόνο το σχολείο δικαιολόγησε απόλυτα το όνομά του. Ήταν ένα πρεβαντόριο.

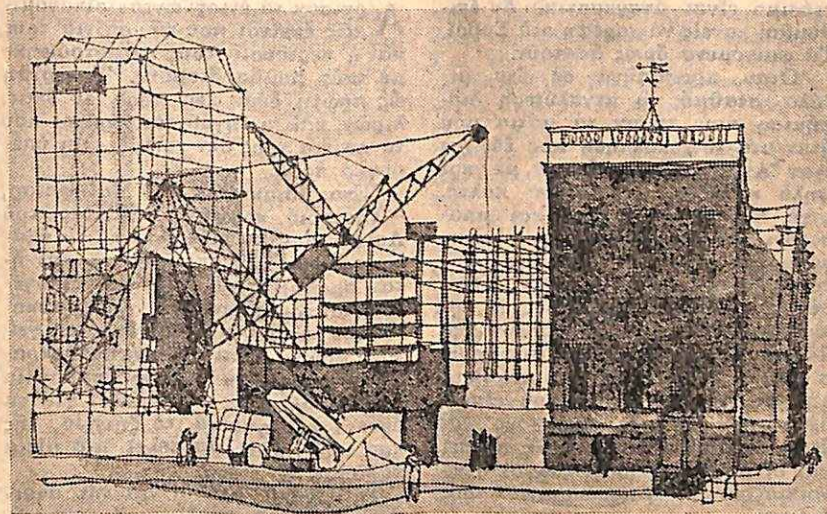
Το σύστημα του σχολείου συνδυάζει θεωρία και πρακτική εφαρμογή. Οι μαθήτριες μυθαίνουν ελληνικά, αριθμητική και ύγεινή· πώς να μαγειρεύουν, να πλύνουν, να περιποιούνται κόττες, κουνέλια και μεταξοκόλινες.

Κάθε μέρα γίνεται ανάγνωση από τη Βίβλο, έρμηνεία των παραβολών και των ιστοριών του Ευαγγελίου. Επίσης μαθαίνουν να περιποιούνται άρρωστα και έκθετα παιδιά. Η Διεθνήτρια του σχολείου γράφει:

«Σιγά-σιγά ο τρόμος φυύγει, τα κορίτσια αποκτούν φίλες και ενδιαφέρονται για τα μαθήματά τους. Οι πολιτικές συζητήσεις απαγορεύονται. Η ατμόσφαιρα είναι φιλική και ευχάριστη. Τα κορίτσια δείχνουν αντίληψη, έξυπνάδα και προθυμία. Ελπίζουμε πως «ργότερα θα φανούν χρήσιμα στην οικογένεια και τον τόπο τους.

Ο Ουίλλιαμ Πένν υπογράφει συμφωνία με τους Ινδιάνους της Αμερικής (ξυλογραφία).

Πώς βλέπει το Λονδίνο ένας δημοσιογράφος

Του

EDWARD WEEKS

(Από το «Atlantic Monthly», Βοστώνη)

Ο εκδότης του «Ατλάντικ» Ε. Γουήκς έκανε την πρώτη του επίσκεψη στη Βρετανία στα 1922 και έμεινε εκεί ένα χρόνο, φοιτητής στο Καίμπριτζ. Το δεύτερο ταξίδι του το έκανε στα 1943. Τελειωτά ξαναπήγε. Δημοσιεύουμε εντυπώσεις του από το μεταπολεμικό Λονδίνο.

Οι Άγγλοι είναι οι πιο καλοντυμένοι άνθρωποι του κόσμου· ή μάλλον ήταν πριν από τον πόλεμο. Θυμάμαι όμως, όταν ήμουν εκεί στα 1943, που μου έκανε εντύπωση το φτωχό ντύσιμο εκείνων που δεν φορούσαν στολή. Πολλοί Άγγλοι έχασαν όλα τους τα

ροδια όταν τα σπία τους έπεσαν με τους μεγάλους γερμανικούς βομβαρδισμούς και ο ξένος είχε να δηλώσει, τα μπαλωμένα και φθαρμένα κοστούμια που φορούσαν. Θυμάμαι που αναρωτιόμουν τότε, αν αυτό θα άφηνε τους Λονδρέζους να κρατούν τόσο πολύ τις ταξικές διακρίσεις.

Τώρα όμως πρόσεξα πως το ριγέ παντελόνια και τα σκούρα παλτά, τα μαύρα καπέλλα, οι λεπτές σφιχτοδωλωμένες ομπρέλλες, ακόμη και τα ψηλά καπέλλα ξαναγύρισαν στο Σίτυ.

Οι υπάλληλοι φορούσαν σκληρά κολλάρια. Κατά κάποιο τρόπο οι τραπεζιτικοί υπάλληλοι ξαναβρήκαν το παλιό τους ντύσιμο. Το βραδυνό

ντύσιμο είναι αναγκαστικό αν επιθυμηση κανείς να χορέψει στο Σαβόι. Τα φαινόμενα όμως άπαυται.

Όταν πρωτοπήγα σε ένα μεγάλο σταθμό, ή μεγαλύτερη διαφήμιση που πήραν τα μάτια μου ήταν μία τοιχοκόλληση που έδειχνε έναν Άγγλο ντυμένο άψογα, με γκρι ψηλό καπέλλο, με πρωινό παλτό, ριγέ παντοφόρι, γάντια και μπαστούνι και, κάτω από την εικόνα, γραμμένο με μεγάλα γράμματα: «Ενοικιάζονται πρωινά παλτά.» Όσοι δεν έχουν δελτία δικά τους ή αρκετά χρήματα για να αγοράσουν από άλλους, αναγκαστικά θα καταφύγουν σ' αυτό το μέσον. Ακόμη και στη Βουλή των Λόρδων, όπως μου είπαν, δεν έχουν αρκετές τηλεβίβλους και έτσι, σε επίσημες περιστάσεις, πρέπει και οι Λόρδοι να δανείζονται ή να νοικιάζουν το μεγαλοπρεπές τους ένδυμα.

Από που ξαναποικιά το Λονδίνο είναι «το Λονδίνο», και μάλιστα πολύ περισσότερο από ότι καταλαβαίνουν οι ίδιοι οι Λονδρέζοι. Μία έκκληση σαν της Αγίας Μαρίας λε Σιράντ, που όταν την είδα εγώ, ήταν μία βαθειά μαύρη τρύπα, έχει αποκτήσει στέγη και δημοφιλή πρόσψη. Παντού, όπου πήγαινα με τα άστραφτερά ταξί, πρόσεχα δύο πράγματα, τόσο ένδεικτικά της ανοικοδομήσεως που πραγματοποιείται: Οι σκαλωσιές στους νάρθηκες και τα κλίτη των παλιών έκκλησιών του Ρέν*, στα σπίτια του Λονδίνου, στα μεγάλα κτίρια του Ουέστμινστερ, στις λέσχες του, τα μαγαζιά τορχουδονάπ, άνομη. Οι σκαλωσιές μου αδύζαν ναι, αλλά φαίνεται ότι σηκώνουν τεράστιο βάρος. Είναι πραγματικά σύμβολα της προσπάθειας που γίνεται για να ξαναχτιστεί το οικοδόμημα του πολιτισμού.

* Σερ Κρίστοφερ Ρέν (Sir Christopher Wren) 1631 - 1723. Δακακρινόμενος μαθηματικός και φυσικός αρχιτέκτων του Καθεδρικού Ναού του Αγίου Παύλου.

Αρχισαν να ενισχύονται οικονομικά εκείνοι που τα σπίτια τους και ή περιουσία τους καταστράφηκε με τους βομβαρδισμούς. Ένεγκρίθη ως πρώτη δόση ένα ποσό 40 εκατ. λιρών, και προηγούνται εκείνοι που τα σπίτια τους δεν χρειάζονται υπέρογκα ποσά.

Ένας Ιδιοκτήτης του Μαίμφαιαρ, —της ποιά κομψής συνοικίας του Λονδίνου— που είχε χαλάσει το επάνω πάτωμα του σπιτιού του, και ήταν πρόθυμος να πάρη μία οικογένεια, αν διορθωνόταν, πήρε εύκολότερα τη βοήθεια από ένα του γείτονα που το σπίτι του είχε καταστραφεί έντελως. Το τοπικό συμβούλιο κάθε κοινότητας αποφασίζει για τα δάνεια και, φυσικά, το ζήτημα, της προτεραιότητας αποτελεί μία ατεία παραπάνω.

Τα μεγάλα σχέδια για την ανοικοδόμηση του Λονδίνου αναγκαστικά έμειναν σε ράφια για πολλούς λόγους, και ο κυριότερος ήταν ή έλλειψη εργατικών χεριών και οικοδομικού ύλικου. Η Βρετανία όμως στεγάζει κατά μέσο όρο 20.000 οικογένειες το μήνα, και έτσι μέσα σε δέκα χρόνια δεν θα υπάρχη κανένας άστεγος.

Ποιοτικά και ποσοτικά τα άγγλικά φαγητά στα καλά έστιατόρια είναι πολύ καλύτερα από ότι στον καιρό του πολέμου. Το πανταχού παρόν κοτόπουλο είναι τρυφερό, και όχι όπως τότε, σαν γρηά κοττα.

Το ψάρι είναι άφθονο και καλοψημένο. Οι πατάτες, τα φρέσκα φασόλια και τα φρούτα καλά όπως πάντα, αν βρίσκεστε στην έξοχή, τα αυγά δίνουν στο πρόγευμα την πατροπαράδοτη μορφή του. Αυτή είναι ή φωτεινή όψη των πραγμάτων.

Το κρέας όμως που παίρνει κανείς με το δελτίο του, είναι κάτι το αξιοθρήνητο: δυο αρνίσια παιδάκια και λίγο μοσχάρι είναι ή συνηθισμένη μερίδα του Άγγλου για δεκαπέντε μέρες. Φυσικά δεν είναι αρκετό—

δεν είναι αρκετό για να δώσει στον εργάτη τις δυνάμεις που χρειάζεται.

Από όλες τις ανάγκες της Άγγλιας ή κυριότερη είναι ή έλλειψη εργατικών χεριών. Σύμφωνα με έναν γενικό υπολογισμό, υπάρχουν 20 εκατ. εργαζόμενοι στα βρετανικά νησιά. Άπ' αυτούς, τα δύο τρίτα τα άποροφα ή γραφειοκρατία, μία γραφειοκρατία που, αν υπαγάγωμε σ' αυτήν και τους κοινοτικούς και κυβερνητικούς υπαλλήλους είναι διπλάσια της προπλημικής. Προσθέστε σ' αυτά τα δύο εκατ. τους 800.000 νέους που υπηρετούν στο στρατό. Έτσι μένουν 17.200.000 για να εργαστούν για τον τόπο, και αυτοί δεν είναι αρκετοί.

Το βράδυ που έφθασα, κουρασμένος καθώς ήμουν από το αεροπορικό ταξίδι, κοιμήθηκα καλά στο Καίμπριτζ, και καθώς της Δευτέρα το πρωί χωρίς πήγαινα στο σταθμό, είδα να έρχεται από το άνειθετο μέρος του δρόμου ένα σύνταγμα* οι στρατιώτες ήταν ήλιοκαμμένοι, γεροί και τραγουδούσαν.

«Πρώην Γερμανοί αιχμάλωτοι της Αφρικής», μου είπε ο κύριος που με φιλοξενούσε. «Εργάζονται στα κτήματα. Το ζήτησαν μόνοι τους να μείνουν και βίβια τους χρειάζομαστε πάρα πολύ.»

Έμαθα πως ήταν 30.000 τέτοιοι άνθρωποι που έμειναν με τη θέλησή τους στην Άγγλια. Δεν είναι τίποτε αν τους συγκρίνη κανείς με τους 180.000 Πολωνούς και οι περισσότεροι τους μοζεύονται τώρα γύρω από το Έδιμβορφο. Όσα και να λέγονται, ή αλήθεια είναι πως ή Βρετανία έχει δεχτεί από το 1938 τους περισσότερους ξένους από όλες τις άλλες χώρες μαζί. Νομίζω πως ο αριθμός των ξένων που πήγαν στην Άγγλια, ύπερβαίνει κατά πολύ τους νέους που φεύγουν απ' αυτήν και μεταναστεύουν αλλού.

Όπως οι άμεσες ανάγκες προηγήθηκαν από την ανοικοδόμηση των έκκλησιών, έτσι και ή φροντίδα

των παιδιών τοποθετήθηκε πάνω από την συντήρηση των μεγάλων. Για τα παιδιά υπάρχει ιδιαίτερο ειδικό δελτίο. Και οι Βρετανοί που έχουν περάσει τα έβδομηντα και το τέλος της ζωής τους είναι πολύ πιο δύσκολο από ότι μπορούσαν νάν να φανταστούν, έχουν ξετρα δελτίο για τσάι.

Στο διάστημα του πολέμου, μου είχαν πη, πως δέκνευρισμός από τους βομβαρδισμούς και τη μονοτονία της τροφής, φαίνεται πεισισσότερο στους νέους. Τώρα, ύστερα από τρία χρόνια, ήμουν περίγρος να δω αν πραγματικά ήταν έτσι. Και είδα πως τα παιδιά που γεννήθηκαν στον πόλεμο, από ενός ως πέντε χρόνων, είναι τόσο γερά όπως πάντα — πράγμα που οφείλεται αποκλειστικά στις ξετρα διανομές γάλακτος, αυγών, ζάχαρης και χυμού πορτοκαλιών.

Δεν ισχύει όμως το ίδιο για τα μεγαλύτερα παιδιά. Γιατί όταν έψαψαν να έχουν το ιδιαίτερο δελτίο, μπήκαν κι αυτά στη διαίτα που είχε περισσότερο άμυλο και λιγώτερο κρέας από όσο χρειάζεται για να δέσουν καλά τα κόκκαλα. Ένας Άγγλος φίλος μου που είχε πάρει Αμερικανίδα και ο γυιός του — δώδεκα χρόνων τώρα — έμασε τρία χρόνια στις Ηνωμένες Πολιτείες στον καιρό του πολέμου, μου είπε ότι το καλοκαίρι κολυμπούσε μαζί του στην κατασκήνωση και ότι λυπόταν όταν σύγκρινε το στήθος του δικού του παιδιού με το βαθουλωτό και στενό στήθος των άλλων παιδιών της ηλικίας του. Η αλήθεια είναι πως κι εγώ έτσι ήμουν παιδί ως τα δεκαεπτά και χρειάστηκε το δελτίο της εποχής του πολέμου του Γαλλικού Στρατού για να με χορήγη. Δεν είναι εύκολο να βγάξη κανείς αποφθέγματα όταν μιλά για παιδιά. Αυτό που είδα στο Καίμπριτζ να τρέχουν πάνω στο ποδήλατά τους, με κατακόκκινα μανουλά και καίξιθα μαλλιά, ήταν θαύμα. Η έξοχή τους έδειξε πολλές περισσότερες λίτρες από όσες είχαν τα

συνομήλικά τους παιδιά του Λονδίνου. Μήπως το χρώμα τους με ξεγελούσε; Μήπως το πολύ άμυλο που τρώνε τα κάνει εύλιστα, όπως φοβούνται πολλές μητέρες; Άραγε τα λεπτοκαμωμένα αυτά παιδιά θα δέσουν μεγαλώνοντας και θα γίνουν σαν τους πατέρες τους; Αυτά τα ερωτήματα υπάρχουν για το μέλλον.

Ο Άγγλικός καφές έχει πάντα την ίδια γεύση σάνα βγήκε από τα παλιά φέρετρα των Πλανταγενετών και, άκομη, παρ' όλο που δεν λείπουν τα ψυγεία, οι Άγγλοι προτιμούν το κοκτέϊλ τους δίχως πάγο. Στις συγκεντρώσεις οι Άγγλοι φίλοι μου με συνιστούν στους φίλους τους μουρμουρίζοντας κάτι μέσα από τα δόντια τους (ή και χωρίς να λένε κανένα όνομα) και θά ήθελα να ήξερα πότε θέλουν να δώσουν το χέρι τους. Ποτέ δεν το κατάλαβα αυτό.

Ο Σέρ Όσπερτ Σίγγουελ μου έγραψε στα 1946 κάτι που θα το θυμάμαι για πολύ καιρό. Μου έλεγε: «Μου σκίζει την καρδιά να το βλέπω αυτό σήμερα, ένας λαός χωρίς μέλλον, να πετάει το παρελθόν του. Εάν όμως τα πράγματα φαίνονται έτσι, αυτό σημαίνει, πώς αντίθετα με ότι φαίνεται, οι Άγγλοι έτοιμάζονται να κάνουν κάτι μεγάλο. Έτσι εξακολουθώ να ελπίζω. Πάντα αγαπώ πράγματα που έχουν χαθή. Αρχίζω να αγαπώ ανθρώπους και πράγματα που επί τριάντα χρόνια τα πολεμούσα: Τόν Τσώρτσιλ, την Αυτοκρατορία, τους στρατιωτικούς κύκλους.»

«Λαός χωρίς μέλλον, να πετάει το παρελθόν του» — αν το δη κανείς από οικονομική άποψη, είναι φοβερό. Γιατί οι Άγγλοι ζουν με το κεφάλαιο. Γερασμένα άντρώγυνα ξεδεύουν αυτό που οικονομούσαν για τα γηραιά τους. Μεσήλικες ξεδεύουν στα παιδιά τους τα χρήματα που δεν μπορούν να τους αφήσουν. Το χρήμα κινείται από τις τράπεζες προς την υπαίθρο, και ένα μέρος προς την

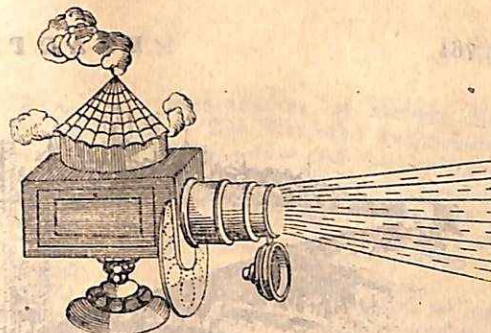
περιοχή της στεριλινάς στο εξωτερικό.

Τα έργα τέχνης έχουν αξία και αγοράζονται. Τα λίγα είδη πολυτελείας που υπάρχουν βρίσκονται σε υπερβολικές τιμές, αλλά πουλιώνται. Άκουσα για κάποιον που αγόρασε (μεταχειρισμένο) ένα αυτοκίνητο, 1200 λίρες μετά από δύο εβδομάδες ή βενζίνη έγινε πάλι με το δελτίο και το μόνο που μπορούσε να κάνει ήταν να το κλείσει στο γκαράζ. Μετά δύο εβδομάδες, για το ίδιο αυτοκίνητο του πρόσφεραν 2.500 λίρες. Τι χρειάζονται οι οικονομίες διαν ή λίρα πέφτει; Σε μερικούς Συντηρητικούς είδα μια σιωπηλή απελπισία γι' αυτό — μια σιωπηλή επιδοκιμασία σε μερικούς εργατικούς. Αναρωτιέται κανείς αν η αλλαγή της οποίας ένα σύμπλωμα είναι αυτό που η νύχτα σε οικονομική ισορροπία σε μία χώρα με τόσο μικρό φυσικό πλούτο και τόσο εξάρτηση από την παραγωγή.

Οι Άγγλοι είναι γενναίοι και αξιοπεπηγείς λαός. Έχουν επιβάλει στον έαυτό τους τόσους αυστηρούς κανόνες, που άμφισβητώ αν κανένα άλλο έθνος θα τους δεχόταν και μάλιστα με τόσο λίγη δυσφορία. Ό άλλοτε πλούσιος ζει από τα κεφάλαιά του. Ο μισθωτός με έναν μισθό μεγαλύτερο απ' ότι γνώρισε ποτέ στη ζωή του, χωρίς όμως και στο τέλος της εβδομάδας να του μένουν πολλά πράγματα. Πρέπει κανείς πάντα να θυμάται ότι μαζί με τα δολάρια του Σχεδίου Μάρσαλ, ή Αμερική έστειλε στους φίλους της και τον πληθωρισμό. Τα χρήματα δεν είναι το κίνητρο αυτού του λαού, είναι όμως ο χαρακτήρας του. ...Και νομίζω πως αυτή είναι η μόνη δύναμη του Βρετανικού χαρακτήρα, αυτή που τους κάνει να αποφασίζουν να γεφυρώσουν το χάσμα. Η Άγγλία υπήρξε πάντα το άμυν που πάνω του σφυρηλατήθηκε η ελευθερία και η οικονομία της Δυτικής Ευρώπης. Το ίδιο γίνεται και σήμερα. Αξίζει να το προσέξουμε.

Πώς έγινε ο κινηματογράφος;

Του LO DUCA
(Από το «Le Monde
Illustré», Παρίσι)

«Ο Γιόχαν Τσάν ήταν ένας από εκείνους που τελειοποίησαν το μαγικό λυχνάρι του Κίρχερ. Το εικονιζόμενο είναι ένα από τα μοντέλα, σχέδιο του 1685.

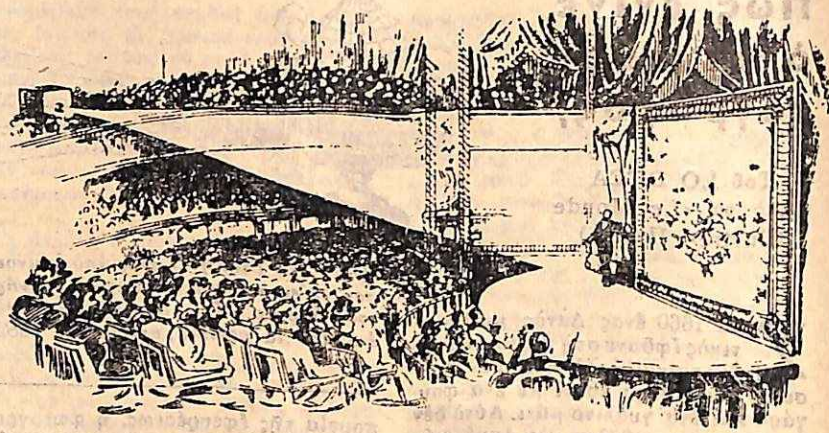
Στα 1660 ένας Δανός μαθηματικός έφθανε στη Ρώμη. Οι τελωνεακοί υπάλληλοι δεν πρόσεξαν ένα μαύρο κουτί με ένα φουγάρο και ένα γυάλινο μάτι. Αυτό δεν δυσαρέστησε καθόλου τον Δανό, κάποιον Τόμας Βάλγκενσταϊν που περιτριγυρισμένος καθώς ήταν από ξη «Ιεροίεστασιές» καρδινάλιους προτιμούσε να περάσει για μαθηματικός παρά για μάγος. Ύστερα ο Βάλγκενσταϊν έκανε προβολές που διασκέδασαν την άριστοκρατία της Ρώμης. Ένεργουσε με φρόνηση αν και η ιδέα του «μαγικού λυχνού» δεν μπορούσε να είναι κάτι σατανικό, γιατί άφηκε σ' έναν άγιο άνθρωπο της «Εταιρείας του Ίησους», σ' έναν Άτανάζ Κίρχερ, που ήταν πολύ ειδικός σε ότι σχετιζόταν με τον σκοτεινό θάλαμο. Ο Κίρχερ είχε γράψει ένα έργο με το οποίο έβαζε σε τάξη όλες τις έρευνες που έδειχναν ότι η άλληνηροία του Σπηλαίου του Πλάτωνος (*) μπορούσε να γίνει όργανο πρωτότυπο και πρακτικό. Το έργο αυτό είχε τον τίτλο: «Ars magna lucis et umbrae» (Η μεγάλη τέχνη του φωτός και της σκιάς) δημοσιεύθηκε στη Ρώμη στα 1644. Ο Βάλγκενσταϊν λοιπόν είχε άσφαλεις πηγές.

Για μας οι προβολές αυτές δεν είναι κάτι παρά σχετικό με τον σημερινό κινηματογράφο. Οι προβολές που γίνονταν με τον μαγικό λυchnό πλησιάζουν τις κινηματογραφικές, το κυριώτερό τους στοιχείο όμως, η φωτογραφία — δεν υπάρχει ακόμη. Στην

πορεία της έφευρέσεως, η φωτογραφία και ο κινηματογράφος είναι δύο πράγματα που γέρνουν στο ίδιο άποίελομα. Αναλύοντας τον τρόπο που δούλεψε το μυαλό και έφθασε στην έφευρέση της φωτογραφίας, θα δείξω συγχρόνως μερικές από τις πηγές του κινηματογράφου. Οι κύριοι σταθμοί αυτής της έφευρέσεως είναι:

- 1) Το σπήλαιο του Πλάτωνος.
- 2) Ο σκοτεινός θάλαμος των αστρονόμων.
- 3) Ο σκοτεινός θάλαμος μέσα στον οποίο σχεδιάστηκε η προβολόμενη εικόνα.
- 4) Ο σκοτεινός θάλαμος στον δ-

* Η άλληνηροία του σπηλαίου στο το βιβλίο της Πολιτείας του Πλάτωνος. Σε ένα Σπήλαιο φωτισμένο από μια μεγάλη φωτιά βρίσκονται δεμένοι πολλοί άνθρωποι με την πλάτη γυρισμένη στο φως. Οι άνθρωποι που περνούν απ' έξω δεν είναι γι' αυτούς παρά άπτες σκιές που τις βλέπουν να προβάλλονται στον τοίχο του σπηλαίου, άπέναντί τους. Όταν ελευθερωθούν έναν απ' αυτούς τους ανθρώπους και τον οδηγούν έξω στο φως του ήλιου, στην αρχή σχεδόν τυφλώνεται, σιγά σιγά όμως συνηθίζει και αντιφύκει κατάματα τον ήλιο. Οι άνθρωποι μέσα στο σπήλαιο συμβολίζουν τους κοινούς ανθρώπους που δεν βλέπουν παρά τη φαινομενική όψη των πραγμάτων. Όταν αρχίσουν να φιλοσοφούν φωτίζονται και στο τέλος αντικρύζουν την ιδέα του Αγαθού.

Τὸ Βιτσακόπ πού κατασκεύασε ὁ Ἑντισον σὲ σχέδιο τοῦ Ἀρμά, ὅπως τὸ εἶδε ἓνας καλλιτέχνης σὲ ἓνα θέατρο. Σχέδιο γιὰ τὸ πρῶτο διαφημιστικὸ φυλλάδιο πού βγήκε στὴ Νέα Ὑόρκη στὰ 1896.

ποῖο ἡ εἰκόνα ἀποτυπώθηκε μὲ τὴν ἐπίδραση τοῦ φωτός.

Ὁ τελευταῖος αὐτὸς σκοτεινὸς θάλαμος εἶναι ἡ συνηθισμένη φωτογραφικὴ μας μηχανή.

Ὁ Πῶλ Βαλερύ θέλησε νὰ πῇ πῶς τὸ σπῆλαιο τοῦ Πλάτωνος ἦταν ἓνας σκοτεινὸς θάλαμος· εἶπε μαλιστὰ πῶς «ἂν ὁ Πλάτων περιώριζε τὸ ἀνοιγμα τοῦ σπηλαίου του σὲ μιὰ πολὺ μικρὴ τρύπα, ἂν ἐστέπαζε μ' ἓνα πολὺ εὐϊσθητο σιρῶμα τὴν πλευρὰ πού τοῦ χρησίμευε γιὰ ὁδόνει καὶ μεγάλωνε τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου του, θὰ μπορούσε νὰ ἐπιτύχῃ μιὰ μεγαλειώδη ταινία...» Ἄν περιοριστοῦμε στὸ θεωρητικὸ μόνο πεδίο μπορούμε θαυμάσια νὰ ποῦμε ὅτι ὁ Πλάτων εἶχε πρῶτος τὴν ἰδέα τοῦ σκοτεινοῦ θαλάμου. Θὰ μπορούσε ὅμως κανεὶς νὰ πῇ καὶ πῶς μακριὰ γιατί ἡ ἰδέα αὐτὴ ἔβηκε ἀπὸ τὸν σχηματισμὸ τοῦ ματιοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄς παρακολουθήσουμε τώρα τὴν ἰδανικὴ πορεία πού μᾶς ὡδήγησε μέσα σὲ 2.500 χρόνια στὴν ἐφεύρεση τοῦ κινηματογράφου. Χωρὶς ἀμφι-

βολία ὁ σκοτεινὸς θάλαμος εἶναι ἡ βάση. Στὸν προβολέα τοῦ Βάλγκεν-σταϊν τὸ τεχνητὸ φῶς ἀντικατέστησε τὸ ἥλιακὸ. Πρέπει νὰ θυμώσουμε ὅτι εἶναι πολὺ πιθανὸ ὅτι ἐφευρέτες τῆς φωτογραφίας νὰ ἀκολουθήσαν τὸν ἀντίθετο δρόμο ἀπ' αὐτὸν πού διατρέχει τὸ φῶς περνώντας ἀπὸ τὸ γυαλὶ στὸ ἀντικείμενο καὶ στὴν ὁθόνη. Σὲ ὁρισμένα μαγικὰ λυχνάρια τὸ γυαλὶ ἦταν εἰσι φτιαγμένο, ὥστε νὰ δίνει στὴν ὁθόνη τὴν ψευδαίσθηση ἀπλῶν κινήσεων: τὰ φτερά ἑνὸς μύλου, τὸ κιθάρι ἑνὸς πελάτη πού τὸ βγάξει ὁ ὀδοντογιατρὸς ἀντὶ νὰ βγάλῃ τὸ δόντι, ἡ μετομόρφωση ἑνὸς χαμινιοῦ σὲ ἀγριογούρουνο, ἑνὸς ἀρλεκίνου σὲ πίνακα σκακιῦ ἢ ἀνθρώπων πού μαλλώνουν σὲ πετεινοὺς, κλπ.

Στὰ 1757, στὴν ἐξέλιξη τῆς φωτογραφίας προστίθεται ἓνα ἀποφασιστικὸ στοιχείο: ὁ Ι. Μτεκαρὶ ἀνακαλύπτει τὴν ἐπίδραση τοῦ φωτὸς σὲ ἓνα εὐαίσθητο σιρῶμα χλωριούχου ἀργύρου. Στὰ 1799 ὁ Σωσιε ἀνακαλύπτει τὴν ἐνέργεια τοῦ

ὑποθεϊώδους νατρίου στὰ ἀργυροῦχα ἄλατα, καὶ στὰ 1822 ὁ Ζοζέφ Νικεφόρ Νιέπς ἐφευρίσκει τὴν φωτογραφία. Οἱ ποζες τοῦ κρατοῦσαν ἀπὸ 6-8 ὥρες ὁ Μιανιάρ τις ἐλαττώνει σὲ 20 λεπτά, ὁ Νισγκέρ σὲ 3 ἢ 4 λεπτο (1-39), ὁ Φ.Ξ Τάλμποτ σὲ 3" (1817), ὁ Ρ.Α. Μάντοξ σὲ 1/100 τοῦ δευτερολέπτου (1871). Ὑστερα ἀπὸ τὸν σκοτεινὸ θάλαμο καὶ τὴν φωτογραφίαν, πραγματοποιεῖται καὶ ὁ τρίτος ὅρος τοῦ κινηματογράφου, τὸ ἐκτεταμένον. Στὰ 1887 ὁ Ἡστμαν χρησιμοποιοῖ ἐπὶ τέλους μιὰ λεπτὴ ταινία κελλουλοΐτη. Αὐτὸ εἶναι ἡ βάση τοῦ φιλμ.

Δὲν λείπει πιά παρὰ μόνο μιὰ λεπτομέρεια: ἡ κίνηση. Ἡ διατήρηση τῆς εἰκόνας στὸν ἀμφιβληστροειδῆ χιτῶνα εἶναι φαινόμενο γνωστὸ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Πιολεμαίων. Στὴν ἀρχαιότητα οἱ συσκευές πού ἀποδείκνυναν αὐτὸ τὸ φαινόμενο ἦσαν σβοῦρες χρωματιστές.

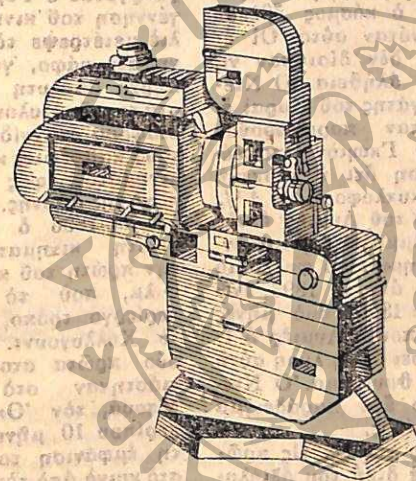
Στὰ 1832 ἓνας Βέλγος φυσικὸς ὁ Ζοζέφ Πλατώ, κατόρθωσε νὰ συνθέσῃ τις κινήσεις καὶ τὸ φανακιστοσκοπιο, ἓνα δίσκο πού ἐπάνω

τοῦ ὑπῆρχαν διαδοχικὲς φάσεις μιᾶς κινήσεως: ὅταν ὁ δίσκος γύριζε, ἡ κίνηση— πού ἦταν ἀναλυτικὴ στὸ σχέδιο— ἀναπαραγόταν δλόκληρη καὶ σ' αὐτὸ βοηθοῦσε ἡ ἱκανότητα τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς νὰ διατηρῇ τὴν εἰκόνα. Στὰ 1834 ὁ Χαίρνερ μετέβαλε τὸ δίσκο σὲ κύλινδρο καὶ τὸν ὠνόμασε ζωοτρόπιο. Στὸ ἐσωτερικὸ τῆς συσκευῆς ἐμπαινε μιὰ χάρτινη ταινία ἐπάνω στὴν ὁποία ἡ

ταν σχεδιασμένες οἱ εἰκόνες. Στὰ 1852 ὁ Ζὺλ Ντυμπὼν ἀντικαθιστᾷ τὰ σχέδια αὐτὰ μὲ φωτογραφίες. Στὰ 1853 ὁ φόν Οὐδάτιους προσπαθεῖ νὰ προβάλῃ τις ταινίες μὲ τὰ σχέδια, ἐνῶ στὰ 1870 ὁ Χέϋλ προβάλλει ταινίες μὲ φωτογραφίες.

Ὁ κινηματογράφος ἀρχίζει νὰ προβάλῃ πιά καθαρὰ στὸν ὁρίζοντα. Δὲν λείπει παρὰ καὶ πολὺ μικρὸ μιὰ μεγαλοφυΐα. Ἡ τύχη προσφέρει τὴν εὐκαιρία στὸν Ἐμίλ Ραινάρ, ἑκατοῦς ὅμως δὲν ἐπαφελεῖται. Ὅσοσο καθεὶ ὠδηγοῦσε σ' αὐτόν· ὁχι μόνο εἶχε τελειοποιήσει τις προηγούμενες συσκευές μὲ τὸ χρητιωμένο τοῦ «πρεζιντοσκοπίου» (1877) ἀλλὰ εἶχε μεταβάλλει τις προβολές τοῦ μαγικοῦ φακοῦ σὲ πραγματικὸ θέαμα χάρις στὸ «ὀπτικὸ θέατρο» (1889). Ὡς τὰ 1900 πρόβαλε σὲ μιὰ αἴθουσα μὲ 500 θεατὲς, «ταινίες» μὲ 500-700 σχεδιασμένες εἰκόνες καὶ μουσικὴ τοῦ Γκαστὼν Πωλέν. Ἐχε σκεφθῇ ν' ἀντικαταστήσῃ τις σχεδιασμένες εἰκόνες μὲ φωτογραφίες· τὸ σχέδιό τοῦ ὅμως δὲν εἶχε συνέχεια ἐπειδὴ ὁ Ραινάρ δὲν τὸ ἐβρίσκει ἀρκετὰ «καλλιτεχνικόν».

Ὁ Ἑντισον ὡδηγήθηκε στὸν κινηματογράφο ἀπὸ τὴν κινήσῃ φωτογραφία. Δὲν μπόρεσε ὅμως νὰ παρουσιάσῃ τὰ ἀποτελέσματά τοῦ παρὰ μόνο σ' ἓναν θεατὴ. Ὁ Ραινάρ προχώρησε πολὺ περισσότερο, ἀλλὰ ἡ ἐννοια τῆς αἰσθητικῆς αὐτῆς κοφ' ἐστῆς— αὐτὸ θὰ τὸ ἐξαναβροῦμε στὰ φιλμ τέχνης— δὲν τὸν ἄφηνε νὰ

Ἐνα σημερινὸ μηχανήμα προβολῆς.

πραγματοποίηση δέχοντο πού από καιρό φτερούγιζε γύρω του: τὸν κινηματογράφο.

Ἡ δόξα αὐτῆ ἀνήκει στὸν Λουί Λυμιέρ, πού στὰ 1895 πήρε δίπλωμα εὐρεσιτεχνίας γιὰ μιὰ συσκευή πού χρησίμευε γιὰ τὴ λήψη καὶ τὴν προβολὴ ταινιῶν. Ἡ πρώτη κινηματογραφικὴ παράσταση ἔγινε στὶς 22 Μαρτίου τοῦ 1895 στὸ Παρίσι, στὴν Ἑταιρεία Ὑποστηρίξεως τῆς Ἑθνικῆς Βιομηχανίας. Στὶς 16 Νοεμβρίου ὁ κινηματογράφος ἔγινε δεκτός στὴ Σορβόνη. Στὶς 28 Δεκεμβρίου 1895, στὸ «Ἰνδικὸ Σαλόνι», στὸ ὑπόγειο ἑνὸς καφενείου, ὁ κινηματογράφος ἀντιμετώπισε τὸ κοινό, τὸ πραγματικὸ κοινό, τὸ περίεργο κοινό πού πλήρωνε.

Ἡ ζωὴ τοῦ κινηματογράφου ἀρχίζει.

Οἱ ἱστορικοὶ θὰ μπορούν νὰ ὑπολογίσουν διὰ πρὶν ἀπὸ τὸν Λυμιέρ δόθηκαν δύο ἢ τρία διπλώματα εὐρεσιτεχνίας, ἐνῶ ὕστερα ἀπὸ τὸν Λυμιέρ τὰ διπλώματα εὐρεσιτεχνίας ὑπολογίζονται σὲ ἑκατοντάδες καὶ χιλιάδες. Οἱ ἄνθρωποι πού διεκδικοῦσαν τὴν ἐφεύρεση ἦσαν ἀμέτρητοι καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἐβλεπε καθαρὰ γιατί γινόταν αὐτό. Οἱ ἐφευρέτες μάλιστα δὲν δίστασαν νὰ παραβιάσουν τὴν ἀλήθεια. Ὁ Ντεμενύ, ἕνας συνεργάτης τοῦ Μαράι ἔκανε ἀπάτη διὰ παραχωροῦσε τὴ συσκευή στὸν Γκωμόν ἀποφεύγοντας νὰ δηλώσῃ διὰ τὴ συσκευή αὐτὴ εἶχε ἤδη κυκλοφορήσει 1½ χρόνους ὕστερα ἀπὸ τοῦ Λυμιέρ ἐκτός ἀπ' αὐτὸ εἶπε ψέμματα βρειαιώνοντας σὲ ἕνα διαφημιστικὸ φυλλάδιο διὰ εἶχε δίπλωμα ἀπὸ τὸ 1893, ἐνῶ τὸ εἶχε πάρει τὸ 1895, δύο μῆνες ὕστερα ἀπὸ τότε πού ὁ Λυμιέρ ὁ ίδιος τὸν εἶχε πείσει διὰ τὴ λύση αὐτὴ ἦταν πραγματικὰ θαυμάσια. Ὁ Ντεμενύ εἶναι μόνον ἕνα παράδειγμα μέσα σὲ ἑκατοντάδες.

Ὁ Λουί Λυμιέρ γυρίζει τὶς πρώτες του ταινίες μὲ δική του αξιόλογη σκηνοθεσία. Κυρίως ὁμως μένει

ὁ ἐφευρέτης τοῦ κινηματογράφου.

Σὲ μιὰ ὀρισμένη στιγμή, πρὸς τὸ τέλος τοῦ 19ου αἰώνα, καταλαβαίνει κανεὶς πὼς ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά τὸ εργαστήριον καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ πανηγύρι μὲ τὰ θεάματά του δὲν εἶναι πιά παρὰ δευτερεύοντα στοιχεία: Ὁ κινηματογράφος ἔχει πιά γεννηθῇ καὶ μαζί του ἡ σκοτεινὴ αἰθουσα, ἡ γεμάτη μυστήριον φωτεινὴ δέσμη πού τὴν διασχίζει, ἡ δθόνη πού γυρίζει ἀπὸ γυρίζοντα φαντάσματα, οἱ ὑπνωτισμένοι θεαταῖς, τὰ συλλωμένα μάτια. Ἕνας ἄνθρωπος βασιλεύει τώρα στὸ κοινό: Ὁ Ζωρζ Μελιέ. Ὁ Λυμιέρ ἐβγαίνει ἀπὸ ἕνα εργαστήριον, ὁ Μελιέ ἐρχόταν ἀπὸ τὸ θέατρο. Ἀπὸ τὸ θέατρο καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς μαγείας ὁ κινηματογράφος κληρονομοῦσε ὅλες τὶς μορφὲς τοῦ λαϊκοῦ θεάματος: παιχνίδια, ταχυδακτυλουργίες καὶ τρὺκ τῆς σκηνῆς.

Τὸ πρῶτο πάθος τοῦ Μελιέ ὑπῆρξε ὁ Ρομπέρ Οὐντέν καὶ τὰ ὀνομαστά μηχανικά του νευρώσασα. Ὁ Ἀρλεκίνος, ἡ Κεφαλὴ τοῦ Βελζεβούλ, ἡ Νυχτερίδα, τὸν ξετρελαίναν. Καὶ στὰ 1888 ὁ Μελιέ ἀγόρασε τὸ ναὸ τῆς φαντασίας ὅπου λειτουργοῦσε ὁ Ρομπέρ Οὐντέν. Μὲ τὴ γέννηση τοῦ κινηματογράφου ὁ Μελιέ μετέτρεψε τὸ θέατρό του σὲ κινηματογράφο, γιατί πίστευε πὼς ὑπῆρχε ἀπόλυτη συνέχεια ἀνάμεσα στὰ ταχυδακτυλουργικὰ θεάματα, στὰ διάφορα παιχνίδια πού γίνονται μὲ τοὺς καθρέφτες καὶ στὶς σκιὰς πού ὁ κινηματογράφος προβάλεε στὸ λευκὸ πανί τῆς δθόνης.

Στὰ 1896 ὁ Μελιέ ἱδρύει τὴν πρώτην κινηματογραφικὴν ἐταιρεία, τὴν πρώτην τοῦ κόσμου: τὴν Στάρ-Φιλμ, πού τὸ ὄνομά της, κατὰ περίεργον τρόπο, ἦταν ἐτοιμὸ γιὰ τὸ Χόλλυγουντ. Ἰδρύει ἐπίσης τὰ δύο πρῶτα στούντιο πού ἐγκαταστάθηκαν στὸ Μοντρέϊλ· τοῦ Μπουά, τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1896, περίπου 10 μῆνες μετὰ τὴν πρώτη ἐμφάνισιν τοῦ κινηματογράφου στὸ κοινὸ ἀπὸ τὸν Λυμιέρ. Τὰ στούντιο αὐτὰ εἶχαν ἤδη ὀρισμένα χαρα-

κτηριστικὰ τῶν συγχρόνων: σκηνές, μετὰλλινὰ ἱκρίωματα, μεγάλα τζάμια, προβολεῖς, περάσματα, τάφρους κλπ. Ἀπὸ κεῖ βγήκαν τὰ 1000 φιλμ αὐτοῦ τοῦ μεγαλοφθοῦς ἀνθρώπου, πού ἀπὸ τὰ 1896-1914 ἐφεύρε τὰ πάντα: τὴν τεχνικὴν, τὴν ἐμπορικὴν ἐκμετάλλευσιν, τὴν κινηματογράφισιν, τὶς ρεκλάμες, τὴ συνεταιρικὴ ὀργάνωσιν, τὸ διάκοσμον, τὴ λήψην τοπίων, τὰ τρὺκ, τὸ σενάριον, τὸ ἀνέβασμα, τὴ διεύθυνσιν, τὴ διαφήμισιν, τὴν ἐρμηνείαν, τὴν ἡθοποιίαν.

Ἐπὶ 15 χρόνια ὁ Μελιέ ἦταν ὁ βα-

σιλιάς τοῦ κινηματογράφου. Τίποτε δὲν ἀντίστικτόταν στὴ φαντασίαν του: «Τὸ ταξίδι στὴ Σελήνη», «Οἱ τετρακόσιες φάρσες τοῦ διαβόλου», «Τὸ βασίλειον μὲ τὶς νεράιδες», «Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ λαστιχένιον κεφάλιν», «Εἰκοσι χιλιάδες λευγὲς ὑπὸ τὴν θάλασσαν», «Παρίσι—Μόντε Κάρλο σὲ δύο ὥρες», «Σήραγξ ὑπὸ τὴν Μάγνην», «Σταχτοπούτα», «Ταξίδι στὸ ἀπίθανον», «Ἀμλετ», «Οἱ περιπέτειες τοῦ Βαρώνου Μυνχάουζεν», εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ κλασσικὰ ἔργα τῆς πρώτης ἐποχῆς τοῦ κινηματογράφου.

«ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ἀπ' αὐτοῦς πού λένε διὰ τὸ Χόλλυγουντ εἶναι φοβερό... Τὸ Χόλλυγουντ εἶναι σπουδαίον μέρος. Εἶναι σὺν ἕνα ἐργαστάσιον πού φτιάχνει λουκάνικα, ἀλλὰ φράϊα λουκάνικα».

ROBERTO ROSSELLINI

Ἡ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΣ καὶ κριτικὸς τοῦ κινηματογράφου πήρε ἕνα γράμμα πού εἶπε: «Ζὰς παρακαλῶ πάστε μου τί θὰ συμβῇ πρὶν ἀπὸ τὴν ἐρχομένην Παρασκευὴν—ποτὲ πρὶν δὲν θέλησα νὰ μάθω». Ἡ Μίς Ρόμπερτσον ἀπάντησε: «Ἀφοῦ ποτὲ πρὶν δὲν θελήσατε νὰ μάθετε, ἀσφαλῶς δὲν εἴσατε ἐτοιμὴ γιὰ τὴν ἐρχομένην Παρασκευὴν».

«EVENING STANDARD», Λονδίνο

ΑΡΓΟΙ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Του CHARLES GROVES

(Από το «Everybody's», Λονδίνο)

Σκίτσο του JAMES BOSWELL

Τὰ Γραφεία Ταξινομήσεως Δημοσιεύσεων Τύπου δεν είναι πολὺς καιρὸς πού ιδρύθηκαν καὶ σὴν ἀρχὴ ἢ προσπάθειά τους ἦταν μᾶλλον ματαιοπονία. Σήμερα εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴ βιομηχανία καὶ τὶς μεγάλες ἐπιχειρήσεις.

Τὰ Γραφεία αὐτὰ χρησιμοποιοῦν πολλοὺς υπαλλήλους—κυρίως κοπέλλες— πού διαβάσουν ὅχι μόνο ὅλες τὶς Βρεταννικὲς ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικά, ἀλλὰ καὶ ὅσα διαθέσιμα δημοσιεύματα ὑπάρχουν ἀπὸ τὴν Γαλλία, Γερμανία, Βέλγιο, Ὁλλανδία, Ἑλβετία, Ρουμανία, Σκανδιναβικὲς χώρες, Οὐγγαρία, Τσεχοσλοβακία καὶ Ἡνωμένους Πολίτες. Οἱ υπάλληλοι αὗτοι σημειώνουν ὅ,τι σχετικὸ δημοσιεύεται μὲ τοὺς 5.000 πελάτες τους καὶ τοὺς στέλνουν τὸ ἀπόκομμα.

Τὰ φωτογραφικὰ στούντιο πού ἐστεῖλαν ὑπερατὲρ στοὺς γάμους τῆς Πριγκήπισσας Ἐλισάβετ στὸ Λονδὶνο εἰσέπραξαν τὸ ἀντίκιο τῶν φωτογραφιδῶν τους παρακολουθώντας μὲσφ τῶν Γραφείων αὐτῶν, τὸν τύπο ὅλου τοῦ κόσμου.

Τὰ Γραφεία αὐτὰ στέλνουν σὲ πολλὰς μεγάλες ἐπιχειρήσεις ἀποκόμματα ἐφημερίδων μὲ ἀγγελίες δια-

φόρων προσφορῶν. Οἱ ἀγγελίες ἀρροβάνων, γάμων καὶ γεννήσεων ἐνδιαφέρουν τὰ κοσμηματοπωλεῖς, τὰ καταστήματα παιδικῶν εἰδῶν, τροφίμων καὶ ἕνα σωρὸ ἄλλες ἐπιχειρήσεις πού δοκιμάζουν νὰ ἀποκτήσουν ἑῖσι πελάτες.

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Ε' ἔδωσε κάποτε τὸ παραδειγμα παραγγέλλοντας νὰ τοῦ στέλνουν ὅ,τι σχετικὸ μ' αὐτὸν δημοσιεύταν σὲ ἄρθρα καὶ σχόλια τοῦ ξένου τύπου.

Σήμερα τὰ Γραφεία Ταξινομήσεως Δημοσιεύσεων Τύπου δεν τὰ ἀπασχολοῦν τόσο διάφορες προσωπικότητες, ὅσο ἄλλα θέματα, ὅπως ἡ σωματικὴ ποινὴ σὲ σχολεῖς, ἡ δερματοστιξία, οἱ τοπικὲς διοικήσεις, οἱ ἀκρίδες, ἡ στέγαση στὸ Λονδίνο, τὸ ποδόσφαιρο, τὰ χρώματα καὶ οἱ βαφές, ἡ ζάχρη, τὰ πρόβατα τοῦ Σάφολκ.

Ἐνας Λονδρέζος ἔχει παραγγεῖλει νὰ τοῦ στέλνουν κάθε δημοσίευμα σχετικὸ μὲ μιὰ Ἀμερικάναν. Πριγκήπισσα τῶν Δολλορῶν. Μιὰ δημοφ. ζωτοχόη παίρνει ὅλα τὰ σχετικά μὲ ἕνα νεαρὸ ἐλατομυριοῦχο ὑποκόμητα. Τὸ Ἐμπορικὸ Ἐπιμελητήριον τῆς Νέας Ζηλανδίας παίρνει ὅλες τὶς γελοιογραφίες τὶς σχετικὲς μὲ τὸν ἀνταγωνισμὸ τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῆς κρα-

τικοποιήσεως. Οἱ ναυτινὲς ἑταιρεῖες, ὅπως ἡ Κιούναρντ Χουάιτ Στὸρ καὶ Γιούνιον Κάσλ ἐνδιαφέρονται γιὰ καθεστὶ σχετικὸ μὲ τὰ πλοῖα τους.

Ἐνας ἔμπορος χονδρικῆς πωλήσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἔχει παραγγεῖλει νὰ τοῦ στέλνουν κάθε πλερ φορία πού δημοσιεύεται γιὰ τὴν ἀνδρική μὸδα στὶς Ἀγγλικὲς ἐφημερίδες. Καὶ πρὶν ἀπὸ λίγα καιρὸ καί ποιος ζήτησε ὅ,τι δημοσιεύονταν σχετικά μὲ τὸ διαζυγίό του. Κι ὅταν δὲν πῆρε τίποτα, ἀνακουφίστηκε τόσο, ὥστε πλήρωσε μιὰ λίρα παραπάνω.

Κατὰ μέσον ὁρο ἡ ἐξάσκηση τοῦ υπαλλήλου πού κάνει αὐτὴ τὴ δουλειὰ κρατᾷ ἀπὸ ἑξὶ μῆνες ὡς ἕνα χρόνον. Κάθε «ἀναγνώστης» ἔχει ἕνα ψαλίδι γιὰ νὰ κόβη τὰ ἀποκόμματα. Καθὼς ἀπὸ τὴν νὰ μᾶθη ἀπ' ἐξω πέντε χιλιάδες ὀνόματα καὶ θέματα. Περισσότερες ἀπὸ ἑξήντα λίρες τὴν ἑβδομάδα ξεδεδύονται σὲ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες πού κόβονται.

Ἐνώσεις ἑμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, κρατικὲς ὑπηρεσίες, συγγραφεῖς, ἡθοποιοί, ἐπιστήμονες, ἐρευνητές, ἀθλητὲς καὶ πολιτικοὶ εἶναι οἱ ἀνθρώποι πού ἐνδιαφέρονται πὺς πολλὴ γιὰ τὶς δημοσιεύσεις πού τοὺς ἀφο-

ροῦν. Ὅταν ὁμως ρώτησαν ἕναν ἀριστοκράτη ἀν θέλῃ νὰ γίνῃ συνδρομητὴς ἑνὸς τέτοιου Γραφείου, ἀπάντησε: «Κάθε φορὰ πού ὁ τύπος ἀναφέρει τὸ ὄνομά μου, οὐδ' ἂν πὺς πολλὴ μὲ ἐνοχλεῖ παρὰ πού μὲ εὐχαριστεῖ. Δὲν βλέπω λοιπὸν τὸ λόγο γιὰτὶ νὰ πληρώσω ἕνα γραφεῖο πού θὰ μὲ κἀνῃ νὰ ἀσχολοῦμαι μὲ ὅλες τὶς κακογλωσσίες γύρω ἀπὸ τὸ ἀτομὸ μου.»

Οταν ὁ Μπέρναρντ Σὼ πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια κόνιτηνε τὰ γένεια του, ἔλαβα πεντακόσια σχετικὰ ἀποκόμματα ἐφημερίδων. Θυμωμένος ἔγραψε ὅ,τι γιὰ νὰ κόψῃ τὰ γένεια του, ἔδωσε μόνο λίγες πέννες καὶ ἀρνῆθηκε νὰ πληρώσῃ δέκα λίρες γιὰ τὴ διαφήμιση πού τοῦ ἔγινε.

Καὶ γιὰ νὰ συμπληρώσουμε τοὺς τύπους τῶν πελατῶν τῶν Γραφείων: κάποια νεαρὴ κυρία πού πίστευε πὺς ἦταν ἡ καλλονὴ τῆς μικρῆς παραθαλάσσιας πόλης, ὅτου ἔμενε, ἔγραψε ἀγανακτισμένη γιὰτὶ δὲν εἶχε πάρει τὸ ἀπόκομμα μιᾶς τοπικῆς ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδας μὲ κυκλοφορία περίπου 1.000 φύλλων, σὴν ὅτοια εἶχε δημοσιευθῇ τὸ ὄνομά της ἀνάμεσα σὲ ὀνόματα διακοσίων προσώπων πού εἶχαν πάει σὲ μιὰ φιλανθρωπικὴ συγκέντρωση!

ΓΙΑΤΙ ΠΟΝΟΥΜΕ;

Του J. L. COUMARIN
(Από το «Une Semaine dans le Monde»,
Παρίσι)

Ο πόνος — κοινό σύμπτωμα πολλών ασθενειών, τυχαίο αίσθημα, πολλές φορές μικρής διαρκείας, αλλά συχνό στον φυτικό και ζωικό κόσμο — δεν μάς έχει αποκαλύψει όλα του τα μυστικά.

Τά νεύρα από πολλόν καιρό τά κατατάσσουμε μόνο σε δύο κατηγορίες: τά κινητικά και τά αισθητικά. Ανακαλύφθηκε όμως ότι ο πόνος προέρχεται από τον έρεθισμό μικροσκοπικών νευρικών απολήξεων που διαφέρουν από τά νεύρα των άλλων αισθήσεων π.χ. της άφης ή της θερμοκρασίας. Αν χρωματίσουμε με μπλε μεθυλενίου ένα λεπτό θύλακα του δέρματος ξεχωρίζουμε με το μικροσκόπιο τά νεύρα της άφης και του πόνου. Τά πρώτα φαίνονται καθαρά πύο μεγάλα. Οι νευρικές ίνες μιξές αισθήσεως που μπορεί να φθάση ως τον πόνο — όπως είναι ή αισθήση του κρύου ή του ζεστού — περιβάλλονται και προφυλάγονται από τις νευρικές απολήξεις του πόνου. Τά νεύρα αυτά διακλαδίζονται σε όλο το σώμα, από το δέρμα ως τά διάφορα έσωτερικά όργανα και συνδέονται με τον νωτιαίο μυελό με ειδικές νευρικές ίνες, που σχηματίζουν ένα πλέγμα και φθάνουν στον έγκέφαλο.

Η μελέτη του μηχανισμού του πόνου είναι εθκολώτερη άπάνω στο δέρμα — από το όποιο μπορεί να γίνουν προαφαιρέσεις χωρίς συνέπειες — παρά σε άλλους ιστούς του όργανισμού. Από το άλλο μέρος, υπάρχουν στο φυσιολογικό άτομο μεγάλες υποκειμενικές διαφορές ανάμεσα στα δδυνηρά αισθήματα, ανάλογα με το αττιο που τά προκαλεί και το μέρος όπου προκαλούνται. Οι αντιδράσεις του ατόμου, αυτές καθ' εαυτές, είν-

ναι έπισης διαφορετικές: ενώ ο πόνος που προκαλείται στα άνωτερα στρώματα του δέρματος μάς κάνει να τραβιόμαστε άπτότομα, ο πόνος που προέρχεται από ένα έσωτερικό όργανο πολλές φορές ακολουθείται από άκίνησία π.χ. το χέρι που τό τσιμπάει τό άγκυθι τραβιέται άπτότομα, αλλά ή κοιλική χώρα δταν χτυπήση δυνατά μαζεύεται και άκίνηται.

Όστόσο τά νεύρα που είναι διασκορπισμένα στην έπιφάνεια του σώματος φαίνονται τά ίδια μ' άκείνα που διακλαδίζονται στους έσωτερικούς ιστούς. Παρατηρούμε όμως διαφορές στη διάμετρο των ινών που τά συνδέουν με τον νωτιαίο μυελό. Τά νεύρα που βρίσκονται στο έσωτερικό στρώμα του δέρματος είναι παχύτερα από άκείνα που υπάρχουν στους βαθύτερους ιστούς. Αφού ή μεταβίβαση του νευρικού έρεθισμού από ένα νεύρο σχετίζεται με τη διάμετρο του νεύρου, δέν είναι καταπληκτικό ότι τό άτομο που τό τσιμπάμε νοιώθει δύο διαδοχικά αισθήματα πόνου, που τά χωρίζει δάκατο του δευτερολέπτου και που κατά συνέπειαν είναι διαφορετικά. Οι φυσιολόγοι έπισης παρατήρησαν πώς όλα τά είδη του πόνου δέν μεταδίδονται με την ίδια ταχύτητα. Άλλα μεταδίδονται με ταχύτητα 5 μ. το δευτερόλεπτο άλλα με 12 μ. και άλλα με 16 μ.

Ο λα τά νεύρα του πόνου άρχίζουν από τον νωτιαίο μυελό και φθάνουν στην περιχή του έγκεφάλου που ονομάζεται θάλαμος. Δέν έέρουμε όμως τι γίνεται ο έρεθισμός του πόνου πέρα από τό θάλαμο. Ένας φυσιολόγος του Πανεπιστημίου της Όξφόρδης, ο κ. Τζ. Ουέντλ, που έχει ειδικευθή στη μελέτη των δδυνηρών έρεθισμάτων, νομίζει πώς ο πόνος δέν

φθάνει στον φλοιό του έγκεφάλου όπου όρίσεται ή έδρα των άλλων αισθήσεων. Είναι βέβαια περίεργο ότι θά μπορούσε κανείς να έραθίση τον έγκέφαλο, να τον διεγείρη με ήλεκτρισμό άκόμη και στο κέντρο των αισθήσεων, χωρίς να προκαλήση τό παραμικρότερο αίσθημα πόνου, και να καταστρέψη τό ένα ήμισιο του έγκεφαλικού φλοιού χωρίς να έμποδίση την αντίληψη του πόνου που προέρχεται από την αντίστοιχη πλευρά του σώματος.

Πρέπει λοιπόν να βγάλουμε τό συμπέρασμα ότι ο θάλαμος είναι τό άνώτερο κέντρο του πόνου; Η άνατομική του θέση θά άρκοιτο να εξήγηση τη στενή σχέση που παρατηρείται ανάμεσα στα δδυνηρά αισθήματα και τις ψυχικές καταστάσεις. Τότε όμως θά έπρεπε να παραδεχόμμε ότι υπάρχουν τουλάχιστον δύο έδρες της συνειδήσεως. Άλλωστε στον νωτιαίο

μυελό μπορούμε να κόψουμε τη δέση των νεύρων του πόνου χωρίς άναίσθησία και χωρίς να προκαλέσουμε αντίδραση.

Καινούριες έρευνες θά καθορίσουν ίσως τον μηχανισμό του πόνου και θά εξηγήσουν τις παθολογικές καταστάσεις στις όποιες ή εδαισθησία στον πόνο γίνεται υπερβολική.

Όποιοδήποτε κι άν είναι στην πραγματικότητα τό κέντρο αυτού του αισθήματος, ή χημική ισορροπία των ιόντων πιθανόν να παίξη πρωταρχικό ρόλο. Τό έργο των παυσίπνων φαρμάκων θά είναι να περιορίσουν τη μετάδοση του νευρικού έρεθίσματος, ρυθμίζοντας τον μεταβολισμό ώρισμένων μεταλλικών στοιχείων και ίσως των όρμονικών έκκρίσεων, γιατί οι καταστάσεις αυτές δέν περιορίζονται στον πόνο αλλά άπλώνονται γενικά σε όλες τις άλλες αισθήσεις.

ΟΙ ΕΛΕΦΑΝΤΕΣ ύποφέρουν από πονόδοντο και κάλους. Οι ρινόκεροι έχουν μυαπία. Τά κανκουρά ύποφέρουν από μυκητοφθιακές άνωμαλίες. Τελευταία έγινε άποψία σ' ένα μυρμήγκι και βρέθηκε ότι ύπέφερε από κακοήθη όγκο. Οι τάρανδοι ύποφέρουν συχνά ρευματισμούς. Ένα είδος φάλαινας, οι φυσητήρες, παθαίνουν μόλυνση άν τύχει και οι 60 λίβρες φαί που τρώνε την ήμέρα δέν είναι φρέσκο. Όρισμένα είδη πιθήκων παθαίνουν σκληροειδίτιδα και οι λεοπαρδάλεις σπασμούς.

«COLLIER'S», Νέα Υόρκη

(Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΣΕΡ ΑΡΘΟΥΡ ΚΟΝΑΝ ΝΤΟΥΪΛ)

*Exd. John Murray, Λονδίνο

Τὴν ἱστορία τῆς μεγάλης ἀλλὰ ἀκαρπῆς προσπάθειάς του νὰ ἐσφύγῃ ἀπὸ τὴν Μπατίκερ Στρίτη, μὰς τὴν δίνει γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ὁ συγγραφέας Τζῶν Ντίκσον Κάπρ στὸ βιβλίο του «Η ζωὴ τοῦ Σαρ Ἀρθουρ Κόναν Ντόυλη».

Είναι γάμοι από συναρπαστικά άγνωστα γεγονότα και καινούριες ιστορίες για τον μεγάλο Έρλανδó γιατρό, που ένω έβριτιαχνε χάπια και έδαζε καταπλάσματα στους άρρώστους ένοχ προασιτέου του Πόρτσμουθ, κατάφερε

Ὁ κ. Κάρολως θὰ μποροῦς νὰ ἀνταλλάξῃς ἀκόρη περισσότερον τὸν Χόλμς. Γιατὶ, ὅπως τονίζει καὶ ὁ Ἰνδὸς, τὸ μεγάλο μυστικὸ τοῦ Σέρλοκ Χόλμς εἶναι ὅτι εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Κόναν Ντόυηλ. Καὶ τὸ πῶς ἀνδιαφέρον ἀπὸ δὲνα εἶναι ὅτι ὁ Ντόυηλ ἀγωνίστηκε σ' ἔλην του τὴ ζωὴ νὰ ἐφεύρῃ ἀπὸ τὸν Χόλμς.

Ὁ Ντιβὺλ χρησιμοποίησε ὅλα τὰ κόλπα· ἔπιασε νέους κόμους καὶ μεγάλας χαρκατῆρες, ἔδωσε τὸν Ἐκδι-
κητὴ καὶ τὸν Ταξίαρχο Ζεράρ. Ὅσο
ὁμιες προσπάθειες νὰ διώξῃ ἀπὸ πάνω
τὸν Σέρλοκ, τόσο περισσότερο
προσκολλήθηκα σ' αὐτόν.

Ὁ φίλος, ἀδύνατος ἄνδρας μὲ τὴν
κάπα καὶ τὴν τραγίδια καὶ ἡ σιω-
πηλῇ, ἀρροισιμμένη του σκιά μὲ τὸ
μπομπέ, ὁ Οὐάτσον, που περιφέρονταν
μυστηριώδεις μέσα στὴν ἐμίχλη τοῦ
Βικτωριανοῦ Δονδίνου, γοήτευσαν τὴν

Και ἔτσι θὰ ζοῦν πάντα μέσα στὸν
ἀσφαρτο δικό τους κόσμο τῶν οὐκίων.
μὲ τὸν Ἀσφράντ νὰ χτυπᾷ πάντα τὴν
πόρτα τους. Γιατί καὶ ὁ παράξενος
αὐτὸς Δονθρέζος δὸν Κιχώτης μὲ τὸν
ἀχώριστο πιστὸ του Σάντο Πάντοσα,
μὲ τίς γκαϊτες καὶ τὶς φαβορίτες του,
ἔχουν περάσει στὴν αἰωνιότητα ὅπως
ὁ Κάστορ καὶ ὁ Πολυεύκης, ὁ Ρω-
μύλος καὶ ὁ Ρέμος, ὁ Πατράρχης καὶ
ἡ Δάουρα, ὁ Γκιλμπερτ καὶ ὁ Σάλλι-
ζαν. Δὲν εἶναι παράξενος:

Καί όταν ένα πρωί τοῦ 1893 τὸν
παρέδωκε στὰ χέρια τοῦ Θανάτου
στὰ νερὰ τοῦ Καταρράκτη Ράιχενμ-
παχ, ὁ Κόναν Ντόουλ ἀνάπνευσε ἐλευ-
θερά καὶ τραγουδῆσε ἀπὸ χαρᾶ.

Σχεδόν δέκα χρόνια τοῦ ἔμεινε πιστός, χωρίς νά θίγη προσοχή σέ καμιά παράκληση. Ἐγινε ἥρωας κατά πόλεμο τῶν Μπόσερ, ἄρχισε σὺν στήν Ἑλβετία καί γκόλφ σὲ Βέρμونت. Καταπαύστηκε ἑρασιτεχνικά μὲ τὸν πνευματισμὸ καί ἀγκατέλειψε τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία.

"Όταν πέθανε ή γυναίκα του, ξαναπαντρεύτηκε" πήρε μιὰ Σκωτσέζα ἀπόγονο τοῦ Ρόμπ Ρέϋ (τοῦ Σκώτ). "Ἐπαιξε θαυμάσιο χάρικτ καί ἔγραψε

Στὸ τέλος κέρδισαν οἱ ἀναγνώστες.
Ὁ Χόλμς ξαναζωντάνεψε, παρ' ὅλο
ποῦ δὲν ἦταν πιά ὁ ἴδιος ἄνθρωπος.
αὐτὰ τὰ δέκα χρόνια ζοῦσε τάχα μὲ
τοῦς Λάμας στὸ Θ δέτ.

Ἐν τῇ μεταξὺ σ' ἑνα Ἀμερικανικὸ Πανεπιστήμιον ἱδρύθηκα ἕνα Σέρλοκ Χόλμς τὸ Συμβούλιον τῆς Μαιριουλερ-πὸν ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦ Χόλμς καὶ τοῦ Οὐάτσον σὰς δυὸ θρήμους καὶ ὁ Καθίστης τῆς Αἰγυπτίου τύπου ἀραβικὰ ἔδωκε τοὺς τίς περιπέτειας καὶ εἰσῆγαγε τὸ βιβλίον στὴν Αἰγυπτιακὴ Ἀστυνομία. Ὡς σήμερα ὁ Χόλμς ἑμφάνει εἶναι τὸ βιβλίου τῶν ἀστυνομικῶν τοῦ Καίρου!

Φαίνεται ότι στα τελευταία χρόνια της ζωής του ο Ντέβλ άρχισε να αγαπά περισσότερο τον Χόλμς και άσφαλώς έκαίνη την εποχή θά άρχισε να νοιώθει πώς λίγο-πολύ χωρίς να το καταλάβει είχε δημιουργήσει μία από τις άθάνατες φυσιογνωμίες του κόσμου.

Ἐνιοῦθε πικρία πού κανεῖς ἐάν ἀνδιαφερόταν γιὰ τὰ μασαιωνικά του μυθιστορήματα; ὅταν ὁμοῦς καθόρθως νὰ σόση ὑπὸ ἀνθρώπους, τὸν Ὅσκαρ Σλάιτερ καὶ τὸν Τζῶρτζι Ἐντάλτζι, πού εἶχαν καταδικασθῇ ἄδικα, ἀποδείχτηκε ὅτι δὲν ἦταν ἄξιος νὰ γράφῃ μόνο τίς περιπέτειες τῆς Χόλμς ἀλλὰ νὰ κάνῃ συγχρόνως καὶ αὐτὰ πού ἔκανε ἕκαστος; καὶ τότε, ἂν καὶ χάρις νὰ τοῦ πολυθάλῃ, συμβέδεται κάπως μὲ τὴ φύμην πού εἶχε τυχαία ἀποκτήσῃ.

Ὁπως δ' Ἀλκιβιάδης, ἔτοι καὶ ὁ Κόνας Ντέβλ φρόντισε νὰ γεννηθῇ σὲ φημισμένην πολιτείαν. Παρ' ὅλο πὼς ἦταν Ἰρλανδοὺς ὥς τὸ κόκκαλο, γεννήθηκεν στὸ Ἐξίμβουργο καὶ μεγάλωσε μέσα καθολικῶς, μὲνα στοὺς δυνατοὺς ἄγγλους, ἀνορθόδοξους ἀνέμους τῆς φυχρῆς αὐτῆς πόλεως, ποὺ εἶναι τὸ στολίδι τοῦ Καλιδιονισμοῦ.

Τό πιό παράξενο ίσως είναι ότι τό σπίτι όπου γεννήθηκε ήταν πολύ κοντά στα σπίτια όπου είχαν γεννηθῇ ὁ Σκώτ, ὁ Στήβενσον καί ὁ Μπάλλανταυν τοῦ «Νησιοῦ τῶν κοραλλίων».

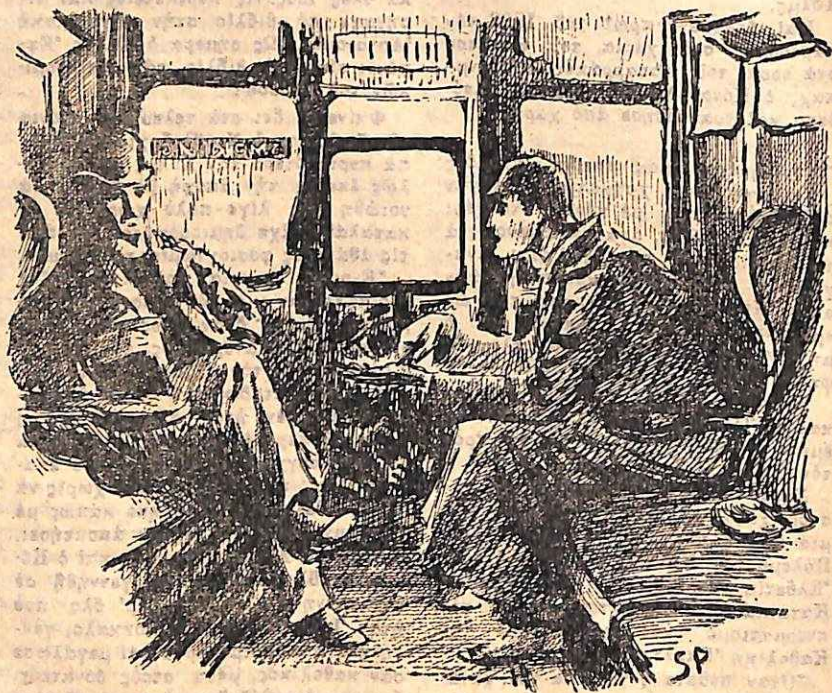
Δέν είναι ἀλήθεια παράξενο ότι τέσσερις ἀπό τοῦς μεγαλύτερους μυθιστοριογράφους τοῦ 19ου αἰῶνα γεννήθηκαν σχεδόν στόν ἴδιο δρόμο; Ὁ Πλούταρχος χωρίς ἀμφιβολία θά

ἐκμεταλλευόταν αὐτή τήν σύμπτωση.

Τό βιβλίο αὐτό δέν είναι τόσο καλό ὅσο αὐτό πού ἔγραψε πρίν ἀπό τρία χρόνια ὁ Χέσκοθ Πήρσον. Αὐτό ὅμως δέν ἔχει σημασία ἀγοράστε το. Ἄν καί σεις, ὅπως ἐγώ, διαβάζετε ἀστυνομικά μυθιστορήματα τύπου Μπαίκερ Στρήτ, ἐπωδηήποτε θά σᾶς ἀρέσει.

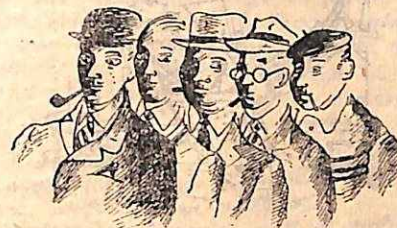
Ian Mackay

(Ἀπό τό «News Chronicle», Λονδίνο)

Μιά ἀπό τίς πρώτες εἰκονογραφήσεις μιᾶς ἱστορίας τοῦ Σέρλον Χόλμς.

Ζητώντας τὸν μέσον ἄνθρωπο

ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΧΩΡΕΣ

Ὁ μέσος ἄνθρωπος, φυσικά, δέν ὑπάρχει. Ἄς ὑποθέσουμε ὅμως ότι οἱ ἐπιστήμονες ἀποφασίζουν νά τὸν δημιουργήσουν—σύνθεση τῶν χαρακτηριστικῶν καί τῶν συνθηδῶν τῶν ἀνθρώπων μιᾶς ὁποιασδήποτε χώρας. Ἴσως τὸ ἀποτέλεσμα νά ἦταν κάτι σάν τὸν Ἀγγλο, τὸν Ἀμερικανό, τὸν Γάλλο, τὸν Ὁλλανδὸ καί τὸν Σουηδό, φτιαγμένους σύμφωνα μὲ τὴν κοινὴ γνώμη, ἔτσι ὅπως περιγράφονται στίς ἀκόλουθες σελίδες. Ἴσως νά μὴν εἶναι καί ἔτσι, γιατί ἀκόμη καί ὁ πιό μέσος ἀπὸ τοὺς μέσους ἀνθρώπους μπορεῖ νά ἀλλάξῃ ἀπὸ μῆνα σὲ μῆνα. Ὡστόσο τοὺς παρουσιάζουμε ἑδῶ, σύμβολα ἀπλᾶ, πού τὰ συνοδεύουν χαρακτηριστικὰ ἐθνικὰ καί συγχρόνως διεθνή. Τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα βασίζονται σὲ πληροφορίες πού ἔδωσαν τὰ Ἰνστιτούτα Κοινῆς Γνώμης τῆς Γαλλίας, Ὁλλανδίας, Σουηδίας, Βρετανίας καί Ἠνωμένων Πολιτειῶν, μὲ τὴν ἄδεια τῶν ὁποίων καί δημοσιεύεται ἡ σειρά.

Ζητώντας τον μέσον άνθρωπο

Ο ΑΓΓΛΟΣ

προτιμᾷ τις μελαχροινές από τις ξανθές, τούς σκύλους από τις γάτες, και παρακολουθεῖ τὸ φούτ μπωλ.

Η μέση Ἀγγλίδα ἔχει ὕψος 1.60 μ., βάρος περίπου 50 δκ., κασιανὰ μαλλιά και γαλανὰ μάτια, και πιστεύει πὼς ὁ δρόμος πὺν ὁδηγεῖ στην καρδιά τοῦ ἀνδρὸς της περὶ νᾶ ἀπὸ τὸ στομάχι του.

Ὁ μέσος Ἀγγλὸς εἶναι 1.70 μ., ζυγίζει 60 δκ. Τὸ ἀγαπημένο του φαί εἶναι κοτόπουλο με κοκκινιστὲς πατάτες, προτιμᾷ τὸ φούτ-μπωλ ἀπὸ ἄλλα παιχίδια, τούς σκύλους ἀπὸ τις γάτες, τις μελαχροινές ἀπὸ τις ξανθές και θὰ διελέξη τὴ γυναῖκα του ὄχι γιὰ τὴν ὁμορφιά της, ὁλλὰ γιὰ τὴν ἱκανότητά της νᾶ τοῦ κάνη τὴ ζωὴ ἀνετη στὸ σπίτι.

Τὰ περισσότερα ἀντρώγυνα λένε πὼς δὲν θέλουν παραπάνω ἀπὸ τρία παιδιά.

Περὶσσότερο ἀπὸ ἕνας στοὺς δύο, τὰ 55%, φοροῦνε γυναῖιά, ἢ πάντα ἢ ὅταν ἐργάζονται. Ἐνας στοὺς τρεῖς, λέει πὼς τα πόδια του πονοῦν και καὶ πρέπει νᾶ προσέχη ἰδιαίτε-
 ρως. Ὁ καρχίνος και ἡ φυματίωση εἶναι οἱ ἀρρώστειες πὺν φοβοῦνται περισσότερο, ὁλλὰ οἱ Ἀγγλοὶ δὲν εἶναι ὑποχονδριακοί, και, ὅπως κι' ἂν εἶναι, οἱ καρδιακὲς

παθήσεις σκοτώνουν πολὺ περισσότερους ἀπὸ ὅσους και οἱ δύο αὐτὲς ἀσθένειες.

Δίαιτα, τουλάχιστον ἀποχή ἀπὸ ὠρισμένα φαγητά, κάνει ἕνας στοὺς πέντε, περὶ ὅλο πὺν λίγοι προσέ-
 χουν ἐπειδὴ τούς τὸ ἔχει συμβουλέψει ὁ γιατρός. Ἡ ἴδια ἀναλογία ἰσχύει και γι' αὐτοὺς πὺν παίρνουν φάρμακα· οἱ περισσότεροι ὁμως συμβουλεύονται πρῶτα τὸν γιατρὸ.

Η καλύτερη ἡλικία γιὰ νᾶ παντρευτῇ ὁ ἀνδρας, θεωροῦνται τὰ 25, και ἡ γυναῖκα τὰ 23. Ἐτοὶ πιστεύουν οἱ Ἀγγλοὶ.

Ὅταν ζητήθηκε ὁ κύριος λόγος τῶν οἰκογενειακῶν καυγαδῶν, πολὺ συχνὰ ἀναφέρθηκε τὸ χρηματικὸ ζήτημα. Τὰ πολιτικά, τὸ φαγητὸ και τὰ παιδιά ἔρχονται δεύτερα στὸν κατάλογο και τὸ συνηθισμένο ἀντρώγυνο συμφωνεῖ ὅτι δὲν πολυ-
 ξέρει πὼς νᾶ μεταχειριζεται τὰ παιδιά.

Ἡ σύζυγος νομίζει πὼς ὅλη ἡ οἰκογένεια πρέπει νᾶ βοηθήη σὶδ νοικοκυριό, και οἱ τρεῖς στοὺς τέσσε-

ρεις συζύγους βεβαιώνουν και τονίζουν ὅτι πλένουν πιάτα, ἀνάβουν τὴ φωτιά και βοηθοῦν σὲ ὅλες τις δουλειές τοῦ σπιτιοῦ. Οἱ κυρίες δὲν εἶναι και πολὺ βέβαιες ὅτι οἱ ἰσχυρισμοὶ αὐτοὶ εἶναι ὁληθινοί. Ὡστόσο και οἱ δύο συμφωνοῦν πὼς, ἀπὸ τούς πέντε κήπους τούς τέσσερεις τούς περιποιεῖται ὁ σύζυγος.

Ἡ Ἀγγλίδα θέλει τὸν ἀντρα της τρυφερό, ἀνεκτικό, ὄχι ἐγωιστῇ, εὐχάριστο.

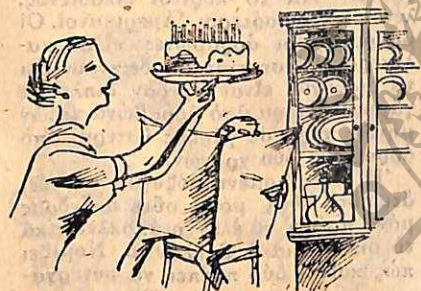
Αὐτὲς τις ἀρετὲς τις βάζει πολὺ ψηλότερα ἀπὸ τὴν ἱκανότητά του νᾶ κερδίξη πολλά, ἀκόμη και ἀπὸ τὴν συζυγική του πίστη. Ὁ ἐγωισμὸς και ἡ ἔλλειψη προσοχῆς γιὰ τὸν ἄλλον, εἶναι γι' αὐτὴν τὰ κυριώτερα ἐλαττώματα τῶν συζύγων.

Ἡ μιὰ σὶς τρεῖς γυναῖκες λέει ὅτι θὰ προτιμοῦνε νᾶ ἦταν ἀντρας.

Τὰ μεγαλύτερα προσόντα μιᾶς συζύγου, λέει ὁ μέσος Ἀγγλὸς, εἶναι ἡ νοικοκυρωσύνη, ἡ πίστη, και ἡ κατανόηση. Πιστεύει πὼς οἱ γυναῖκες τὸ παρακάνουν στὴ γκρίνια και κανεῖς δὲν θὰ ἤθελε νᾶ ἦταν γυναῖκα.

Η συνηθισμένη ὥρα πὺν ὁ Ἀγγλὸς πηγαίνει γιὰ ὕγνο εἶναι 10-11, και τις ἐργασίες ἡμέρες οἱ περισσότεροι ξυπνοῦν πρὶν ἀπὸ τις 7.30. Ὁ ἕνας στοὺς τρεῖς βασανίζεται ὥσπου νᾶ ξυπνήση, και οἱ μισοὶ βρίσκουν γενικά δύσκολο τὸ πρωῒνὸ ξύπνημα. Κατὰ μέσο ὄρο γιὰ νᾶ πάη κανεῖς στὴ δουλειά του χρειάζεται περὶ τὰ 25'.

Ἡ τυπικὴ Βρεταννικὴ οἰκογένεια

ἔχει τὸ γατάκι ἢ τὸ σκυλάκι της ὁλλὰ ἂν ἕνας ἀγαπάει τις γάτες, τέσσερεις προτιμοῦν τὰ σκυλιά.

Σχετικὰ με τὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν οἱ περισσότεροι πιστεύουν ὅτι χρειάζεται και λίγο ξύλο, ὥστόσο μόνο ἕνας στοὺς τέσσερεις νομίζει πὼς αὐτὸ μπορεῖ νᾶ τὸ δίνη ὁ δάσκαλος.

Γιὰ τὰ παιδιά τους, προτιμοῦν νᾶ γίνονται γιατροί, δικηγόροι ἢ μηχανικοὶ και οἱ περισσότεροι ἐπιμένουν πὼς δὲν πρέπει νᾶ γίνονται πολιτικοί.

Σ τούς δέκα Ἀγγλοὺς, οἱ τέσσε-
 ρεις ἔχουν μάτια γαλανὰ, τὸ 1/2 κασιανὰ σκοθρα, τὸ 1/2 γκριζα, οἱ ὑπόλοιποι κασιανὰ, ἀνοιχτοπράσινα ἢ μαῦρα.

Ἡ μέση Ἀγγλίδα μπορεῖ νᾶ κἀπνίξη μπορεῖ και ὄχι, ἀπὸ τούς ἀνδρες ὁμως πέντε στοὺς ἕξη καπνίζουν πῖπα ἢ τσιγάρα. Ἡ ἴδιος ἀναλογία ἰσχύουν και γιὰ τὰ πιστά και ἀπὸ τις διάφορες κοινωνικὲς συνθέσεις, ἡ μόνη πὺν εἶναι ἀκόρη πὺν διαδεδομένη, εἶναι ὁ κινηματογράφος.

Οἱ γυναῖκες παίζουν τυχερὰ παιχίδια, ὁλλὰ πολὺ λιγώτερο ἀπὸ τούς ἀνδρες. Μία σὶς τρεῖς στοιχηματίζει στὸ φούτμπωλ, μία σὶς δέκα σὲ κούρσες, και μία σὶς τριανταπέντε σὲ ἀγῶνες κηρυγετικῶν σκυλιῶν.

Σχεδὸν οἱ μισοὶ Ἀγγλοὶ μαθαίνουν κάποιο ὄργανο ὅταν εἶναι μικροί. Οἱ γνώσεις τους ὁμως αὐτὲς

ξεχνιούνται με τὰ χρόνια και μόνο τὸ ἓνα τέταρτο συνεχίζει.

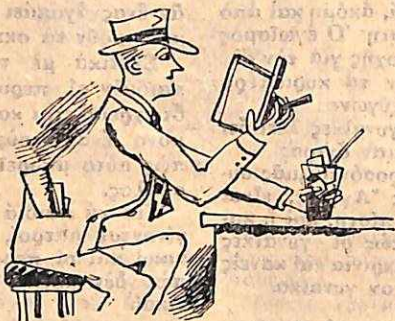
Ἀπὸ τοὺς τέσσερις νέους οἱ τρεῖς παρακολουθοῦν τὴν ἀθλητικὴ κίνηση, με εὐνοούμενο παιχνίδι τὸ Σόσσερ,

ἀλλὰ ὅταν πρόκειται γιὰ περισσότερο ἀπὸ ἀπλὴ παρακολούθηση, ἡ ἀνάλογια περιορίζεται σὲ δύο στίς τρεῖς γυναῖκες καὶ σὲ ἓναν στοὺς δύο ἄνδρες.

«The News Chronicle», Λονδίνο

Ο ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ

εἶναι φιλομαθής, ἔχει δική του δουλειά, δὲν θέλει νὰ ἐφαρμοστῇ ξανά ἡ ποτοαπαγόρευση.

Ο μέσος Ἀμερικανὸς ἔχει ὕψος 1,68 μ. καὶ ἡ μέση Ἀμερικανίδα 1,60 μ.

Νομίζει πὼς ἡ ὑγεία της εἶναι καλύτερη ἢ τῶν λιγώτερο δὲν μπορεῖ νὰ ὑποφέρει ἄνδρα αἰχρυσιστο, νομίζει πὼς οἱ σύζυγοι πίνουν πάρα πολὺ καὶ προτιμᾷ τὸν γάμο ἀπὸ τὴν ἐπαγγελματικὴ σταδιοδρομία.

Ὁ ἓνας στοὺς τρεῖς Ἀμερικανὸς παραπονεῖται ὅτι τὸν ἐνοχλοῦν τὰ πόδια του. Ὁ ἓνας στοὺς πέντε δὲν ἀκούει καλά. Τὸ ἓνα τρίτο τῆς Ἀμερικανικῆς νεολαίας ἡ κάνει διαίτα, ἡ ἀπέχει ἀπὸ ὀρσιμένα φαγητά. Οἱ περισσότεροι, ἔξη στοὺς δέκα, λένε πὼς ἡ ὑγεία τους εἶναι καλή.

Τὰ δύο τρίτα τῶν νέων Ἀμερικανῶν φοροῦνε γυαλιά. Οἱ μισοὶ τὰ φοροῦνε συνεχῶς, οἱ ἄλλοι ὅταν διαβάζουν ἢ πηγαίνουν σὸν κινηματογράφο.

Περίπου τὰ δύο τρίτα τοῦ πληθυ-

σμοῦ κρυολογοῦν ἢ παθαίνουν γρίπη τὸ χειμῶνα· ἀκόμη καὶ τὸν Ἰούλιο, ἓνας στοὺς εἴκοσι εἶναι κρυωμένος. Ἀπὸ τὶς ἀρρώστειες τρέμουν τὸν καρκίνο καὶ τὴν φυματίωση, ἀλλὰ πολὺ περισσότεροι πεθαίνουν ἀπὸ τὴν καρδιά τους.

Γιὰ νὰ παντρευτῇ ὁ ἄνδρας πρέπει νὰ εἶναι τοῦλάχιστον εἰκοσιπέντε χρόνων καὶ τὸ κορίτσι εἰκοσιενός, λένε οἱ περισσότεροι Ἀμερικανοί. Οἱ μακροχρόνιοι ἀρραβῶνες εἶναι καλύτεροι. Οἱ στατιστικὲς δειχνουν ὅτι τὰ διαζύγια εἶναι σχεδὸν διπλά σὲ γάμους ὕστερα ἀπὸ ἀρραβῶνα τριῶν μηνῶν παρὰ σὲ γάμους ὕστερα ἀπὸ ἀρραβῶνα δύο χρόνων.

Ἡ συνηθισμένη σύζυγος πιστεύει ὅτι οὔτε αὐτὴ μόνον, οὔτε ὁ ἄνδρας μόνον πρέπει νὰ ἐλέγχει ἀποκλειστικὰ τὸ οἰκογενειακὸ βαλλάντιο. Νομίζει πὼς καὶ οἱ δύο πρέπει νὰ συνεργά-

ζονται στὴ διαχείριση τῶν οἰκονομικῶν. Στὸς περισσότερους συζυγικοὺς καυγάδες αἰτία εἶναι κατὰ τὴ γνώμη της πρῶτα τὰ λεπτά, ὕστερα ζηλοτυπίες καὶ τελευταία τὰ παιδιά. Οὔτε οἱ ἄνδρες οὔτε οἱ γυναῖκες θέλουν νὰ γίνουν ἐλαστικώτεροι οἱ νόμοι οἱ σχετικοὶ με τὰ διαζύγια.

Τὴν εὐγένεια, τὴν καλὴ διάθεση καὶ τὸν ὑπολογισμό τῶν ἄλλων ἡ Ἀμερικανίδα τὴν θεωρεῖ προσόντα πολὺ ἀνώτερα γιὰ ἓναν ἄνδρα ἀπὸ τὴν ἱκανότητά του νὰ κερδίξῃ χρήματα, ἀπὸ τὴ φιλοδοξία, τὴν ὁμορφιά, ἀκόμη καὶ τὴ συζυγικὴ πίστη. Θα ἤθελε τὸν Ἀμερικανὸ πιο ρομαντικὸ μετὰ τὸ γάμο. Νομίζει πὼς εἶναι πολὺ ἀνόητο τὸ χειροφίλημα—πρέπει ὅμως ὁ ἄνδρας νὰ βγάξῃ τὸ καπέλλο του ὅταν μπαίνει σὸ ἀσανσέρ.

Καὶ ὁ Ἀμερικανὸς καὶ ἡ Ἀμερικανίδα νομίζουν πὼς τρία παιδιά εἶναι ὅ,τι χρειάζεται σὲ μιὰ οἰκογένεια. Οἱ γυναῖκες πιστεύουν πὼς τὸ πρῶτο παιδί δὲν πρέπει νὰ γεννιέται πρὶν περάσουν δύο χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὸ γάμο καὶ ὅτι ὁ ἄνδρας πρέπει νὰ τὸ φροντίζῃ κι' αὐτός.

Τὰ κυριώτερα προσόντα μιᾶς συζύγου, λέει ὁ μέσος Ἀμερικανὸς, εἶναι πρῶτα νὰ μπορῇ νὰ γίνῃ καλὴ σύντροφος, ὕστερα νὰ εἶναι ἔξυπνη καὶ τέλος νὰ ἔχῃ ταλέντο σὸ νοικοκυριό. Νομίζει πὼς τὰ σημερινὰ κορίτσια εἶναι υπερβολικὰ διαχυτικά καὶ χαδιάρικα πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο, καὶ ὅτι οἱ παντρεμένοι εἶναι πιο εὐτυχισμένοι ἀπὸ τὰ γεροντοπαλλήκα-

ρα. Βρίσκει ὅμως τὶς γυναῖκες πολὺ γκρινιάρες καὶ δὲν θὰ ψήφισε γυναῖκα γιὰ Πρόεδρο τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Ο συνηθισμένος Ἀμερικανὸς πέφτει σὸ κρεβάτι του στίς 10 τὶς ἡμέρες πού ἔχει δουλειά καὶ στίς 11 τὰ Σαββατόβραδα. Σηκώνεται στίς 6.30' κάθε μέρα καὶ στίς 8 τὴν Κυριακή. Γιὰ νὰ πᾶν στὴ δουλειά του ἓνας ὑπάλληλος χρειάζεται ἓνα τέταρτο. Τὸ ἓνα τρίτο τῶν Ἀμερικανῶν τρώει σὸ σπίτι τὸ μεσημέρι ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι παίρνουν κάτι μαζί τους ἢ πηγαίνουν σὸ ἐστιατόριο.

Πολλὲς οἰκογένειες ἔχουν σκύλους καὶ γάτες, καὶ ἐπὶ στίς δέκα προτιμοῦν τοὺς σκύλους. Μιὰ οἰκογένεια στίς εἴκοσι ἔχει καὶ καναρίνι.

Οἱ γονεῖς δὲν θέλουν τὰ παιδιά τους νὰ γίνωνται πολιτικοί. Τὰ θέλουν γιατροὺς, μηχανικοὺς, νομικοὺς, κτηματίες, διπλωμάτες, ἐπιχειρηματίες ἢ δασκάλους.

Τέσσερις στοὺς δέκα Ἀμερικανὸς ἔχουν καστανά μάτια. Τὸ ἓνα τρίτο ἔχει γαλανά, οἱ ὑπόλοιποι γκριζοῖ, ἀνοιχτὰ καστανά, πρᾶσινα ἢ μαύρα.

Οἱ ἔξη στοὺς δέκα Ἀμερικανὸς λένε πὼς προτιμοῦν τὶς μελαχροινές, τρεῖς στοὺς δέκα τὶς ξανθές, καὶ οἱ ὑπόλοιποι τὶς κοκκινομάλλες.

Τὸ μπέηζμπωλ καὶ τὸ μπάσκετμπωλ εἶναι τὰ δύο παιχνίδια πού ἀγα-

πᾶ καὶ παρακολουθεῖ ὁ Ἀμερικανός. Πότε-πότε παίξει, κυρίως χαρτιά, ἢ στοιχηματίζει σὲ ἀθλητικούς ἀγῶνες, καὶ παραδέχεται πῶς συνήθως βγαίνει χαμένος. Στους δέκα ἐνήλικες, οἱ ἔξη πίνουν διάφορα ποτά, κρασί ἢ μπύρα, καὶ ἡ ἴδια ἀναλογία ἀντιτίθεται στὴν ἐπαναφορὰ τῆς ποτοαπαγορεύσεως.

Ἄν μπορούσαν νὰ ταξιδεύουν ὅπου ἤθελαν, οἱ Ἀμερικανοὶ θὰ προτιμοῦσαν τὴν Ἀγγλίαν, ὕστερα τὴ Γαλλία, τὴ Γερμανία, τὴ Ρωσία τὴν Ἰταλία, τὴν Ἑλβετία, τὴν Ἰρλανδία καὶ τὴν Νορβηγία.

Ἡ κυριακάτικη ἀπόλαυση γιὰ τις περισσότερες οἰκογένειες εἶναι ἕνας γύρος μὲ τὸ αὐτοκίνητο. Μιά ἄλλη εὐχαρίστηση εἶναι νὰ φάνε τὸ βράδυ ἔξω, καὶ ἂν ἕνας Ἀμερικανὸς ἦταν ἐλεύθερος νὰ διαλέξῃ χωρὶς νὰ σκεφτῇ τί θὰ τοῦ κοστίσῃ, θὰ προτιμοῦσε χυμὸ φρούτων, χορτόσουπα, κρέας μὲ πατάτες, μπιζέλια, φραντζολάκια καὶ βούτυρο, μυλόπητα μὲ παγωτὸ καφφέ. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀγαπημένο του γεῦμα.

Θὰ μπορούσαμε ἀκόμα νὰ ποῦμε πῶς οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι φιλομαθεῖς· οἱ μισοὶ θὰ ἤθελαν νὰ παρακολουθοῦν μαθήματα. Τὰ δύο τρίτα προτιμοῦν νὰ ἔχουν δική τους δουλειά.

Τὰ 96% τῶν Ἀμερικανῶν πιστεύουν στὸν Θεό, καὶ τὰ 76% στὴ μετὰ θάνατο ζωὴ... οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς μισοὺς πηγαίνουν στὴν ἐκκλησία.

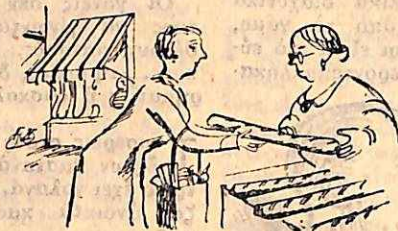
Ἐξή στους δέκα καπνίζουν καὶ οἱ μισοὶ ἀπ' αὐτοὺς προσπάθησαν κατὰ ἐποχὲς νὰ κόψουν τὸ τσιγάρο.

Εἶναι ἄραγε εὐτυχεῖς; 38% λένε πῶς εἶναι πολὺ εὐτυχημένοι—57% ἄρκετά. Μόνο 4% δὲν εἶναι εὐτυχεῖς καὶ 1% δὲν ξέρει ἂν εἶναι ἢ ὄχι... Ὅταν ἐρωτήθηκαν τί σημαίνει ἡ λέξη εὐτυχία πολλοὶ τὴν ὠνόμασαν προσαρμογὴ τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ περιβάλλον του, ἄλλη καλὴ ὑγεία, ἀγαθὰ πολλά, ἢ ὕλική ἐπιτυχία.

George Gallup
Διευθυντὴς τοῦ Ἀμερικανικοῦ
Ἰνστιτούτου Κοινῆς Γνώμης

Ο ΓΑΛΛΟΣ

ἀγαπᾷ τὸ καλὸ φαί, τὰ μάτις τοῦ φούτ-μπολ, θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸ του ἄρκετὰ εὐτυχημένο.

Ο μέσος Γάλλος μένει σὲ μιὰ μικρὴ πόλη στὸ Λουαρὲ κοντὰ στὸ Μονταργκί. Ἐχει μόλις περάσει τὰ 40 καὶ εἶναι παντρεμένος. Εἶναι ὑπάλληλος τῶν T.T.T., ἔχει ραδιόφωνο ὄχι

ὁμως καὶ τηλέφωνο. Δὲν ἔχει αὐτοκίνητο. Ζυρῖζεται κατὰ μέσον ὁρο μέρα παρὰ μέρα. Δὲν ἔχει παράσημα.

Ὁ μέσος Γάλλος ἔχει μαλλιὰ καστανὰ ἢ μαῦρα, τὰ μάτια του ὁμως

μπορεῖ νὰ εἶναι γαλανὰ ἢ γκριζὰ, ἀνοιχτὰ ἢ σκοῦρα καστανὰ. Νομίζει πῶς ἔχει καλὴ ὄραση. Τρώει τὸ μεσημεριανό του στὸ σπίτι καὶ πίνει κρασί, καθὼς καὶ ἡ γυναίκα του. Προτιμᾷ τὸ κόκκινο κρασί, κυρίως τὸ μπορντώ. Πίνει πάντα καφὲ τὸ μεσημέρι καὶ τὸ βράδυ, τρεῖς φορές τὴν ἑβδομάδα, ἕνα λιγέρο. Ἐχει ἀναγάγει σὲ τέχνη τὴν καλοφαγία· τὰ γούστα του ὁμως εἶναι ἀπλά. Τὸ ἰδανικὸ φαγητὸ γι' αὐτὸν εἶναι ἀλλαντικά, κοκκινιστὸ κοτόπουλο μὲ λαχανικά, τυρὶ καὶ φρούτα. Τοῦ ἀρέσει ἐπίσης πολὺ ἡ σούπα, τὰ στρείδια καὶ φυσικὰ τὸ μπιφιτέκι μὲ τις τηγανιτὲς πατάτες. Τρώει 100 δραμ. ψωμί τὴν ἡμέρα, ὑπάρχει δὲν ὑπάρχει δελεῖο.

γούστου. Καπνίζει 227 τσιγάρα τὸν μήνα. Ἡ γυναίκα του δὲν καπνίζει ἢ καπνίζει πολὺ λίγο. Τρελλαίνεται γιὰ τοὺς ποδοσφαιρικοὺς ἀγῶνες, τοὺς ἀγῶνες ράγκμπυ καὶ τις ποδηλατοδρομίες, ὁ ἴδιος ὁμως σπάνια κἀνει ἄλλο σπόρ, ἐκτὸς ἀπὸ ποδήλατο καὶ κολύμπι. Ἐπίσης σπάνια πηγαίνει σὲ μέρη ὅπου αἰσθάνεται ὅτι δὲν ἔχει θέση. Ὁ μέσος Γάλλος παίζει χαρτιά· τὸ παιχνίδι ποὺ προτιμᾷ ἀπ' ὅλα εἶναι τὸ μεπλότο· προηγείται ἀπὸ τὸ μπριτζ καὶ ἄλλα παιχνίδια.

Παθαίνει γρίπη μιὰ φορὰ τὸ χρόνο, κοντὰ τὸ τέλος τοῦ χειμῶνα, κρεββατώνεται τρεῖς ἡμέρες, μένει ἄλλες πέντε στὸ σπίτι του καὶ προσπαθεῖ νὰ γίνῃ καλὰ μὲ διάφορα ζεστά.

Ο μέσος Γάλλος δὲν παίζει κανένα μουσικὸ ὄργανο. Ἡ διασκέδαση ποὺ προτιμᾷ εἶναι τὸ ραδιόφωνο καὶ τὰ βιβλία. Γι' αὐτὸν ὁ μεγαλύτερος Γάλλος συγγραφέας εἶναι ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ. Μισὴ ὥρα τὴν ἡμέρα τὴν περὶὰ διαβάζοντας τὴν ἐφημερίδα του (γιατὶ διαβάσει μόνο μιὰ). Παραπονιέται ὅτι οἱ ἐφημερίδες ἀσχολοῦνται πολὺ μὲ τὴν πολιτικὴ καὶ διαβάσει λιγότερο ἀπ' ὅτι πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο.

Γιὰ τὸν μέσο Γάλλο ἡ μεγαλύτερη γιορτὴ τοῦ χρόνου εἶναι τὰ Χριστούγεννα. Παίρνει ἀδεια 15 ἡμέρες τὸ χρόνο, μεταξύ 1-15. Αὐ-

Ο μέσος Γάλλος τελειώνει τὸ σχολεῖο στὰ 15 τοῦ χρόνιου, ἔχει ὁμως τὴν ἐπιθυμία ὁ γυῖός του νὰ μπορέσῃ νὰ συνεχίσῃ ὡς τὰ 17 καὶ προτιμᾷ νὰ διαλέξῃ ἕνα ἐλεύθερο ἐπάγγελμα.

Ἄν τοῦ ζητήσῃ κανεὶς νὰ ὀρίσῃ τὰ προσόντα ποὺ κατὰ τὴ γνώμη του ἔχει ὁ ἴδιος, ὁ μέσος Γάλλος λέει πῶς εἶναι: ἔξυπνος, φιλήσυχος, γενναῖος, γενναῖος καὶ ἐργατικός. Τὸ πρῶτο ἐλάττωμα ποὺ ἀναγνωρίζει ὅτι ἔχει εἶναι ἡ ματαιοδοξία. Τὸ πρόβλημα ποὺ τὸν ἀπασχολεῖ κυρίως εἶναι οἱ τιμὲς.

Ὁ μέσος Γάλλος δὲν πηγαίνει καθόλου στὴν ἐκκλησία, ἐνῶ ἡ γυ-

ναίκα του πηγαίνει ταχτικά. Ένας Γάλλος στους δυό έχει ανέβει στον Πύργο του 'Αίφφελ' ή ξένη χώρα που προτιμά, από τουριστική άποψη είναι ή 'Ελβετία' όταν πρόκειται όμως να μεταναστεύσει προτιμά τις 'Ηνωμένες Πολιτείες.

Ο μέσος Γάλλος νομίζει ότι είναι εύτυχης, και αν τον πιέση κανείς να πη τι είναι εύτυχια, λέει ότι εύτυχια πρώτα απ' όλα είναι τα χρήματα ή το ελάχιστο δροιο χρημάτων που χρειάζεται κανείς για να ζήσει, ύστερα ή ύγεια και ή ειρήνη. Δεν πιστεύει πώς ο έρωτας είναι ουσιαστικός παράγον της εύτυχίας. Πορ' όλο τον βασικό του σκεπτικισμό, ο μέσος Γάλλος έχει πάντα την τάση να βρίσκει πως τα πράγματα πηγαίνουν σήμερα χειρότερα από χτες, αλλά ότι αβριο θα πάνε καλύτερα.

Ο μέσος Γάλλος νομίζει πως ο άντρας πρέπει να παντρεύεται στα

27 του χρόνια και ή γυναίκα στα 22. Η ιδανική οικογένεια για τον μέσο Γάλλο πρέπει να έχει τρία παιδιά: ο μέσος Γάλλος κατηγορεί τη γυναίκα του ότι είναι πολύ επιπόλαιη, πολύ φλύαρη και πολλές φορές δυσάρεστη.

Η μέση Γαλλίδα κατηγορεί τον άντρα της ότι είναι πολύ εγωιστής, ότι πολλές φορές της κάνει απιστίες και του άρρσει το κρασί.

Ο μέσος Γάλλος έχει τη γνώμη πως ή γυναίκα του δεν πρέπει να μένει στο σπίτι, αν όμως έξασκή επαγγελμα, πρέπει να πληρώνεται όσο και εκείνος. Νομίζει πως μια γυναίκα μπορεί να γίνει δικαστής ή και συμβολαιογράφος, όχι όμως διευθυντής εργοστασίου ή Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Ο μέσος Γάλλος νομίζει πως ανήκει σε κείνους που πληρώνουν τους περισσότερους φόρους.

«Realités», Παρίσι

Ο ΟΛΛΑΝΔΟΣ

είναι εύτυχης, ταιγγούνης, θέλει να ταξιδεύη.

Σχεδόν τα 65% των 'Ολλανδών, άνδρες και γυναίκες, θεωρούν τον εαυτό τους εύτυχισμένο, τα 10% πιστεύουν το αντίθετο, και τα υπόλοιπα 25%, δεν μπορούν να πουν θετικά αν είναι εύτυχεις ή όχι. Το

ένα τρίτο σχεδόν νομίζει πως εύτυχια σημαίνει εύτυχισμένη οικογενειακή ζωή: το άλλο τρίτο τη βλέπει στα χρήματα. Ένα 20% πιστεύει πως ή ύγεια είναι ο σπουδαιότερος παράγον στην απόκτηση της

εύτυχίας, ενώ τα 15% δίνουν περισσότερη σημασία στο να είναι κανείς εύχαριστημένος από τη δουλειά του και ικανοποιημένος από τα αποτελέσματά της. Η φρόνηση και ή χρηστή ζωή αναφέρεται κι αυτή, αλλά μόνο από τα 3% του 'Ολλανδικού λαού. Τρεις στους τέσσερις 'Ολλανδούς λένε ότι είναι θεοφοβούμενοι και οι περισσότεροι θεωρούν τον εαυτό τους καλό και πιστό χριστιανό.

Τρεις στους τέσσερις 'Ολλανδούς θέλουν να εκδίδονται δυσκολότερα τα διαζύγια ή και να απαγορευθούν εντελώς. Τρία παιδιά, θεωρείται ο ιδεώδης αριθμός. Πολλοί γονείς θέλουν να γίνονται τα παιδιά τους διδάκτορες ή τουλάχιστον να παίρνουν ένα πανεπιστημιακό δίπλωμα. Τα κορίτσια πολύ συχνά γίνονται νοσοκόμες. Με άλλα λόγια, τα επαγγέλματα που προτιμούν είναι αυτά που συνδυάζουν έμπορικότητα και ιδεαλισμό. Το Πανεπιστήμιο δεν είναι προσίτο σε όλους τους νέους, αλλά ο μέσος 'Ολλανδός θέλει να μορφωθεί καλά τα παιδιά του. Αισθάνεται πως έχουν το δικαίωμα να πηγαίνουν στο σχολείο ως τα δεκαπέντε και ότι ή ηλικία που αφήνουν τα παιδιά το σχολείο πρέπει να ανέβη στα δεκαέξι, αν πρόκειται βέβαια να αλλάξει το σύστημα.

Οι 'Ολλανδοί δεν ένοχλούνται πολύ από τη σκέψη της ανεργίας. Οκτώ ή έννέα στους δέκα λένε ότι δεν νομίζουν πως θα μπορούσαν να μείνουν χωρίς δουλειά. Οι μισοί από όσους είπαν ότι προτιμούν να έχουν δική τους δουλειά και ότι νομίζουν πως είναι άξιοι να τα καταφέρουν μόνοι τους. 40% σκέπτονται ότι ή

Κυβέρνηση θα έπρεπε να δίνει κάποια έγγυση σχετικά με το ζήτημα της εργασίας. Οι περισσότεροι είναι ικανοποιημένοι από τη δουλειά τους, μόνο 15% λένε ότι είναι πραγματικά εύχαριστημένοι. Η ελεύθερη επιχείρηση θεωρείται πολύ προτιμότερη από την διευθυνόμενη

οικονομία. Είναι και ταιγγούνης ο 'Ολλανδός; Ναί. Σ' αυτή την εποχή της ακρίβειας, όπου καθένας αισθάνεται την ανάγκη να αγοράσει καινούρια πράγματα, οι τέσσερις στους δέκα 'Ολλανδούς εξακολουθούν να αποταμίζουν.

Πριν από ένα καλό γεύμα, ο 'Ολλανδός θέλει ένα κοκταίλ. Στο τραπέζι, θέλει χορτόσουπα ή κοτό-ζουμο, μπιφτέκι, βραστάς ή ψητές πατάτες, όμως σαλάτες και πουτίγκα σοκολάτα. Το γεύμα πρέπει να συμπληρώνεται με καφέ, λικέρ, ή κοινά.

Τα 50% των 'Ολλανδών πηγαίνουν ταχτικά στον κινηματογράφο, οι γυναίκες συχνότερα από τους άνδρες. Σχεδόν το ένα τρίτο νομίζει ότι οι ταινίες πρέπει να λογοκρίνονται.

Οι περισσότεροι παίρνουν την άδειά τους τον Ιούλιο ή τον Αύγουστο. Αν δεν υπήρχαν οι οικονομικές δυσκολίες και οι σχετικοί με το συνάλλαγμα κανονισμοί, οι περισσότεροι 'Ολλανδοί θα περνούσαν την άδειά τους στο εξωτερικό. Όπως είναι τα πράγματα, οι μισοί δεν μπορούν να ξοδεύουν έξτρα χρήματα για τις διακοπές. Τρεις στους δέκα θα προτιμούσαν να ζούν πάντα στο εξωτερικό, αλλά προκειμένου να μετανάστευαν θα προτιμούσαν τη Νότιο Αφρική, τις 'Ηνωμένες Πολιτείες, τη Νότιο Αμερική ή τον Καναδά.

«De Publieke Opinie», Αμστερνταμ

Ο ΣΟΥΗΔΟΣ

ζεί στην έξοχή, πηγαίνει σπάνια στον κινηματογράφο, αγαπά το διάβασμα.

Ο μέσος Σουηδός δεν μένει στις πόλεις, πορ' όλο που ό όριθμός των κατοίκων των πόλεων και των χωριών δεν παρουσιάζει μεγάλη διαφορά. (44% ζουν στις πόλεις και 56% στην ύπαιθρο). Έτσι παίρνουμε τον μέσο Σουηδό από ένα χωριό, ούτε μικρό ούτε μεγάλο, που Σουηδικά λέγεται «μέντελμπε».

Η συνηθισμένη οικογένεια αποτελείται από τον πατέρα, τη μητέρα και τὰ δυό παιδιά. Αργότερα μπορεί νά εμφανιστή και τρίτο παιδί, γιατί οι στατιστικές δείχνουν 3,3 παιδιά κατά οικογένεια.

Ο Σουηδός είναι μάλλον ψηλός—ποτέ λιγώτερο από 1.75—και ζυγίζει 76.4 κιλά. Η γυναίκα του είναι κοτά 0.10 μ. πιο κοντή και ζυγίζει 60 κιλά.

Οι προσδοκίες του από τη ζωή είναι αρκετά λογικές. Ζή 64 χρόνια και η γυναίκα του δύο περισσότερα. Αν μετακομίσουν στην πόλη, η γυναίκα μπορεί να λογαριάσει πως θα κερδίσει ένα χρόνο ζωής γιατί δεν έχει τις βροχές δουλειές που είναι αναγκασμένη να κάνει η γυναίκα της

ύπαιθρου—ένώ αντίθετα ό άνδρας δεν μπορεί νά υποφέρει τον έννευρισμό και τό θόρυβο της πόλης και θά χάσει ένα χρόνο από τη ζωή του.

Ο μέσος Σουηδός καλλιεργεί τη γη, αν και θά μπορούσε νά απασχοληθί στη βιομηχανία. Η οικογένεια έχει λίγα ζώα, συνήθως δύο αγελάδες και όκτώ κότες. Αν ή οικογένεια βγί περίπατο με τό αυτοκίνητο, πρέπει νά στριμωχτή με άλλους τριάντα ανθρώπους, γιατί στη Σουηδία αναλογούν τρία αυτοκίνητα σε έκαστο ανθρώπου.

Ο ί στατιστικές σχετικά με την τροφή και τὰ ποτά παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές, αλλά κατά μέσον όρο μιὰ οικογένεια με τέσσερα άτομα χρειάζεται για μία έβδομάδα 36 λίτρες γάλα, 3¹/₁₀ της λίτρες φέσκο βούτυρο, 300 γραμμάρια τυρί, 9 αυγά, 1200 γραμμάρια βούτυρο και μαργαρίνη, 2¹/₂ κιλά κρέας, 1300 γραμμ. ψάρια, 4 κιλά και 300 γραμμ. αλεύρι, 3 κιλά και 200 γραμμ. ψωμί, 9 κιλά πατάτες, 900 γραμμ. κορρότα και άλλα λαχανικά, 900 γραμμ. σαλα-

τικά, 2 κιλά φρούτα και 1800 γραμμ. ζάχαρη και γλυκόζη.

Η κατανάλωση οίνοπνευματωδών κατ' άτομο (άνω των εικοσιπέντε) είναι μία λίτρα κρασί και 7 λίτρες άλλα ποτά τό χρόνο, αν και ή μέση γυναίκα δεν πίνει συστηματικά. Στό χωριό που πήραμε για μέσο όρο, δεν μπορεί νά συλληφθί παραπάνω από ένας άνθρωπος μέσα σε δυό χρόνια έπειδή θα γυρ ζη μεθυσμένος.

Ο μέσος Σουηδός τελειώνει τη δουλειά του γύρω στις 6—6.30' και κοιμάται στις 10 ή τις 11. Από την ώρα που θά φθάσει στό σπίτι του και θά φάη για βροδυ, αναγνωρίζει πως έχει για τόν έαυτό του μόνο δυό τρεις ώρες την ημέρα. 44% των Σουηδών θεωρούν τό διάβασμα σάν την πιο ευχάριστη απασχόληση, αλλά τὰ βιβλία που προτιμούν είναι λίγα: Στρίντμπεργκ, Νίτσκεν, Τολστόν. Γενικά μόνον ξνας στους τέσσερες Σουηδούς διαβάζει ταχικά και στό μέσο χωριό που είπαμε, ούτε ένας δεν διαβάζει ποιήματα.

Ο μέσος Σουηδός δεν αγαπά τις έπ σέψεις, και δεν πηγαίνει συχνά στον κινηματογράφο. Τόν τελευταίο μήνα, 51 από τους 100 κατοίκους του χωριού μας δεν πάτησαν τό πόδι τους στον κινηματογράφο. 19 έδαν μόνο μιὰ ταινία, 13 δύο, και 17 άρκετές. Όταν ένας Σουηδός αποφασίσει νά πάη στον κινηματογράφο, θέλει νά δη Σουηδική ταινία. Κατά κανόνα απέχει από τὰ καμπαρέ και σπάνια τρώει στό εστιατόριο.

Από τό χωριό μας μόνον 30 άνθρωποι παρακολουθούν τόν άθλητισμό και άυτοί προτιμούν τό φούτμωλ. Η νεολαία συνήθως κάνει σπόρ, 70% από τὰ άγόρια και 50% από τὰ κορίτσια προτιμούν τὰ χειμερινά σπόρ.

«Folket i Bild»,
Στοκχόλμη

Ο μέσος Σουηδός είναι σοσιαλδημοκράτης—έτσι είναι οι μισοί ψηφοφόροι του χωριού του. Δεν είναι έμπαθείς στό πολιτικά και δεν τους άρέσει νά άνακατεύονται οι ίδιοι, την άδιαφορία όμως την θεωρούν έγκληματική. Νομίζει πως τὰ πράγματα θά χειροτερέψουν πολύ αν οι γυναίκες πάρουν περισσότερα δικαιώματα στην δημόσια ζωή.

Δεν πηγαίνει συχνά στην εκκλησία, κάπου κάπου όμως συνοδεύει τη γυναίκα του που είναι πολύ ταχτική. Αν τόν ρωτήσετε αν είναι φιλόθεος, ο μέσος Σουηδός θά σάς πη «όχι», θά σάς πη όμως ότι πιστεύει στόν Θεό. Δεν είναι όμως σίγουρος ότι υπάρχει μετά θάνατον ζωή—4% πιστεύουν πως υπάρχει, 9% λένε «ίσως» 17% «όχι» και 25% δεν ξέρουν.

Η μέση γυναίκα, όταν είναι παντρεμένη, εργάζεται μόνο στό σπίτι και ξέρει πως ό άνδρας της δεν θά την άφηνε νά έργασ ή ως υπάλληλος. Ωστόσο ή ίδια δεν είναι βέβαιη γι' αυτό, αν ναι αναγνωρίζει ότι θά είναι δύσκολο αν κάνει ένα παιδί. Ο άνδρας της πιστεύει πως πρέπει καμιά φορά νά έξουοράζεται από τις δουλειές του σπιτιού, ωστόσο ή πραγματοποίηση αυτού του όνείρου είναι άλλο ζήτημα.

Ο Σουηδός είναι ύγιής. Συχνά πηγαίνει με τό ποδήλατό στη δουλειά. Σπάνια άρρωσταίνει και δεν μπορεί νά μείνη στό κρεβάτι όταν άρρωστήση φωνάξη τόν γιατρό που έχει κάπου 14.000 ανθρώπους νά παρακολουθί. Τά άτυχήματα είναι σπάνια—μόνον ένα στα χίλια. Η κακή κυκλοφορία του αίματος είναι υπεύθυνη για τό 1/4 των θανάτων. Υστερα είναι ό καρκίνος, νεφρικές και ψυχικές διαταραχές, τή γήρατα και οι μολυσματικές άρρώστειες.

Anders Fagelström

«ΕΔΩ ΛΟΝΔΙΝΟΝ!»

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ BBC

Από αρκετά χρόνια τώρα πολλοί ακροαται της 'Ελληνικής 'Υπηρεσίας του BBC ζητούν να προστεθῇ μία εκπομπή ἀργά τῇ νύχτᾳ. Ἐπειδὴ ἡ 'Ελληνικὴ 'Υπηρεσία δὲν μποροῦσε νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὴν ἐπιθυμία αὐτῇ χωρὶς νὰ καταργήσῃ μιὰ ἀπὸ τὶς τρεῖς ἄλλες εκπομπές, ὑπέβαλε πρὶν ἀπὸ ὀλίγους μῆνες στοὺς ἀκροατὲς τῆς τὸ ἐξώτημα ἐὰν θὰ προτιμοῦσαν μιὰ νυκτερινὴ εκπομπή ἀντὶ τῆς πρωΐνης. Τελικὰ ἀποφασίσαιμε νὰ γίνῃ ἓνα πείραμα: νὰ σταματήσῃ γιὰ τοὺς θερινοὺς μόνο μῆνες ἡ πρωΐνῃ εκπομπή καὶ νὰ ἐγκαινιασθῇ, μιὰ νυκτερινή. Ἡ νέα αὐτὴ εκπομπή, ποὺ γίνεταὶ στὶς 11.00, ὥρα Ἑλλάδος, καὶ διαρκεῖ δεκαπέντε λεπτά μεταδίδεται σὲ μῆκος κύματος 30,96 καὶ 25,30 καὶ ἀναμεταδίδεται ἀπὸ τὸ Σταθμὸ Ἀθηνῶν σὲ μεσαῖα κύματα μῆκους 499 μέτρων. Ἡ μεσημβρινὴ εκπομπή δὲν θὰ ἀναμεταδίδεται ἀπὸ τὸ Σταθμὸ Ἀθηνῶν τοὺς θερινοὺς μῆνες.

Οἱ μεταβολὲς αὐτὲς στὶς ὥρες τῶν εκπομπῶν ἔφεραν φυσικὰ ἀλλαγὲς στὴν κατάρτιση τῶν προγραμμάτων. Γενικά, τὰ κανονικὰ εβδομαδιαῖα προγράμματα τῆς βραδυνῆς εκπομπῆς τῶν 8.30 δὲν ἀλλάζουν. Τὸ Δελτίο Κινήσεως Ἑλληνικῶν Πλοίων ὅμως θὰ μεταδίδεται ὅπως ἄλλοτε στὴ μεσημβρινὴ εκπομπή, μετὰ τὸ δελτίο εἰδήσεων. Ἡ νυκτερινὴ εκπομπή τῶν 11.00 μ.μ. ἀποτελεῖται ἀπὸ δελτίο τῶν τελευταίων εἰδήσεων καὶ σχόλια ἢ ὁμιλία γιὰ ἐπίκαιρα ζητήματα.

Οἱ ὥρες καὶ τὰ μῆκη κύματος τῶν εκπομπῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ BBC εἶναι τώρα οἱ ἑξῆς:

ΩΡΑ ΕΛΛΑΔΟΣ:

14.15-14.30	Βραχέα κύματα	30,96: 25,42: 25,30: 19,61: μ.
20.30-21.00	Βραχέα κύματα	41,32: 31,50: 25,41: 19,61: μ.
23.00-23.15	Βραχέα κύματα	30,96: 25,30: μ. Ἀναμετάδοση ἀπ' τὸν Σταθμὸ Ἀθηνῶν, 499 μ. (μεσαῖα κύματα).

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Η

Ἐκλογῆς

Ὄνομα

Ἐσώνυμον

Πόλις

Διεύθυνσις

ΕΞΑΜΗΝΟΣ

ΔΡΧ.

10.000

ΕΤΗΣΙΑ

ΔΡΧ.

20.000

Συμπληρώσατε μὲ κεφαλαῖα γράμματα καὶ καθαρά τὸ ὄνομα-τεπώνυμόν σας καὶ τὴν διεύθυνσίν σας καὶ διαγράψατε τὸ τετράγωνον τὸ ὁποῖον δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει.

Ἀποστείλατε, παρακαλοῦμεν, διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς τὸ ποσὸν τῆς συνδρομῆς σας, ἑξαμήνου ἢ ἐτησίως, εἰς τὸ Πρακτορεῖον Ἐφημερίδων Ἀθηναϊκοῦ Τύπου, Σωκράτους 43, ἢ εἰς τὸ Περιοδικὸν «Ἐκλογή», Μέγαρον Μετοχ. Ταμείου Στρατοῦ Τσῶρτσιλ 4, ὁδὸς ὁροφῆς, Ἀθήνας, μετὰ τοῦ παρόντος δελτίου καὶ θὰ λαμβάνετε τακτικὰ τὴν ΕΚΛΟΓΗ εἰς τὸ σπίτι σας. Τὸ καλύτερον δῶρον διὰ τοὺς φίλους σας εἶναι μιὰ συνδρομὴ τῆς ΕΚΛΟΓΗΣ, τοῦ περιοδικοῦ ποὺ σᾶς κατατοπίζει εἰς τὰ διεθνῆ ζητήματα.

«Ἐκλογή» γιὰ τοὺς φίλους σας

Σᾶς παρακαλοῦμε πολὺ νὰ μᾶς δώσετε τὰ δνόματα δύο φίλων σας ποὺ νομίζετε ὅτι θὰ ἐνδιαφέρονταν νὰ ἐγγραφοῦν στὴν «Ἐκλογή». Συμπληρώσετε τὰ δνόματα καὶ τίς διευθύνσεις τους μὲ κεφαλαῖα γράμματα στὶς παρακάτω θέσεις καὶ ἡμεῖς θὰ τοὺς στείλωμε ΔΩΡΕΑΝ τεύχη τῆς «Ἐκλογῆς» γιὰ νὰ τὴν γνωρίσουν.

Ὄνομα

Διεύθυνσις

Ὄνομα

Διεύθυνσις

Τὰ γράμματα τῶν ἀναγνωστῶν μας

Γράμμα ἀπὸ τὸ μέτωπο.

Φίλοι Ἐκλογῆ,

Λυπεσθαι ποὺ εἰμαι ἀναγκασμένος νὰ συμφωνήσω μὲ τὴν διαπίστωση τοῦ ἀναγνώστη σου Ν.Σ. (στὸ τεῦχος Ἀπριλίου), ὅτι δὲν ἀσχολεῖσαι καθόλου μὲ τὸν σημερινὸ ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὴ λευτερίαν τῆς καὶ τῆς δημοκρατίας. Ἀκόμη βρισκομαι τὴν ἀπάντησή σου ἀνεπαρκή.

Καὶ μεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχουμε ἠθικὰ ἀνάγκη νὰ διαβάζουμε σ' ἓνα διεθνὲς δημοκρατικὸ περιοδικὸ μιὰ λέξη συμπάθειας καὶ συμποραστικῆς γιὰ τὸν ἀγῶνα ποὺ κάνουμε, ὅχι μόνο γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας ἀλλὰ καὶ γιὰ λογιζομένον τοῦ δημοκρατικοῦ κόσμου. Γι' αὐτὸ βρισκομαι ὅτι ἡ ἀπάντησή σου, ὅτι τάχα ἡ «Ἐκλογή» εἶναι ἓνα κάτοπτρο τοῦ ἔξω κόσμου γιὰ τὴν Ἑλλάδα—μὲ ἄλλα λόγια ὅτι ἡμεῖς ξέρομε πολὺ καλά τί τραβᾶμε καὶ πῶς πολεμοῦμε, ὥστε νὰ περιτεῖται ἡ ἴδια νὰ μᾶς τὸ θυμίζῃ—δὲν μᾶς δίνει μιὰ ἱκανοποιητικὴ ἀπόκριση σὸ αἰτημὰ μας καὶ σὸ παράπονό μας. Πάντα μᾶς χρειάζεται ἡ συναγωνιστικὴ συμπάρταση τοῦ ἐλευθέρου εἰρηνικοῦ κόσμου.

Καὶ σὲ πῶτὸ τώρα μὲ τὴ σειρά μου. Δημοσιεύσεις ποτὲ σὲ κομμιὰ ξένῃ ἔκδοσὶ σου δυὸ λέξεις γιὰ τὴν Ἑλλάδα τὴ σημερινή: ποὺ πολεμᾷ καὶ πεθαίνει σὲς ἐπάλξεις; Ἀποὺ οἱ τοπικὲς ἐκδόσεις σου εἶναι «κάτοπτρα τοῦ κόσμου γιὰ τίς χώρες ὅπου διαβάζονται» πῶς ἐξηγεῖς τὴ σιωπὴ σου; Εἶναι τόσο ἀσημαντὸς ὁ ἀγῶνας μας ἢ μήπως οἱ Γάλλοι, Ἴταλοι καὶ Γερμανοὶ φίλοι σου εἶναι τόσο καλά κατατοπισμένοι ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται ν' ἀκούσουν ὅπὸ σένα τὴν περιγραφὴ, ἐξηγήσῃ, δικαιώσῃ, καὶ—γιατί;—τὸ ἐγκώμιό τῆς μάχης μας γι' αὐτοὺς τοὺς ἰδίους καὶ γιὰ τὸ ἰδανικὸ ποὺ πιστεύουν; Ἡ γνώμη μου εἶναι ὅτι οἱ εἰρηνικοὶ καὶ εὐτυχισμένοι ἀναγνώστες σου ἔχουν μεσάνυχτα γιὰ τὸ τί γίνεται ἐδῶ καὶ πιστεύουν μὲ ἀναπάντησιν ἴσως, ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄγριοι Ἕλληνες βράζουν σ' ἓνα καζάνι ἐμφυλίου σπαραγμοῦ ποὺ τοὺς δημιουργεῖ ζητήματα, ἔξοδα, ἀνησυχίες, καὶ φοβοῦνται μήπως ἡ φωτιὰ περάσῃ καὶ στέυς δικούς τους πράσιους τόπους. Μᾶς βλέπουν μὲ τόσο ἐνδιόφερον ὅσο δειχνοῦν καὶ γιὰ τὴ μακρινὴ Ἰνδονησία καὶ ἀσφαλῶς μὲ λιγότερο ἀπὸ τὴν αἰσθησὴν ποὺ τοὺς προκάλεσε ἡ ἀψιμαχία στὴν Παλαιστίνη. Φταίμε ἀσφαλῶς ἡμεῖς

οἱ ἴδιοι ποὺ δὲν φροντίζομε νὰ τοὺς φωνάξωμε τὴν ἀλήθεια. Εἶναι βλακεία μὲς καὶ ὑπερηφάνεια.

Ἀλλὰ εἰς πῶς ἀγνοεῖς τὸν πόνο τοῦ λαοῦ μας, τίς χιλιάδες τεύς νεκρούς μας, τίς ἑκατοντάδες τῶν προσφύγων μας, τ' ἀσπάρτα χωράφια, τὰ τιναγμένα γεφύρια, τὰ παιδάκια μας τ' ἀρπαγμένα, τὰ ὀπλισμένα ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ λὸδ ἀκριτικὰ χωριά μας; Πῶς δὲν ρίχνεις τὸ φῶς τοῦ δικίου καὶ τῆς ἀλήθειας σὰ μούρα σκοτάδια τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς θαλημένης κακοπιστίας; Τέλος πῶς δὲν εἶδες τὸ στρατό μας, τὰ νεῖστα τοῦ λαοῦ μας νὰ σκορφελοῦν σὰ βουνὰ, νὰ παγῶνῃ μὲς σὰ χιονιστὰ, νὰ πεθαίῃ πολέμωντας γιὰ τὴ λευτερίαν τῆς χώρας μας καὶ ὅλου τοῦ κόσμου καὶ νὰ στέκεται ἀνήμπορος μπροστὰ σὰ δρῶναι γιὰ τοὺς δολοφόνους σὺννορα τῶν «αἰθῶν», «δημοκρατικῶν» γειτόνων; Πῶς δὲν ἐξηγεῖς τὸ πραγματικὸ νόημα τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνα, τῆς ἐλληνικῆς περιοχῆς ποὺ εἶναι τόσο ἐλληνικὴ ἱστορικὰ καὶ δημογραφικὰ ὅσο δὲν εἶναι ἴσως τὸ Λονδίνο γιὰ τὴν Ἀγγλία; Μὲ μιὰ λέξη γιὰτὶ δὲν κοπιᾷς λίγο γιὰ τὴν ἠθικὴ δικαίωση καὶ τὴν ὀρθὴ τοποθέτηση τοῦ ἀγῶνα μας ποὺ τὸν νομίζομε γιὰ «ἐμφύλιον» καὶ δὲν βρῖσκες μιὰ σελίδα θερμῆς, ζωντανῆς περιγραφῆς τῶν ὁσων μὲ ἐγκοπήσῃ καὶ πίστη ὑποφέρομε γιὰ τὴν λευτερίαν;

Μήπως ἐσὺ μὲ τὴν πέννα καὶ μεῖς μὲ τὸ ὅπλο γιὰ τοὺς ἰδίους σκοπούς δὲν πολεμοῦμε;

Στρατ. Γ.Π., ΣΤΓ 917α

Δημοσιεύομε διόκλητρο τὸ γράμμα σας καὶ τὸ στέλλομε καὶ σὰ ξένα περιοδικὰ μὲ τὰ ὅποια συνεργάζεσθαι ἡ «Ἐκλογή» ἐπιζητεῖται. οἱ γρήγορα θὰ δημοσιεύῃ καὶ ἐκεῖ ὅπως εἶχε δημοσιεύῃ σὲ τὴν «Ἐκχὸ» ἀρ. 26 τὸ γράμμα τοῦ Δεκ. Σ. Π. ἡ «Ἐκλογή» 4/48 σελ. 405). Οἱ γνώμες σας εἶναι σωστὲς. Ἀλλὰ ἐπειδὴ ὅπως ξέρετε ἡ «Ἐκλογή» ἀποτελεῖ ἓνα διαφορετικὸ τύπο περιοδικῶν, ἡ δημοσίευσή τῶν ἀρθρῶν ποὺ ζητεῖς δὲν εἶναι ἐνδεῶν. Τὰ ἀρθρα αὐτὰ ἄλλωστε βρῖσκονται ἀρθρῶν σὲν ἑλληνικὸ καὶ ξένο τύπο.

Ἐκεῖνο ποὺ θὰ πρέπει νὰ ἔχετε πάντοτε ἐπ' ὄψῃ σας εἶναι ὅτι τὸ περιοδικὸ δὲν ἀγνοεῖ ποτὲ καμμία ἐθνικὴ ἐπέτειο καὶ ὅτι μὲ τὸν τύπο ἰδιαίτερος ὁρισμένων ἀρθρῶν ὑπηρετεῖ τὴν ἰδέαν τῆς ἐλευθερίας γιὰ τὴν ὅποια ἀγωνίζεται ὁ ἑλληνικὸς λαός.

Εντυπώσεις και κρίσεις.

Από το τεύχος *Απριλίου*.

Ο D. Hawkins και ο W. Empson μάς παρουσιάζουν (σελ. 417) τον άνθρωπο "Ελιότ και φαίνεται πώς ο άνθρωπος "Ελιότ—δεν έχουμε λόγους ν' αμφιβάλλουμε για την αλήθεια των όσων μάς λένε—είναι εκ διαμέτρου αντίθετος στους γενικούς χαρακτηρισμούς από τον ποιητή "Ελιότ. Ο άνθρωπος μάς λένε είναι ήρεμος, μία μορφή που σου εμπνέει σεβασμό, ένας θρησκευτικός, ένας ρωμαντικός, ένας σχεδόν... ψυχρός. Αντίθετα τον ποιητή "Ελιότ μέσα στην ποίησή του τον γνωρίσαμε σαν ένα ανήσυχο θερμό και ακατάβλητο, που εκφράζεται κάποτε με μία παράξενη λυρική πεζότητα που είναι μόνο δική του. Όπως λ.χ. στην "Ερημη Χώρα" για την οποία είπε και ο Μπάουερ πως είναι ένα χτύπημα στα νεύρα που δονεί, ένοχολει, ταράζει. "Αλλά έξω απ' όλα αυτά ο "Ελιότ—που τελειοτάτα αρχίζει να λατρεύεται και στην Ελλάδα—είναι ένας μεγάλος ποιητής και δεν μπορεί παρά ν' είναι κι ένας μεγάλος άνθρωπος.

Με χαρά μου εδίδαξα για το θέατρο στην Κίνα (σελ. 508) ή "Εκλογή" θα πρέπει να μάς δίνει τακτικά απόψεις και περιγραφές και γι' αυτό το είδος τέχνης, που είναι πολύ διαδεδομένο και αγαπητό στους λαούς, και το κυριότερο είναι ζωηρή έκφραση φυλών και εποχών. (Την έλλειψη αυτή την δειχνει μία μικρή βραύσα: στον Β' τόμο της "Εκλογής" μόνο 2 άρθρα δημοσιεύθηκαν για το θέατρο. Νομίζω μία σειρά άρθρων για το θέατρο κάθε λαού (όπως έγινε με τις θρησκείες) θα ενδιέφερε όχι μόνο τους ειδικούς αλλά και τους άλλους αναγνώστες που φαίνεται να είναι πνευματικά ανεπτυγμένοι ώστε να είναι και φίλοι του θεάτρου.)

Ξεχωρίζω ακόμη το οδοιπορικό του Ross για την Κορσική με την περιγραφή του "Αγιάτσιο και τα εξαιρετικά σχέδια του John Minton, τόσο άγρια και χαριτωμένα.

Φαίδρ. Νάγρ., *Αθήνα*

Από το τεύχος *Μαΐου*.

Νομίζω πως το τεύχος Μαΐου είναι το άριστο της χρονιάς. Τόσο γιατί πρωτοτυπεί κι άλλο τόσο γιατί καταπιάνεται με φλέγοντα ζητήματα. Κι αυτό είναι ένα ακόμη δείγμα πως η αγαπητή μας "Εκλογή" πηγαίνει όλο και προς το καλύτερο. "Εξαιρετική η πρόθεσή σου να σκιαγραφείς μορφές ιστορικές του χθες και του σήμερα. Θάπρεπε όμως πλάι στα σκίτσα π.χ. του Βισίνου να παραθέσεις και λίγα λόγια για το βίο του.

"Εκείνο όμως που μ' άνησυχούσε κυρίως

λακτικά είναι η "Αντιγόνη" του "Ανούι. Κυρίως η δημοσίευση άποψασμάτων. Οι ξένοι να άπολαμβάνουν το ελληνικό νέκταρ κι έμεις... Τι ντροπή και τι κρίμα. Θά ήθελα να διάβαζα περισσότερα πράγματα γύρω από τον κινηματογράφο και το θέατρο μία και μίτηκαν τόσο πολύ κυρίως τον τελευταίο καιρό στη ζωή μας.

Γενικά τα τεύχος Μαΐου είναι ένα περισσότερο αντιπροσωπευτικό "διδασκαλικό" τεύχος από την Νότιο "Αμερική" μάς φέρνει στην καρδιά της "Ασίας και από την Κρήτη στην Πράγα.

"Αδικο έχει ο Τ.Α. από την Θεσσαλονίκη πως η έκλατκυση θεμάτων σε οδηγεί σε επίπεδο λαϊκού περιοδικού. Δεν ξέρω ποιές είναι οι αντιλήψεις του πάνω στο ζήτημα μα είμαι της γνώμης πως ένα θέμα όσο σοβαρό κι αν είναι δεν χάνει όταν έκλατκεύεται. "Έξ άλλου η "Εκλογή" δεν άπνευθύνεται μόνο σε "ειδήμονες" και "επαφόντες" μα και στο πλατύτερο κοινό. Και το κοινό αυτό τέτοια άρθρα θέλει και εύκολότερα τα κατανοεί. "Αν πάλι είναι από τους λίγους, τους διαλεχτούς του πνεύματος, τότε γιατί ζητεί Κλωντέλ, "Ελιότ και Οδύσσειαν; Αυτούς μπορεί ένας ζητητής να τους βρή σε βιβλιοπωλείο.

Α.Σ., *Θεσσαλονίκη*

Πολλές ταινίες μάς έχουν περιγράψει τους τόπους και ανθρώπους της Λατινικής "Αμερικής. "Αλλά η τέχνη της που έχει γεννηθεί απ' την ψυχή των Ισπανών ανθρώπων της, μάς πλένει από το χέρι και μάς φέρνει στις ρίζες αυτής της ψυχής, αυτής της πρωτόγονης παράδοσης που μένει έντονη και ανεξίτηλη και εκφράζεται και σ' αυτά τα έργα της χαρακτηριστικής (σελ. 506). Τοιούτα τα έργα φαντάζομαι πως τα χαίρομαστε μόνο σαν τελειωμένες αισθητικές αξίες αλλά και σαν αξίες βυθομέτρησης στην εσωτερική ζωή ενός λαού, αξίες που συλλέγουμε για την κατανόηση και την ανθρωπιά μας.

"Ιδιαίτερα χάρηκα για όσα δημοσιεύσατε σχετικά με την "Αντιγόνη" του "Ανούι (κριτική, φωτογραφίες, άποψασματα) (σελ. 590). Όταν το ίδιο δράμα παίχτηκε στην "Αθήνα τον "Ιανουάριο του 1947, οι κριτικοί δεν συμφώνησαν όλοι με την ήθικη προβολή του περιεχομένου του. "Ενας έγραψε για την έλλειψη πίστης στην ήρωίδα, άλλος για την απώλεια της ελληνικότητας της, ένας άλλος για τον θάνατο της που δεν πείθει με τον τρόπο που δίνεται και κάποιος άλλος πως ο συγγραφέας έπεσε θύμα του μύθου που μετέπλασε. "Αλλά έξω απ' όλα αυτά, όλοι το παραδέχτηκαν σαν έργο αληθινής τέχνης και από τα πιο αξιόλογα μάλιστα της εποχής μας. Πραγματικά, οτι μπορεί να γοητεύσει στο έργο του "Ανούι είναι ο βαρύς αλλά και λυρικός λόγος της ποίησής του που, ανε-

ξάρτητα απ' όσα είπε η Κριτική μεταθέτει πεποιθήσεις και προβληματίζει.

Το άποψασμα του N. Cousins (σελ. 631) απ' το στρατόπεδο προσφύγων, πρέπει να προσεχτεί ιδιαίτερα, γιατί ελαφρώς υέσα στα άπρόσιτα βάθη της ταλαιπωρημένης ανθρώπινης ψυχής και προβάλλει μία συνείδηση ανθρωπιάς, μία συνείδηση ζωής και θανάτου.

Φαίδρ. Νάγρ., *Αθήνα*

"Η δημοσίευση για την οποία μάς ρωτάτε δεν έγινε ακόμη. Μόλις γίνη να είστε βέβαιος ότι θα εδοποιηθήτε.

Προς την σπνευματική ένότητα.

Εκτιμώ εξαιρετικά τις προσπάθειές σας να μάς οδηγήσατε στην Ιδέα μιας ευρωπαϊκής συνεργασίας, που είναι το μόνο μέσο για να διατηρήσουμε τον πολιτισμό μας. "Αλλά οι μελέτες σας είναι κυρίως πολιτικές και οικονομικές ακολουθώντας τις τάσεις των διαφόρων συναντήσεων που γίνονται για την ένότητα των χωρών της Δυτικής Εύρώπης. Δεν θα μπορούσατε όμως να επιμεινείτε στην πνευματική πλευρά αυτής της ένότητας; "Υπάρχουν ήδη δεσμοί πολλοί δυνατόι ανάμεσα σε θύνη σαν τη Γαλλία, την "Αγγλία, την "Ελβετία, την "Ιταλία κλπ. "Αρρα σαν κι αυτά που έχετε αφιερώσει στις πνευματικές σχέσεις και που είναι τόσο ενδιαφέροντα θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν αυτούς τους δεσμούς. Και όταν οι Γάλλοι, οι "Αγγλοι, οι "Ελβετοί αντιληφθούν ότι έχουν μία κοινή κληρονομία, θα άποκτήσουν συνείδηση της πνευματικής τους ένότητας και τότε άσφαλώς θα έχη γίνει ένα μεγάλο βήμα προς την Εύρωπαϊκή "Ενωση.

J. G., *Παρίσι*

Πολεμικές ιστορίες, χιούμορ.

Ησούν και είναι για μένα στο μακρινό μας νησί ο άπαράμιτος σύντροφος και φίλος. Σου έπαναλαμβάνα την παλιά μου επιθυμία που δημοσίευες στο τεύχος σου του Φεβρουαρίου έ.έ. να περιλαμβάνης στα θέματα σου και πολέμικες ιστορίες, γεγονότα του πολέμου, άγνωστους ήρωισμούς όπως π.χ. το "Κρίσιμες στιγμές" του τεύχους Δεκεμβρίου 1948. Θά ήθελα ακόμη να δημοσιεύσης και λίγο χιούμορ, ανέκδοτα, όπως στο τεύχος Μαρτίου τα "Ψυχιατρικά "Ανέκδοτα. "Επίσης θέματα σχετικά με την ελληνική φύση και τις ομορφιές της χώρας μας και των γαλανών νησιών μας.

Α. Π. Α., *Καρόβασι Σάμου*

Οι άναγνώστες ωροτιμούν φιλολογία.

Παρακολουθώντας την "Εκλογή" άφελθηκα και άπεκόμισα τις πιο εύχρηστες και Ικανοποιητικές έντυπώσεις εν συγκρίσει με τον υπόλοιπο περιοδικό τύπο που παρακολουθώ.

Τα πολυσύνθετα θέματα που αναπτύσσονται με τον πιο άπλο και έκλατκευτικό τρόπο άρέσουν στον καθένα. "Ικανοποιούν τα γούστα. Σαν παλαιός άναγνώστης θάθελα κι έγω για πρώτη φορά να κάνω μία υπόδειξη: Άδξηση των φιλολογικών σελίδων με έργα από παντός της "Αγγλικής λογοτεχνίας και βεσρικά έργα του Σαίξπηρ.

Σ.Α.Θ., *Κόρινθος*

Μουσική.

Σε πρωτιάδασα όταν όπηρετούσα στρατιώτης κατά το 1945-47. Κάθε τι που γράφεις μου άρέσει. "Ιδιαίτέρως θά μ' εύχαριστείς αν δημοσιεύσεις άρθρα σχετικά με τη ζωή και το έργο των μεγάλων μουσουργών (Μπετόβεν, Μότσαρτ, Μπάχ κλπ.).

B. T., *Πειραιές*

Περιγραφές, ναυτικά ζητήματα.

Μεταξύ των άλλων πολύ θά επιθυμούσα να διάβαζα και άρισμένες περιγραφές αρχαιολογικών μνημείων δικών μας και ξένων καθώς και άρισμένα άρθρα άναφερόμενα στο ναυτικό κόσμο. Π.χ. παρακολούθηση ναυπηγείας τελευταίου τύπου πλοίων, περιγραφές σημαντικών ναυτικών γεγονότων από διάφορες εποχές.

Σ. Μ., *Αθήνα*

Τατρικά ζητήματα.

Από καιρό τώρα παρακολουθώ τη στήλη της αλληλογραφίας του περιοδικού σας και βλέπω ότι όλο νέες απαιτήσεις προβάλλει το άναγνωστικό σας κοινό ζητώντας να άρθρα από διάφορες χώρες του κόσμου. Θά το επιθυμούσα κι' έγω αυτό. Δεν θά ήθελα όμως άρθρα μονοπλευρά που προέρχονται από χώρες που τα προσφέρουν στο λαό τους ως μοναδικά και διαβάσκονται χωρίς κανείς να μπορεί να τα κρίνη.

"Οχι! Στην περίπτωση αυτή η γνώμη μου συμβαδίζει με τη δική σας, συνεχίστε το πρόγραμμα που ακολουθείτε, απ'

την αρχή, έχοντας όπ' όψιν ότι έτσι εξυπηρετείτε τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἀναγνωστικοῦ σας κοινοῦ.

Θά μ' εὐχαριστοῦσε πολύ νά διάβαζα σέ κάθε τεῦχος σας ἕνα ἄρθρο λατρικῆς φύσεως, ὅπως τοῦ τεῦχους Μαΐου «Τί εἶναι ὁ διαβήτης» καί δεύτερο ἄρθρο σάν τό «Στήν πατρίδα τοῦ Γρέκο».

Δεκ. Γ. Ν., ΣΤΓ 918α

Μιά εὐχή.

Μέ τό τεῦχος τοῦ Μάη συμπληρώνονται τέσσερα χρόνια, ἀπό τότε ποῦ ἀρχισά νά σέ διαβάζω. Ὁφείλω νά ὁμολογήσω, πῶς ἕνα μέρος τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς μου μορφώσεως τό ὀφείλω σέ σένα καθώς καί μία νέα προσωπική στή σκέψη μου.

Στό διάστημα αὐτό προώδευσες ἄρετά καί στήν ὅλη καί στήν ἐπιλογή τῆς. Ἡ διεθνῆς ἀλληλεγγύη, ὅπως καί ἡ ποιικιλία τῶν μορφῶν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῶν Ἑθνῶν εἶναι δύο μοναδικά ἀγαθά καί σοῦ εὐχομαι νά τά ὀηρετῇς πάντα.

Π. Χ., Ἀθήνα

Ἰπτοῦν ἀλληλογραφία.

Θά ἤθελα νά ἀλληλογραφήσω μέ νέους 16 ἐτῶν καί ἄνω, ἀπό τή Ρόδο, τήν Κρήτη, τή Χίο, τήν Ξάνθη, τά Ἐπτάνησα,

τή Σπάρτη, τήν Ἀλεξάνδρεια, τήν Κωνσταντινούπολη, τή Σμύρνη.

Βασ. Ν. Μπόνος, Ἀλιβερίου, Εὐβοία

Θά ἤθελα πολύ νά γνωριστώ μέ φίλους τῆς «Ἐκλογῆς». Μ' ἐνδιαφέρει ἡ φιλολογία, ἡ μουσική, ἡ ζωγραφική. Ἡ διεύθυνσή μου εἶναι:

Ἀν. Σπανίδην, Λάμπρου Κατσώνη 18
Καλλιθέα, Θεσσαλονίκη

Επιθυμῶ πολύ νά ἀλληλογραφήσω μέ ἕνα νέο φίλο τῆς «Ἐκλογῆς» ἀπό τά Δωδεκάνησα ἢ καί ἀπό ἄλλο μέρος τῆς Ἑλλάδας.

Σ. Δ. Θωμόπουλος
Δαμασκηνοῦ 10, Θεσσαλονίκη

Επιθυμῶ νά ἀλληλογραφήσω μέ νέους, φίλους τῆς «Ἐκλογῆς» ποῦ ἐνδιαφέρονται ὅπως καί ἐγώ—γιά τήν λογοτεχνία, τήν ἱστορία καί τή φιλοσοφία.

Παντελής Χατζηβασιλείου
Γαλβάνη 80 (Πατήσια), Ἀθήναι

Θά ἤθελα νά ἀλληλογραφήσω καί νά ανταλλάξω γραμματόσημα Ἑλληνικά καί ξένα.

Μ. Κ. Κωνσταντίνος
Παλαμηδίου 37, Ἀθήναι

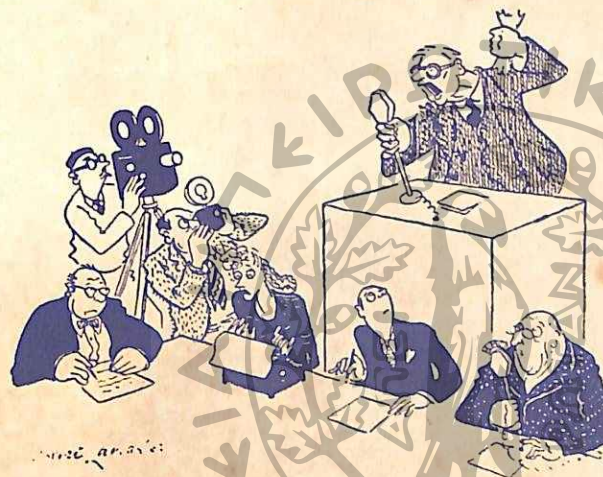
Τά ἄρθρα ποῦ δημοσιεύονται στήν «Ἐκλογή» μέ τήν ἄδεια τῶν δικαιούχων ἐκφράζουν τίς ὑπεύθυνες ἀπόψεις τῶν συγγραφέων. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευση κάθε ἄρθρου ἢ εἰκόνας χωρίς τήν ἄδεια τῶν συγγραφέων καί τῶν ἐκδοτῶν.

Ἡ «Ἐκλογή» πωλεῖται σέ ὅλα τά βιβλιοπωλεῖα καί τά περίπτερα. Κυκλοφορεῖ κάθε μήνα μέ 132 εἰκονογραφημένες σελίδες. Ἀγοράζεται τήν «Ἐκλογή» σας ἀπό τόν Βιβλιοπώλη σας ἢ ἀπό τό «Πρακτορεῖον Ἐφημερίδων Ἀθηναϊκοῦ Τύπου», Τσώρτσιλ 41 (δόνον μπορείτε νά προμηθευθῆτε καί παλαιότερα τεύχη), καί στίς ἐπαρχίες ἀπό τὰ γραφεῖα τοῦ ἰδίου Πρακτορείου.

ΑΝΟΙΚΤΗ ΚΑΙ ΚΛΕΙΣΤΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

«Τί καλὰ ποῦ οἱ μυστικές καί ἀντιδραστικές μέθοδοι τῆς παλιᾶς διπλωματίας...

...ἀντικαταστάθηκαν τώρα ἐντελῶς ἀπό φανεροῦς συμβάσεις πού, ὅπως εἶναι φανερό, δέν καταλήγουμε ποτέ σ' αὐτές...

Σκίτσα τοῦ OSBERT LANCASTER (Ἀπό τό «The United Nations World»)

Τυπ. Ἑλληνικῆς Ἐκδοτικῆς Ἑταιρείας Α.Ε.—Τεχν. Διευθ. Ι. Μ. Σκαζίκη
Ἀθήναι, ὁδός Παπαδιαμαντοπούλου 44

Στὸ τεύχος Αὐγούστου τῆς
Ἑκλογῆς

θὰ διαβάσετε:

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΑ

Μιά μεγάλη σειρά ἀπὸ ἐξαιρετικὰ ἐν-
διαφέροντα ἄρθρα γιὰ τὰ πιδυὰ παράξενα
ταξίδια ποὺ ἔγιναν μέσα στοὺς αἰῶνες.

•

Τὰ σκίτσα τοῦ Στάϊμπεργκ

•

**Τὸ Ἑλληνικὸ
Παιδικὸ Βιβλίον**

*Καὶ εἴκοσι ἄλλα
ἄρθρα μὲ ποικίλο περιεχόμενο.*

Στὸ τεύχος «Ἑκλογῆς» Αὐγούστου